

BOODSCHAP

van paus Franciscus voor de viering van de 53ste Wereldvrede dag

Vrede als weg van de hoop: dialoog, verzoening en ecologische bekering

1 januari 2020

1. Vrede, weg van de hoop ten overstaan van obstakels en beproevingen

Vrede is een kostbaar goed, onderwerp van onze hoop, waarnaar heel de mensheid streeft. Hopen op vrede is een menselijke houding die een existentiële spanning inhoudt, waardoor ook een soms moeizaam heden “geleefd en aanvaard kan worden, als het maar naar een doel leidt en als wij zeker kunnen zijn van dat doel, als dat doel zo groot is dat het de inspanning van de weg rechtvaardigt”.¹ Op deze wijze is hoop de deugd die ons op weg doet gaan, ons vleugels geeft om verder te gaan, zelfs wanneer obstakels onoverkomelijk lijken.

Onze menselijke gemeenschap draagt in de herinnering en het vlees de tekenen van de oorlogen en conflicten die elkaar zijn opgevolgd met een groeiend verwoestend vermogen en die niet ophouden vooral de armsten en de zwaksten te treffen. Ook hele naties hebben moeite om zich te bevrijden van de ketenen van uitbuiting en corruptie, die haat en geweld voeden. Ook vandaag nog worden zeer veel mannen en vrouwen, kinderen en ouderen waardigheid, lichamelijke integriteit, vrijheid, die van godsdienst inbegrepen, gemeenschappelijke solidariteit, hoop op de toekomst ontzegd. Zeer veel onschuldige slachtoffers moeten de kwelling dragen van vernedering en uitsluiting, rouw en ongerechtigheid, zo al niet zelfs de trauma's die voortvloeien uit de systematische haat tegen hun volk en hun dierbaren.

De vreselijke beproevingen van burgerlijke en internationale conflicten, die vaak nog verergerd worden door meedogenloos geweld, tekenen langdurig het lichaam en de ziel van de mensheid. Iedere oorlog blijkt in werkelijkheid broedermoord te zijn, die het project van broederschap, dat staat geschreven in de roeping van de mensenfamilie, vernietigt.

Oorlog, wij weten het, begint dikwijls met onverdraagzaamheid jegens het anders zijn van de ander, die het verlangen naar bezit en de wil om te overheersen aanwakkert. Hij ontstaat in het hart van de mens uit egoïsme

¹ Benedictus XVI, encycl. *Spe salvi* (30 november 2007), 1.

en trots, uit haat, die ertoe leidt de ander te vernietigen, een negatief beeld op te plakken, hem uit te sluiten en te laten verdwijnen. Oorlog voedt zich met de ontarding van relaties, ambities van overheersing, machtsmisbruik, angst voor de ander en het verschil dat als een obstakel wordt gezien; en tegelijkertijd voedt hij dit alles.

Het blijkt tegenstrijdig, zoals ik gedurende mijn recente reis naar Japan heb kunnen opmerken, dat “er in onze wereld de ontarde dichotomie bestaat stabiliteit en vrede te willen verdedigen en garanderen op grond van een valse zekerheid die wordt gesteund door een mentaliteit van angst en wantrouwen en die uiteindelijk de relaties tussen de volkeren vergiftigt en iedere mogelijke dialoog verhindert. Vrede en internationale stabiliteit zijn niet te verenigen met iedere poging om te bouwen op angst en wederzijdse verwoesting of een dreiging van totale vernietiging; zij zijn alleen maar mogelijk uitgaande van een wereldwijde ethiek van solidariteit en samenwerking ten dienste van een toekomst die gebaseerd is op onderlinge afhankelijkheid en gemeenschappelijke verantwoordelijkheid in heel de mensenfamilie van vandaag en morgen”.²

Iedere situatie van dreiging voedt het wantrouwen en het in zichzelf gekeerd zijn. Wantrouwen en angst vergroten de broosheid van de relaties en het gevaar van geweld, in een vicieuze cirkel die nooit tot een vreedzame relatie zal kunnen leiden. In deze zin kan nucleaire afschrikking niet anders dan een bedrieglijke veiligheid scheppen.

Daarom mogen wij niet pretenderen dat wij de stabiliteit in de wereld handhaven door middel van de angst voor vernietiging, in een uiterst wankel evenwicht, op de rand van de afgrond van de nucleaire afgrond en binnen de muren van de onverschilligheid, waar socio-economische beslissingen worden genomen die tot drama's leiden waarbij de mens en schepping eerder worden afgedankt in plaats van worden beschermd.³ Hoe kan men dan een weg van vrede en wederzijdse erkenning opbouwen? Hoe kan men de morbide logica van dreiging en angst doorbreken? Hoe kan men aan de dynamiek van het tegenwoordig overheersende wantrouwen een einde maken?

² Toespraak over nucleaire wapens, Nagasaki, “Atomic Bomb Hypocenter” Park, 24 november 2019.

³ Vgl. Homilie op Lampedusa, 8 juli 2013.

Wij moeten streven naar ware broederschap, die gebaseerd is op de gemeenschappelijke oorsprong in God en wordt beoefend in dialoog en wederzijds vertrouwen. Het verlangen naar vrede staat diep geschreven in het hart van de mens en wij moeten geen genoegen nemen met wat minder is dan dit.

2. Vrede, weg van luisteren, gebaseerd op herinnering, solidariteit en broederschap

De Hibakusha, de overlevenden van de atoombombardementen van Hiroshima en Nagasaki, zijn degenen die vandaag de vlam van het collectieve geweten brandend houden door voor de volgende generaties te getuigen van de verschrikking van wat in augustus 1945 gebeurde, en van het onbeschrijflijke leed dat tot op vandaag eruit is voortgekomen. Hun getuigenis wekt zo de herinnering aan de slachtoffers op en bewaart deze, opdat het menselijk geweten steeds sterker wordt tegenover ieder verlangen naar overheersing en verwoesting: “Wij mogen niet toestaan dat de huidige en toekomstige generaties de herinnering verliezen aan hetgeen is gebeurd, de herinnering die een waarborg en prikkel is om een meer rechtvaardige en broederlijke toekomst op te bouwen”.⁴

Net als zij bieden in ieder gedeelte van de wereld velen de toekomstige generaties de onontbeerlijke dienst van de herinnering aan, die niet alleen bewaard moet worden om te voorkomen dat opnieuw dezelfde fouten worden gemaakt of dat opnieuw de bedrieglijke modellen van het verleden worden voorgehouden, maar opdat zij als vrucht van de ervaring de basis vormt en de richting aangeeft voor huidige en toekomstige keuzes op het gebied van de vrede.

Wat meer is, de herinnering is de horizon van de hoop: vaak kan in het duister van oorlogen en conflicten de herinnering aan ook een klein gebaar van betoonde solidariteit inspireren tot moedige en zelfs heroïsche keuzes, nieuwe energie in beweging brengen en nieuwe hoop in individuen en gemeenschappen wekken.

⁴ Toespraak over de vrede, Hiroshima, Gedenkteken van de Vrede, 24 november 2019.

Een weg van vrede openen en aangeven is een uitdaging, die des te complexer is naarmate de belangen die op het spel staan in de relaties tussen personen, gemeenschappen en naties, veelvormig en tegenstrijdig zijn. Vóór alles is het noodzakelijk een beroep te doen op het morele geweten en de persoonlijke en politieke wil. Vrede put men in werkelijkheid uit de diepte van het menselijke hart en de politieke wil moet altijd worden versterkt om nieuwe processen te openen die personen en gemeenschappen verzoenen en verenigen.

De wereld heeft geen behoefte aan holle woorden, maar aan overtuigde getuigen, vredestichters die openstaan voor de dialoog zonder uitsluitingen of manipulaties. Men kan immers alleen maar werkelijk tot vrede komen, wanneer er een overtuigde dialoog van mannen en vrouwen is die verder dan ideologieën en verschillende meningen zoeken naar de waarheid. Vrede is “een permanente opdracht”,⁵ een weg die wij samen gaan, waarbij wij altijd het algemeen welzijn zoeken en ons ervoor inzetten het gegeven woord te houden en het recht te respecteren. In het naar elkaar luisteren kunnen ook de kennis over en de achting voor de anderen zo groeien dat wij in een vijand het gelaat van een broeder herkennen.

Het vredesproces is derhalve een voortdurende verplichting. Het is een geduldig werk van zoeken naar de waarheid en de gerechtigheid, dat de herinnering aan de slachtoffers eert en dat stap voor stap een opening biedt voor een gemeenschappelijke hoop die sterker is dan wraak. In een rechtsstaat kan democratie niet een veelbetekenend paradigma van dit proces zijn, als zij niet gebaseerd is op de gerechtigheid en de inzet om de rechten van ieder, vooral als hij zwak of gemarginaliseerd is, te waarborgen in een voortdurend zoeken naar de waarheid.⁶ Het betreft een maatschappelijke opbouw en een uitwerking in wording, waarbij ieder op een verantwoordelijke manier een eigen bijdrage op alle niveaus van de lokale, nationale en wereldwijde collectiviteit levert.

Zoals de heilige Paulus VI onderstreepte, “is het dubbele streven naar gelijkheid en deelname erop gericht om een soort democratische maatschappij te bevorderen [...]. Dat veronderstelt het belang van de opvoeding tot het leven in gemeenschap, waar behalve informatie over de rechten van ieder de

⁵ Tweede Vaticaans Oecumenisch Concilie, past. const. *Gaudium et spes*, 78.

⁶ Vgl. Benedictus XVI, Toespraak tot de leiders van de Christelijke Verenigingen van Italiaanse Werknemers, 27 januari 2006.

noodzakelijke onderlinge samenhang ervan wordt belicht: de erkenning van de plichten ten opzichte van de ander. De betekenis en het in praktijk brengen van de plicht worden evenals het aanvaarden van de verantwoordelijkheden en de grenzen die worden gesteld aan het uitoefenen van de vrijheid van het individu of de groep, bepaald door zelfbeheersing”.⁷

Een breuk tussen leden van een maatschappij, het toenemen van maatschappelijke ongelijkheid en de weigering om de instrumenten voor een integrale menselijke ontwikkeling te gebruiken brengen daarentegen het nastreven van het algemeen welzijn in gevaar. Een geduldig werken dat gebaseerd is op de kracht van het woord en de waarheid, kan integendeel in de mensen opnieuw het vermogen tot medelijden en creatieve solidariteit opwekken.

In onze christelijke ervaring herinneren wij voortdurend aan Christus, die zijn leven heeft gegeven voor onze verzoening (vgl. Rom. 5, 6-11). De Kerk neemt ten volle deel aan het zoeken naar een juiste orde en blijft het algemeen welzijn dienen en de hoop op vrede voeden door het doorgeven van de christelijke waarden, het onderricht op het terrein van de moraal en door werken op maatschappelijk en opvoedkundig gebied.

3. Vrede, weg van verzoening in een broederlijke gemeenschap

De Bijbel herinnert op een bijzondere wijze door middel van het woord van de profeten de gewetens en de volkeren aan het verbond van God met de mensheid. Het gaat erom het verlangen om over de ander te heersen op te geven en te leren naar elkaar te kijken als mensen, als kinderen van God, als broeders en zusters. Men mag nooit de ander een etiket opplakken op wat hij heeft kunnen zeggen of doen, maar hij dient gewaardeerd te worden op grond van de belofte die hij in zich draagt. Alleen door voor de weg van het respect te kiezen zal men de spiraal van wraak kunnen doorbreken en de weg van de hoop opgaan.

Wij laten ons leiden door de passage uit het evangelie die het volgende gesprek tussen Petrus en Jezus weergeeft: “Heer, als mijn broeder tegen mij misdoet, hoe dikwijls moet ik hem dan vergeven? Tot zevenmaal toe?” En Jezus antwoordde hem: “Nee, zeg Ik u, niet tot zevenmaal toe, maar tot

⁷ Apostolische brief Octogesima adveniens (14 mei 1971), 24.

zeventigmaal zevenmaal” (Mat. 18, 21-22). Deze weg van verzoening roept ons op in de diepte van ons hart de kracht te vinden van de vergeving en het vermogen elkaar als broeders en zusters te erkennen. In vergeving te leren leven doet ons vermogen om vrouwen en mannen van vrede te worden toenemen.

Wat op maatschappelijk terrein waar is, is ook waar op politiek en economisch terrein, daar de kwestie van de vrede alle dimensies van het gemeenschapsleven doordringt: er zal nooit ware vrede zijn, als wij niet in staat zullen zijn een rechtvaardiger economisch systeem op te bouwen. Zoals Benedictus XVI schreef in de encycliek *Caritas in veritate*, “vereist het overwinnen van onderontwikkeling ingrijpen, niet alleen ter verbetering van de op goederenruil berustende transacties, niet alleen op het gebied van prestaties van publieke hulpvoorziening, maar bovenal wat betreft een voortschrijdende openheid op wereldwijd niveau voor economische bedrijvigheid, die zich onderscheidt door een aandeel van onbaatzuchtigheid en gemeenschap” (nr. 39).

4. Vrede, weg van ecologische bekering

“Als een slecht begrip van onze principes ons soms ertoe heeft gebracht het misbruik van de natuur of een despotische overheersing van de schepping door de mens of oorlogen, ongerechtigheid en geweld te rechtvaardigen, dan kunnen wij als gelovigen erkennen dat wij op die wijze de schat aan wijsheid die wij hadden moeten bewaken, ontrouw zijn geweest”.⁸

Ten overstaan van de gevolgen van onze vijandigheid jegens de ander, het ontbroken respect voor het gemeenschappelijke huis en het onbevoegd uitbuiten van de natuurlijke bronnen - gezien als instrumenten die alleen maar nuttig zijn voor het profijt van vandaag, zonder respect voor de lokale gemeenschappen, het algemeen welzijn en de natuur - hebben wij behoefte aan een ecologische bekering.

De recente synode over het Amazonegebied brengt ons ertoe op een vernieuwde wijze een beroep te doen op een vreedzame relatie tussen gemeenschappen en aarde, tussen heden en herinnering, tussen ervaring en hoop.

⁸ Encycliek *Laudato si'* (24 mei 2015), 200.

Deze weg van verzoening is ook het luisteren naar en rekening houden met de wereld die ons door God is geschonken, opdat wij er ons gemeenschappelijk huis van zouden maken. De natuurlijke bronnen, de talrijke vormen van leven en de aarde zelf zijn ons toevertrouwd om ook voor de toekomstige generaties “bewerkt en bewaakt” (vgl. Gen. 2, 15) te worden met een verantwoorde en nijvere deelname van ieder. Bovendien hebben wij behoefte aan een verandering in overtuigingen en blik, die ons meer openstelt voor een ontmoeting met de ander en het ontvangen van de gave van de schepping, die de schoonheid en de wijsheid van haar Schepper weerspiegelt.

Hieruit vloeien in het bijzonder de diepgaande redenen en een nieuwe wijze voort van het bewonen van het gemeenschappelijke huis, van het aanwezig zijn voor elkaar met de eigen verschillen, van het vieren en respecteren van het ontvangen en gedeelde leven, van het zich zorgen maken over voorwaarden voor en vormen van een maatschappij die de bloei en de duurzaamheid van het leven in de toekomst begunstigen, van het ontwikkelen van het algemeen welzijn van de hele mensenfamilie.

Een ecologische bekering waarop wij een beroep doen, brengt ons derhalve tot een nieuwe blik op het leven, wanneer wij de edelmoedigheid van de Schepper, die ons de aarde heeft geschonken en die ons herinnert aan de vreugdevolle soberheid van het samen delen, in overweging nemen. Die bekering dient te worden verstaan op een integrale wijze als een verandering van de relaties die wij onderhouden met onze zusters en broeders, met de andere levende wezens, met de schepping in haar zeer rijke verscheidenheid, met de Schepper, die oorsprong van ieder leven is. Voor een christen vereist zij “alle gevolgen van de ontmoeting met Jezus in hun relatie met de hun omringende wereld tot bloei te laten komen”.⁹

5. Men krijgt wat men hoopt¹⁰

De weg van de bekering vereist geduld en vertrouwen. Men krijgt geen vrede, als men er niet op hoopt. Vóór alles gaat het erom te geloven in de mogelijkheid van vrede, te geloven dat de ander dezelfde behoefte aan vrede heeft als wij. Hierbij kan ons de liefde van God voor ieder van ons, een bevrijdende, onbegrensde, belangeloze, onvermoeibare liefde, inspireren.

⁹ Ivi, 217.

¹⁰ Vgl. de heilige Johannes van het Kruis, De donkere nacht, II, 21, 8.

Angst is vaak de bron van conflicten. Het is derhalve belangrijk verder te gaan dan onze menselijke angsten door te erkennen dat wij behoeftige kinderen zijn ten overstaan van Hem die ons bemint en op ons wacht zoals de vader van de verloren zoon (vgl. Luc. 15, 11-24). De cultuur van ontmoeting tussen broeders en zusters breekt met de cultuur van de dreiging. Zij maakt van iedere ontmoeting een mogelijkheid en een gave van de edelmoedige liefde van God. Zij brengt ons ertoe de grenzen van onze beperkte horizons te overschrijden om ons als kinderen van de ene hemelse Vader steeds meer te richten op het beleven van de universele broederschap.

Voor de leerlingen van Christus wordt deze weg ook ondersteund door het sacrament van de verzoening, geschonken door de Heer ter vergeving van de zonden van de gedoopten. Dit sacrament van de Kerk, dat personen en gemeenschappen vernieuwt, roept op om de blik op Jezus gericht te houden, die “alles in de hemelen en op aarde” heeft verzoend “door vrede te stichten door het bloed aan het kruis vergoten” (vgl. Kol 1, 22); en dit sacrament vereist ieder geweld in gedachten, woorden en werken, hetzij tegen de naaste, hetzij tegen de schepping, af te leggen.

De genade van God de Vader wordt gegeven als een onvoorwaardelijke liefde. Wanneer wij in Christus zijn genade hebben ontvangen, kunnen wij op weg gaan om deze liefde aan de mannen en vrouwen van onze tijd aan te bieden. Dag na dag doet de Heilige Geest ons houdingen en woorden aan de hand om handwerkers van gerechtigheid en vrede worden.

Moge de God van vrede u zegenen en moge Hij ons te hulp komen.

Moge Maria, de Moeder van de Vredevorst en de Moeder van alle volkeren van de aarde ons begeleiden en ons stap voor stap ondersteunen op de weg van verzoening.

En moge iedere persoon, wanneer hij op deze wereld komt, een bestaan van vrede kennen en ten volle de belofte van liefde en leven die hij in zich draagt, ontwikkelen.

Vanuit het Vaticaan, 8 december 2019
Franciscus

Vertaling: drs. H.M.G. Kretzers

Eindredactie: A. Kruse, MA

Copyright: Liberia Editrice Vaticana/SRKK

BOODSCHAP

van paus Franciscus voor de Veertigdagentijd 2020

“Wij smeken u in Christus’ naam: laat u met God verzoenen!”

(2 Kor. 5, 20)

7 oktober 2019

Geliefde broeders en zusters,

Ook dit jaar staat de Heer ons een gunstige tijd toe om ons erop voor te bereiden met een vernieuwd hart het grote mysterie te vieren van de dood en de verrijzenis van Jezus, de spil van het persoonlijke en gemeenschappelijke leven van de christen. Wij moeten voortdurend met geest en hart terugkeren naar dit mysterie. Het houdt immers niet op in ons te groeien in de mate waarin wij ons laten betrekken bij de geestelijke dynamiek ervan en waarin wij ons met een vrij en edelmoedig antwoord daarbij aansluiten.

1. Het paasmysterie, fundament van bekering

De vreugde van een christen komt voort uit het luisteren naar en het ontvangen van de Blijde Boodschap van de dood en de verrijzenis van Jezus: het *kerygma*. Het vat het mysterie samen van een liefde “die zo werkelijk, zo waar, zo concreet is dat zij ons een relatie biedt vol oprechte en vruchtbare dialoog” (apost. exhort. *Christus vivit*, 117). Wie gelooft in deze boodschap wijst de leugen af volgens welke ons leven uit onszelf zou voortkomen, terwijl het in werkelijkheid wordt geboren uit de liefde van God de Vader, uit zijn wil om leven in overvloed te geven (vgl. Joh. 10, 10). Als men integendeel luistert naar de verleidelijk stem van de “vader van de leugen” (vgl. Joh. 8, 45), loopt men gevaar weg te zinken in de afgrond van de onzin en daarbij reeds hier op aarde de hel te ervaren, waarvan helaas vele dramatische gebeurtenissen van de persoonlijke en collectieve menselijke ervaring getuigenis afleggen.

In deze Veertigdagentijd 2020 zou ik daarom naar iedere christen willen uitbreiden dat wat ik al heb geschreven aan de jongeren in de apostolische exhortatie *Christus vivit*: “Kijk naar de geopende armen van de gekruisigde Christus, laat je steeds opnieuw redden. En wanneer je nadert om je zonden te belijden, geloof dan vast in zijn barmhartigheid, die je bevrijdt van schuld. Aanschouw zijn bloed, met zoveel liefde vergoten, en laat je daardoor reinigen. Zo zul je steeds opnieuw herboren kunnen worden” (nr. 123). Het

Pasen van Jezus is niet een gebeurtenis in het verleden: door de macht van de Heilige Geest is het altijd actueel en maakt het ons mogelijk met geloof naar het vlees van Christus in zeer veel lijdenden te kijken en dit aan te raken.

2. De dringende noodzaak van bekering

Het is heilzaam het paasmysterie waardoor ons de barmhartigheid van God is geschonken, diepgaander te overwegen. De ervaring van de barmhartigheid is immers alleen maar mogelijk “van aangezicht tot aangezicht” met de gekruisigde en verzezen Heer, “die mij heeft liefgehad en zichzelf heeft overgeleverd voor mij” (Gal. 2, 20). Een dialoog van hart tot hart, van vriend tot vriend. Daarom is het gebed in de vastentijd zo belangrijk. Nog voor dat het een plicht is, brengt het de behoefte tot uitdrukking om te antwoorden op de liefde van God, die ons altijd voorafgaat en ons ondersteunt. Een christen bidt immers in het bewustzijn dat hij onwaardig is bemind te worden. Het gebed zal verschillende vormen kunnen aannemen, maar wat werkelijk telt in de ogen van God, is dat het zo diep graaft binnen in ons dat het de hardheid van ons hart doet afbrokkelen om het steeds meer tot Hem en zijn wil te bekeren.

Laten wij ons in deze gunstige tijd daarom laten leiden zoals Israël in de woestijn (vgl. Hos. 2, 16), zodat wij uiteindelijk naar de stem van de Heer kunnen luisteren en die dieper in ons en met een grotere beschikbaarheid laten weerklinken. Hoe meer wij ons bij zijn Woord laten betrekken, des te meer zullen wij erin slagen zijn belangeloze barmhartigheid voor ons te ervaren. Laten wij daarom deze tijd van genade niet tevergeefs voorbijgaan, in de aanmatigende illusie dat wij heer en meester zijn van de tijden en de wijzen van onze bekering tot Hem.

3. De hartstochtelijke wil van God om met zijn kinderen in dialoog te gaan

Wij moeten het feit dat de Heer ons nogmaals een tijd biedt die gunstig is voor onze bekering, nooit als vanzelfsprekend beschouwen. Deze nieuwe gelegenheid zou in ons een gevoel van dankbaarheid moeten opwekken en ons moeten wakker schudden uit onze laksheid. Ondanks de soms ook dramatische aanwezigheid van het kwaad in ons leven, zoals in dat van de Kerk en de wereld, brengt deze ruimte die wordt geboden voor een koerswijziging, de volhardende wil van God tot uitdrukking om de dialoog van het heil met ons nooit te verbreken. In de gekruisigde Jezus, die

“God voor ons tot zonde heeft gemaakt” (2 Kor. 5, 21), is deze wil zo ver gegaan dat hij al onze zonden op zijn Zoon heeft laten neerkomen en zelfs “God tegen God heeft gekeerd”, zoals paus Benedictus XVI heeft gezegd (encycl. *Deus caritas est*, 12). God heeft immers ook zijn vijanden lief (vgl. Mat. 5, 43-48).

De dialoog die God met iedere mens wil aangaan door middel van het paasmysterie van zijn Zoon is anders dan die aan de bewoners van Athene werd toegeschreven, die “het liefst hun tijd verdreven met het vertellen en het aanhoren van de laatste nieuwtjes” (Hand. 17, 21). Dit type geklets, dat wordt ingegeven door holle en oppervlakkige nieuwsgierigheid, kenmerkt de wereldse gezindheid van alle tijden en kan ook in onze tijd binnensluipen in een misleidend gebruik van de communicatiemiddelen.

4. Een rijkdom die gedeeld, niet alleen maar voor zich vergaard moet worden

Het paasmysterie in het middelpunt van het leven plaatsen, betekent medelijden voelen voor de wonden van de gekruisigde Christus die aanwezig zijn in de zoveel onschuldige slachtoffers van oorlogen, gewelddaden tegen het leven, vanaf het ongeboren kind tot de oudere, van de veelsoortige vormen van geweld, van milieurampen, van een onrechtvaardige verdeling van de goederen der aarde, van mensenhandel in al zijn vormen en van een ongebreideld winstbejag, die een vorm van afgodendienst is.

Ook vandaag is het belangrijk de mannen en vrouwen van goede wil te herinneren aan het delen van het eigen bezit met de meest behoeftigen door middel van een aalmoes als vorm van persoonlijke deelname aan de opbouw van een rechtvaardigere wereld. In liefde delen maakt de mens menselijker: vergaren dreigt hem minder menselijk te maken door hem op te sluiten in zijn eigen egoïsme. Wij kunnen en moeten ook verder gaan bij het overwegen van de structurele dimensies van de economie. Om die reden heb ik in de Veertigdagentijd 2020 van 26 tot 28 maart in Assisi jonge economen, ondernemers en *changemakers* bijeengeroepen met het doel bij te dragen aan het ontwerpen van een economie die rechtvaardiger en inclusiever is dan de huidige. Zoals het leergezag van de Kerk meermalen heeft onderstreept, is politiek een uitstekende vorm van naastenliefde (vgl. Pius XI, *Toespraak tot de FUCI*, 18 december 1927). Dit zal ook zo zijn, wanneer men zich

bezighoudt met economie in dezelfde evangelische geest, die de geest is van de zaligsprekingen.

Ik roep voor de komende Veertigdagentijd de voorspraak in van de Heilige Maria, opdat wij aan de oproep gehoor geven ons te laten verzoenen met God, de blik van ons hart te richten op het paasmysterie en ons te bekeren tot een open en oprechte dialoog met God. Op deze wijze zullen wij kunnen worden wat Christus van zijn leerlingen zegt: zout der aarde en licht der wereld (vgl. Mat. 5, 13-14).

Rome, bij de Sint Jan van Lateranen, 7 oktober 2019,
Gedachtenis van de Heilige Maria van de Rozenkrans
Franciscus

Vertaling: drs. H.M.G. Kretzers

Eindredactie: A. Kruse MA

Copyright: Liberia Editrice Vaticana/SRKK

BOODSCHAP

**van paus Franciscus voor de 57ste Wereldgebedsdag voor roepingen
3 mei 2020**

De woorden van de roeping

Geliefde broeders en zusters,

Op 4 augustus van het afgelopen jaar heb ik bij de 160ste verjaardag van de dood van de heilige pastoor van Ars een Brief aan de priesters willen aanbieden, die iedere dag hun leven besteden aan de oproep die de Heer ten dienste van het Volk van God tot hen gericht heeft.

Bij die gelegenheid heb ik vier sleutelwoorden gekozen - *verdriet, dankbaarheid, moed en lof* - om de priesters te bedanken en hun ambt te ondersteunen. Ik ben van mening dat vandaag, bij deze 57ste Wereldgebedsdag voor roepingen, deze woorden weer hernomen kunnen worden en gericht tot heel het Volk van God tegen de achtergrond van een passage in het evangelie die ons de bijzondere gebeurtenis vertelt die Jezus en Petrus overkwam tijdens een stormachtige nacht op het meer van Tiberias (vgl. Mat. 14, 22-33).

Na de broodvermenigvuldiging, die de menigte enthousiast had gemaakt, geeft Jezus de zijnen opdracht scheep te gaan en Hem naar de andere oever voor te gaan, terwijl Hij afscheid zou nemen van de menigte. Het beeld van deze overtocht op het meer roept op de een of andere manier de reis van ons bestaan op. De boot van ons leven gaat immers langzaam voort, steeds onrustig, omdat hij op zoek is naar een gelukkige landing, bereid om de gevaren en de kansen van de zee onder ogen te zien, maar ook ernaar verlangend om van de stuurman een koerswijziging te krijgen die uiteindelijk leidt tot de juiste koers. Soms kan het echter gebeuren dat hij verdwaalt, zich laat verblinden door illusies in plaats van de lichtende vuurtoren te volgen die hem naar de veilige haven voert, of dat hij wordt uitgedaagd door de tegenwind van de moeilijkheden, de twijfels en de angsten.

Zo gebeurt het ook in het hart van de leerlingen, die, geroepen als ze zijn om de Meester van Nazareth te volgen, moeten besluiten naar de andere oever te gaan en moedig ervoor moeten kiezen de eigen zekerheden achter te laten en de Heer te volgen. Dit avontuur is niet vreedzaam: de nacht komt eraan, er waait een tegenwind, de boot wordt heen en weer geslingerd door de golven

en de angst het niet te halen en niet opgewassen te zijn tegen de roeping dreigt hen te overweldigen.

Het evangelie zegt ons echter dat wij in het avontuur van deze, moeilijke reis niet alleen zijn. De Heer loopt over het woelige water, waarbij Hij als het ware de dageraad in het holst van de nacht dwingt op te komen, en bereikt zijn leerlingen, nodigt Petrus uit om Hem tegemoet te komen, redt Hem, wanneer Hij ziet dat hij dreigt te verdrinken, en stapt uiteindelijk in de boot en zorgt ervoor dat de wind gaat liggen.

Het eerste woord van de roeping is dus *dankbaarheid*. Varen naar de juiste koers is niet een opdracht die alleen aan onze krachten is toevertrouwd, noch hangt het uitsluitend af van de trajecten die wij kiezen om af te leggen. De verwezenlijking van onszelf en de plannen in ons leven zijn niet de optelsom van wat wij beslissen binnen een geïsoleerd “ik”; het is integendeel vóór alles het antwoord op een roeping die tot ons komt van Boven. Het is de Heer die ons de oever wijst waar wij naar toe moeten gaan en die ons allereerst de moed geeft in de boot te stappen; Hij is het die, terwijl Hij ons roept, onze stuurman wordt om ons te begeleiden, ons de richting te tonen, te verhinderen dat wij op de rotsen van de besluiteloosheid stranden en die ons in staat stelt zelfs over het woelige water te lopen.

Iedere roeping komt voort uit de liefdevolle blik waarmee de Heer ons tegemoet is gekomen, zelfs terwijl onze boot een prooi van de golven was. “Meer dan onze keuze is het een antwoord op de oproep van de Heer tot belangeloosheid” (*Brief aan de priesters*, 4 augustus 2019); daarom zullen wij erin slagen deze roeping te ontdekken en hiervoor te kiezen, wanneer ons hart zich openstelt voor de dankbaarheid en ons hart van het voorbijkomen van God in ons leven gebruik weet te maken.

Wanneer de leerlingen Jezus, lopend over het water, zien naderen, denken zij aanvankelijk dat het om een spook gaat en zijn ze bang. Maar Jezus stelt hen onmiddellijk gerust met een woord dat ons leven en de weg van onze roeping altijd moet begeleiden: “Heb moed, Ik ben het” (vgl. v. 27). Dat is precies het tweede woord dat ik u zou willen meegeven: *moed*.

Wat ons vaak verhindert te gaan, te groeien, de weg te kiezen die de Heer voor ons uitzet, zijn de spoken die in ons hart rondwaren. Wanneer wij geroepen

worden om onze veilige oever te verlaten en voor een levensstatus - zoals het huwelijk, het gewijde priesterschap, het godgewijde leven - te kiezen, doet de eerste reactie zich vaak voor als het “spook van ongelof”: Het is onmogelijk dat deze roeping voor mij is; gaat het werkelijk om de juiste weg? Vraagt de Heer dit werkelijk juist aan mij?

En langzamerhand groeien in ons al die overwegingen, die rechtvaardigingen en die berekeningen die ons het elan doen verliezen, ons verwarren en ons verlamd achterlaten op de oever van vertrek; wij denken dat wij het bij het verkeerde eind hebben, er niet tegen opgewassen zijn, eenvoudigweg een spook hebben gezien dat verjaagd moet worden.

De Heer weet dat een fundamentele levenskeuze - zoals die om te trouwen of zich op een bijzondere wijze toe te wijden aan zijn dienst - *moed* vereist. Hij kent de vragen, de twijfels en de moeilijkheden die de boot van ons hart heen en weer bewegen en daarom stelt Hij ons gerust: “Wees niet bang, Ik ben bij je!” Het geloof in zijn aanwezigheid die ons tegemoet komt en begeleidt, ook wanneer de zee stormachtig is, bevrijdt ons van de lusteloosheid die ik bij gelegenheid “zoetsmakende droefheid” (*Brief aan de priesters*, 4 augustus 2019) heb genoemd, dat wil zeggen de innerlijke moedeloosheid die ons blokkeert en het ons onmogelijk maakt om de schoonheid van de roeping te proeven.

In de *Brief aan de priesters* heb ik ook gesproken over verdriet, maar hier zou ik dit woord anders willen vertalen en verwijzen naar *moete*. Iedere roeping vereist inzet. De Heer roept ons, omdat Hij van ons een Petrus wil maken, ons in staat wil stellen om “over het water te lopen”, dat wil zeggen ons leven in eigen hand te nemen om het ten dienste te stellen van het evangelie, op een concrete wijze en in het leven van iedere dag, zoals Hij ons aangeeft, en vooral in de verschillende vormen van de roeping als leek, als priester en tot het godgewijde leven. Maar wij lijken op de apostel: wij hebben het verlangen en het elan, wij zijn echter getekend door zwakheden en angsten.

Als wij ons laten meeslepen door de gedachte aan de verantwoordelijkheden die ons te wachten staan - in het huwelijksleven en in het priesterlijk dienstwerk - of aan de tegenspoed die zich zal voordoen, dan zullen wij snel de blik van Jezus afwenden en zoals Petrus gevaar lopen te verdrinken. Het geloof zal het ons integendeel, hoewel in broosheid en armoede, mogelijk

maken de verrezen Heer tegemoet te gaan en ook de stormen te overwinnen. Hij reikt ons immers de hand, wanneer wij door vermoeidheid of angst dreigen te zinken en geeft ons het nodige elan om onze roeping met vreugde en enthousiasme te beleven.

Wanneer Jezus in de boot stapt, gaat de wind uiteindelijk liggen en bedaren de golven. Het is een mooi beeld van hetgeen de Heer in ons leven en in het tumult van de geschiedenis bewerkstelligt, vooral wanneer wij ons in een storm bevinden: Hij beveelt de tegenwind te zwijgen en de krachten van het kwaad, van de angst, van de berusting hebben geen macht meer over ons.

Bij de specifieke roeping die wij geroepen zijn te beleven, kan deze tegenwind ons afmatten. Ik denk aan hen die belangrijke taken in het burgerlijke leven op zich nemen, aan de echtgenoten die ik niet toevallig graag “de moedigen” noem, en in het bijzonder aan hen die kiezen voor het godgewijde leven en het priesterschap. Ik ken uw inspanning, de eenzaamheid die soms het hart bezwaart, het gevaar van de gewoonte die langzamerhand het brandend vuur van de roeping uitblust, de last van de onzekerheid en de onbestendigheid van onze tijd, de angst voor de toekomst. Heb moed, wees niet bang! Jezus staat naast ons en als wij Hem erkennen als enige Heer van ons leven, reikt Hij ons de hand en grijpt ons vast om ons te redden.

En dan opent ons leven zich, hoewel temidden van de golven, voor de *lof*. Dat is het laatste woord van de roeping en wil ook een uitnodiging zijn om de innerlijke houding van de Allerheiligste Maria te hebben: dankbaar voor de blik van God die op haar rust door angst en onrust in geloof toe te vertrouwen, door moedig de roeping te aanvaarden. Zij heeft van haar leven een eeuwige lofzang voor de Heer gemaakt.

Dierbaren, ik wens dat de Kerk vooral op deze dag, maar ook in het gewone pastorale handelen van onze gemeenschappen deze weg ten dienste van de roepingen gaat en daarbij een bres slaat in het hart van iedere gelovige, opdat ieder dankbaar de oproep kan ontdekken die God tot hem richt, de moed kan vinden om “ja” te zeggen, de vermoeidheid kan overwinnen in het geloof in Christus en ten slotte zijn eigen leven kan aanbieden als een lofzang voor God, voor de broeders en zusters en heel de wereld. Moge de Maagd Maria ons begeleiden en voor ons ten beste spreken.

Rome, de Sint Jan van Lateranen, 8 maart 2020
Tweede zondag van de Veertigdagentijd
Franciscus

Vertaling: drs. H.M.G. Kretzers

Eindredactie: A. Kruse, MA

Copyright: Liberia Editrice Vaticana/SRKK

PAUS FRANCISCUS VOEGT DRIE NIEUWE NAMEN VOOR MARIA TOE AAN LITANIE VAN LORETO

2 juli 2020

Paus Franciscus heeft drie nieuwe namen voor Maria toegevoegd aan de zogeheten Litanie van Loreto. Dit is een lijst met eretitels voor Maria die vaak na het rozenkransgebed gebeden wordt. De nieuwe titels zijn: ‘Moeder van Barmhartigheid’, ‘Moeder van hoop’ en ‘Troost van de migranten’.

De aanvullingen op de Litanie van Maria zijn op 20 juni 2020 bekend gemaakt door kardinaal Sarah, de prefect van de Congregatie voor de Goddelijke Eredienst van het Vaticaan. In zijn brief staat ook precies beschreven waar de nieuwe titels moeten worden ingevoegd: de eerste titel komt na ‘Moeder van de Kerk’, de tweede na ‘Moeder van de goddelijke genade’ en de derde na ‘Toevlucht van de zondaars’.

Met de nieuwe aanvullingen telt de litanie van Maria nu 54 aanroepingen. De oorspronkelijke versie dateert uit 1601. In de eeuwen erna werden er vaker titels toegevoegd. De laatste vernieuwing was toegevoegd door paus Johannes Paulus II. Hij liet de aanroeping ‘Moeder van de kerk’ toevoegen. De naam verwijst naar het Mariaheilgdom Loreto in Italië.

Kijk voor meer informatie op de website van de Nationale Raad voor Liturgie.

BRIEF

van kardinaal Sarah aan de voorzitters van de Bisschoppenconferenties De viering van de liturgie tijdens en na de pandemie van Covid-19. “Keren wij met vreugde terug naar de eucharistie” 15 augustus 2020

De pandemie ten gevolge van het Covid 19-virus heeft omwentelingen veroorzaakt, niet alleen in de sociale, familiale, en economische dynamiek en in die van opleiding en arbeid, maar ook in het leven van de christelijke gemeenschap, met inbegrip van de liturgische dimensie. Om geen ruimte voor herhaling van het virus te bieden was het nodig om rigoreus sociale distantie te houden, met een weerslag op een fundamentele eigenschap van het christelijk leven: “Waar er twee of drie verenigd zijn in mijn Naam, daar ben Ik in hun midden” (Mt 18,20); “Zij legden zich ernstig toe op de leer der apostelen, bleven trouw aan het gemeenschappelijk leven en ijverig in het breken van het brood en in het gebed. Allen die het geloof hadden aangenomen, waren eensgezind en bezaten alles gemeenschappelijk.” (Hand. 2, 42.44).

De gemeenschapsdimensie heeft een theologische betekenis: God is een relatie van Personen in de Allerheiligste Drie-eenheid; Hij schept de mens in de relationele complementariteit tussen man en vrouw, omdat “het niet goed is dat de mens alleen blijft” (Gen 2, 18), Hij gaat de relatie aan met man en vrouw en roept hen op tot relatie met Hem, - zoals de heilige Augustinus het goed aanduidde: ons hart onrustig tot het God vindt en rust vindt in Hem (vgl. Belijdenissen, I, 1). De Heer Jezus begon zijn openbaar dienstwerk met het tot zich roepen van een groep leerlingen om samen met Hem het leven en de verkondiging van het Koninkrijk te delen. Uit deze kleine kudde is de Kerk geboren. Om het eeuwige leven te beschrijven, gebruikt de Schrift het beeld van een stad: het hemelse Jeruzalem (vgl. Openbaring 21). Een stad is een gemeenschap van mensen die met elkaar waarden, fundamentele menselijke en geestelijke realiteiten, plaatsen, tijden en activiteiten delen en die bijdragen aan de opbouw van het algemeen welzijn. Terwijl de heidenen tempels bouwden die alleen toegewijd waren aan de godheid, waartoe de mensen geen toegang hadden, bouwden de christenen, zodra ze vrijheid van eredienst genoten, onmiddellijk plaatsen die domus Dei et domus ecclesiae waren, waar de gelovigen zich konden vinden als een gemeenschap van God, een volk samengeroepen voor de eredienst en gevormd in een heilige

samenkomst. God kan dan ook verkondigen: “Ik ben uw God en gij zult mijn volk zijn” (vgl. Ex 6, 7; Deut. 14, 2). De Heer blijft trouw aan zijn verbond (vgl. Dt. 7, 9) en Israël wordt juist daarom de verblijfplaats van God, de heilige plaats van zijn aanwezigheid in de wereld (vgl. Ex 29, 45; Lev. 26, 11-12). Daarom veronderstelt het huis van de Heer de aanwezigheid van het gezin van de kinderen van God. Ook tegenwoordig vraagt de bisschop in het gebed van de wijding van een nieuwe kerk, dat dit huis moge zijn wat het door zijn aard moet zijn:

“... Moge deze ruimte voor altijd geheiligd zijn [...] Hier moge de vloedgolf van Gods genade de zonden der mensen bedelven, opdat uw kinderen, Vader, afsterven aan de zonde en herboren worden tot een nieuw leven. Hier moge uw volk rond de altaartafel de gedachtenis vieren van het paasmysterie en gesterkt worden door de maaltijd van Christus' Woord en Lichaam. Hier moge het offer van lof en dank blijde weerklinken: de stemmen der mensen met de koren der engelen verenigd; hier moge ook tot U opstijgen het aanhoudend gebed voor het heil van de wereld. Hier moge de arme barmhartigheid ondervinden, en de verdrukte de ware vrijheid verkrijgen en eenieder bekleed worden met de waardigheid van het kindschap Gods, totdat zij vol vreugde het einddoel bereiken: het Jeruzalem in den hoge.” (Kerkwijding, nr. 60)

De christelijke gemeenschap heeft nooit isolement nagestreefd en heeft nooit van de kerk een stad met gesloten poorten gemaakt. Gevormd in de waarde van het gemeenschapsleven en in het zoeken naar het algemeen welzijn, hebben christenen in het besef van anders te zijn, toch altijd nagestreefd om zich in te voegen in de maatschappij: om in de wereld te zijn zonder er aan toe te behoren en zonder ertoe herleid te worden (vgl. Brief aan Diognetus, 5-6). En ook tijdens de noodsituatie van de pandemie ontstond een groot verantwoordelijkheidsbesef: door te luisteren naar de burgerlijke autoriteiten en deskundigen en met hen samen te werken waren de bisschoppen en hun

territoriale conferenties bereid om moeilijke en pijnlijke beslissingen te nemen, zelfs zozeer, dat ze de deelname van de gelovigen aan de eucharistieviering voor lange tijd opschorpten. Deze congregatie is de bisschoppen bijzonder erkentelijk voor hun inzet en inspanning om zo goed mogelijk te reageren op een onvoorziene en complexe situatie.

Maar zodra de omstandigheden het toelaten, is het noodzakelijk en urgent om terug te keren naar de normale situatie van het christelijk leven met het kerkgebouw als huis en met de viering van de liturgie, in het bijzonder de Eucharistie, “als het hoogtepunt waarnaar het handelen van de Kerk streeft en tevens de bron waaruit haar hele kracht voortvloeit” (Sacrosanctum Concilium, 10).

In het besef dat God de mensheid die Hij heeft geschapen nooit aan zijn lot overlaat en dat zelfs de zwaarste beproevingen vruchten van de genade kunnen dragen, hebben wij aanvaard op afstand te blijven van het altaar van de Heer als een tijd van eucharistisch vasten, die van nut is om het vitale belang, de schoonheid en de onmetelijke kostbaarheid ervan te herontdekken. Maar we dienen zo snel mogelijk terug te keren naar de Eucharistie met een gezuiverd hart, met een hernieuwde verwondering, met een sterker verlangen om de Heer te ontmoeten, om bij Hem te zijn, om Hem te ontvangen om Hem bij onze broeders en zusters te brengen met het getuigenis van een leven vol geloof, liefde en hoop.

Deze tijd van gemis kan ons de genade schenken om te begrijpen wat er omging in het hart van onze broeders, de martelaren van Abitene (begin 4e eeuw), die zelfs met zeker doodvonnis voor ogen hun rechters met serene vastberadenheid ten antwoord gaven: “*Sine Dominico non possumus*”. Het absolute *non possumus* (*we kunnen niet*) en de betekenis van het neutrale zelfstandig naamwoord *Dominicum* (*datgene wat de Heer is*) kunnen niet met één woord worden vertaald. Een zeer korte uitdrukking omvat een grote rijkdom aan nuances en betekenissen die ons heden ter overweging worden aangeboden:

- *We kunnen niet* leven, christen zijn, onze menselijkheid en de verlangens naar het goede en het geluk die in ons hart wonen, ten volle realiseren *zonder het Woord van de Heer*, dat in de viering gestalte krijgt en levend woord wordt, gesproken door God voor hen die heden hun hart openen om te luisteren;

- *Wij kunnen niet* als christenen leven *zonder deel te nemen aan het Kruisoffer* waarin de Heer Jezus zich zonder voorbehoud geeft om door zijn dood de mens te redden die door de zonde is gestorven. De Verlosser verbindt de mensheid met zichzelf en leidt haar terug naar de Vader. In de omhelzing van de Gekruisigde vindt elk menselijk lijden licht en troost;

- *We kunnen niet zonder het gastmaal van de Eucharistie*, de tafel des Heren, waaraan we als zonen en dochters, als broeders en zusters genodigd zijn om de verrezen Christus zelf te ontvangen, die aanwezig is in zijn Lichaam, zijn Bloed, met zijn ziel en goddelijkheid in dat Brood van de hemel dat ons ondersteunt bij de vreugde en inspanningen van de aardse pelgrimstocht;

- *We kunnen niet zonder de christelijke gemeenschap*, het gezin van de Heer: we hebben de ontmoeting met de broeders en zusters nodig, met wie wij het kind-zijn van God delen, de broederschap van Christus, de roeping en het zoeken naar heiligheid en het heil van hun ziel, in de rijke verscheidenheid van tijdperk, persoonlijke geschiedenis, charisma en roeping;

- *We kunnen niet zonder het huis des Heren* dat ons huis is, zonder de heilige plaatsen waar we geboren zijn in het geloof, waar we de providentiële aanwezigheid van de Heer en de barmhartige omhelzing hebben ontdekt die optilt wie is gevallen, waar we onze roeping tot religieuze navolging of tot het huwelijk hebben toegewijd, waar we hebben gesmeekt en gedankt, waar we verheugd en bedroefd waren, waar we onze dierbaren die de aardse pelgrimstocht hebben voltooid, hebben toevertrouwd aan de Vader;

- *We kunnen niet zonder de dag des Heren*, zonder de zondag die licht en betekenis geeft aan de opeenvolging van de dagen van werk en van de familiale en sociale verantwoordelijkheid.

Ook al bewijzen de communicatiemiddelen een gewaardeerde dienst aan de zieken en aan hen die niet in de mogelijkheid verkeren om naar de kerk te gaan, en ook al hebben ze een grote dienst verricht door de uitzending van de Heilige Mis in een tijd waarin het niet mogelijk was om de liturgie in gemeenschap te vieren, toch is geen enkele uitzending vergelijkbaar met de persoonlijke deelname of kan ze deze vervangen. Integendeel, deze uitzendingen alleen al riskeren ons te verwijderen van een persoonlijke en intieme ontmoeting met de vleesgeworden God die zich niet op een virtuele,

maar werkelijke wijze aan ons heeft gegeven, en zegt: “Wie mijn vlees eet en mijn bloed drinkt, blijft in Mij en Ik in hem” (Joh. 6, 56). Dit fysieke contact met de Heer is vitaal, onmisbaar en onvervangbaar.

Zodra de concrete, effectieve maatregelen zijn vastgesteld en worden gepraktiseerd om de besmetting met het virus tot een minimum te beperken, is het noodzakelijk dat allen hun plaats weer innemen in de samenkomst van de broeders en zusters, de onvervangbare kostbaarheid en schoonheid van de viering herontdekken, en de ontmoedigde, angstige broeders en zusters met aanstekelijk enthousiasme terugroepen en aantrekken uit hun veel te lang durende afwezigheid.

Dit Dicasterium wil enkele principes herbevestigen en enkele actiepunten voorstellen ter bevordering van een snelle en veilige terugkeer naar de viering van de eucharistie.

De nodige aandacht voor de normen van hygiëne en veiligheid mag niet leiden tot de sterilisatie van gebaren en riten, tot het ook onbewust aanzetten tot angst en onzekerheid bij de gelovigen.

Dit Dicasterie vertrouwt op het prudente, maar krachtdadig handelen van de bisschoppen, opdat de deelname van de gelovigen aan de viering van de eucharistie van de kant van de overheid niet wordt herleid tot een “bijeenkomst” en niet wordt beschouwd als vergelijkbaar met of zelfs ondergeschikt aan vormen van recreatieve samenkomsten.

Liturgische normen is geen materie waarover de burgerlijke autoriteiten wetten kunnen uitvaardigen, maar vallen enkel onder het bevoegde kerkelijke gezag (zie Sacrosanctum Concilium, 22).

De deelname van de gelovigen aan de vieringen moet worden vergemakkelijkt, maar zonder geïmproviseerde rituele experimenten en met volledige inachtneming van de normen volgens de liturgische boeken die het verloop van de vieringen bepalen. De liturgie als ervaring van sacraliteit, heiligheid en schoonheid en als gedaanteverandering moet een voorsmaak zijn van de harmonie van de eeuwige gelukzaligheid: men moet daarom zorg dragen voor de waardigheid van de plaatsen, van het heilig meubilair, van de wijze van vieren, volgens de gezagvolle aanwijzing van het Tweede Vaticaans

Concilie: “De riten moeten schitteren door nobele eenvoud” (Sacrosanctum Concilium, 34).

Men moet het recht erkennen van de gelovigen om het Lichaam van Christus te ontvangen en om de Heer die aanwezig is in de eucharistie, te aanbidden op de voorziene manieren, zonder beperkingen die de hygiënische normen overschrijden die zijn uitgevaardigd door de publieke overheid of de bisschoppen.

In de eucharistieviering aanbidden de gelovigen de aanwezige verzezen Jezus. We zien dat de zin voor aanbidding en het gebed van aanbidding, gemakkelijk verloren gaat. We vragen de herders om in hun catechese aan te dringen op de noodzaak van aanbidding.

Een veilig principe om fouten te voorkomen is gehoorzaamheid. Gehoorzaamheid aan de normen van de Kerk, gehoorzaamheid aan de bisschoppen. In moeilijke tijden (denken we bijvoorbeeld aan oorlogen en pandemieën) kunnen de bisschoppen en de bisschoppenconferenties voorlopige normen geven waaraan men moet gehoorzamen. Gehoorzaamheid beschermt de schat die aan de Kerk is toevertrouwd. Deze maatregelen die door bisschoppen en bisschoppenconferenties worden uitgevaardigd, vervallen wanneer de situatie weer normaal wordt.

De Kerk zal de menselijke persoon in zijn totaliteit blijven beschermen. Ze getuigt van hoop, nodigt ons uit om te vertrouwen op God, en herinnert ons eraan dat het aardse bestaan belangrijk is, maar veel belangrijker is het eeuwig leven: hetzelfde leven voor eeuwig delen met God is onze bestemming en onze roeping. Dit is het geloof van de Kerk, waarvan in de loop der eeuwen getuigenis is afgelegd door scharen van martelaren en heiligen. Het is een positieve boodschap, die ons bevrijdt van eendimensionaal reductionisme en van ideologieën. In de terechte bekommernis om de volksgezondheid brengt de Kerk de verkondiging en de begeleiding naar het eeuwige heil van de zielen samen.

Blijven we ons daarom vol vertrouwen toevertrouwen aan de barmhartigheid van God. Blijven we de voorspraak inroepen van de heilige Maagd Maria, *salus infirmorum et auxilium christianorum*, voor allen die zwaar op de proef gesteld worden door de pandemie en door elke andere nood. Laten

we volharden in het gebed voor hen die dit leven hebben verlaten, en tegelijkertijd ons voornemen hernieuwen om getuigen te zijn van de Verrezen Heer en verkondigers van een vaste hoop die de grenzen overschrijdt van deze wereld.

Uit het Vaticaan, 15 augustus 2020
op het hoogfeest van de Tenhemelopneming van de Heilige Maagd Maria

Tijdens de audiëntie die op 3 september 2020 werd verleend aan ondergetekende, kardinaal-prefect van de Congregatie voor de Goddelijke Eredienst en de Regeling van de Sacramenten, heeft Zijne Heiligheid Paus Franciscus deze brief goedgekeurd en de opdracht gegeven om deze te publiceren.

Robert Kardinaal Sarah
Prefect

Prot. Nr. 432/20

© Nederlandse vertaling: NRL, Den Bosch, 2020

BOODSCHAP

van paus Franciscus voor de 106de Werelddag van de migrant en de vluchteling

Zoals Jezus Christus, gedwongen te vluchten. De intern ontheemden opnemen, beschermen, ondersteunen en integreren

27 september 2020

Aan het begin van dit jaar heb ik in mijn *Toespraak tot de leden van het bij de Heilige Stoel geaccrediteerde corps diplomatique* gewezen op het drama van de intern ontheemden als een van de uitdagingen van de huidige wereld: “De menselijke conflicten en noodsituaties, die nog verergerd worden door klimatologische ontwrichtingen, vergroten het aantal ontheemden en hebben hun weerslag op mensen die al in een toestand van ernstige armoede leven. Het ontbreekt veel van de landen die door deze situaties worden getroffen, aan adequate structuren die het mogelijk maken tegemoet te komen aan de behoeften van degenen die ontheemd zijn” (9 januari 2020).

De *Sectie Migranten en Vluchtelingen* van het *Dicasterie voor de Dienst van de Integrale Menselijke Ontwikkeling* heeft de *Pastorale Richtlijnen betreffende de Intern Ontheemden* (Vaticaanstad, 5 mei 2020) gepubliceerd, in een document dat zich ten doel stelt de pastorale activiteiten van de Kerk op dit specifieke terrein te inspireren en te bezielen.

Om deze redenen heb ik besloten deze Boodschap te wijden aan het drama van de intern ontheemden, een drama dat vaak onzichtbaar is en dat de door de COVID-19-pandemie veroorzaakte mondiale crisis nog erger heeft gemaakt. Deze crisis heeft immers door haar hevigheid, ernst en geografische verbreiding zoveel andere menselijke noden die miljoenen mensen treffen, kleiner doen lijken en internationale initiatieven en hulp, die noodzakelijk zijn om mensenlevens te redden, onderaan op de nationale politieke agenda's geplaatst. Maar “dit is niet de tijd van vergeten. Laat de crisis die wij onder ogen zien, ons niet zoveel andere noden doen vergeten, noden die het lijden van veel mensen met zich mee brengen” (*Boodschap Urbi et Orbi*, 12 april 2020).

In het licht van de tragische gebeurtenissen die 2020 hebben gekenmerkt, breid ik deze Boodschap, gewijd aan de intern ontheemden, uit tot allen die met onzekerheid, verlatenheid, marginalisering en afwijzing ten gevolge van COVID-19 te maken hebben gehad of nog te maken hebben.

Ik zou willen uitgaan van het beeld dat paus Pius XII inspireerde bij het schrijven van de apostolische constitutie *Exsul Familia* (1 augustus 1952). Op de vlucht naar Egypte ervaart de kleine Jezus samen met zijn ouders de tragische omstandigheid van ontheemden en vluchtelingen, “die wordt gekenmerkt door angst, onzekerheid, ongemak (vgl. Mat. 2, 13-15, 19-23). Helaas kunnen in onze dagen miljoenen gezinnen zich herkennen in deze trieste werkelijkheid. Bijna iedere dag geven de televisie en de kranten berichten over vluchtelingen die vluchten voor honger, oorlog en andere ernstige gevaren op zoek naar zekerheid en een waardig leven voor zichzelf en hun gezin” (*Angelus*, 29 december 2013). In ieder van hen is Jezus aanwezig, die, zoals ten tijde van Herodes, gedwongen werd te vluchten om zich in veiligheid te brengen. Wij worden geroepen om in hun gezichten het gelaat te herkennen van de hongerige, dorstige, naakte, zieke, uitheemse en gevangen genomen Christus, die ons bevraagt (vgl. Mat. 25, 31-46). Als wij Hem herkennen, zullen wij Hem danken dat wij Hem hebben mogen ontmoeten, liefhebben en dienen.

De ontheemde mensen bieden ons de gelegenheid tot een ontmoeting met de Heer, “ook als onze ogen moeite hebben om Hem te herkennen: met zijn kleren vol scheuren, zijn vuile voeten, zijn misvormd gezicht, zijn gewonde lichaam, niet in staat onze taal te spreken” (*Homilie*, 15 februari 2019). Wij zijn geroepen om te beantwoorden aan een pastorale uitdaging met de vier woorden die ik heb aangegeven in de *Boodschap voor deze zelfde Dag in 2018*: opnemen, beschermen, ondersteunen en integreren. Hieraan zou ik nu nog zes woordcombinaties willen toevoegen die corresponderen met zeer concrete activiteiten die onderling met elkaar in een relatie van oorzaak en gevolg staan.

Wij moeten *kennen* om te *begrijpen*. Kennis is een noodzakelijke stap naar begrip van de ander. Jezus zelf onderricht dit in de episode over de leerlingen van Emmaus: “Terwijl zij zo aan het praten waren en van gedachten wisselden, kwam Jezus zelf op hen toe en liep met hen mee. Maar hun ogen werden verhinderd Hem te herkennen” (Luc. 24, 15-16). Wanneer men het heeft over migranten en ontheemden blijft men te vaak steken bij cijfers. Maar het gaat niet om cijfers, het gaat om personen! Als wij hen ontmoeten, zullen wij ertoe komen hen te leren kennen. En door hun geschiedenis te leren kennen zullen wij erin slagen te begrijpen. Wij zullen bijvoorbeeld gaan begrijpen dat de onzekerheid die wij lijdend hebben ervaren ten gevolge van de pandemie, een constante is in het leven van de ontheemden.

Het is noodzakelijk *naaste te worden* om te *dienen*. Het lijkt voor de hand te liggen, maar dat is het vaak niet. “Toen kwam een Samaritaan die op reis was, bij hem; hij zag hem en kreeg medelijden; hij trad op hem toe, goot olie en wijn op zijn wonden en verbond ze; daarna tilde hij hem op zijn eigen rijdier, bracht hem naar een herberg en zorgde voor hem” (Luc. 10, 33-34). Angst en vooroordelen - zoveel vooroordelen - doen ons afstand houden van de ander en beletten ons vaak hun “naaste te worden” en hen met liefde te dienen. De naaste benaderen betekent vaak bereid zijn om risico’s te lopen, zoals ons zoveel artsen en verplegenden de laatste maanden hebben geleerd. Dit nabij zijn om te dienen gaat verder dan louter plichtsbesef; het grootste voorbeeld heeft Jezus ons nagelaten, toen Hij de voeten van zijn leerlingen heeft gewassen; hij heeft zijn kleren afgelegd, heeft geknield en zijn handen vuil gemaakt (vgl. Joh. 13, 1-15).

Om *zich te verzoenen* moeten wij *luisteren*. Dat leert God zelf ons, die door zijn Zoon in de wereld te zenden, naar de jammerklacht van de mensheid met menselijke oren heeft willen luisteren: “Zo zeer immers heeft God de wereld liefgehad dat Hij zijn eniggeboren Zoon heeft gegeven, [...] opdat de wereld door Hem zou worden gered” (Joh. 3, 16-17). De liefde die verzoent en redt, begint met luisteren. In de wereld van vandaag vermenigvuldigen zich de berichten, maar zijn wij de luisterende houding aan het verliezen. Maar alleen door een nederig en aandachtig luisteren kunnen wij ertoe komen ons werkelijk te verzoenen. Gedurende 2020 heerste er in onze straten stilte. Een dramatische en verontrustende stilte, die ons echter de gelegenheid bood om te luisteren naar de kreet van wie het meest kwetsbaar is, de ontheemden en onze zwaar zieke planeet. En door te luisteren hebben wij de gelegenheid ons met de naaste te verzoenen, met zo veel mensen die wij hebben afgedankt, met onszelf en met God, die nooit moe wordt ons zijn barmhartigheid aan te bieden.

Om te *groeien* is het noodzakelijk *te delen*. Delen was een fundamenteel element van de eerste christengemeente: “De gemeente die het geloof had aangenomen, was één van hart en één van ziel en er was niemand die iets van zijn bezittingen zijn eigendom noemde; integendeel, zij bezaten alles gemeenschappelijk” (Hand. 4, 32). God heeft niet gewild dat de bronnen van onze planeet alleen maar tot nut van enkelen zouden zijn. Nee, dat heeft de Heer niet gewild! Wij moeten leren delen om samen te groeien zonder iemand uit te sluiten. De pandemie heeft ons eraan herinnerd hoe wij allen

in hetzelfde schuitje zitten. Dezelfde zorgen en gemeenschappelijke angsten hebben heeft ons nogmaals laten zien dat niemand zich zelf redt. Om werkelijk te groeien moeten wij samen groeien en wat wij hebben, delen, zoals de jongen die Jezus vijf gerstebroden en twee vissen aanbood... En die waren voldoende voor vijfduizend mensen! (vgl. Joh. 6, 1-15).

Wij moeten hen *erbij betrekken* om hen te kunnen *ondersteunen*. Zo heeft Jezus immers met de Samaritaanse vrouw gedaan (vgl. Joh. 4, 1-30). De Heer nadert, luistert naar haar, spreekt tot haar hart om haar vervolgens naar de waarheid te leiden en haar te veranderen in een verkondigster van de blijde boodschap: “Komt eens kijken naar een man die mij alles heeft verteld wat ik gedaan heb! Zou Hij soms de Messias zijn?” (v. 29). Soms verhindert het elan om de ander te dienen het om diens rijkdom te zien. Als wij werkelijk de mensen aan wie wij hulp bieden, willen ondersteunen, moeten wij hen *erbij betrekken* om de hoofdpersonen van hun eigen verlossing te worden. De pandemie heeft ons eraan herinnerd hoe wezenlijk medeverantwoordelijkheid is en dat het alleen met de bijdrage van allen - ook van vaak ondergewaardeerde groepen - mogelijk is de crisis het hoofd te bieden. Wij moeten “de moed vinden nieuwe ruimtes te openen waar allen zich geroepen kunnen voelen en we nieuwe vormen van gastvrijheid, broederschap en solidariteit mogelijk kunnen maken” (*Overweging op het Sint-Pietersplein*, 27 maart 2020).

Het is noodzakelijk *samen te werken om op te bouwen*. Dat is wat de apostel Paulus zijn gemeente van Korinthe aanbeveelt: “Broeders, ik doe een beroep op u in de naam van onze Heer Jezus Christus, weest allen eensgestemd, laat er geen verdeeldheid onder u zijn; weest volkomen een van zin en een van gevoelen” (1 Kor. 1, 10). Het Rijk van God opbouwen is een gemeenschappelijke plicht van alle christenen en daarom is het noodzakelijk dat wij leren samenwerken zonder ons te laten verleiden door jaloersheid, onenigheid en verdeeldheid. En in de huidige context dient te worden benadrukt: “Dit is niet de tijd van egoïsme, omdat de uitdaging waarvoor wij staan, ons allen verenigt en geen onderscheid tussen mensen maakt” (*Boodschap Urbi et Orbi*, 12 april 2020). Om het gemeenschappelijk huis te beschermen en het steeds meer te laten lijken op het oorspronkelijke plan van God, moeten wij ons ervoor inzetten de internationale samenwerking, de wereldwijde solidariteit en de plaatselijke inzet te waarborgen zonder iemand uit te sluiten.

Ik zou willen afsluiten met een gebed geïnspireerd door het voorbeeld van de heilige Jozef, in het bijzonder toen hij gedwongen werd naar Egypte te vluchten om het Kind in veiligheid te brengen.

Vader, U hebt aan de heilige Jozef toevertrouwd wat U als het kostbaarste had: het Kind Jezus en zijn moeder om hen te beschermen tegen de gevaren en de bedreigingen van de boosaardigen.

Geef ook ons dat wij zijn bescherming en hulp ervaren. Maak dat hij die het lijden heeft ondervonden van wie vlucht ten gevolge van de haat van de machtigen, al de broeders en zusters kan sterken en beschermen die, voortgedreven door oorlog, armoede en nood, hun huis en land verlaten om als vluchtelingen naar veiligere plaatsen op weg te gaan.

Geef hen op zijn voorspraak de kracht om verder te gaan, troost in droefenis, moed in de beproeving. Geef aan wie hen opneemt, iets van de tederheid van deze rechtschapen en wijze vader, die Jezus heeft liefgehad als zijn ware zoon en Maria op de tocht heeft gesteund.

Moge hij die het brood verdiende met zijn handen, zorgen voor hen die het leven alles heeft ontnomen, en hun de waardigheid van een werk en de rust van een huis geven.

Dat vragen wij U door Jezus Christus, uw Zoon, die de heilige Jozef door te vluchten naar Egypte in veiligheid bracht, en op voorspraak van de Maagd Maria, die hij als trouwe echtgenoot volgens uw wil liefhad. Amen.

Rome, Sint Jan van Lateranen, 13 mei 2020
Gedachtenis van de heilige Maagd Maria van Fatima
Franciscus

Vertaling: drs. H.M.G. Kretzers

Eindredactie: A. Kruse, MA

Copyright: Liberia Editrice Vaticana/SRKK

BOODSCHAP

**van paus Franciscus voor de vierde Werelddag van de Armen op de 33ste zondag door het jaar “Strek uw hand uit naar de arme” (vgl. Wijsheid van Jezus Sirach (Sir. 7, 32))
15 november 2020**

“Strek uw hand uit naar de arme” (vgl. Sir. 7, 32). Oude wijsheid stelt deze woorden voor als een wet om in het leven te volgen. Zij weerklinken vandaag met heel hun betekenisvolle lading om ook ons te helpen de blik te richten op het wezenlijke en de grenzen van onverschilligheid te overwinnen. De armoede neemt steeds een ander gezicht aan, dat aandacht vraagt voor steeds verschillende situaties: in iedere situatie kunnen wij de Heer Jezus ontmoeten, die heeft geopenbaard dat Hij tegenwoordig is in zijn zwakste broeders en zusters (vgl. Mat. 25, 40).

1. Laten wij het boek Sirach, een van de boeken van het Oude Testament, ter hand nemen. Hier komen wij de woorden tegen van een meester in wijsheid die ongeveer tweehonderd jaar vóór Christus heeft geleefd. Hij ging op zoek naar de wijsheid die mensen beter maakt en hen in staat stelt de wederwaardigheden van het leven ten diepste te doorvorsen. Hij deed dit in een tijd van harde beproeving voor het volk Israël, een tijd van verdriet, rouw en ellende ten gevolge van de overheersing door vreemde machten. Omdat hij een man van groot geloof was, geworteld in de tradities van de vaders, was zijn eerste gedachte zich te richten tot God om aan Hem de gave van de wijsheid te vragen. En de Heer weigerde hem zijn hulp niet.

Vanaf de eerste bladzijden van het boek Sirach geeft de auteur adviezen voor veel concrete situaties in het leven en één hiervan betreft de armoede. Hij benadrukt het feit dat men bij ongemak vertrouwen moet hebben in God: “Wind u niet op als de tegenspoed komt. Houd u aan Hem vast en laat Hem niet los: dan zult gij uiteindelijk verheven worden. Alles wat u overkomt moet ge aanvaarden: gij moet geduldig zijn in de wederwaardigheden die u vernederen. Want goud wordt in het vuur beproefd en de aan God welgevallige mens in de oven van de vernedering. Vertrouw op Hem en Hij zal u helpen; bewandel rechte wegen en stel uw hoop op Hem. Gij die de Heer vreest, verwacht zijn erbarming en wijkt niet af van de weg: gij zoudt kunnen vallen” (2, 2-7).

2. Bladzijde na bladzijde ontdekken wij een kostbaar compendium van suggesties over hoe te handelen in het licht van een intieme relatie met God de schepper, die de schepping liefheeft, rechtvaardig en zorgzaam is jegens al zijn kinderen. Het voortdurend verwijzen naar God leidt echter niet af van het kijken naar de concrete mens, integendeel, dit is nauw met elkaar verbonden.

Dit laat de passage waaruit de titel van deze Boodschap is genomen (vgl. 7, 29-36) duidelijk zien. Het gebed tot God en de solidariteit met de armen en de lijdenden zijn niet van elkaar te scheiden. Om een eredienst te vieren die de Heer welgevallig is, is het noodzakelijk te erkennen dat iedere persoon, ook de meest behoeftige en verachte, het ingeprente beeld van God in zich draagt. Uit deze aandacht komt de gave van de goddelijke zegen voort, aangetrokken door edelmoedigheid, in praktijk gebracht ten opzichte van de armen. Daarom mag de tijd die aan het gebed moet worden gewijd, nooit een alibi worden om de naaste in moeilijkheden te verwaarlozen. Het tegengestelde is waar: de zegen van de Heer daalt over ons neer en het gebed bereikt zijn doel, wanneer zij gepaard gaan met de dienst aan de armen.

3. Hoe actueel is dit oude onderricht ook voor ons! Het Woord van God overstijgt immers ruimte, tijd, godsdiensten en culturen. De edelmoedigheid die de zwakke ondersteunt, de bedroefde troost, het lijden verlicht, geeft waardigheid terug aan wie daarvan is beroofd, is de voorwaarde voor een volledig menselijk leven. De keuze om aandacht aan de armen te besteden aan hun vele en verschillende behoeften, mag niet worden bepaald door de tijd die men ter beschikking heeft, of door privébelangen, noch door bloedeloze pastorale of maatschappelijke projecten. Men mag de kracht van de genade van God niet verstikken door de narcistische neiging zichzelf op de eerste plaats te laten komen.

De blik op de armen gericht houden is moeilijk, maar des te noodzakelijker om aan ons persoonlijk en maatschappelijk leven de juiste richting te geven. Het gaat er niet om veel woorden te gebruiken, maar veel meer om, aangezet door de goddelijke naastenliefde, je leven concreet in te zetten. Ieder jaar kom ik met de Werelddag van de armen terug op de werkelijkheid die wezenlijk is voor het leven van de Kerk, omdat de armen bij ons zijn en zullen zijn (vgl. Joh. 12, 8) om ons te helpen het gezelschap van Christus in het dagelijks bestaan te ontvangen.

4. De ontmoeting met een persoon in een situatie van armoede daagt ons altijd uit en stelt ons vragen. Hoe kunnen wij eraan bijdragen om aan zijn marginalisering en lijden een einde te maken of deze minstens te verlichten? Hoe kunnen wij hem helpen in zijn geestelijke nood? De christelijke gemeenschap is geroepen om bij deze ervaring van samen delen een rol te spelen, in het bewustzijn dat het niet geoorloofd is deze rol aan anderen te delegeren. En om de armen tot steun te zijn is het wezenlijk de evangelische armoede zelf te beleven. Wij kunnen ons niet “goed” voelen, wanneer een lid van de menselijke familie op de achtergrond in de schaduw verdwijnt. De stille kreet van zeer veel armen moet het volk van God aantreffen in de frontlinie, altijd en overal, om de armen een stem te geven, om hen te verdedigen en solidair met hen te zijn ten overstaan van hypocrisie en vele niet nagekomen beloften, en om hen uit te nodigen deel te nemen aan het leven van de gemeenschap.

De Kerk heeft weliswaar geen alles omvattende oplossingen te bieden, maar biedt met de genade van Christus haar getuigenis en gebaren van samen delen aan. Zij voelt zich bovendien verplicht de problemen voor het voetlicht te brengen van hen die niet het noodzakelijke hebben om van te leven. Om iedereen te herinneren aan de grote waarde van het gemeenschappelijk welzijn, is voor christenen een verplichting voor het leven, die wordt gerealiseerd in het streven om niemand te vergeten van degenen wier menszijn wordt geschonden omdat niet aan hun basisbehoeften wordt voldaan.

5. De hand uitstrekken laat vooral degene die dit doet, ontdekken dat wij het vermogen hebben om gebaren te maken die het leven zin geven. Hoeveel uitgestoken handen zien wij iedere dag! Helaas gebeurt het steeds vaker dat men door de haast wordt meegesleurd in een maalstroom van onverschilligheid, zodat men niet meer het vele goede weet te herkennen dat dagelijks in stilte en met grote edelmoedigheid wordt gedaan. Zo gebeurt het dat alleen wanneer er dingen gebeuren die de loop van ons leven op zijn kop zetten, wij in staat worden gesteld de goedheid gewaar te worden van de heiligen “in onze eigen omgeving”, “van hen die dicht bij ons leven en een weerspiegeling zijn van de aanwezigheid van God” (apost. exhort. *Gaudete et exsultate*, 7), maar over wie niemand het heeft. In kranten, op internetsites en televisie zijn er zoveel slechte berichten in overvloed dat men zou denken dat het kwaad soeverein heerst. Dat is niet zo. Zeker, het ontbreekt niet aan boosaardigheid en geweld, aan machtsmisbruik en corruptie, maar het leven

is vervlochten met daden van respect en edelmoedigheid die het kwaad niet alleen compenseren, maar ook stimuleren om verder te gaan en hoopvol te zijn.

6. De hand uitstrekken is een teken; een teken dat onmiddellijk herinnert aan nabijheid, aan solidariteit, aan liefde. Hoeveel uitgestoken handen hebben wij kunnen zien in deze maanden waarin de hele wereld als het ware overrompeld is door een virus dat verdriet en dood, moedeloosheid en verbijstering heeft gebracht! De uitgestoken hand van de arts die zich om elke patiënt bekommert en zoekt naar de juiste remedie. De uitgestoken hand van de verpleegster en de verpleger die veel langer dan hun eigenlijke dienstrooster de zieken blijven verzorgen. De uitgestoken hand van wie in het openbaar bestuur werkt en de middelen verschafft om zoveel mogelijk levens te redden. De uitgestoken hand van de apotheker die blootgesteld is aan zoveel verzoeken in een risicovol contact met de mensen. De uitgestoken hand van de priester die met een verscheurd hart de zegen geeft. De uitgestoken hand van de vrijwilliger die degene die op straat leeft, en allen die, ook al hebben ze een dak boven hun hoofd, niet te eten hebben, te hulp komt. De uitgestoken hand van mannen en vrouwen die werken om wezenlijke diensten en veiligheid te bieden. En wij zouden nog andere uitgestoken handen kunnen beschrijven en zo een litanie van goede werken kunnen samenstellen. Al deze handen hebben de besmetting en de angst getrotseerd om toch maar steun en troost te schenken.

7. Deze pandemie is onverwachts gekomen en heeft ons onvoorbereid aangetroffen, ons achterlatend met een gevoel van desoriëntatie en onmacht. De uitgestoken hand naar de arme is echter niet onverwachts gekomen. Zij getuigt er eerder van hoe men zich erop voorbereidt de arme te herkennen om hem in tijden van nood te ondersteunen. Men improviseert geen instrumenten van barmhartigheid. Er is een dagelijkse training nodig, die uitgaat van het bewustzijn hoezeer wij als eersten behoeften hebben aan een hand die naar ons wordt uitgestoken.

Het ogenblik dat wij nu meemaken, heeft een crisis in heel veel zekerheden veroorzaakt. Wij voelen ons armer en zwakker, omdat wij een grens aan en een beperking van de vrijheid hebben ervaren. Het verlies van werk, van de meest dierbare vormen van genegenheid, het gebrek aan de gewone contacten tussen personen, hebben plotseling horizonten wijd geopend die wij niet

meer gewend waren te zien. Onze geestelijke en materiële rijkdommen zijn ter discussie gesteld en wij hebben ontdekt dat we angst hebben. Opgesloten in de stilte van onze huizen hebben wij opnieuw ontdekt hoe belangrijk de eenvoud is en hoe belangrijk oog te houden voor het wezenlijke. Wij hebben behoefte aan een nieuwe broederschap, die in staat is tot onderlinge hulp en wederzijdse achting. Dit is een gunstige tijd om “opnieuw te beseffen dat wij elkaar nodig hebben, dat wij een verantwoordelijkheid hebben jegens de ander en de wereld [...]. Wij hebben al te lang moreel verval geaccepteerd door een spelletje te spelen met ethiek, goedheid, geloof en eerlijkheid [...]. Deze verwoesting van het fundament van het maatschappelijk leven leidt ertoe dat wij tegenover elkaar komen te staan om de eigen belangen te verdedigen, veroorzaakt het opkomen van nieuwe vormen van geweld en wreedheid en verhindert de ontwikkeling van een ware cultuur van de zorg van het milieu” (encycl. *Laudato si'*, 229). Kortom, de ernstige economische, financiële en politieke crises zullen niet ophouden, zolang wij toestaan dat de verantwoordelijkheid die ieder jegens de naaste en iedere persoon moet voelen, in winterslaap blijft.

8. “Strek uw hand uit naar de arme” is dus een uitnodiging tot verantwoordelijkheid als directe inzet van wie zich ook maar deelgenoot voelt aan hetzelfde lot. Het is een aansporing om de lasten van de zwaksten op zich te nemen, zoals de heilige Paulus zegt: “Dient elkander door de liefde. Want de hele wet is vervat in dit éne woord: *‘Gij zult uw naaste liefhebben als uzelf’*. [...] Help elkaar zulke lasten te dragen” (Gal. 5, 13-14; 6, 2). De apostel leert dat de vrijheid die ons met de dood en de verrijzenis van Jezus Christus is geschonken, voor ieder van ons een verantwoordelijkheid is om zich ten dienste te stellen van de ander, vooral van de zwakste. Het betreft niet een facultatieve aansporing, maar een voorwaarde voor de authenticiteit van het geloof dat wij belijden.

Het boek Sirach komt ons weer te hulp: het doet concrete daden aan de hand om de zwaksten te ondersteunen en gebruikt ook enkele treffende beelden. Eerst neemt het de zwakheid in aanmerking van allen die bedroefd zijn: “Onttrek u niet aan hen die schreien” (7, 34). De periode van de pandemie heeft ons genoodzaakt tot een gedwongen isolement en ons zelf verhinderd vrienden en bekenden die bedroefd zijn om het verlies van hun dierbaren, te troosten en nabij te zijn. En dan zegt de gewijde schrijver ook nog: “Wees niet onwillig om een zieke te bezoeken” (7, 35). Wij hebben de onmogelijkheid

ervaren om naast wie lijdt te staan en tegelijkertijd zijn wij ons bewust geworden van de broosheid van ons bestaan. Kortom, het Woord van God laat ons nooit met rust en blijft ons stimuleren tot het goede.

9. “Strek de hand uit naar de arme” brengt als tegenstelling de houding naar voren van al degenen die met de handen in hun zakken blijven staan en zich niet laten raken door de armoede, waaraan ook zij vaak medeschuldig zijn. Onverschilligheid en cynisme zijn hun dagelijks voedsel. Wat een verschil met betrekking tot de uitgestoken handen die wij hebben beschreven! Er zijn immers handen die zich uitstrekken om snel even via de computer sommen geld van de ene naar de andere kant van de wereld te verplaatsen en zo de rijkdom van beperkte elites en de ellende van massa’s en het faillissement van hele naties te bepalen. Er zijn handen die zich uitstrekken om geld op te hopen met de verkoop van wapens, die andere handen, ook die van kinderen, gebruiken om dood en armoede te zaaien. Er zijn handen die zich uitstrekken om in de schaduw dodelijke doses uit te wisselen om zich te verrijken en in luxe en vluchtige onmatigheid te leven. Er zijn handen die zich uitstrekken om onderhands illegale gunsten uit te wisselen voor een gemakkelijk en corrupt gewin. En er zijn ook handen die zich uitstrekken en met een hypocriet fatsoen wetten maken waar zij zichzelf niet aan houden.

In dit panorama “blijven de uitgeslotenen wachten. Om een levensstijl te kunnen onderhouden die velen uitsluit, of om warm te kunnen lopen voor dit egoïstisch ideaal, heeft zich een globalisering van de onverschilligheid ontwikkeld. Bijna zonder het te merken worden wij onbekwaam om medelijden te voelen ten overstaan van de smartelijke kreet van de ander, wij huilen niet meer ten overstaan van het drama van de ander en het interesseert ons ook niet meer zorg voor hen te dragen, alsof alles een verantwoordelijkheid was die ons vreemd is en ons niet toekomt” (encycl. *Evangeliū gaudium*, 54). Wij zullen niet tevreden kunnen zijn, zo lang als deze handen die dood zaaien, niet veranderd zullen zijn in instrumenten van gerechtigheid en vrede voor de hele wereld.

10. “Denk bij al uw woorden aan uw levenseinde” (7, 36). Het is de uitdrukking waarmee de auteur van Sirach deze overweging afsluit. De tekst leent zich voor een dubbele interpretatie. De eerste onderstreept dat wij altijd het einde van ons bestaan voor ogen moeten houden. Ons de gemeenschappelijke lotsbestemming herinneren kan helpen om een leven te leiden in het teken

van de aandacht voor wie het armst is en niet dezelfde mogelijkheden als wij heeft. Er bestaat ook een tweede interpretatie, die veeleer het doel, het doeleinde waarnaar ieder streeft, naar voren haalt. Het doel van ons leven is een project dat verwezenlijkt moet worden, en een weg die zonder moeite te worden moet worden afgelegd. Welnu, het doel van al onze handelingen mag nooit iets anders zijn dan de liefde. Dit is het doeleinde waarnaar wij op weg zijn en niemand moet ons daarvan afhouden. Deze liefde is samen delen, toewijding en dienstbaarheid, maar begint bij de ontdekking dat wij het eerst worden bemind en gewekt worden tot de liefde. Dit doel verschijnt op het ogenblik dat het kind de glimlach van de moeder ontmoet en zich bemind weet om het feit dat het bestaat. Ook een glimlach die wij delen met de arme, is een bron van liefde en maakt het mogelijk in vreugde te leven. Moge de uitgestoken hand dan ook altijd verrijkt worden met de glimlach van iemand die bescheiden en behulpzaam blij is in de stijl van de leerlingen van Christus te leven.

Op deze weg van dagelijkse ontmoeting met de armen begeleidt ons de Moeder van God, die meer dan ieder ander de Moeder van de armen is. De Maagd Maria kent de moeilijkheden en het lijden van hen die gemarginaliseerd zijn van dichtbij, omdat zij zelf de Zoon van God in een stal het leven heeft geschonken. Door de dreiging van Herodes is zij met haar echtgenoot Jozef en de kleine Jezus naar een ander land gevlucht en de situatie van vluchtelingen heeft de Heilige Familie enkele jaren gekenmerkt. Moge het gebed tot de Moeder van de armen deze geliefkoosde kinderen van haar en hen die hen dienen in de naam van Christus, verbinden. En moge het gebed de uitgestoken hand veranderen in een omarming van samen delen en hervonden broederschap.

Rome, Sint Jan van Lateranen, 13 juni 2020
liturgische gedachtenis van de heilige Antonius van Padua
Franciscus

Vertaling: drs. H.M.G. Kretzers
Eindredactie: A. Kruse, MA
Copyright: Liberia Editrice Vaticana/SRKK

OVERZICHT CORONAMAATREGELEN VAN DE NEDERLANDSE BISSCHOPPEN

In de hierna volgende berichten is aandacht voor de maatregelen van de Nederlandse bisschoppen om de verspreiding van het coronavirus tegen te gaan. Dit is een overzicht op hoofdlijn van de verschillende maatregelen en momenten.

- Op 27 februari werd het coronavirus virus in Nederland vastgesteld. Op 28 februari gaven de Nederlandse bisschoppen aan dat vanaf 1 maart onder meer het ontvangen van de communie op de tong niet meer mogelijk was, alleen door de celebrant uitgereikt kon worden, bij de vredeswens niet meer de hand kon worden gegeven en er geen wijwater meer kon zijn bij de ingang van de kerk.
- Op 13 maart werden alle publieke liturgische vieringen op zaterdagavonden en zondagen tot 31 maart afgelast. De bisschoppen vroegen om kerken waar mogelijk open te stellen voor persoonlijk gebed en gaven voor de voedselbank. Kort daarna (18 maart) werden ook de publieke liturgische vieringen van Palmzondag, de Goede Week (het Paastriduum) en Pasen afgelast. Dit gebeurde met grote pijn in het hart, benadrukten de bisschoppen.
- Nadat de overheid alle bijeenkomsten tot 1 juni verbood (ook die met minder dan 100 mensen) werden op 23 maart alle publieke liturgievieringen, ook die in kleine kring door de week, voor de gehele Paastijd tot en met Pinksteren (31 mei) afgelast.
- De bisschoppen stelden op 20 mei het protocol ‘Kerkelijk leven op anderhalve meter’ vast. De publieke vieringen in de kerken konden per 1 juni worden hervat met maximaal 30 gelovigen en met inachtneming van alle andere richtlijnen van het RIVM. Vanaf zondag 14 juni (het hoogfeest van Sacramentsdag) kon daarbij ook weer de communie worden uitgereikt.
- Op 24 juni kondigde het kabinet versoepelingen af inzake de coronamaatregelen. Per 1 juli werd onder voorwaarden samenkomen met meer dan honderd mensen mogelijk. Dit vroeg van de parochies dat zij de capaciteit van hun kerkgebouw in de anderhalve meter-opstelling bepaalden. Meten en tellen gold ook voor vieringen in de open lucht.
- Op 10 juli werd op rkkerk.nl een nieuwe versie van het protocol ‘Kerkelijk leven op anderhalve meter’ gepubliceerd. Daarin waren

onder meer verruiming van de mogelijkheden voor het vieren van de sacramenten als doopsel, eerste communie en vormsel opgenomen en de voorwaarden voor zanggroepen en koren om te oefenen en kunnen zingen bij een viering.

- Na een dringend advies van minister Grapperhaus vroegen de bisschoppen op 9 oktober om terug te schalen naar maximaal dertig mensen in de liturgievieringen (exclusief bedienaren en medewerkers). De maatregel om niet samen te zingen bleef van kracht. Ook werd gevraagd om een mondkapje te dragen volgens de richtlijnen van de overheid.
- De bisschoppen besloten op 15 december na de indringende toespraak van minister-president Mark Rutte (14 december) dat er dit jaar op kerstavond geen publieke vieringen, zoals de nachtmis, konden plaatsvinden.

Alle berichten zijn terug te lezen op bisdomrotterdam.nl en op rkkerk.nl:
<https://www.rkkerk.nl/dossiers/dossier-coronavirus/>

MAATREGEL NEDERLANDSE BISCHOPPEN VANWEGE HET CORONAVIRUS

28 februari 2020

Met ingang van de zondagsviering van 1 maart is het volgende van kracht in de Nederlandse Kerkprovincie

In december startte in China een uitbraak van een coronavirus, dat mensen ziek kan maken. De meeste patiënten met dit virus hebben koorts en luchtwegklachten. Wereldwijd worden er maatregelen genomen om verdere verspreiding van het virus tegen te gaan.

Op 27 februari is het virus voor het eerst in Nederland bij een persoon vastgesteld.

De belangrijkste maatregelen die volgens het RIVM genomen kunnen worden om verspreiding van het coronavirus te voorkomen, zijn:

- Regelmatig handen wassen;
- In de binnenkant van de elleboog hoesten en niesen;
- Papier zakdoekjes gebruiken.

Nu het virus ook in Nederland is vastgesteld laten de Nederlandse bisschoppen weten dat met ingang van de zondagsviering van 1 maart het volgende van kracht is in de Nederlandse Kerkprovincie, zolang het virus nog niet onder controle is:

- Tijdens vieringen in parochies en instellingen is het ontvangen van de communie op de tong niet mogelijk;
- De communie kan alleen op de hand worden ontvangen en dient alleen door de celebrant uitgereikt te worden;
- De kelkcommunie is voorbehouden aan de celebrant;
- Kerkgangers geven elkaar bij de vredeswens niet de hand;
- Er wordt geen gebruik gemaakt van wijwater bij binnenkomst en verlaten van de kerk.

De bisschoppen vragen de gelovigen om te bidden voor alle mensen die wereldwijd slachtoffer zijn van het virus en voor allen die patiënten met hun zorg en deskundigheid begeleiden.

Bisschoppen in het buitenland, waar eerder sprake was van het coronavirus, hebben eveneens maatregelen afgekondigd, hetzij als bisschoppenconferentie hetzij als bisdom. Zie hiervoor rkliturgie.nl.

BISSCHOPPEN SCHERPEN MAATREGELEN IN VERBAND MET HET CORONAVIRUS AAN

13 maart 2020

In verband met de laatste ontwikkelingen rondom het coronavirus (COVID-19), scherpden de bisschoppen in Nederland de al eerder getroffen maatregelen aan. Alle publieke liturgische vieringen op zaterdagavonden en zondagen worden tot 31 maart afgelast. Hiermee sluiten de bisschoppen aan bij het recente advies van de overheid en het RIVM.

De bisschoppen begrijpen dat het feit dat de zondagsvieringen niet door kunnen gaan voor vele parochianen een moeilijk besluit is, maar vragen hierin om hun begrip en gebed. Zij wijzen op de mogelijkheid van de (eucharistie-) viering door de week in doorgaans kleine groepen, de geestelijke communie: “door het verlangen om Christus te ontvangen, schenkt Hij ons ook door deze ‘geestelijke communie’ zijn genade.” Ook vragen de bisschoppen om kerken waar mogelijk open te stellen en zo mensen de gelegenheid te bieden voor persoonlijk gebed.

Wanneer er in beperkte kring wel een viering is, bijvoorbeeld bij een doop of een uitvaart, zal de celebrant volgens strikte richtlijnen handelen. Alle parochies ontvangen via het eigen bisdom deze richtlijnen voor het vieren van de mis in kleine kring en het bedienen van de overige sacramenten. Deze richtlijnen zijn er om verspreiding van het coronavirus te voorkomen en om tegelijkertijd het pastorale werk toch zo goed mogelijk doorgang te laten vinden. Zo wordt bij contact met ouderen en zieken gevraagd altijd in overleg met bijvoorbeeld een zorginstelling of ziekenhuis te handelen en de richtlijnen tegen corona daar te volgen. Ook voor de gelovigen die hierbij zijn betrokken geldt: volg de richtlijnen voor contact van het RIVM.

De volgende maatregelen, die op 28 februari al werden afgekondigd, blijven van kracht:

- Tijdens vieringen (in kleine kring) in parochies en instellingen is het ontvangen van de communie op de tong niet mogelijk;
- De communie kan alleen op de hand worden ontvangen en dient alleen door de celebrant uitgereikt te worden;
- De kelkcommunie is voorbehouden aan de celebrant;

- Kerkgangers geven elkaar bij de vredeswens niet de hand;
- Er wordt geen gebruik gemaakt van wijwater bij binnenkomst en verlaten van de kerk.

Met onmiddellijke ingang gelden tot nader order, en in ieder geval tot 31 maart, ook de volgende maatregelen:

- Publieke liturgische vieringen op zaterdagavond en op de zondag worden afgelast.
- Vormselvieringen en presentatievieringen voor communicanten worden afgelast.
- Dopen en uitvaarten vinden plaats in kleine kring en worden sober gehouden. Ook hier met inachtneming van fysieke afstand tussen de gelovigen.
- De bisdommen ontraden alle andere samenkomsten, zoals het koffie drinken na vieringen, koorrepetities en catechetische bijeenkomsten.

De bisschoppen wijzen op de mogelijkheid om thuis op zondag de Eucharistie op televisie te volgen, via KRO-NCRV, vanaf 10.00 uur op NPO 2. Verder zendt Radio Maria iedere doordeweekse ochtend en avond een eucharistieviering uit om 09.00 uur en 19.00 uur. In het weekend op zaterdag om 09:30 uur en zondag om 10.00 uur.

Gebed

Ten slotte vragen de bisschoppen de parochie, hun pastorale kader en de gelovigen om onderstaand gebed te bidden.

God, toevlucht in onze nood,
kracht in onze vertwijfeling en angst,
vertroosting in ziekte en lijden.

Wees ons, uw volk, nabij en genadig
nu wij allen de gevolgen ondervinden
van het uitgebroken corona-virus.

Wees een Beschermmer voor hen
die dit virus hebben opgelopen,
Wij bidden voor hen om hoop en genezing.

Wij bidden voor hen die aan de gevolgen van dit virus
zijn overleden, dat zij bij U geborgen mogen zijn.

Wij bidden voor allen die werkzaam zijn
in de gezondheidszorg en het openbaar bestuur,
dat zij uw nabijheid en zegen mogen ervaren in hun werk
ten dienste van heel de samenleving.
Doe ons beseffen hoe groot uw liefde is voor ieder van ons
en dat Gij met ons zijt nu wij de kwetsbaarheid van ons
bestaan ervaren.
Versterk ons geloof en onze hoop
zodat wij ons altijd zonder aarzelen overgeven
aan uw vaderlijke voorzienigheid.
Door Christus onze Heer.
Amen.

NEDERLANDSE BISSCHOPPEN: MET PALMZONDAG EN PASEN GEEN PUBLIEKE LITURGISCHE VIERINGEN

18 maart 2020

De Nederlandse bisschoppen kondigen aan dat de publieke liturgische vieringen met Palmzondag, de andere dagen in de Goede Week (het Paastriduüm) en met Pasen dit jaar worden afgelast. Dit gebeurt met grote pijn in het hart. Alle maatregelen die de bisschoppen in Nederland eerder hebben afgekondigd in verband met het coronavirus op 28 februari en 13 maart, worden nu verlengd tot en met maandag 13 april (Tweede Paasdag).

Al eerder kondigde paus Franciscus vergelijkbare maatregelen aan. De maatregelen die de overheid in Nederland heeft genomen gelden tot en met 6 april. De bisschoppen zien zich echter genoodzaakt ook tot en met Pasen nu al een beslissing te nemen in verband met de voorbereidingen voor de liturgische plechtigheden, die niet goed plaats kunnen vinden in de huidige situatie. Verder is de noodzaak er vanwege de gezondheid van de gelovigen, onder wie ook kwetsbare personen.

Voor de chrismamissen in de bisdommen geldt dat deze in kleinere kring doorgang zullen vinden met de bedienaren die nodig zijn voor de liturgie, zonder koor. Hierover, maar ook over de andere vieringen in de Goede Week en met Pasen, communiceren de bisdommen met hun parochies en pastorale teams

De zondagse eucharistieviering van de priesters vindt in de beslotenheid plaats en zonder koor, eventueel met cantor.

Voor de missen die doordeweeks worden gehouden, gelden de eerder afgekondigde, strikte maatregelen met de volgende toevoeging: de pastoor beslist naar omstandigheden en in overeenstemming met de overheidsmaatregelen of de doordeweekse mis doorgaat of niet. Hij dient daarbij rekening te houden met de grootte van de kapel of kerk en ziet er op toe dat de richtlijnen van de overheid worden gevolgd. Van de aanwezige gelovigen wordt gevraagd 1,5 meter afstand van elkaar te houden ook als men naar voren komt voor de H. Communie of persoonlijke zegen en niet te komen wanneer men verkouden is.

Hetzelfde geldt voor doopvieringen en uitvaarten die sober en kleinschalig moeten worden gehouden en in overeenstemming moeten zijn met de nadere richtlijnen van het eigen bisdom. In geval van uitvaarten dienen deze ook in overeenstemming te zijn met de richtlijnen van de uitvaartbranche zoals met betrekking tot het maximum aantal aanwezige personen.

De kerken blijven waar mogelijk open en toegankelijk om te bidden of een kaars op te steken. Vraag aan de bezoekers is, om daarbij afstand te houden tot andere kerkgangers en indien men verkouden is, niet te komen maar thuis te bidden. De bisschoppen roepen nadrukkelijk op tot gebed in deze tijden waarin het coronavirus heerst.

In kerken waar het Allerheiligst Sacrament wordt uitgesteld voor aanbidding, wordt de gelovigen gevraagd ook een bijdrage in de vorm van houdbare levensmiddelen af te geven voor de Voedselbank. De houdbare levensmiddelen zijn een blijk van naastenliefde voor de mensen die afhankelijk zijn van de voedselbanken. Op deze manier kan het gebed des Heren (“geef ons heden ons dagelijks brood”) een nieuwe en geloofwaardige toepassing krijgen. Door gelovigen te vragen te delen, hopen de bisschoppen de solidariteit met kwetsbare groepen te verstevigen.

- Gebed van de bisschoppen
- Noveengebed tot Onze Lieve Vrouw ter Nood <https://www.bisdomhaarlem-amsterdam.nl/?p=news&id=4074&t=Noveengebed+coronavirus>
- De kruisweg
- De rozenkrans (zie bijvoorbeeld ‘Zo bid je de rozenkrans’ op [katholiekleven.nl https://www.katholiekleven.nl/documents/saved/h3bc57a9b4193b0e250e8fbbe32144b71.pdf](https://www.katholiekleven.nl/documents/saved/h3bc57a9b4193b0e250e8fbbe32144b71.pdf))
- Bid mee via Radio Maria <http://www.radiomaria.nl/>
- Steek een kaarsje op via de website van Kerk in Nood <https://kerkinneed.nl/bid-mee/>
- Bid mee met de bisschoppen via KRO-NCRV op 22 maart op NPO2 <https://www.bisdomrotterdam.nl/nieuws/inspiratie-nieuws/biddend-verbonden-op-zondag-22-maart>
- Gebedskaart voor bij het Allerheiligste in de kerken: naastenliefde en aanbidding <https://www.rkkerk.nl/wp-content/uploads/2020/03/Gebedskaart-corona-2020-def.pdf>

- Zie ook: Kerken en lokale (hulp)organisaties bundelen coronahulp met #nietalleen <https://www.rkkerk.nl/kerken-en-lokale-hulporganisaties-bundelen-coronahulp-met-nietalleen/>
- Volg de website van het bisdom en uw parochie voor andere mogelijkheden tot gebed en live streaming van vieringen

Op zondag is er de eucharistie op televisie via KRO-NCRV, vanaf 10.00 uur op NPO 2. Verder zendt Radio Maria iedere doordeweekse ochtend en avond een eucharistieviering uit om 09.00 uur en 19.00 uur. In het weekend op zaterdag om 09.30 uur en zondag om 10.00 uur.

- Dit zijn de eerder afgekondigde maatregelen die nu worden verlengd tot en met 13 april <https://www.bisdomrotterdam.nl/nieuws/algemeen-nieuws/bisschoppen-scherpen-maatregelen-in-verband-met-het-coronavirus-aan>

NEDERLANDSE BISSCHOPPEN: ALLE PUBLIEKE VIERINGEN AFGELAST TOT EN MET PINKSTEREN 23 maart 2020

In reactie op de aangescherpte maatregelen van de overheid tegen de verspreiding van het coronavirus op 23 maart, hebben de Nederlandse bisschoppen aanvullende maatregelen getroffen. Alle publieke liturgievieringen, ook die in kleine kring door de week, worden voor de gehele Paastijd, tot en met Pinksteren (op 31 mei) afgelast.

De overheid heeft alle bijeenkomsten verboden tot 1 juni, ook die met minder dan 100 mensen. Eerder werden door de bisschoppen al alle publieke vieringen op zaterdag en zondag afgelast, nu zijn dus ook de publieke vieringen door de week afgelast.

Besloten vieringen zijn alleen nog mogelijk in aanwezigheid van de daarvoor strikt noodzakelijke bedienaren en zonder de deelname van andere gelovigen. De kerken kunnen wel open blijven voor individuele bezoekers, die komen voor gebed of om een kaars aan te steken en/of een gave voor de voedselbank te brengen. Zij moeten alle maatregelen van de overheid daarbij in acht nemen op het gebied van aantal, afstand, hygiëne en gezondheid.

Het kabinet heeft aangegeven dat er nog uitzonderingsmaatregelen komen waar het gaat om uitvaarten en kerkelijke huwelijken. Als hierover meer informatie beschikbaar is, wordt deze zo spoedig mogelijk bekend gemaakt. Mochten er vanuit de parochies vragen zijn, dan kunnen deze het beste gericht worden aan het eigen bisdom.

De bisschoppen verwijzen met het oog op de besloten vieringen in de Paastijd verder naar het decreet dat de Congregatie voor de Goddelijke Eredienst en de Regeling van de Sacramenten op 19 maart 2020 in verband met het coronavirus heeft uitgevaardigd: “Ten tijde van Covid-19”. De tekst van het decreet is in het Nederlands vertaald door de Nationale Raad voor Liturgie (NRL).

De bisschoppen blijven het belang van het gebed benadrukken in deze tijden waarin het coronavirus heerst.

- Gebed van de bisschoppen
- Gebedskaart voor de geestelijke communie <https://www.rkkerk.nl/wp-content/uploads/2020/03/Gebedskaart-corona-2020-def.pdf>
- Noveengebed tot Onze Lieve Vrouw ter Nood <https://www.bisdomhaarlem-amsterdam.nl/?p=news&id=4074&t=Noveengebed+coronavirus>
- Volg de website van het bisdom en parochie voor andere mogelijkheden tot gebed en live streaming van vieringen

Op zondag is er de Eucharistie op televisie via KRO-NCRV, vanaf 10.00 uur op NPO 2 en vanuit Hilversum worden elke dag een mis en een dagsluiting gestreamd. Verder zendt Radio Maria iedere doordeweekse ochtend en avond een Eucharistieviering uit om 09.00 uur en 19.00 uur. In het weekend op zaterdag om 09.30 uur en zondag om 10.00 uur.

UPDATE MAATREGELEN INZAKE CORONAVIRUS. BISSCHOPPEN: 'WE NEMEN ONZE VERANTWOORDELIJKHEID SERIEUS' 26 maart 2020

Naar aanleiding van de maatregelen die de Rooms-Katholieke Kerk op 23 maart heeft aangekondigd, stonden er nog enkele vragen open. Daar hebben de Nederlandse bisschoppen op 26 maart een besluit over genomen, na een gesprek van de kerken met de burgerlijke overheid en in lijn met het aangescherpte Vaticaanse decreet 'Ten tijde van Covid-19 (II)'. "We nemen onze verantwoordelijkheid in het voorkomen van het verspreiden van corona zeer serieus", zeggen de bisschoppen.

Dat betekent dat alle op 23 maart afgekondigde maatregelen gehandhaafd blijven en waar nodig worden aangescherpt, te weten:

- Geen publieke vieringen tot en met Pinksteren
- Besloten vieringen alleen in aanwezigheid van de daarvoor strikt noodzakelijke bedienaren, zonder de deelname van andere gelovigen, met in achtneming van alle strikte maatregelen op gebied van afstand, hygiëne en gezondheid. Dit betekent met ingang van 26 maart ook dat de heilige communie bij deze vieringen niet kan worden uitgereikt, omdat dan de voorgeschreven afstand van anderhalve meter niet kan worden gehandhaafd en ook het delen van de communie onveilig kan zijn. Om dezelfde redenen kan de heilige communie niet buiten de heilige mis worden uitgereikt, behalve wanneer het gaat om het viaticum (laatste heilige communie voor stervenden)
- De kerken zijn waar mogelijk open voor gelovigen die komen voor gebed of om een kaars aan te steken en/of een gave voor de voedselbank te brengen. Zij moeten alle maatregelen van de overheid daarbij in acht nemen op het gebied van aantal, afstand, hygiëne en gezondheid
- Voor alle parochies geldt voor de besloten vieringen in de Paastijd het aangescherpte Vaticaanse decreet 'Ten tijde van Covid-19 (II)'. (Kijk voor een Nederlandse vertaling op rkliturgie.nl). Ook voor kloosters gelden de richtlijnen uit dit decreet.

Op de site van de rijksoverheid worden in verband met het afgelasten van samenkomsten uitzonderingen genoemd voor religieuze en levensbeschouwelijke bijeenkomsten. Zo mogen uitvaarten en huwelijksvieringen plaats vinden in aanwezigheid van maximaal 29 personen.

De bisschoppen hebben het volgende besloten:

- Kerkelijke uitvaarten en huwelijken worden zo sober en klein mogelijk gehouden met zo min mogelijk aanwezigen. Ook hier gelden alle strikte maatregelen voor afstand, gezondheid en hygiëne.
- De heilige communie kan bij deze vieringen niet worden uitgereikt, omdat dan de voorgeschreven afstand van anderhalve meter niet kan worden gehandhaafd en ook het delen van de communie onveilig kan zijn.

Andere publieke vieringen dan uitvaarten en huwelijksvieringen staan de bisschoppen niet toe, ook al biedt de overheid hiertoe in principe wél een mogelijkheid met maximaal 29 aanwezigen. “We beseffen dat dit laatste voor gelovigen moeilijk zal zijn. Voor ons is dit ook geen gemakkelijk besluit, maar we doen dit omdat we onze verantwoordelijkheid serieus nemen, met name ook voor onze gelovigen die tot de risicogroepen behoren. Het huis van God, de eredienst aan God mag geen bron van besmetting van mensen worden.”

De bisschoppen vragen begrip van de gelovigen en wijzen op de noodzakelijke strenge lijn van de overheid voor alle andere typen samenkomsten. Ze willen ook gehoor geven aan het Vaticaanse decreet van 25 maart 2020. Ze wijzen op alle mogelijkheden die er intussen zijn om vanuit eigen huis een mis te volgen en de geestelijke communie te ontvangen. Ze vragen om in gebed met onderlinge barmhartigheid en begrip voor elkaar verbonden te blijven.

Mochten nieuwe maatregelen van de overheid reden geven om deze kerkelijke maatregelen te heroverwegen, dan volgt verdere berichtgeving. Parochies kunnen met aanvullende vragen contact opnemen met het eigen bisdom.

Downloads en uitzendingen:

- Gebed van de bisschoppen
- Gebedskaart voor de geestelijke communie https://www.rkkerk.nl/wp-content/uploads/2020/03/Gebedskaart-corona-2020-def.pdf#_blank
- Rozenkransgebed met uitleg <https://www.rkkerk.nl/wp-content/uploads/2020/03/download-rozenkransgebed.pdf>

- Vergeet de Vastenactie niet! <https://www.rkkerk.nl/bisschop-van-den-hout-wijst-op-belang-van-de-vestenactie-juist-nu/>
- Volg de website van uw bisdom en parochie voor andere mogelijkheden tot gebed en live streaming van vieringen.

Op zondag is er de Eucharistie op televisie via KRO-NCRV, vanaf 10.00 uur op NPO 2 en vanuit Hilversum worden elke dag een mis en een dagsluiting gestreamd. Verder zendt Radio Maria iedere doordeweekse ochtend en avond een Eucharistieviering uit om 09.00 uur en 19.00 uur. In het weekend op zaterdag om 09.30 uur en zondag om 10.00 uur. Vrijdag 27 maart wordt er een buitengewoon Urbi et Orbi uitgezonden om 17.55 uur op NPO2.

PAASBRIEF NEDERLANDSE BISSCHOPPEN

8 april 2020

Broeders en zusters,

Deze Goede Week, die met Palmzondag begon, verloopt heel anders dan ons vertrouwd is. En ook Pasen zal dit jaar vreemd zijn. De intocht van Jezus in Jeruzalem op die eerste Palmzondag was heel feestelijk verlopen; er was veel volk bijeen en de leerlingen verheugden zich over het leven dat hun toelachte. De leerlingen hadden op Palmzondag nog geen idee van wat die dagen in Jeruzalem zou gebeuren. Zoals ook wij enkele weken geleden geen idee hadden van wat onze wereld te wachten stond. We mogen rustig stellen dat de lijdensweek van Jezus ongevraagd en eigenlijk ongewenst ook in ons eigen leven is binnengedrongen. Onze zelfgemaakte zekerheden hebben in één klap plaats gemaakt voor onzekerheid, waarbij ook angst een rol speelt.

Aan het begin van de Veertigdagentijd hoorden wij traditiegetrouw het evangelie dat Jezus veertig dagen vastte in de woestijn. Wij hebben in deze Veertigdagentijd - totaal onverwacht - gemerkt dat ook wij in een wereld zijn terechtgekomen die trekken vertoont van een woestijn. Onze opvattingen over onkwetsbaarheid en zelfbeschikking blijken ineens weg te vallen. De vrijheden die we verworven dachten te hebben en de mogelijkheden die we als rechten zagen, ze worden in korte tijd drastisch ingeperkt. We worden op ongekende wijze geconfronteerd met de kracht van de natuur die onze lichamelijke gezondheid bedreigt. Mensen die ons dierbaar zijn, in wier nabijheid we graag verkeren, moeten we op afstand houden: de fysieke menselijke nabijheid verschaalt. Nog veel schraler is de wereld van onze ouderen geworden; door de noodzakelijke beschermende maatregelen zullen zij zeker woestijnmomenten van eenzaamheid ervaren. En er is onzekerheid, omdat het voortbestaan van banen en bedrijven op de tocht staat.

Het leven lijkt tot stilstand te komen. Met alles wat wordt afgelast, met iedere bijeenkomst die niet doorgaat, met elke maatregel die wordt afgekondigd, wordt onze bloeiende wereld weer wat meer tot woestijn.

Positief is dat we ons ineens realiseren dat we op elkaar aangewezen zijn en we ons voor elkaar verantwoordelijk weten. Het besef van onze kwetsbaarheid opent onze ogen voor elkaar, omdat dat van levensbelang blijkt. Het doet

goed om te ervaren dat op allerlei wijzen mensen zich geroepen weten om er voor elkaar te zijn: ex-zorgmedewerkers melden zich om te helpen de zorg voor de zieken aan te blijven kunnen; mensen blijken ineens burenhulp voor elkaar te kunnen opbrengen, vele mensen garanderen met toewijding zorg en allerlei vitale diensten. We zijn op elkaar aangewezen, zoals op Goede Vrijdag Johannes en Maria op elkaar aangewezen werden: “Zie daar uw zoon, zie daar uw moeder.” Onder het kruis ontdekken we dat Christus ons aan elkaar schenkt als moeder en zoon, als broeders en zusters; dat Hij ons aan elkaars zorg toevertrouwt. We zijn als mensen op elkaar aangewezen.

De leerlingen die Zijn lijden en sterven op Goede Vrijdag hebben meegemaakt, weten niet hoe ze verder moeten. Uit angst voor de buitenwereld, uit angst dat hun hetzelfde als Jezus zou overkomen, hebben zij zich opgesloten. Achter dichte deuren komen ze terecht in de stilte van Paaszaterdag: de dag waarop de blijde levensverwachting van Palmzondag wordt overschaduwd door de ervaring van de broosheid van het bestaan en de onontkoombare dood. Ook wij gingen, uit welbegrepen eigenbelang, de laatste weken achter dichte deuren, in terechte voorzichtigheid en wellicht met bange gevoelens.

In die situatie, waarin de toekomstverwachting van de leerlingen in een paar dagen tijd totaal veranderd was, wordt het Pasen. Heel vroeg - het was nog donker - gaan de vrouwen naar het graf, om het lichaam van Jezus te verzorgen. Maar het graf is leeg. Ook Johannes en Petrus komen tot die ontdekking: het lichaam van Christus is er niet. De leerlingen hebben op dat allereerste moment nog geen weet van de verrijzenis; ze kunnen alleen maar de leegte constateren. Jezus' lichaam ontbreekt. Ook voor velen van u zal het een leegte, een gemis zijn dat u - uitgerekend met Pasen - de gave van Jezus' Lichaam in de Eucharistie niet kunt ontvangen. Jezus' lichaam ontbreekt. Voor priesters is het evenzeer een offer: de gemeenschap van gelovigen, de kerkgemeenschap, ervaren we immers ook als lichaam van Christus. Om Eucharistie vrijwel alléén te vieren, betekent een vergelijkbaar gemis. We constateren allen die leegte en vinden er moeilijk woorden voor.

De leerlingen weten nog niet wat er gebeurd is; op paasmorgen is het nog donker om hen heen, is hun geest nog niet verlicht. Pas als ze de Verrezen Christus zien, zal hun duidelijk worden dat door lijden en sterven heen Christus de weg naar het eeuwig leven heeft gebaand. Eeuwig leven voor ons allen.

Het is een goede gewoonte dat we op Palmzondag een takje achter het kruis steken: een jong, fris palmtakje, teken van ons geloof dat het kruis dat op ons pad komt niet het laatste woord heeft; dat het laatste woord Leven is, eeuwig leven. Ondanks alle onzekerheid en verdriet die ons overkomen, mogen we aan dat Woord vasthouden. Christus, het Woord dat leven geeft, leven in overvloed, is en blijft onze zekerheid. In die geest wensen wij u, ook en juist in deze dagen, een Zalig Pasen.

8 april 2020

De R.-K. bisschoppen van Nederland

PROTOCOL TEN BEHOEVE VAN PUBLIEKE VIERINGEN IN DE ROOMS-KATHOLIEKE KERK VANAF 1 JUNI, UITREIKING HEILIGE COMMUNIE VANAF 14 JUNI 20 mei 2020

In de parochies en andere instellingen van de Rooms-Katholieke Kerk worden met ingang van 1 juni 2020 de publieke liturgievieringen hervat. In gezamenlijkheid hebben de Nederlandse bisschoppen op 20 mei 2020 het protocol ‘Kerkelijk leven op anderhalve meter’ vastgesteld.

Met ingang van 1 juni aanstaande kunnen de publieke vieringen in de kerken worden hervat met maximaal 30 gelovigen en met inachtneming van alle andere richtlijnen van het RIVM. Vanaf 1 juni wordt in de publieke vieringen nog niet de Heilige Communie uitgereikt. Dat gebeurt vanaf zondag 14 juni 2020 wanneer in de Nederlandse kerkprovincie het hoogfeest van Sacramentsdag wordt gevierd.

Het protocol dat via de bisdommen naar de parochies en instellingen wordt gestuurd, bestaat uit drie delen. Het eerste deel richt zich tot alle gelovigen en geeft richtlijnen om in de kerken op een veilige en waardige wijze de liturgie samen te kunnen vieren. Het tweede deel is gericht aan de bedienaren met betrekking tot de uitvoering van hun specifieke taken in de liturgie. Het derde deel is toegespitst op het veilig gebruik van de kerkgebouwen met regels voor de inrichting en logistiek binnen het kerkgebouw, passend bij de richtlijnen vanuit het RIVM en bij het eigene van de liturgie.

Perspectief op samen vieren

De bisschoppen benadrukken het belang om in de parochies en instellingen zorgvuldig te werk te gaan om zo goed mogelijk de veiligheid in de kerkgebouwen te kunnen waarborgen. Zij zijn blij dat er weer perspectief is op het samen kunnen vieren van de H. Mis, aanvankelijk met 30 en hopelijk vanaf 1 juli met 100 gelovigen.

DRIE VEEL GESTELDE VRAGEN PROTOCOL ‘KERKELIJK LEVEN OP ANDERHALVE METER’

23 mei 2020

Het protocol ‘Kerkelijk leven op anderhalve meter’ bestaat uit drie delen, bestemd voor de gelovigen, de bedienaren (inclusief de kosters), en degenen die logistiek en veiligheid in de kerkgebouwen behartigen. Na de publicatie van het protocol ‘Kerkelijk leven op anderhalve meter’ op 20 mei, zijn er bij het Secretariaat Rooms-Katholiek Kerkgenootschap (SRKK) meerdere vragen binnengekomen. Drie veelgestelde vragen worden hieronder beantwoord.

1. Waarom publicatie van het protocol daags voor Hemelvaart?

Enerzijds was vanuit de parochies en instellingen de druk groot om de maatregelen snel bekend te maken. Anderzijds hield de overheid bij de aangekondigde versoepelingen op 6 mei 2020 nog een slag om de arm voor wat betreft de datum van 1 juni. Het was uiteindelijk op dinsdagavond 19 mei 2020 dat de overheid definitief aangaf de aangekondigde versoepeling per 1 juni 2020 niet te gaan terugdraaien. Op woensdag 20 mei kwamen de diocesane bisschoppen in vergadering bijeen en werden de voorbereide protocollen definitief vastgesteld. Diezelfde avond is een begin gemaakt met het verspreiden van de protocollen naar de parochies en instellingen.

De negen dagen van Hemelvaart op weg naar Pinksteren geven ons als Kerk de gelegenheid om ter voorbereiding van de nieuwe start in gezamenlijkheid te bidden om de Heilige Geest, om wijsheid en de nodige zorgvuldigheid terwille van de veiligheid.

De bisschoppen vinden een geleidelijke herstart in de kerken en instellingen belangrijk. Dit biedt de tijd om vanaf 1 juni het vieren een aantal dagen in de nieuwe situatie en in gezamenlijkheid te oefenen. Vanaf zondag 14 juni, het hoogfeest van Sacramentsdag, wordt vervolgens weer de Heilige Communie uitgereikt. In de maand juni wordt gevierd met maximaal 30 aanwezigen en vanaf 1 juli met maximaal 100 mensen, wanneer dit ter plaatse mogelijk is.

2. Hoe is het protocol tot stand gekomen?

De bisschoppen hebben in voortdurende afstemming met elkaar gewerkt aan de opstelling van het protocol. Daarbij is steeds gekeken naar concrete

vragen over waardig en liturgisch passend vieren binnen de kaders van de Katholieke Kerk, naar de bepalingen van de Nederlandse overheid en is rekening gehouden met inzichten van deskundigen (virologen). Daarbij is ook gekeken naar protocollen die ontwikkeld werden of zijn door andere bisschoppenconferenties en in andere landen.

Het opstellen van drie onderscheiden protocollen (gelovigen, bedienaren, kerkgebouwen) maakt duidelijk dat de bisschoppen zien dat specifieke betrokkenheid en verantwoordelijkheid van allen in parochies en instellingen cruciaal zijn bij de voortgang van het kerkelijk leven en dat er veel wordt gevraagd waar het gaat om samenwerking en afstemming ter plaatse met het oog op veiligheid en de nodige zorgvuldigheid.

3. Hoe kijken de bisschoppen nu naar de periode vanaf februari en naar de tijd die voor ons ligt?

De bisschoppen hebben ondervonden hoe heftig deze periode van corona is en hoe intens de inzet en betrokkenheid is van veel gelovigen, van priesters en diakens en anderen die meewerken in het pastoraat en de diaconie, in parochies en instellingen. Voor die inzet zijn ze dankbaar en ze hopen daarop verder te kunnen bouwen.

Het verlangen om te kunnen samen komen voor de viering van de Eucharistie en de Heilige Communie te kunnen ontvangen is groot. Het deed en doet pijn dat dit niet kon. Ook is er teleurstelling voelbaar bij geloofsleerlingen, bij ouders die hun kind ten doop wilden houden, bij eerste communicanten en vormelingen. Er zijn huwelijksstellen die besloten om hun huwelijksviering uit te stellen.

Schrijnend zijn de situaties waarin mensen afscheid moesten nemen van hun dierbaren die stierven, dikwijls gerelateerd aan het coronavirus. Extra moeilijk was dat een uitgebreide uitvaart in kerken niet mogelijk was. Er was een onbestemd gevoel dat men niet echt toe kwam aan rouw en verdriet.

Veel priesters hebben in trouw aan hun dienstwerk het vieren van de Eucharistie van dag tot dag voortgezet, dikwijls ook met faciliteiten middels streaming. Het opdragen van de Heilige Mis, hoezeer ook achter gesloten deuren, is en blijft van vitaal belang voor de opbouw van de Kerk, voor de noden in Kerk en wereld.

Ook al waren publieke vieringen niet mogelijk, in veel parochies en instellingen bleven priesters, diakens, en anderen die meewerken in het pastoraat en ook talloze vrijwilligers actief en creatief om in situaties van afstand en eenzaamheid de pastorale zorg en de diaconale inzet van de Kerk concreet door te zetten en zo de zending van de Kerk gestalte te geven.

Samen blijven bidden is belangrijk

De versoepeling vanaf 1 juni 2020 betekent niet dat alle zorgen om de verspreiding van het virus nu voorbij zijn. De bisschoppen hebben met elkaar de hoop uitgesproken dat met behulp van het protocol ‘Kerkelijk leven op anderhalve meter’ goede stappen kunnen worden gezet in de parochies en instellingen van de Nederlandse kerkprovincie om liturgische vieringen met actieve deelname van de gelovigen op zorgvuldige wijze mogelijk te maken en dat besmettingen achterwege zullen blijven. Het is nog niet te zeggen hoe lang het protocol blijft gelden. Verdere ontwikkelingen met betrekking tot het virus zijn op dit moment niet duidelijk. Zodra veranderingen ten goede mogelijk zijn, worden deze gecommuniceerd. Het kan echter ook zijn dat er stappen terug gezet moeten worden.

De bisschoppen zijn blij dat er weer perspectief is op het samen kunnen vieren van de Heilige Mis, aanvankelijk met 30 en hopelijk vanaf 1 juli met 100 gelovigen. Het is belangrijk om samen te blijven bidden dat er een vaccin wordt gevonden en wereldwijd een einde komt aan de pandemie.

BRIEF

van de Nederlandse Bisschoppen bij gelegenheid van Pinksteren 2020 'Vervul het hart dat U verbeidt' 28 mei 2020

Mogen wij u een vraag stellen? Hoe denkt u dat u zich zult voelen als u een dezer dagen weer naar de kerk kunt gaan? Misschien voelt u zich opgelucht en blij, maar misschien ook wat ongemakkelijk, omdat het sinds half maart niet meer kon? Waarschijnlijk mist u een aantal bekenden? En misschien is het moment van het ontvangen van de H. Communie wel emotioneel, omdat u zich realiseert dat het iets bijzonders is om weer voor Gods aanschijn te staan. Want thuis verbonden zijn met God is toch anders dan in het kerkgebouw.

Terugblik

In de afgelopen maanden zijn veel mensen door leed getroffen: ziekte, dood, eenzaamheid, verlies van werk of onderbreking van de studie. Vanaf eind februari waren er vanwege het uitbreken van het coronavirus beperkende maatregelen die half maart werden aangescherpt: geen kerkgang, geen sacramenten, online vieringen en beperkt pastoraal bezoek. We leefden op afstand van elkaar. Ouderen, zieken en stervenden, maar soms ook kinderen en jongeren, moesten fysieke contacten met familie en vrienden vermijden. Het was een schok te moeten ervaren dat er geen publieke vieringen meer plaats konden vinden. Nog opmerkelijker was het dat dit drie maanden heeft geduurd. Een novum in de geschiedenis.

De periode die nu min of meer achter ons ligt, is een periode van loutering geweest. De vastentijd werd als het ware verlengd in de paastijd. Langzaam komen er versoepelingen die, als alles goed gaat en er geen nieuwe golf van virusbesmettingen komt, het leven weer normaler maken. We zullen moeten blijven opletten, ook op elkaar. We gaan weer samen vieren, maar voorlopig met beperkingen. En dat zal ons een ongemakkelijk gevoel geven, want een viering met alleen mensen die gereserveerd hebben, is eigenlijk niet wat we willen.

Pinksteren

*Kom, Schepper Geest, daal tot ons neer,
houd Gij bij ons uw intocht, Heer;
vervul het hart dat U verbeidt
met hemelse barmhartigheid.*

Met Pinksteren zingen we het *Veni, Creator Spiritus* Kom, Schepper Geest. In deze hymne bidden we om de komst van de Heilige Geest en om de geestelijke gaven die we nodig hebben om als christen te kunnen leven. Wij willen graag de Heilige Geest ontvangen, zodat Jezus' gezindheid ook de onze wordt. En we bidden dat Hij ons hart vervult, en dat Hij bij ons zijn intrek neemt. Mogen we opnieuw beseffen dat God dicht bij ons is, wanneer we de laatste maanden te veel met afstanden moesten leven.

“Geef dat ons zwakke lichaam leeft vanuit de kracht die Gij het geeft.” Degenen die door het coronavirus zijn getroffen en hersteld, kunnen nog een hele tijd last hebben van benauwdheid of vermoeidheid. Door revalidatie zullen zij aan hun herstel moeten werken. We bidden dat ze de kracht krijgen die hun lichaam nodig heeft.

“Geef dat ons hart van liefde brandt.” Het zou kunnen zijn dat er teleurstelling, opstandigheid of boosheid was in de richting van overheid en kerkelijke leiding vanwege de beperkende maatregelen die nodig geacht werden. Er klonken geluiden dat de kerken meer een beroep hadden moeten doen op hun vrijheid. Als bisschoppen hopen we dat er geen verbittering achter blijft, en dat het besef overheerst dat alle maatregelen nodig waren om het gevaarlijke virus te bestrijden en gezondheid en veiligheid te waarborgen. Het was niet zomaar een griepje. Laat de Geest ons hart weer zacht maken. Het is mogelijk dat we hebben geworsteld met de vraag waarom ons dit alles is overkomen. Ons verstand kan verduisterd zijn. Journalisten stellen de vraag aan verschillende mensen hoe ze de pandemie ervaren: als een straf van God, als een beproeving, als een mogelijkheid voor bezinning en reflectie, of als een teken van de eindtijd. Een andere optie die journalisten voorleggen is natuurlijk: ‘Ik zie geen relatie tussen mijn geloof en het virus’. De vraag naar het ‘waarom’ blijft duister voor ons. We spreken de hoop uit dat we de wijsheid mogen ontvangen om met deze levensvragen om te gaan, en dat we door onze machteloosheid weer gaan beseffen dat ons leven in Gods hand is.

Gebed en sacrament

We kunnen ons de vraag stellen wat het gebed ons in de afgelopen maanden heeft gebracht. Is het ons gelukt om te blijven bidden? Hebben we mogelijkheden gevonden om het thuis vol te houden? Meer mensen dan ooit hebben via allerlei media vieringen gevolgd. Die hebben dus in een behoefte voorzien. Welke invloed zullen de ervaringen met virtuele vieringen hebben

op het kerkbezoek in de komende tijd? Dat is een vraag die velen zich stellen. Het was bijzonder pijnlijk om de sacramenten niet te kunnen ontvangen. Dit geldt voor de reguliere kerkgangers op zondag en door de week, maar zeker ook voor degenen die tijdens de paaswake zouden worden gedoopt of in de volledige eenheid van de katholieke kerk zouden worden opgenomen. Ook is het jammer dat de vieringen van de eerste H. Communie en het H. Vormsel geen doorgang kunnen vinden. We hopen het contact met deze kinderen en jonge mensen te kunnen vasthouden voor later en dat zij dat contact in de kracht van de Heilige Geest ook blijven zoeken. Het vieren van de sacramenten is essentieel voor ons als gelovigen. We zijn namelijk fysieke mensen, en hebben naast een ziel en een geest ook een lichaam. In de sacramenten ontmoeten we de mensgeworden Zoon van God. “Gij schenkt uw gaven zevenvoud”, zingen we in het *Veni, Creator Spiritus*. Dat wijst op de zeven gaven van de Heilige Geest, maar het doet ons ook denken aan de zeven sacramenten. We mogen ons realiseren dat voor het waardig ontvangen een juiste geestelijke en morele gesteltenis nodig is. Sacramenten ontvangen we niet zomaar, dat is wel gebleken. Ze zijn een bijzonder “liefdevuur dat ons doordringt”.

Veel priesters hebben in de afgelopen maanden de eucharistie alleen gevierd of in kleine kring. Dat zal voor een aantal van hen een nieuwe ervaring zijn geweest. Elke eucharistieviering is een dankzegging aan God de Vader die zich door zijn Zoon naar ons toegekeerd heeft en die wij in de Heilige Geest aanbidden. Het is goed dat we deze aanbedding van God als geloofsgemeenschap hebben voortgezet en dat we die in de komende tijd weer samen gestalte kunnen geven.

*Doe ons de Vader en de Zoon
aanschouwen in de hoge troon,
o Geest, van beiden uitgegaan,
wij bidden U gelovig aan.*

Wij wensen u een inspirerend pinksterfeest toe en hopen dat de Geest u begeleidt uit deze verwarrende periode naar een nieuwe ervaring van vrede, naar de ervaring dat God ons zijn hand ten zegen houdt.

28 mei 2020

De R.-K. bisschoppen van Nederland

VIEREN NA 1 JULI: AANTAL DEELNEMERS KAN VARIËREN NAARGELANG RUIMTE IN KERKGEBOUW 25 juni 2020

Op de persconferentie van het kabinet op woensdag 24 juni zijn opnieuw versoepelingen afgekondigd inzake de coronamaatregelen. Deze versoepelingen hebben ook gevolgen voor het samenkomen in kerken. Aanvankelijk zou de veiligheidsgrens bij religieuze bijeenkomsten per 1 juli maximaal 100 personen zijn, maar nu wordt deze grens onder voorwaarden losgelaten.

De voorwaarden zijn dat mensen vooraf reserveren, dat hen wordt gevraagd of zij gezondheidsklachten hebben die kunnen wijzen op besmetting met het coronavirus en dat zij een plaats krijgen aangewezen. Verder wordt de beschikbare ruimte bepalend voor het maximale aantal mensen dat aanwezig mag zijn, mits men anderhalve meter afstand van elkaar kan houden.

De Nederlandse bisschoppen besluiten dat dit ook geldt voor de rooms-katholieke parochies. Omdat voorzichtigheid geboden blijft en het van belang is dat er waardig en veilig kan worden gevierd, blijft het protocol ‘Kerkelijk leven op anderhalve meter’, dat op 20 mei is vastgesteld, met enkele aanpassingen onverminderd van kracht. Het is dus ook vanaf 1 juli nog steeds nodig om mensen te laten reserveren, te vragen naar gezondheidsklachten en om alle andere maatregelen zoals vastgelegd in het protocol na te leven.

In grote kerken kan samenkomen dan mogelijk met meer dan honderd mensen, in kleine kerken kan de anderhalve meter regel betekenen dat met minder dan honderd mensen wordt gevierd. Dit vraagt van de parochies dat zij de capaciteit van hun kerkgebouw in een anderhalve meter-opstelling moeten bepalen, dus dat zij meten en tellen hoeveel kerkleden er op anderhalve meter van elkaar in hun kerk kunnen samenkomen. Meten en tellen geldt ook wanneer er gevierd wordt in de open lucht.

De aanpassingen in factsheet en protocol betreffen verder onder meer dat jongeren tot 18 jaar ten opzichte van elkaar de anderhalve meter regel niet hoeven te volgen, maar wel ten opzichte van de leiding, en dat bedevaartgangers in de bus geen anderhalve meter afstand hoeven te bewaren, maar wel een mondkapje moeten dragen.

Voor processies op de openbare weg geldt de Wet openbare manifestaties. Deze geeft de gemeenteraad bevoegdheden om een verordening vast te stellen met regels voor samenkomsten op openbare plaatsen. Er is daarom niet één landelijk geldend antwoord voor de vraag of processies geoorloofd zijn en hoeveel mensen hieraan mogen deelnemen. Hiervoor moeten parochies de lokaal geldende regelingen raadplegen.

Het overheidsonderzoek naar de risico's van samen zingen is nog niet afgerond. Ook voor samenzang blijft dus het protocol 'Kerkelijk leven op anderhalve meter' van kracht. Het Interkerkelijk Contact in Overheidszaken (CIO) houdt bij de overheid vinger aan de pols, ook waar het gaat over dit onderwerp. Aangekondigd is ook dat zangkoren binnenkort weer mogen oefenen en optreden, maar alleen onder bepaalde voorwaarden. Deze voorwaarden worden door de overheid later nog bekend gemaakt. Bij nieuwe ontwikkelingen, volgt verdere informatie via rkkerk.nl.

Download hier het aangepaste factsheet en de protocollen 'Kerkelijk leven op anderhalve meter':

- Factsheet kerkelijk leven op anderhalve meter (1 juli 2020)
- Protocol kerkelijk leven op anderhalve meter: Gelovigen (1 juli 2020)
- Protocol kerkelijk leven op anderhalve meter: Bedienaren (1 juli 2020)
- Protocol kerkelijk leven op anderhalve meter: Kerkgebouwen (1 juli 2020)

VERNIEUWD PROTOCOL ‘KERKELIJK LEVEN OP ANDERHALVE METER’

10 juli 2020

Vrijdag 10 juli is op rkkerk.nl een nieuwe versie van het protocol ‘Kerkelijk leven op anderhalve meter’ gepubliceerd. In deze nieuwe versie zijn onder meer verruiming van de mogelijkheden voor het vieren van de sacramenten als doopsel, eerste communie en vormsel opgenomen.

Ook de voorwaarden waar zanggroepen en koren aan moeten voldoen om te oefenen en kunnen zingen bij een viering staan er in. Verder zijn er nieuwe richtlijnen waar het gaat om reserveren en de gezondheidscheck bij bepaalde aantallen aanwezigen. Om te zien wanneer er gewerkt moet worden met een reservering en gezondheidscheck, is een handig schema toegevoegd.

- Een overzicht van alle wijzigingen <https://www.rkkerk.nl/wp-content/uploads/2020/07/Wijzigingen-protocol-Kerkelijk-leven-op-anderhalve-meter-10-juli-2020-def.pdf>
- Het schema voor reservering en gezondheidscheck <https://www.rkkerk.nl/wp-content/uploads/2020/07/schema-reserveren-en-aanmelden-per-10-juli-2020.pdf>

(De nieuwe versie van het protocol, voor zowel gelovigen, bedienaren als gebouwen en het bijhorend factsheet, vindt u hierna vanaf p. 68 in deze Analecta.)

Download hier het aangepaste factsheet en de protocollen ‘Kerkelijk leven op anderhalve meter’:

- Factsheet kerkelijk leven op anderhalve meter (10 juli 2020) <https://www.rkkerk.nl/wp-content/uploads/2020/07/FACTSHEET-KERKELIJK-LEVEN-OP-ANDERHALVE-METER-10-juli-2020.pdf>
- Protocol kerkelijk leven op anderhalve meter: Gelovigen (10 juli 2020) <https://www.rkkerk.nl/wp-content/uploads/2020/07/PROTOCOL-KERKELIJK-LEVEN-OP-ANDERHALVE-METER-GELOVIGEN-10-juli-2020.pdf>
- Protocol kerkelijk leven op anderhalve meter: Bedienaren (10 juli 2020) <https://www.rkkerk.nl/wp-content/uploads/2020/07/PROTOCOL->

KERKELIJK-LEVEN-OP-ANDERHALVE-METER-BEDIENAREN-10-juli-2020.pdf

- Protocolkerkelijk leven op anderhalve meter: Kerkgebouwen (10 juli 2020)
<https://www.rkkerk.nl/wp-content/uploads/2020/07/PROTOCOL-KERKELIJK-LEVEN-OP-ANDERHALVE-METER-KERKGEBOUWEN-10-juli-2020.pdf>

In gezamenlijkheid stelden de Nederlandse bisschoppen op 20 mei het protocol ‘Kerkelijk leven op anderhalve meter’ vast. Op een persconferentie van het kabinet op 24 juni werden versoepelingen afgekondigd inzake de coronamaatregelen. Het protocol ‘Kerkelijk leven op anderhalve meter’ dat op 20 mei was vastgesteld bleef met enkele aanpassingen onverminderd van kracht in een versie van 1 juli en daarna in een versie van 10 juli. Hierna volgen de protocollen ‘Kerkelijk leven op anderhalve meter’ d.d. 10 juli 2020.

PROTOCOL KERKELIJK LEVEN OP ANDERHALVE METER ROOMS-KATHOLIEKE KERK NEDERLAND, BEDIENAREN 10 juli 2020

De richtlijnen in het protocol geven aan hoe u elkaar kunt ontmoeten in kerkelijk verband met inachtneming van de maatregelen tegen de verspreiding van het coronavirus. Het protocol maakt het mogelijk veilig samen te komen in de kerk voor gebed en de viering van de sacramenten.

Protocol bedienaren

Dit protocol is bedoeld voor iedereen die een rol heeft in de eredienst. Van u wordt gevraagd deze richtlijnen op te volgen zodat alle aanwezigen waardig en veilig samen kunnen vieren.

Algemeen

Alle maatregelen inzake de anderhalve meter regel, hygiëne - handen reinigen bij binnenkomst van de kerk, hoesten en niezen in ellenboog, gebruik van papieren zakdoekjes - en gezondheid - bij verkoudheidsklachten en/of verhoging thuis blijven - dienen door alle betrokkenen strikt nageleefd te worden. Degenen die de sacramenten celebreren of gebedsvieringen leiden doen dat op eigen risico.

Religieuze gemeenschappen

Bezoekende bedienaren voor liturgie moeten vooraf bevroegd worden op hun gezondheid. Daarnaast dienen zij gewezen te worden op hun verantwoordelijkheid van hun eigen gezondheid en de gezondheid van anderen.

Liturgieviering

Hygiëne

- De bedienaren wassen voor aanvang en na afloop van de viering hun handen met desinfecterende zeep.
- De koster wast vóór de viering de handen en legt de hosties op de communie-schaal c.q. ciborie klaar.
- De hostiesschaal blijft afgedekt.
- Het sprenkelen van gewijd water door de priester over de gelovigen dient achterwege gelaten te worden.
- De reverentie van het altaar gebeurt zonder aanraking
- Bij het kruisteken wordt het lichaam niet aangeraakt.
- De intredeprocessie bij een viering en de processie aan het einde van de viering wordt zo kort mogelijk gehouden met inachtneming van de anderhalve meter regel.

Dienst van het Woord

- Bij het drievoudig kruisteken vóór het evangelie wordt het lichaam niet aangeraakt.
- Het aanreiken van het wierookvat is kort en er dient niet bij te worden gesproken.

Dienst van het altaar

- De bewieroking van het altaar dient alleen door de priester gedaan te worden.
- Bij aanwezigheid van een diaken staat deze minimaal anderhalve meter schuin achter de priester.
- De priester bedient zelf de palla en het altaarmissaal.
- Tijdens de consecratie staan pateen en kelk in het midden en ciborie c.q. hostieschaal op afstand naar rechts. De priester buigt voorover en spreekt naar beneden.
- Bij concelebratie dient er voor elke concelebrant een eigen kelk te zijn en een eigen pateen/hostieschaal.
- De hostieschalen dienen evenals de kelk buiten de consecratie en het communiceren met een palla of een kleedje (als de palla te klein is voor een hostieschaal) te worden bedekt.
- Elke concelebrant purificeert de eigen kelk en pateen/hostieschaal.

H. Communie

- De handwassing voor en na de communie moet gebeuren met schoon water, eventueel zeep.
- De kelk kan slechts door één persoon gebruikt worden.

Uitreiking

- Gebruik een daarvoor bestemd schepje (of passend pincet).
- Gebruik een hoestscherm tussen de bedienaar van de H. Communie en de communicant. Onder het hoestscherm wordt de H. Hostie met schepje of pincet op de hand van de communicant gelegd.
- Wie de H. Hostie niet met de hand wil aanraken, kan een eigen ‘corporale’ meebrengen en daarop de H. Hostie ontvangen en naar de mond brengen.
- Van tong-communie moet worden afgezien.
- Van kelk-communie moet worden afgezien.

Een reserve schepje of pincet moet bij de hand zijn, voor wanneer schepje of pincet de hand van de communicant heeft aangeraakt. Een hoestscherm kan eventueel zelf gemaakt worden.

Religieuze gemeenschappen

- Na de eucharistieviering kan de overste de ciborie uit het tabernakel halen en de H. Communie uitreiken.
 - Vervolgens kan hij/zij de H. Communie ontvangen van een medezuster/broeder.
 - De religieuze gemeenschappen maken zelf de afweging i.v.m. kwetsbaarheid medezusters/broeders de H. Communie tijdens de viering uit te reiken door de celebrant of na de viering door de overste.

Sacrament van boete en verzoening (biecht)

- U kunt geen biecht horen in een biechtstoel. Er kan gekozen worden voor een biecht in een goed te ventileren ruimte waar de priester en de biechteling minstens anderhalve meter van elkaar kunnen zitten.

Doopsel

- De toediening van het doopsel is mogelijk mits de regels van het maximum aantal aanwezigen, hygiëne en gezondheid volledig en de regel van anderhalve meter zoveel mogelijk worden nageleefd. De

enige uitzondering op de regel van anderhalve meter geldt op sommige momenten voor de bedienaar.

- De uitzonderingsmomenten waarop het tijdens de toediening van het doopsel voor de bedienaar niet mogelijk is om anderhalve meter afstand tot de dopeling te houden, moeten zo kort mogelijk worden gehouden. Er dient ook dan zoveel afstand als mogelijk is te worden bewaard. De rituele contactmomenten (aanrakingen) dienen tot een minimum te worden beperkt. Zo kan de handoplegging geschieden door de handen boven het hoofd van de dopeling te houden.
- Voor het dopen heeft het de voorkeur een doopschelp te gebruiken (deze kan verlengd worden). Ook kan een doopstok worden gebruikt.
- Als doopwater dient bij elke doop vers water te worden gewijd.
- Voor de zalving kunnen watten of een ‘virgula’ (wattenstaafje) worden gebruikt.

Eerste communie

- De viering en uitreiking van de Eerste H. Communie is mogelijk mits alle regels van het maximum aantal aanwezigen, hygiëne, gezondheid en de anderhalve meter worden nageleefd.
- Tevens moeten de algemene regels van dit protocol met betrekking tot de uitreiking van de H. Communie worden nageleefd.

Vormsel

- De toediening van het vormsel is mogelijk mits de regels van het maximum aantal aanwezigen, hygiëne en gezondheid volledig en de regel van anderhalve meter zoveel mogelijk worden nageleefd. De enige uitzondering op de regel van anderhalve meter geldt op sommige momenten voor de bedienaar.
- De uitzonderingsmomenten waarop het tijdens de toediening van het vormsel voor de bedienaar niet mogelijk is om anderhalve meter afstand tot de vormeling te houden, moeten zo kort mogelijk worden gehouden.
- Er dient ook dan zoveel afstand als mogelijk is te worden bewaard. Dit kan worden bevorderd doordat de vormeling geknield is op een bidstoel, waardoor er meer afstand is tussen de gezichten van bedienaar en vormeling. De rituele contactmomenten (aanrakingen) dienen tot een minimum te worden beperkt. De vredeswens na de zalving gebeurt niet door het geven van een hand.
- Voor de zalving kunnen watten worden gebruikt.

Wijding

- Een wijding is mogelijk conform nadere bepalingen die per bisdom door de diocesane bisschop zijn vastgesteld. Deze bepalingen bevatten voorzorgsmaatregelen die passend zijn bij het uitzonderlijke en het specifieke karakter van de wijding en bij de plaats waar en de omstandigheden waaronder de wijding plaatsvindt.

Sacrament van de zieken

- Bij zalving wordt de regel van anderhalve meter zoveel mogelijk in acht genomen.
- Er wordt gebruik gemaakt van een 'virgula' (staafje).

Uitvaart

- De kist met de overledene wordt gezegend zonder besprenkeling.

Muzikale en vocale medewerking

- Geen gezangen door gelovigen (volkszang) tijdens de viering.
- Een cantor of enkele zangers kunnen zingen mits
 - er tussen elke zanger minimaal 1,5 meter afstand is, bij voorkeur niet achter elkaar, maar in een zigzag formatie
 - er een goede ventilatie is
 - er ten behoeve van eventueel bron- en contactonderzoek door de GGD een presentielijst van de zangers wordt bijgehouden
 - de richtlijnen van het RIVM voor koren en zangensembles en voor ventilatie strikt worden nageleefd

Bij het begrip 'enkele zangers' wordt geen absoluut maximum genoemd, omdat dit arbitrair is en geen recht doet aan het feit dat plaatselijke omstandigheden met name m.b.t. ventilatie zeer kunnen verschillen.

- De richtlijnen van het RIVM zijn te vinden via: <https://lci.rivm.nl/koren-zangensembles> en <https://www.rivm.nl/coronavirus-covid-19/werk/generiek-kader-coronamaatregelen> (zie het onderdeel "Extra aandachtspunten voor koren en zangensembles")
- Bij twijfel over ventilatie en luchtstromen in de ruimte raadt het RIVM aan professioneel advies in te winnen.

Andere activiteiten

Pastoraat en bezoekwerk

- Pastoraat in fysieke nabijheid aan kwetsbare ouderen en aan mensen met verminderde weerstand kan alleen plaatsvinden wanneer er geen risico is op besmetting, uitgezonderd situaties van geestelijke nood.
- De bedienaar kan een persoonlijke afweging maken. Eventueel zorgt hij voor vervangend pastoraat.
- Pastoraat aan kwetsbare gelovigen dient zo veel mogelijk via telefoon (telefooncirkel), per brief (kaartje), e-mail, facetjes, skype of via videobellen te gebeuren.
- Pastoraat aan de overige gelovigen gebeurt bij voorkeur in kerkelijke gebouwen, waar de anderhalve meter regel in acht kan worden genomen.
- Pastoraat in ziekenhuizen en verpleeg- en verzorgingshuizen, en overige instellingen is mogelijk wanneer er daar geen besmettingen zijn.
- In deze instellingen is er een protocol dat gevolgd dient te worden.

Jeugdwerk

- U dient de leiding van de jeugdwerkgroepen over het protocol te informeren.

Diaconaal werk

- Zorg voor maatwerk gericht op oudere gelovigen, eenzame personen, dak- en thuislozen, mensen die in armoede leven, ongedocumenteerden, enz.

PROTOCOL KERKELIJK LEVEN OP ANDERHALVE METER ROOMS-KATHOLIEKE KERK NEDERLAND, GELOVIGEN

10 juli 2020

Dit protocol is voor iedereen die naar de kerk komt om een viering bij te wonen of op een andere manier van het kerkgebouw gebruik te maken. Van u wordt gevraagd deze richtlijnen op te volgen zodat alle aanwezigen waardig en veilig samen kunnen vieren.

Algemeen

Alle maatregelen inzake de anderhalve meter regel hygiëne - handen reinigen bij binnenkomst van de kerk, hoesten en niezen in ellenboog, gebruik van papieren zakdoekjes - en gezondheid - bij verkoudheidsklachten en/of verhoging thuis blijven - dienen door alle betrokkenen strikt nageleefd te worden. Degenen die deelnemen aan vieringen doen dat op eigen risico.

Liturgieviering

Reserveren

- U moet zich vooraf aanmelden.

Hygiëne

- U volgt bij binnenkomst de aanwijzingen voor plaatsing en bij het uitgaan de aanwijzingen om veilig naar de uitgang te gaan.
- Bij het kruisteken wordt het lichaam niet aangeraakt.

Dienst van het Woord

- Bij het drievoudig kruisteken vóór het evangelie wordt het lichaam niet aangeraakt.

Dienst van het altaar

- Gelovigen houden elkaars hand niet vast tijdens het bidden van het Onze Vader.
- Gelovigen geven elkaar bij de vredeswens niet de hand.
- Het in processie naar het altaar brengen van vruchten en groenten of andere gaven moet vermeden worden.

H. Communie uitreiking

- U houdt anderhalve meter afstand van elkaar.
- U dient voor het ontvangen van de H. Hostie uw handen te reinigen.
- Kinderen die niet communiceren worden zonder aanraking gezegend op anderhalve meter afstand.
- Wilt u de H. Hostie niet met de hand aanraken, dan kan een eigen ‘corporale’ meegebracht worden op de hand en zo de H. Hostie naar de mond gebracht worden. Bij een corporale kunt u denken aan een kleine schone witte zakdoek.

Collecte

- U kunt bijdragen aan de collecte via een collectebus op een tafel bij de uitgang, via een bankoverschrijving, of via een gift-app.

Sacrament van boete en verzoening (biecht)

- U kunt niet biechten in een biechtstoel.
- U kunt biechten in een te ventileren ruimte waar de priester en u anderhalve meter van elkaar kunnen zitten.

Doopsel

- De toediening van het doopsel is mogelijk mits de regels van het maximum aantal aanwezigen, hygiëne en gezondheid volledig en de regel van anderhalve meter zoveel mogelijk worden nageleefd. De enige uitzondering op de regel van anderhalve meter geldt op sommige momenten voor de bedienaar.
- De uitzonderingsmomenten waarop het tijdens de toediening van het doopsel voor de bedienaar niet mogelijk is om anderhalve meter afstand tot de dopeling te houden, moeten zo kort mogelijk worden gehouden. Er dient ook dan zoveel afstand als mogelijk is te worden bewaard. De rituele contactmomenten (aanrakingen) dienen tot een minimum te worden beperkt. Zo kan de handoplegging geschieden door de handen boven het hoofd van de dopeling te houden.
- Voor het dopen heeft het de voorkeur een doopschelp te gebruiken (deze kan verlengd worden). Ook kan een doopstok worden gebruikt.
- Als doopwater dient bij elke doop vers water te worden gewijd.
- Voor de zalving kunnen watten of een ‘virgula’ (wattenstaafje) worden gebruikt.

Eerste communie

- De viering en uitreiking van de Eerste H. Communie is mogelijk mits alle regels van het maximum aantal aanwezigen, hygiëne, gezondheid en de anderhalve meter worden nageleefd.
- Tevens moeten de algemene regels van dit protocol met betrekking tot de uitreiking van de H. Communie worden nageleefd.

Vormsel

- De toediening van het vormsel is mogelijk mits de regels van het maximum aantal aanwezigen, hygiëne en gezondheid volledig en de regel van anderhalve meter zoveel mogelijk worden nageleefd. De enige uitzondering op de regel van anderhalve meter geldt op sommige momenten voor de bedienaar.
- De uitzonderingsmomenten waarop het tijdens de toediening van het vormsel voor de bedienaar niet mogelijk is om anderhalve meter afstand tot de vormeling te houden, moeten zo kort mogelijk worden gehouden. Er dient ook dan zoveel afstand als mogelijk is te worden bewaard. Dit kan worden bevorderd doordat de vormeling geknield is op een bidstoel, waardoor er meer afstand is tussen de gezichten van bedienaar en vormeling. De rituele contactmomenten (aanrakingen) dienen tot een minimum te worden beperkt. De vredeswens na de zalving gebeurt niet door het geven van een hand.
- Voor de zalving kunnen watten worden gebruikt.

Sacrament van de zieken

- Bij zalving wordt de regel van anderhalve meter zoveel mogelijk in acht genomen.

Huwelijk

- Feliciteren bij huwelijksvieringen doet u zonder fysieke aanraking en met inachtneming van de anderhalve meter regel. Niet alleen in het kerkgebouw, maar ook in de trouwstoet houdt u anderhalve meter afstand.

Uitvaart

- Condoleren bij uitvaarten doet u zonder fysieke aanraking en met inachtneming van de anderhalve meter regel. Niet alleen in het kerkgebouw, maar ook op het kerkhof en in de rouwstoet houdt u anderhalve meter afstand.

Kinderwoorddienst

- Kinderen kunnen direct bij binnenkomst in de kerk naar hun eigen programma en naar de kinderoppas gaan.

Muzikale en vocale medewerking

- Er is alleen voorzang en er wordt niet meegezongen door gelovigen tijdens de viering.

Na afloop

- Napraten in groepjes en koffiedrinken in het kerkgebouw kan gezien de geldende maatregelen niet, maar kan wel plaatsvinden in een parochiezaal of in een tuin bij de kerk, waar u anderhalve meter afstand tot elkaar kunt bewaren.

Gebed en devotie

Maria

- Het Mariabeeld, schilderij of icoon mag niet worden aangeraakt of gekust.
- Bij het tappen van wijwater bij Lourdesgrotten en Mariakapellen gebruikt men een eigen fles/can.
- U dient de kraan/drukknop na gebruik te ontsmetten.

Heiligen

- Het heiligenbeeld, schilderij, icoon of reliekschrijn mag niet worden aangeraakt of gekust.

Kaarsen

- Bij het kaarsenbranden en gebed dient u de anderhalve meter regel te volgen.
- De betaling van de kaarsen moet bij voorkeur contactloos plaatsvinden.
 - Als dat niet kan dient u uw handen te ontsmetten alvorens te betalen.
- De kaars wordt aan een andere reeds brandende kaars aangestoken.
 - Als dat niet kan gebruikt men een eigen aansteker of lucifer.

Andere activiteiten

Jeugdwerk

- Jongeren komen zoveel mogelijk zelf naar het parochiecentrum toe. Als zij worden gebracht door hun ouders met de auto lopen de kinderen zelf naar het parochiecentrum.
- De leidinggevenden en jongeren hebben de tijd om aan te komen en te vertrekken, zonder extra contactmomenten.
- Jongeren tot 18 jaar hoeven de anderhalve meter regel niet te volgen ten opzichte van elkaar maar wel ten opzichte van de leidinggevenden.
- Leidinggevenden en jongeren gaan na de bijeenkomst direct naar huis.

Diaconaal werk

- Bij het uitdelen van pakketten bij de voedselbank moeten de richtlijnen over afstand en hygiëne van het RIVM in acht worden genomen.
- U kunt een bijdrage leveren in de vorm van houdbare levensmiddelen af te geven voor de voedselbank als blijk van naastenliefde.

Bedevaarten

- Bedevaarten in groepen per bus kunnen per 1 juli 2020 plaatsvinden zolang bedevaartgangers gebruik maken van een mondkapje. Ook moet het touringcarbedrijf informeren naar hun gezondheid en contactgegevens bijhouden, zodat reizigers bij een besmetting gemakkelijk kunnen worden getraceerd.
- U kunt wanneer u niet naar het bedevaartsoord wilt komen telefonisch of via e-mail een kaarsje laten branden of een gebedsintentie aanvragen.
- De bepalingen voor reizen van de (buitenlandse) overheid moeten worden gevolgd.
- Digitale bedevaart:
 - via het online-platform <https://sanctuarystreaming.eu/>, gelanceerd door de Commissie van Bisschoppenconferenties van de EU (COMECE), worden eucharistievieringen en gebedsdiensten in onder meer Lourdes, Loreto, Czestochowa, Fátima en vele andere gelivestreamd.

Vergaderingen

- Zolang de anderhalve meter regel van kracht is worden bijeenkomsten thuis ontraden.

PROTOCOL KERKELIJK LEVEN OP ANDERHALVE METER ROOMS-KATHOLIEKE KERK NEDERLAND, KERKGEBOUWEN

10 juli 2020

Dit protocol is bedoeld voor iedereen die een rol heeft bij het inrichten en schoonhouden van kerkgebouwen, kapellen en andere ruimten zodat deze zo veilig mogelijk kunnen worden gebruikt.

Algemeen

Alle maatregelen inzake de anderhalve meter regel, hygiëne - handen reinigen bij binnenkomst van de kerk, hoesten en niezen in elleboog, gebruik van papieren zakdoekjes - en gezondheid - bij verkoudheidsklachten en/of verhoging thuis blijven - dienen door alle betrokkenen strikt nageleefd te worden.

Religieuze gemeenschappen

- Religieuze gemeenschappen dienen vooraf goed na te denken over de wenselijkheid om publieke vieringen te houden.
- Bij openstelling van religieuze vieringen in religieuze gemeenschappen houdt men zich aan alle bepalingen van het RIVM.
 - In verzorgingshuizen van religieuzen zijn publieke vieringen toegestaan wanneer er daar geen besmettingen zijn.
 - In kleine, kwetsbare gemeenschappen wordt afgeraden om publieke vieringen te houden.
- Wanneer een gemeenschapslid coronaverschijnselen heeft, worden alle publieke vieringen stopgezet.

Liturgieviering

Gebruiksplan

- Maak een gebruiksplan voor het kerkgebouw.
- Bepaal aan de hand van de anderhalve meter-opstelling wat het maximale aantal personen is dat in het kerkgebouw kan samenkomen.
- Per kerkgebouw wordt iemand aangewezen die er op toeziet dat de maatregelen worden nageleefd.
- Wees alert op de verplichte aanwezigheid van een bedrijfshulpverlener, iemand met een E.H.B.O. diploma.
- Er mag geen intentieboek aanwezig zijn.

Reserveren en aanmelden

- Maak een reserveringssysteem voor vieringen die naar verwachting bezocht zullen worden door 100 of meer personen dan wel door meer personen dan de capaciteit van het kerkgebouw toelaat zodat iedereen die aanwezig wil zijn bij de liturgie zich kan aanmelden en een plaats kan reserveren
- Voor vieringen die naar verwachting bezocht zullen worden door minder dan 100 personen danwel door minder personen dan de capaciteit van het kerkgebouw toelaat, hoeft niet gereserveerd te worden, maar volstaat aanmelden kort vóór de viering aan de deur.

Informereren

- Vraag aan deelnemers van de viering of bijeenkomst naar gezondheidsklachten coronavirus gerelateerd.

Placeren

- Geef veilige looproutes aan op anderhalve meter afstand van de zitplaatsen.
- Geef aan waar gelovigen kunnen zitten op anderhalve meter afstand van elkaar.

Toelaatbaar aantal gelovigen

- Als het toelaatbaar aantal gelovigen wordt overschreden kunnen meerdere vieringen op een dag plaatsvinden, maar niet meer dan één viering per dagdeel.

Hygiëne

- Stel een ontsmettingsplan op voor het kerkgebouw, lezeraars, microfoons e.d.
- Bij binnenkomst staat ontsmettingsmiddel klaar om de handen te ontsmetten.
- Wijwaterbakjes dienen leeg te zijn.
- Tussen de vieringen moet het kerkgebouw geventileerd worden.

Communicatie

- Bij de ingang hangt een poster waarop de voorschriften duidelijk staan vermeld. Ook ligt hier het protocol voor gelovigen zodat zij dit mee kunnen nemen.
- Zorg voor een Engelstalige versie voor anderstaligen.

H. Communie uitreiking

- De gelovigen moeten geholpen worden bij het volgen van de anderhalve meter regel tijdens de communiegang.
- Er moet ontsmettingsmiddel klaar staan zodat gelovigen voor het ontvangen van de H. Hostie de handen kunnen reinigen.

Uitvaart

- Er is geen condoleanceboek aanwezig.
- Niet alleen in het kerkgebouw, maar ook in de rouwstoet en op het kerkhof houdt men anderhalve meter afstand van elkaar.

Kinderwoorddienst

- De voorschriften van de overheid ten aanzien van kinderen dienen in acht te worden genomen.

Gebed en devotie

Aanbidding van het Allerheiligste

- In kerken waar het Allerheiligst Sacrament wordt uitgesteld voor aanbidding dienen de zitplaatsen te voldoen aan de anderhalve meter regel.

Maria

- De bidstoelen en banken dienen te voldoen aan de anderhalve meter regel.
- Er dient ontsmettingsmiddel aanwezig te zijn om de kraan/drukknop van een aanwezig wijwatertappunt na gebruik te ontsmetten.

Heiligen

- De bidstoelen en banken dienen te voldoen aan de anderhalve meter regel.
- Het heiligenbeeld, schilderij, icoon of reliekschrijn mag niet worden aangeraakt of gekust.

Kaarsen

- Bij het kaarsenbranden dienen kerkgangers via lijnen op de vloer op de anderhalve meter regel gewezen te worden.
- De betaling van de kaarsen moet bij voorkeur contactloos plaatsvinden.

Als dat niet mogelijk is dient ontsmettingsmiddel voor de handen aanwezig te zijn bij de betaalbak.

Offerblok

- Als contactloos offeren niet mogelijk is dient ontsmettingsmiddel voor de handen aanwezig te zijn.

Processies

- Voor processies op de openbare weg moet u de regelgeving van de lokale overheid volgen.

Andere activiteiten

Jeugdwerk

- In het jeugdwerk (catechese, clubwerk, en andere jeugd- en jongerengroepen) moeten de aanwijzingen gevolgd worden die door de overheid aan de scholen en/of kinderopvang gegeven zijn.
- De bijeenkomsten vinden plaats op een tijdstip en een locatie waar op dat moment geen andere activiteiten of vergaderingen plaatsvinden.

Diaconaal werk

- Voor maaltijden e.d. moeten de ontwikkelingen m.b.t. de horeca gevolgd worden.

Vergaderingen

- De ruimtes waarin samengekomen wordt dienen veilig ingericht te zijn, met inachtneming van het door de overheid toegestane aantal deelnemers.
- De deelnemers moeten op anderhalve meter afstand van elkaar kunnen zitten met goede ventilatie.
- Indien medegebruik van een gebouw wordt gemaakt, of een gebouw wordt gehuurd, stem het protocol met elkaar af.

Bedevoarten

- Bedevoarten in groepen per bus kunnen per 1 juli 2020 plaatsvinden zolang bedevaartgangers gebruik maken van een mondkapje. Ook moet het touringcarbedrijf informeren naar hun gezondheid en contactgegevens bijhouden, zodat reizigers bij een besmetting gemakkelijk kunnen worden getraceerd.

- Bedevaartgangers die nu niet naar het bedevaartsoord willen reizen kan de gelegenheid worden gegeven om telefonisch of via e-mail een kaarsje te laten branden, een gebedsintentie aan te vragen of via internet verbinding te maken met een bedevaartsplaats.

ENKELE VEEL GESTELDE VRAGEN BIJ HET PROTOCOL ‘KERKELIJK LEVEN OP ANDERHALVE METER’

17 juli 2020

Op 10 juli is op rkkerk.nl een nieuwe versie van het protocol ‘Kerkelijk leven op anderhalve meter’ gepubliceerd. Parochies zijn daarmee aan het werk gegaan en hebben aanvullend enkele vragen gesteld met betrekking tot aanmelding en reservering. Deze worden hieronder beantwoord.

1. Moeten namen of contactgegevens geregistreerd worden bij aanmelding aan de deur?

Dit mag wel, maar het is niet verplicht. Aanmelden bij de deur is nodig om het aantal aanwezigen te kunnen tellen, om de gezondheidsvraag te kunnen stellen (‘checkgesprek’) en om mensen te wijzen waar ze kunnen zitten. Maar een parochie is niet verplicht om contactgegevens bij te houden, ook niet voor een eventueel GGD- contactonderzoek. Legt de parochie bij aanmelding toch persoonsgegevens vast? Lees dan ook vragen 3 en 4.

2. Moeten namen of contactgegevens geregistreerd worden bij reservering vooraf?

Reserveren vooraf is nodig als meer dan 100 personen worden verwacht of meer personen worden verwacht dan de maximale capaciteit. Maar ook dan is, net als bij aanmelding aan de deur, het noteren van namen of contactgegevens niet verplicht. Het mag wel bijvoorbeeld omdat de parochie voor het begin van de viering wil verifiëren of degene die wil deelnemen tevoren heeft gereserveerd. Een andere reden om namen te noteren kan zijn dat voor een viering op een bepaald tijdstip meer belangstellenden zijn dan beschikbare plaatsen. In dat geval kan het bijhouden van een namenlijst helpen bij het opstellen van een wachtlijst voor een volgende viering en bij een eerlijke verdeling van de beschikbare plaatsen. Legt de parochie bij reservering persoonsgegevens vast? Lees dan ook vraag 3 en 4.

3. Als een parochie persoonsgegevens heeft vastgelegd bij aanmelding of reservering hoe lang mogen deze dan worden bewaard?

Dat hangt af van de reden waarom de parochie de gegevens heeft vastgelegd. Als gegevens van aanwezigen worden bijgehouden om te verifiëren dat de aanwezigen tevoren hebben gereserveerd, vernietigt dan de lijst met gegevens na afloop van de viering (maximaal één week na de viering). Als gegevens

van aanwezig worden bijgehouden met het oog op een eerlijke verdeling van beschikbare plaatsen bij vieringen waarvoor meer belangstellenden zijn dan beschikbare plaatsen, kan een maximale bewaartermijn van vier weken worden aangehouden.

4. Als de parochie bij reservering of aanmelding wél namen heeft genoteerd en binnen de bewaartermijn wordt benaderd voor een GGD-contactonderzoek naar aanleiding van een besmetting, hoe moet dan worden gehandeld?

Ga te allen tijde zorgvuldig om met alle persoonsgegevens die de parochie tot haar beschikking krijgt. In verband met de privacy mogen nooit gegevens van een namenlijst van een viering zomaar aan de GGD of andere derden worden verstrekt zonder toestemming van degenen die op de namenlijst voorkomen. Als aan de parochie een geval van besmetting wordt gemeld van iemand die bij een viering aanwezig is geweest, mag dit alleen met toestemming van de besmette persoon worden doorgegeven aan de andere personen die bij de viering aanwezig zijn geweest. De gegevens van die andere personen mogen ook alleen met hun toestemming worden doorgegeven aan de GGD.

VEEL GESTELDE VRAGEN OVER MAXIMAAL DERTIG GELOVIGEN BIJ VIERINGEN

16 oktober 2020

Op vrijdag 9 oktober hebben de bisschoppen de parochies en religieuze gemeenschappen gevraagd zo snel als mogelijk terug te schalen naar maximaal dertig aanwezigen in de komende liturgievieringen (exclusief bedienaren en medewerkers). Op dinsdag 13 oktober kondigde het kabinet in een persconferentie strengere coronamaatregelen aan. Naar aanleiding daarvan zijn er in de parochies vragen gerezen. Deze zijn verzameld en worden in het hierbij te downloaden overzicht beantwoord.

- Overzicht met veel gestelde vragen en de antwoorden
<https://www.rkkerk.nl/wp-content/uploads/2020/10/Veelgestelde-vragen-en-antwoorden-coronamaatregelen-na-13-oktober-2020-.pdf>

Het bestaande protocol ‘Kerkelijk leven op anderhalve meter’ (d.d. 10 juli 2020) blijft voor alle vieringen onverkort gelden met de volgende aanvullingen:

- Voorlopig niet meer dan dertig gelovigen bij een viering, exclusief bedienaren
- Er geldt een dringend advies dat aanwezigen een mondkapje dragen (volgens de richtlijnen van de overheid) dat bij voorkeur alleen tijdens het ontvangen van de H. Communie wordt afgedaan

Wat al gold en uitdrukkelijk blijft gelden:

- Zang vindt enkel plaats door een cantor of enkele zangers. Dit geldt ook voor de zang door kinderen
- Samenzang is niet toegestaan

AVG-NIEUWS: VRAGEN OVER HET STREAMEN VAN KERKELIJKE VIERINGEN

1 november 2020

In deze coronatijd wordt er door veel parochies een live stream via internet verzorgd, om zo de mensen thuis via internet de mis mee te laten vieren. Dit roept met het oog op de privacywetgeving zoals geregeld in de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) echter een aantal vragen op. In dit bericht leest u een aantal van deze vragen met de antwoorden op een rij:

Zijn er privacyrichtlijnen over het streamen van kerkelijke vieringen via internet?

Ja. Personen kunnen herkenbaar in beeld komen bij het streamen van een kerkelijke viering. Als mensen herkenbaar in beeld komen, moet er rekening worden gehouden met hun privacy rechten. Over privacy rechten in relatie tot audio- en beeldmateriaal is er een praktische handleiding gepubliceerd. In deze praktische handleiding vindt u regels en aandachtspunten waar u op moet letten voordat een streaming wordt opgestart.

Gelden de regels over bewaartermijnen ook voor eerdere uitzendingen die online staan?

Ja, als er personen herkenbaar in beeld komen zeker. Dan gelden de gebruikelijke regels die de AVG voorschrijft over bewaartermijnen. Oude uitzendingen mogen niet eindelijk online blijven staan. Het parochiebestuur dient vooraf te bepalen wat het doel is van de publicatie online en wat daarvoor een geschikte bewaartermijn is. Als het doel van de uitzending is dat parochianen de viering die ze niet kunnen bijwonen, kunnen terugkijken dan ligt een bewaartermijn van een paar weken voor de hand. Overigens, ook voor eerdere uitzendingen op YouTube en Facebook geldt hetgeen hierboven geschreven is over bewaartermijnen.

Als er een cantor zingt of orgelspel klinkt hoe zit het dan met de muziekrechten?

Als de parochie een kerkelijke viering streamt moet er goed worden nagedacht hoe het zit met de muziekrechten. Voor het online streamen van muziek is geen collectief contract afgesloten. Als er muziek klinkt tijdens de viering die gestreamd wordt, kan het dus zijn dat de parochie zelf een streaminglicentie moet afsluiten met Buma/Stemra.

Hoe zit het dan als de kerkelijke viering gestreamd wordt via YouTube of Facebook?

Als er een kerkelijke viering wordt gestreamd via YouTube of Facebook dan heeft het platform reeds de muziekrechten afgekocht. Als een kerkelijke viering wordt uitgezonden via een van deze twee kanalen, dan hoeft de parochie zelf geen streaminglicentie af te sluiten.

VEELGESTELDE VRAGEN UIT DE PAROCHIES IN DE VOORBEREIDING OP KERSTMIS 25 november 2020

De bisschoppen vragen de parochies zich voor te bereiden op het vieren van Kerstmis met maximaal 30 aanwezigen met de mogelijkheid om op te schalen als de cijfers daar half december aanleiding toe geven

Met Kerstmis in het vooruitzicht zijn veel parochies volop bezig met de voorbereidingen om tijdens de feestdagen zo veilig en tegelijk zo waardig mogelijk te kunnen vieren. Dit levert een aantal vragen op in relatie tot het protocol ‘Kerkelijk leven op anderhalve meter’. De antwoorden worden hieronder gegeven.

1. Is er al iets te zeggen over het maximaal toegestane aantal kerkgangers met Kerstmis?

Daar is helaas nog niet met zekerheid iets over te zeggen. Net als de overheid maken de bisschoppen zich zorgen over de huidige ontwikkeling in de cijfers van Covid-19. Deze geven op dit moment nog geen aanleiding tot hoop dat veel meer gelovigen dan het huidige aantal van 30 mensen kan deelnemen aan de vieringen met Kerstmis. De overheid heeft aangegeven dat rond 8 december bekend zal worden gemaakt of de algemene richtlijnen voor samenkomsten met groepen met het oog op Kerstmis en Oud en Nieuw wel of niet versoepeld kunnen worden.

De bisschoppen vragen daarom op dit moment aan de parochies zich voor te bereiden op het vieren van Kerstmis met maximaal 30 aanwezigen, exclusief bedienaren, per viering, maar met de mogelijkheid om op te schalen naar een hoger aantal als de Covid-19 cijfers daar half december aanleiding toe geven.

De R.-K. Kerk blijft hierover in gesprek met de overheid en houdt uiteraard de parochies van nieuwe ontwikkelingen op de hoogte.

2. Komt er ruimte voor openluchtvieringen en/of herderstochten en dergelijke?

De huidige overheidsregel is dat men buitenshuis met maximaal 4 personen van verschillende huishoudens een groep mag vormen. De lokale overheid (gemeente, veiligheidsregio) kan hiervan afwijken en voor religieuze

bijeenkomsten plaatselijk ontheffing op deze algemene overheidsregel verlenen. Dit betekent dat in beginsel openluchtvieringen, herderstochten, processies en dergelijke buiten niet plaats kunnen vinden, tenzij de plaatselijke parochie hiervoor van haar lokale overheid uitdrukkelijk toestemming heeft gekregen.

3. Op 18 november heeft de overheid nieuwe regels gepubliceerd over zingen. Wat betekent dit voor zingen in de R.-K. Kerk en voor koren?

Omdat een verhoogd besmettingsrisico door zingen niet kan worden uitgesloten heeft de overheid zingen in een groep (van 2 personen of meer) vanaf 19 november 2020 verboden. Vanuit het oogpunt van godsdienstvrijheid is zingen tijdens vieringen in de kerk niet verboden, maar wordt aangeraden zeer voorzichtig te zijn.

De regels in de R.-K. Kerk blijven ongewijzigd, dat betekent dat tijdens vieringen geen samenzang plaatsvindt en zang slechts is toegestaan door één cantor of enkele zangers, zoals in het protocol ‘Kerkelijk leven op anderhalve meter’ is vastgelegd.

Oefenen door amateurkoren valt onder de algemene overheidsregel van zingen in een groep. Amateurkoren kunnen daarom niet bij elkaar komen om te oefenen.

4. Per 1 december is een mondkapje in publieke ruimtes verplicht, maar dit geldt niet voor gebedshuizen. Wat betekent dit voor de R.-K. Kerk?

Het eerder door de bisschoppen gegeven dringend advies, dat aanwezigen een mondkapje dragen tijdens de viering, blijft gelden. Bij voorkeur wordt het mondkapje alleen afgedaan tijdens het ontvangen van de Heilige Communie.

5. Wat is het advies met betrekking tot verwarming van de kerkgebouwen?

Verwarming van het kerkgebouw door middel van radiatoren en vloerverwarming is mogelijk, ook tijdens de eredienst; heteluchtverwarming mag alleen vóór de viering aan, moet tijdens de viering worden uitgezet en aanwezigen dienen altijd op tenminste drie meter afstand te blijven van de vloerroosters.

6. Hoeveel tijd moet er tussen twee opeenvolgende vieringen worden aangehouden?

Om het risico op besmettingen te minimaliseren is het dringende advies om tussen twee vieringen contactoppervlakken goed schoon te maken en de kerk daarna te luchten/spuien. Luchten/spuien betekent dat ramen, luiken en deuren zodanig tegenover elkaar worden opengezet dat een flinke luchtstroming of -circulatie door de ruimte ontstaat. Tijdens het luchten/spuien mogen er geen mensen aanwezig zijn in de ruimte. Het advies is om tussen verschillende vieringen tenminste twee uur aan te houden om te luchten.

7. Hoeveel mensen mogen een uitvaart bijwonen?

Uitvaarten mogen vanaf 19 november door maximaal 100 personen worden bijgewoond. Dat geldt ook voor uitvaarten in de R.-K. Kerk, mits in het kerkgebouw waar de uitvaart plaatsvindt 1,5 meter afstand tussen de aanwezigen in acht kan worden genomen. Voor alle andere vieringen blijft voorlopig het aantal van maximaal 30 aanwezigen gelden.

TWEE VEEL GESTELDE VRAGEN NA PERSCONFERENTIE KABINET 17 NOVEMBER

18 november 2020

Dinsdag 17 november gaven premier Rutte en minister De Jonge een persconferentie waarin een aantal aanpassingen van de maatregelen tegen Covid-19 werd aangekondigd. Over het algemeen hebben deze aanpassingen geen grote gevolgen voor het protocol ‘Kerkelijk leven op anderhalve meter’ zoals dat in de R.-K. Kerk gehanteerd wordt. Toch zijn er twee veel gestelde vragen die hieronder worden beantwoord.

Hoeveel mensen mogen een uitvaart bijwonen?

Uitvaarten mogen vanaf 19 november weer door maximaal honderd personen worden bijgewoond. Dat geldt ook voor uitvaarten in de R.-K. Kerk, mits in het kerkgebouw waar de uitvaart plaatsvindt anderhalve meter afstand tussen de aanwezigen in acht kan worden genomen. Voor alle andere vieringen blijft het aantal van maximaal dertig aanwezigen gelden.

Volgens een overheidspublicatie mogen kerkgangers wel zingen tijdens kerkdiensten, maar staat in een andere overheidspublicatie dat samenzang in de kerk dringend wordt afgeraden. Hoe zit dat in de R.-K. Kerk?

Het Outbreak Management Team (OMT) heeft op 3 november een herzien advies voor koren uitgebracht aan het kabinet. Omdat een verhoogd besmettingsrisico door zingen niet kan worden uitgesloten, adviseert het OMT dat zingen in groepsverband wordt afgeraden. Het kabinet heeft hierover nog geen besluit genomen en staat zingen op basis van bestaande regels en protocollen toe, maar adviseert mensen uit risicogroepen om extra voorzichtig te zijn.

In de R.-K. Kerk blijven voor zingen de regels gelden zoals eerder vastgesteld in het protocol ‘Kerkelijk leven op anderhalve meter’. Dat wil zeggen: geen samenzang door kerkgangers en alleen een cantor of enkele zangers kunnen zingen, mits ... (mits onder meer de richtlijnen van het RIVM op dit gebied strikt worden nageleefd).

- Mochten er veranderingen komen in de bestaande maatregelen van de overheid, waardoor het antwoord op bovenstaande vragen moet worden

aangepast, dan volgt daarover zo spoedig mogelijk informatie via onder meer rkkerk.nl.

CAMPAGNEWBSITE HELPT OM DIT JAAR KERSTMIS TE VIERN

27 november 2020

De mogelijkheden om met Kerstmis in de kerken bij elkaar te komen zijn dit jaar beperkt vanwege het coronavirus. Maar Kerstmis is te belangrijk om het niet te vieren. Vandaar dat de website vierkerstmis.nl wordt gelanceerd. Dat gebeurt onder de vlag van rkkerk.nl.

Op vierkerstmis.nl vinden bezoekers tips om Kerstmis te vieren in het gezin (doe-boekje voor kinderen), met de armen (Adventsactie), met het Woord van God (rkbijbel.nl) én door deel te nemen aan de liturgische plechtigheden. Dat laatste kan in beperkte mate door een kerk te bezoeken (reservering nodig) of de vieringen van Kerstmis online of via tv te volgen. Voor mensen die thuis meevieren wordt een liturgieboekje online beschikbaar gesteld.

Via een verwijzing naar zoekparochie.nl worden bezoekers van de campagnesite verwezen naar parochies. Zo helpt de site vierkerstmis.nl bezoekers om de eigen parochiewebsite te vinden, zodat zij daar kunnen kijken of ze een plek kunnen reserveren voor de vieringen van Kerstmis of een livestream van de parochie kunnen volgen. In het afgelopen jaar hebben veel parochies ervaring opgedaan met het livestreamen van hun vieringen via internet. Dit biedt met de feestdagen de mogelijkheid om verbinding te maken met iedereen die normaal gesproken graag bij een van de kerstvieringen had willen zijn. Verder zijn er de eucharistievieringen op tv bij NPO2, uitgezonden door de KRO. Ook zo kan men Kerstmis meevieren.

Een aantal onderdelen op vierkerstmis.nl staat al online, een aantal andere onderdelen wordt de komende periode toegevoegd in de Advent.

De website vierkerstmis.nl ging op vrijdag 27 november online. Parochies in het bisdom ontvingen deze week informatie met het verzoek aandacht te geven aan de campagnewebsite via met name de parochiewebsites en voor zover nog mogelijk in het parochieblad.

GEEN PUBLIEKE VIERINGEN ZOALS DE NACHTMIS OP KERSTAVOND IN DE ROOMS-KATHOLIEKE KERKEN

16 december 2020

De Nederlandse bisschoppenconferentie heeft op 15 december naar aanleiding van de indringende toespraak van minister-president Mark Rutte van maandag 14 december besloten dat in de Rooms-Katholieke kerken dit jaar op kerstavond geen publieke vieringen, zoals de nachtmis, zullen plaatsvinden. Dat betekent dat er tussen donderdag 24 december 17.00 uur en vrijdag 25 december 07.00 uur in het geheel geen publieke vieringen worden gehouden. Juist de vieringen op kerstavond en in de kerstnacht worden doorgaans door veel mensen bezocht. De bisschoppen willen in deze periode van lockdown een beweging van veel mensen tegelijk voorkomen.

Het besluit om op kerstavond en in de kerstnacht geen publieke vieringen te laten plaatsvinden nemen de bisschoppen met pijn in het hart. Zij hebben echter vanaf het begin van de Covid-19 pandemie hun verantwoordelijkheid genomen voor de volksgezondheid en strikte maatregelen vastgelegd voor de vieringen. De dagmissen en andere vieringen met Kerstmis op 25 en 26 december kunnen wel - zij het maximaal met het beperkte aantal van dertig gelovigen - publiek worden gevierd.

Protocol blijft gelden

Waar er in november nog hoop was om Kerstmis met meer dan 30 mensen te vieren, is die hoop nu vervlogen. De bisschoppen zien zich met het oog op de volksgezondheid genoodzaakt het aantal aanwezigen bij een viering beperkt te houden tot maximaal 30, exclusief bedienaren, medewerkers en zangers. Tijdens de vieringen gelden alle maatregelen en beperkingen die al eerder zijn vastgelegd in het protocol 'Kerkelijk leven op anderhalve meter'. Dit is inclusief het dringende advies om een mondkapje te dragen dat alleen afgaat bij het ontvangen van de Heilige Communie. De bisschoppen benadrukken dat er ook in de kerstvieringen op Eerste en Tweede Kerstdag geen samenzang kan plaatsvinden en dat koorzang met maximaal vier zangers is toegestaan, alleen in een veilige opstelling.

Buiten de periode van donderdag 24 december 17.00 uur tot vrijdag 25 december 07.00 uur waarin er in het geheel geen publieke vieringen zullen zijn, blijven de vieringen dus publiek toegankelijk, omdat de bisschoppen dit

als essentieel beschouwen: de eredienst en de sacramenten bieden mensen geestelijk voedsel ter ondersteuning van het persoonlijk geloofsleven dat kracht, hoop en moed geeft, juist ook in deze moeilijke tijd.

Geen groepsactiviteiten zoals bezoek aan de kerststal

Verder wijzen de bisschoppen er op dat de kerken geen groepen mogen ontvangen die bijvoorbeeld de kerststal komen bekijken. Speciale kerstactiviteiten voor groepen in en buiten de kerk zijn niet toegestaan. Activiteiten buiten waarvoor de lokale overheid expliciet toestemming heeft gegeven, vallen niet onder deze beperking.

Het blijft wel mogelijk dat parochies de kerk openstellen om mensen de gelegenheid te bieden individueel de kerk te bezoeken voor een moment van gebed of om een kaars op te steken. Ook kan de op een aantal plaatsen bestaande traditie om op Oudejaarsavond om 24.00 uur de kerkklokken te luiden, voort worden gezet om de onderlinge verbondenheid met de gelovigen in de samenleving te onderstrepen.

Tenslotte roepen de bisschoppen nogmaals op om vooral wél Kerstmis te vieren. De vieringen op kerstavond en in de kerstnacht zijn niet publiek toegankelijk, maar zullen wel plaatsvinden en door vele parochies worden uitgezonden via de livestream en ook op NPO2 is via KRO-NCRV om 23.30 uur de nachtmis te volgen. Ook andere vieringen zijn via livestream of televisie mee te vieren. De bisschoppen nodigen iedereen daar van harte voor uit via de speciale website vierkerstmis.nl. Via die site kunnen gelovigen onder meer de eigen parochie vinden op internet en zien wat de mogelijkheden zijn om thuis Kerstmis mee te vieren.

BRIEF

van Mgr. Dr. J.H.J. van den Hende over het Jaar van het Woord van God 22 januari 2020

Aan de priesters, diakens en pastoraal werk(st)ers en alle andere gelovigen in het bisdom Rotterdam,

Zondag 26 januari aanstaande is de derde zondag door het jaar. Op deze derde zondag zal er voortaan wereldwijd in het liturgisch jaar extra aandacht worden gevraagd voor het Woord van God. Paus Franciscus nam het initiatief om jaarlijks deze zondag van het Woord van God te gaan houden.

De aanleiding en de bedoeling van de zondag van het Woord van God worden door de paus uiteengezet in zijn apostolische brief *Aperuit Illis*, gepubliceerd op 30 september 2019, de sterfdag van de heilige schriftgeleerde Hieronymus.

Inmiddels is de Nederlandse vertaling van de apostolische brief *Aperuit Illis* beschikbaar. Zie onder meer bisdomrotterdam.nl en rkkerk.nl. Paus Franciscus wijst in zijn brief op de ontmoeting van de Emmausgangers met de verrezen Heer, wanneer Hij de schriften voor hen opent en hun ogen: *Aperuit Illis*.

Met nadruk schrijft paus Franciscus dat de aandacht voor het Woord van God zich niet mag beperken tot één zondag. De jaarlijkse zondag van het Woord van God ontslaat ons niet van de opdracht om als leerlingen van Christus iedere dag opnieuw te putten uit het Woord van God.

Het Tweede Vaticaans Concilie beschouwt het Woord van God als een schatkamer die we als gelovige mensen telkens opnieuw moeten openen, opdat we door het Woord van God worden geraakt en aangesproken, zodanig dat dit Woord ons gelovig leven blijft voeden, waar het gaat om ons gebed en om ontvankelijk te zijn voor de roepstem van de Heer.

In ons bisdom zijn in de afgelopen jaren meerdere themajaren gehouden, o.a. het Jaar van Gebed (2018) en het Jaar van de Roepingen (2019). Deze jaren zijn vruchtbaar gebleken. In menige parochie is er sinds het Jaar van Gebed een grotere toeleeg merkbaar op het bidden, en het Jaar van de Roepingen

heeft het gelovig besef versterkt dat ieder mens geroepen wordt door de Heer, dat God vanaf de moederschoot een dialoog aangaat met ieder van ons.

Aangezien een themajaar voor de parochies en voor het bisdom als geheel vruchtbaar is, én omdat aandacht en eerbied voor het Woord van God niet tot één zondag beperkt kan worden, zullen we in 2020 in ons bisdom Rotterdam een themajaar houden gewijd aan het Woord van God.

Inmiddels heeft de Katholieke Bijbelstichting een speciale uitgave gepubliceerd getiteld ‘Jaar van het Woord 2020’. Het boekje biedt voor iedere dag een vers uit het lectionarium, voorzien van een korte overweging en een gebed.

Ik nodig u van harte uit om in het jaar 2020 vanaf zondag 26 januari bijzondere aandacht te hebben voor het Woord van God.

In het kader van het Jaar van het Woord van God zullen we in ons bisdom meerdere initiatieven en activiteiten ontplooiën en aanbieden, zowel op diocesaan niveau alsook voor de afzonderlijke parochies en geloofsgemeenschappen.

Wanneer we spreken over het Woord van God, dan gaat het niet alleen over de Heilige Schrift maar ook over de persoon van Jezus Christus, het vleesgeworden Woord van God. Het is daarom dat het Jaar van het Woord van God in ons bisdom niet eindigt op 30 september, de 1600e sterfdag van de heilige Hieronymus, maar uitmondt in het hoogfeest van Kerstmis.

“Gods Woord herinnert voortdurend aan de barmhartige liefde van de Vader, die zijn kinderen vraagt om in liefde te leven. Het leven van Jezus is de volledige en volmaakte uitdrukking van deze goddelijke liefde, die niets voor zichzelf houdt, maar zichzelf aan allen aanbiedt zonder reserves”, schrijft paus Franciscus in *Aperuit Illis* (13) en hij geeft aan dat hij al aan het eind van het Heilig Jaar van Barmhartigheid (2016) nadacht over een zondag geheel gewijd aan Gods Woord.

Op korte termijn zal ik u nader en concreter informeren over de initiatieven en activiteiten in het kader van het diocesane Jaar van het Woord van God.

In gebed verbonden,

+ J. van den Hende
Bisschop van Rotterdam

BISSCHOP BENOEMT EEN TWEEDE VICARIS-GENERAAL VOOR HET BISDOM ROTTERDAM

19 februari 2020

Met ingang van 9 januari 2020 heeft bisschop Van den Hende de bisschoppelijk vicaris van het vicariaat Den Haag, A.J. van Deelen, benoemd tot vicaris-generaal, gebruik makend van de mogelijkheid in het kerkelijk recht (CIC 1983, canon 475 paragraaf 2).

Aangezien vicaris-generaal T.F.M. Visser als pastoor van de parochie H. Theresia van Avila in de Drechtsteden alleen in deeltijd voor het bisdombestuur beschikbaar kan zijn, heeft de bisschop aan de hoogerwaarde heer Van Deelen verzocht om eveneens vicaris-generaal te zijn, naast zijn aanstelling tot regiovicaris en als pastor in de parochiefederatie in de Vlietstreek (Rijswijk, Voorburg, Leidschendam).

Bisschop Van den Hende heeft vertrouwen in de samenwerking ten dienste van het kerkelijk leven in het bisdom Rotterdam.

BRIEF

van Mgr. Dr. J.H.J. van den Hende aan de gelovigen in het bisdom Rotterdam over de maatregelen om de verspreiding van het coronavirus tegen te gaan 13 maart 2020

Broeders en zusters,

Vanaf vandaag zijn verscherpte maatregelen van kracht om de verspreiding van het coronavirus zo goed mogelijk tegen te gaan. Ook in ons land heeft dit virus zich in de afgelopen weken meer en meer verspreid.

In het licht van de maatregelen van de Nederlandse overheid, hebben de bisschoppen hun verantwoordelijkheid genomen en in gezamenlijkheid aanvullende maatregelen gepubliceerd. De bekendmaking van deze maatregelen is gebeurd via de website van bisdom en kerkprovincie alsook via mailverkeer.

Deze maatregelen raken op indringende wijze het liturgische en pastorale leven van de Kerk. Tot op 31 maart a.s. komen in de parochies en instellingen alle zondagsvieringen te vervallen alsook die aan de vooravond (zaterdagavond). Ook wordt gevraagd om in de komende tijd af te zien van andere bijeenkomsten in parochies. Op dit moment is nog niet duidelijk hoe lang deze buitengewone omstandigheden zullen voortduren.

Ik wil u op voorhand danken dat u in de parochies en instellingen in ons bisdom de maatregelen in alle zorgvuldigheid en verantwoordelijkheid ter harte wilt nemen, in het besef dat voornoemde maatregelen in combinatie met een overvloed aan berichtgeving in de media, tevens de nodige bezorgdheid en misschien wel angst teweegbrengen.

Van harte verzeker ik u van mijn verbondenheid in gebed, in het besef dat de Kerk slechts in de kracht van ons geloof en ons bidden een netwerk van liefde kan zijn. Het is daarom dat ik de voortgang van het gebed als wezenlijk deel van de zending van onze Kerk wil benadrukken, ook in tijden van crisis en beperkingen.

Op zondagen wordt de gelegenheid geboden om de eucharistie te vieren, zij het op afstand, door de televisie en via radio en internet. In de berichtgeving van de bisschoppen wordt expliciet gewezen op de waarde van de geestelijke communie, nl. “door het verlangen om Christus te ontvangen, schenkt Hij ons ook door deze ‘geestelijke gemeenschap’ zijn genade.”

Ook wil ik ieder van u uitnodigen, mede ingegeven door de Veertigdagentijd, werk te maken van onze christelijke opdracht om te bidden (Lucas 18, 1) en wanneer wij dagelijks een moment de Heilige Schrift openen en het woord van God overwegen in ons hart, dan kan dat ons gebed op een bijzondere manier voeden en verdiepen.

In uw persoonlijk gebed vraag ik u -meer dan ooit- ruimte te maken om te bidden voor de noden van anderen, voor de slachtoffers van het coronavirus en hun verzorgers, voor mensen die de samenleving van dienst zijn in de zorg en in het onderwijs alsook voor hen die in zwaar weer komen door de economische gevolgen van deze pandemie. Tevens vraag ik u om in verbondenheid met elkaar tijd te vinden voor het rozenkransgebed.

De Vastenactie blijft ondertussen onze aandacht vragen voor vluchtelingen en andere kwetsbare mensen, die in Christus' Naam een beroep doen op onze solidariteit (cf. Matteus 25, 40). Al kan er in deze tijd van het coronavirus sprake zijn van quarantaine en isolement, we worden geroepen om niet ons hart te sluiten, noch voor Heer en noch voor onze medemens.

In kracht van de Heilige Geest wens ik u allen de nodige sterkte toe en een actieve gezindheid die getuigt van onderlinge betrokkenheid, als vrienden van de Heer.

In gebed verbonden,

+ J.H.J. van den Hende
Bisschop van Rotterdam

BRIEF

**van Mgr. dr. J.H.J. van den Hende aan alle priesters, diakens en
pastoraal werk(st)ers die werkzaam zijn in de parochies en instellingen
in het bisdom Rotterdam**

**Op weg in het licht van Pasen ten tijde van het coronavirus
19 maart 2020**

De verspreiding van corona houdt ieder van ons bezig op een indringende manier. Met betrekking tot onze kerkprovincie hebben de Nederlandse bisschoppen de nodige beslissingen en maatregelen moeten nemen. Informatie hieromtrent heeft u via mailverkeer en de diocesane website bereikt. Zoals geschreven in mijn eerdere brief ter bemoediging aan alle gelovigen, raken de maatregelen heel direct het liturgische en pastorale leven van de Kerk en we weten niet hoe lang deze buitengewone omstandigheden nog voortduren.

Nu duidelijk is geworden dat op Palmzondag, tijdens het Paastriduum en op de zondag van Pasen geen publieke liturgische vieringen kunnen plaatsvinden, wil ik mij specifiek richten tot u die werkzaam bent in het pastoraat ten dienste van de vele mensen die in uw parochies en instellingen wonen en verblijven.

U bent degenen die ter plaatse met medewerking van anderen de uitvoering van de maatregelen in alle zorgvuldigheid ter hand neemt. Ik ben mij ervan bewust dat u daarbij op intense wijze meemaakt dat maatregelen als deze in combinatie met talloze mediaberichten bezorgdheid, verontwaardiging en angst oproepen.

Ik schrijf u deze brief op het hoogfeest van Sint Jozef, die de patroonheilige is van de Kerk. In geloof en op zijn voorspraak, weet ik mij met u in alle omstandigheden gesteund door de hand van de Heer (cf psalm 118, 16-17).

We kunnen als Kerk echter pas ten volle een netwerk van liefde zijn -in Christus' naam- wanneer wij volharden in gebed (Lucas 18, 1) en staande blijven in ons geloof (Lucas 18, 6). De voortgang van het gebed is wezenlijk voor de zending die de Heer aan ons, zijn Kerk, heeft toevertrouwd, ook in tijden van crisis en beperkingen. Het moeilijke gegeven dat vanwege het coronavirus in de komende weken geen publieke liturgische vieringen

plaatsvinden, wil niet zeggen dat wij als Kerk ophouden met de liturgie of ons bidden kunnen opschorten. Het Tweede Vaticaans Concilie onderstreept immers dat de liturgie ‘het hoogtepunt is waarnaar de Kerk in al haar handelen streeft en tevens de bron waaruit al haar kracht voortkomt’ en dat het eucharistisch offer ‘bron en hoogtepunt is van heel het christelijk leven’.¹¹

Voortgang van liturgie en gebed

Met het oog op de voortgang van de liturgie en het gebed, vraag ik de priesters om met de andere bedienaren en leden van het pastoraal team bij gelegenheid van Palmzondag, in de dagen van het Paastriduum alsook op Paaszondag achter gesloten deuren de heilige Eucharistie te vieren, in verbondenheid met de hele Kerk.

In de eerste berichtgeving van de bisschoppen werd al expliciet gewezen op de waarde van de geestelijke communie. Dit houdt in dat u de andere gelovigen in uw parochie of instelling uitnodigt om -zij het op afstand- in de geest verbonden te zijn met de viering van de eucharistie en een geestelijke communie te doen. De Kerk leert dat door het verlangen om Christus te ontvangen, de Heer ook door de ‘geestelijke gemeenschap’ zijn genade schenkt. In alle omstandigheden is het Christus die centraal staat in het leven van de Kerk. In deze geest getuigt het Tweede Vaticaans Concilie in het decreet over het lekenapostolaat dat Christus zelf de bron en de oorsprong is van het hele apostolaat van de Kerk.¹²

Vooralsnog blijft de mogelijkheid om op doordeweekse dagen in kleine kring met andere gelovigen de eucharistie te vieren, met in achtneming van alle veiligheidsvoorschriften zijdens de overheid, het bisdom en de betrokken (zorg)instellingen. Het is aan de priester ter plaatse om binnen de gestelde kaders hieromtrent beslissingen te nemen.

Inmiddels wordt in verschillende parochies en instellingen in ons bisdom tevens de gelegenheid geboden om de eucharistie mee te vieren via internet (streaming).

¹¹ Vaticanum II, *Sacrosanctum Concilium* 10; *Lumen Gentium* 11.

¹² Vaticanum II, *Apostolicam Actuositatem* 4.

Naast de viering van de eucharistie wil ik u aanmoedigen om het getijdengebed te bidden, tijd te maken voor het rozenkransgebed en aanbidding. Waar het gaat om persoonlijk gebed, eucharistische aanbidding of het bidden van de kruisweg, verdient het aanbeveling om in deze dagen op gezette tijden de deur van uw kerk of kapel open te zetten. Op deze wijze stelt u ook andere gelovigen in de gelegenheid om een moment naar de kerk te komen. Belangrijk is om daarbij te benadrukken dat de veiligheid gewaarborgd moet worden, onder meer door als gelovigen zelf de nodige afstand tot elkaar te bewaren.

Een uitvaart of doopviering kan alleen plaatsvinden indien alle voorschriften ten aanzien van de nodige veiligheid strikt worden nageleefd. Dit geldt ook bij de toediening van het sacrament van boete en verzoening en bij de ziekenzalving. Wanneer u zelf verkouden bent, neem dan in het geheel geen risico. Met klem verwijs ik naar de maatregelen en richtlijnen van de overheid en de gezamenlijke bisschoppen.

Voor de doopleerlingen in parochies en instellingen alsook voor anderen die door het vormsel wensen toe te treden tot de Kerk, zal de viering van het Paasfeest anders zijn dan verwacht. Ik wil u vragen om extra aandacht en begeleiding te bieden aan deze nieuwe katholieken in uw geloofsgemeenschappen, met het oog op hun doopsel en hun vormsel alsook hun eerste heilige Communie in de nabije toekomst. Ik hoop en bid dat de diocesane ontmoeting met deze nieuwe leden van onze Kerk, op zaterdag 13 juni in de basiliek van Schiedam, daadwerkelijk doorgang zal kunnen vinden. Ik nodig u van harte uit om dan met hen mee te komen, zodat wij elkaar als gelovigen van het bisdom Rotterdam kunnen ontmoeten en samen in de eucharistie de dood en de verrijzenis van Christus kunnen vieren.

Voortgang van diaconie en naastenliefde

In deze periode van weinig kerkgang en samenkomsten blijven de projecten van de bisschoppelijke Vastenactie onderbelicht. Ik wil u daarom vragen om in uw omgeving extra aandacht te vragen voor de Vastenactie die vanouds deel uit maakt van de kernactiviteiten van de Veertigdagentijd, verbonden met onze christelijke opdracht van naastenliefde ten opzichte van noodlijdende mensen ver weg.

De eerste priefatie van de Veertigdagentijd noemt de “grotere aandacht voor

de liefde tot de naaste” als één van de pijlers van de vastentijd. Daarnaast zegt de derde priefatie dat “doordat wij het voedsel delen met hen die honger hebben, de Heer ons maakt tot navolgers van zijn mildheid”.

In deze geest vragen de gezamenlijke bisschoppen om in de komende weken bij de openstelling van een kerk of kapel ten behoeve van gebed en aanbidding tevens de gelegenheid te bieden om houdbare levensmiddelen mee te brengen voor mensen die afhankelijk zijn van hulp via een voedselbank. U zou vrijwilligers van (inter)parochiële caritasinstellingen kunnen vragen om de organisatie van deze voedselinzameling op zich te nemen, of mag ik de diakens vragen hierin het voortouw te nemen?

De voortgang van diaconie en naastenliefde is innig verbonden met het oprecht beantwoorden van onze roeping tot een christelijk leven: “Het doopsel gaat aan de eucharistie vooraf en is erop gericht, omdat de eucharistie de volheid is van de christelijke weg. Op dezelfde wijze gaat het geloof vooraf aan de liefde maar het geloof is alleen maar echt, als het door de liefde wordt bekroond”.¹³

Voortgang van gemeenschapszin

Dat oprechte liefde de bekroning is van ons leven in geloof, komt op een uitzonderlijke manier naar voren in de beschrijving van de eerste christengemeenschap in de Handelingen der apostelen. In de liturgie van het woord in de eucharistieviering van beloken Pasen wordt deze beschrijving ons voorgehouden als eerste lezing.

“De eerste christenen legden zich ernstig toe op de leer der apostelen, bleven trouw aan het gemeenschappelijk leven en ijverig in het breken van het brood en in het gebed [...] Dagelijks bezochten ze trouw en eensgezind de tempel, braken het brood in een of ander huis, genoten samen hun voedsel in blijdschap en eenvoud van hart” (Handelingen 2, 42.46).

De christelijke gemeenschap waarvan Christus zelf de bron en oorsprong is en die telkens opnieuw gevoed wordt door de eucharistie -in kracht van de Heilige Geest- wordt gekenmerkt door onderlinge liefde. In de Handelingen der apostelen wordt vermeld dat de eerste christenen God

¹³ Benedictus XVI, *Boodschap Veertigdagentijd 2013*.

loofden en bij het hele volk in de gunst stonden (Handelingen 2, 47). Zouden we als Kerk juist in deze dagen van het coronavirus ook deze betekenis kunnen hebben als netwerk van liefde?

In hoofdstuk 25 van het evangelie van Matteus spreekt de Heer zowel over het doen van barmhartigheid alsook over de inzet van onze talenten. Tevens roept de Heer ons op om waakzaam te zijn.

Ik besef dat ook in deze moeilijke tijd ter wille van de zending van de Kerk aan ieder van ons een specifieke roeping is toevertrouwd. Daarom wil ik de priesters, diakens en pastoraal werkers in de parochies vragen om jongeren op te roepen uit liefde voor Christus bijzondere aandacht en zorg te hebben voor ouderen die extra voorzichtigheid moeten betrachten vanwege het coronavirus. En onderschat niet de kracht van het samen bidden en samen werken als teamleden.

Voor de geestelijk verzorgers in de ziekenhuizen, bid ik om moed en volharding om patiënten en verzorgenden bij te kunnen staan in hun lijden en zwoegen als gevolg van de besmetting met corona.

Ook beloof ik mijn verbondenheid in gebed met hen die namens de Kerk werkzaam zijn in gevangenissen, verpleeg- en verzorgingshuizen, met een open hart voor de mensen die vanwege de crisis van het coronavirus extra eenzaam zijn.

Op weg in het licht van Pasen nodig ik u allen uit om met mij te bidden voor de Kerk als netwerk van liefde, teneinde in deze zware periode van het coronavirus, in Christus' naam te kunnen bouwen aan zijn beschaving van liefde¹⁴, in verbondenheid met alle mensen van goede wil.

Daarbij horen bidden en werken bij elkaar, want “de handen van het geloof verheffen zich naar de hemel, maar zij doen dit, terwijl zij in liefde een stad bouwen die is gebouwd op relaties waarin de liefde van God het fundament is”.¹⁵

¹⁴ Paulus VI, *Boodschap voor Wereldvrede* (1977); Johannes Paulus II, *Encycliek Centesimus Annus* (1991) n. 10; Franciscus, *Encycliek Laudato si'* (2015) n. 231.

¹⁵ Franciscus, *Encycliek Lumen Fidei* (2013) n. 51.

Gesterkt door het gebed en de heilige Eucharistie, kunnen wij onze gaven en talenten beschikbaar stellen voor de zending die de verrezen Heer aan zijn Kerk heeft toevertrouwd, in de overtuiging dat de dienst van de naastenliefde een bijzondere vorm van evangelisatie is.¹⁶

Rotterdam
op het hoogfeest van Sint Jozef
19 maart 2020

+ Johannes van den Hende
Bisschop van Rotterdam

¹⁶ Benedictus XVI, *Toespraak tot een delegatie van 'Circolo San Pietro'* (24 februari 2012).

BRIEF

van Mgr. dr. J.H.J. van den Hende aan de leidinggevendenden van de zomerkampen 8 juli 2020

Zeer gewaardeerde kampleiders,

Aan het bezoeken van de zomerkampen in de afgelopen jaren heb ik goede herinneringen. Wanneer je als bisschop een zomerkamp bezoekt, kom je middenin een activiteit die al bezig is en waar al een bepaalde sfeer is gegroeid. Steeds ben ik mij ervan bewust dat jullie als kampleiders voorafgaande aan het zomerkamp al heel veel voorbereidingen hebben gedaan en dat tijdens de zomerkampen opnieuw jullie volledige inzet wordt gevraagd.

Als bisschop langskomen en samen met de deelnemers bidden, praten en eten is niet het hele verhaal. Ik zie telkens weer dat de zomerkampen een bijzondere plek hebben in de activiteiten voor kinderen en jongeren in ons bisdom. Ik ervaar ook iedere keer dat jullie als kampleiders veel ervaring hebben en in gezamenlijkheid jullie talenten inzetten, om er voor de deelnemers een onvergetelijk zomerkamp van te maken, met sport en spel én met de rijkdom van ons geloof.

Dit jaar staan we er heel anders voor. We hadden en hebben te maken met de risico's van het coronavirus. Verschillende activiteiten in ons bisdom zijn door corona anders gelopen. Vieringen werden via livestream gehouden. Voor honderden kinderen en jongeren in hun parochies ging de viering van de eerste heilige communie of hun vormsel niet door. Ook de opname van volwassenen in de Kerk en de diakenwijdingen in de kathedraal moesten worden uitgesteld.

Vanwege hetzelfde coronavirus vinden ook de zomerkampen dit jaar geen doorgang. Ik weet dat jullie als kampleiding al bezig waren met de voorbereiding van de kampen en het thema stond al vast, verbonden met het diocesaan themajaar van het Woord van God.

Nu de kampen deze zomer niet doorgaan, wil ik jullie met deze brief persoonlijk van harte groeten. Graag wil ik jullie danken voor jullie betrokkenheid en teamwork. Ook spreek ik de hoop uit dat de zomerkampen

in 2021 wél weer kunnen doorgaan en dat de kinderen en jongeren die graag deelnemen aan de zomerkampen opnieuw op jullie mogen rekenen.

In het themajaar van ons bisdom over het Woord van God, wil ik jullie naast deze brief ook een speciaal gedrukt bijbeltje toesturen. Het boekje bevat naast de vier evangeliën, ook de handelingen van de apostelen en de brief aan de Romeinen (ook wel eens het evangelie van Paulus genoemd). Achterop het bijbeltje staan woorden van paus Franciscus. Daarmee wordt de bedoeling van dit boekje het best uitgedrukt: Neem het Evangelie, draag het bij je en lees het elke dag: het is Jezus die met je spreekt!

Naast de boterhammen die gesmeerd worden en de pannen pasta die worden klaargemaakt -tijdens de zomerkampen en in jullie dagelijks leven- is op de eerste plaats het Woord van God de belangrijke voeding voor ons leven in geloof. Het is daarom dat ik aan jullie graag dit bijbeltje aanbied, als teken van mijn waardering voor jullie grote betrokkenheid, en als handreiking van de Heer die ook met jullie steeds opnieuw zijn blijde boodschap wil delen.

Vriendelijke groet,

+ Johannes van den Hende
Bisschop van Rotterdam

**DRS. T.F.M. (TJEERD) VISSER TREEDT PER 1 SEPTEMBER TERUG ALS
PRIESTER
6 september 2020**

De afgelopen tijd heeft drs. T.F.M. (Tjeerd) Visser (1973), priester van het bisdom Rotterdam, een periode van rust en reflectie gehouden. In afstemming met de bisschop, Mgr. Van den Hende, en het parochiebestuur van de parochie H. Theresia van Ávila was hij in deze periode niet als priester werkzaam en verbleef hij buiten de parochie en het bisdom.

De time-out was een periode van persoonlijke bezinning. Na deze periode van reflectie is Tjeerd Visser tot de conclusie gekomen dat hij zijn werkzaamheden als priester wil beëindigen en de paus zal vragen om dispensatie van de verplichtingen als priester die hij destijds bij de wijding op zich heeft genomen.

Sinds de wijding in 2001 was Tjeerd Visser als diocesaan priester achtereenvolgens werkzaam in het parochiepastoraat in Den Haag, in Delft e.o. en in de Drechtsteden. Van juli 2016 tot begin 2020 was hij als vicaris-generaal (parttime) betrokken bij het bisdombestuur, in eerste instantie (tot 2018) samen met vicaris-generaal Dick Verbakel en de laatste maanden met vicaris-generaal Lex van Deelen.

De bisschop en het parochiebestuur aanvaarden de persoonlijke beslissing van Tjeerd Visser. Zij betreuren zijn uittreden als priester, in het besef dat samen met hen dit voor veel gelovigen en collega's in parochies en bisdom pijnlijk is en een verlies.

Met medewerking van het bisdom Rotterdam start Tjeerd Visser de canonieke procedure om dispensatie te verkrijgen van zijn verplichtingen als priester. Tevens is in overleg een traject begonnen ter oriëntatie op ander werk buiten de Kerk.

De bisdomstaf, het pastoraal team en het parochiebestuur zullen in gezamenlijkheid zo goed mogelijk zorg dragen voor de continuïteit van de priesterlijke bediening en het pastoraat in de parochie H. Theresia van Ávila. Met ingang van 1 juni werd vicaris-generaal Van Deelen voor de periode van drie maanden benoemd als administrator van deze parochie. Hij is per 1 september 2020 opnieuw door de bisschop benoemd tot administrator van

de parochie. Hij zal zijn pastorale taak vervullen in samenwerking met het team, het bestuur en alle andere betrokkenen van de parochie.

Met een begeleidend schrijven heeft de bisschop zich persoonlijk gericht tot de parochianen van met name de parochie H. Theresia van Ávila en tot priesters, diakens en pastoraal werkers van het bisdom.

KARDINAAL SIMONIS OVERLEDEN

2 september 2020

Op 2 september is overleden Adrianus Johannes kardinaal Simonis, emeritus-aartsbisschop van Utrecht en oud-bisschop van het bisdom Rotterdam. Kardinaal Simonis is 88 jaar geworden. De laatste jaren van zijn leven woonde hij opnieuw in het bisdom Rotterdam in de buurt van zijn geboorteplaats Lisse, op het terrein van de Broeders van Zeven Smarten bij Voorhout.

Adrianus Johannes Simonis werd geboren op 26 november 1931 te Lisse. Hij was de oudste zoon in een tandartsgezin van elf kinderen. In 1945 ging hij naar het kleinseminarie Hageveld van het bisdom Haarlem in Heemstede. Zes jaar later begon hij de priesteropleiding op het grootseminarie Warmond. In de kapel van Grootseminarie Warmond werd hij op 22 september 1956 door bisschop Huibers van Haarlem diaken gewijd.

Zijn priesterwijding ontving hij op 15 juni 1957 uit handen van Mgr. Jansen, de eerste bisschop van Rotterdam (het bisdom Rotterdam werd opgericht op 2 februari 1956). De priesterwijding vond plaats in de kathedrale kerk van de HH. Laurentius en Ignatius aan de Westzeedijk te Rotterdam. Op jonge leeftijd werd hij zelf bisschop van Rotterdam. Op 20 maart 1971 werd hij bisschop gewijd door kardinaal Alfrink en de overige residerende bisschoppen van Nederland in de HH. Laurentius en Elisabeth Kathedraal aan de Mathenesserlaan te Rotterdam. In 1983 volgde Mgr. Simonis in Utrecht kardinaal Willebrands op als aartsbisschop.

De band met het bisdom Rotterdam is altijd gebleven. Kardinaal Simonis was een trouwe deelnemer aan de Nationale Bedevaart Brielle en onder meer concelebrant bij de viering van 60-jarig jubileum van het bisdom Rotterdam op 6 februari 2016. Op zondag 27 december 2017 werd op uitnodiging van plebaan Chris Bergs tijdens een plechtige eucharistieviering in de kathedraal in Rotterdam stilgestaan bij de bisschopsbenoeming, 45 jaar geleden, van kardinaal Simonis. Kardinaal Simonis dankte voor de hulp, het gebed en de steun die hij in de loop der jaren mocht ervaren. Hij duidde de kathedraal in Rotterdam aan als een thuis en ‘geestgrond’.

Mgr. Van den Hende: “Door de jaren heen heb ik het bisschopsmotto van kardinaal Simonis altijd zeer aansprekend gevonden. Het is ontleend aan het evangelie van Johannes: Ut cognoscant te, opdat zij U kennen (Johannes 17, 3). De afbeeldingen bij het motto tonen de heilige Schrift en ook brood en vis, als verwijzing naar de broodvermenigvuldiging en het sacrament van de eucharistie. Immers, door het woord van God en de viering van de eucharistie kunnen wij Christus steeds beter leren kennen. Voor kardinaal Simonis was deze aansporing steeds opnieuw zijn opdracht bij uitstek: als bisschop mensen bij Christus brengen. In zekere zin ging Simonis gebukt onder het feit dat ondanks zijn inzet en aanhoudend gebed als bisschop veel mensen in de huidige tijd niet meer in aanraking kwamen met het geloof en met de persoon van Jezus Christus.”

Komende zondag zal in de Rotterdamse kathedraal tijdens de eucharistie tot zijn intentie worden gebeden, op de plek waar hij in 1971 de bisschopswijding ontving.

BRIEF

aan de parochies van het Bisdom Rotterdam betreffende Aanvraagprocedure eHerkenning niveau 3 9 september 2020

Geacht bestuur,

Steeds meer overheidsinstellingen vragen om via digitale kanalen met hen te communiceren. Zo heeft u bijvoorbeeld al eHerkenning op beveiligingsniveau 1 nodig om een Verklaring Omtrent Gedrag aan te vragen. In 2020 gaan veel overheidsinstellingen over op eHerkenning op beveiligingsniveau 3. De parochie heeft eHerkenning op beveiligingsniveau 3 nodig om bijvoorbeeld aangifte loonheffing te doen via het portaal van de Belastingdienst. Ook het UWV, de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) en steeds meer gemeenten vragen om met behulp van eHerkenning formulieren in te sturen.

Kerkelijke instellingen zoals parochies kunnen vanwege de beperkte inschrijving bij de Kamer van Koophandel geen gebruik maken van de standaard aanvraagprocedure voor eHerkenning op niveau 3. Besloten is een eigen aanvraagprocedure te hanteren. Hierover zijn afspraken gemaakt met KPN. Vanaf dit moment is het ook voor kerkelijke instellingen mogelijk om eHerkenning niveau 3 aan te vragen.

Wat is eHerkenning?

Het is belangrijk dat digitale communicatie veilig verloopt. De overheid heeft daarom eHerkenning in het leven geroepen. eHerkenning is een digitaal toegangsinstrument om veilig in contact te treden met overheidsinstellingen. U kunt eHerkenning vergelijken met DigiD alleen dan voor rechtspersonen.

Wie mag de parochie als gebruiker van eHerkenning aanwijzen?

De parochie moet altijd rechtsgeldig vertegenwoordigd worden. Wie de parochie rechtsgeldig mogen vertegenwoordigen staat in het Algemeen Reglement voor het Bestuur van een R.-K. Parochie. Dat zijn de (vice) voorzitter en de secretaris tezamen. eHerkenning brengt hier geen verandering in. eHerkenning brengt evenmin verandering in het feit dat het parochiebestuur voor daden van buitengewoon beheer zoals vermeld in de artikelen 53 en 54 van genoemd Algemeen Reglement een voorafgaande schriftelijke machtiging van de bisschop nodig heeft voordat zij handelt.

Besloten is dat het parochiebestuur alleen een lid van het parochiebestuur mag aanwijzen als gemachtigde voor eHerkenning; hiervoor moet een formeel besluit door het parochiebestuur worden genomen.

In deze brief wordt beschreven hoe de parochie, (vice)voorzitter en secretaris van het parochiebestuur, eHerkenning niveau 3 via het bisdom kan aanvragen. eHerkenning staat op naam van een gebruiker. Dat is de persoon die eHerkenning mag gaan gebruiken. Het eHerkenningsmiddel is strikt persoonsgebonden. Het is niet toegestaan om de gebruikersnaam en het wachtwoord aan iemand anders te geven. Dit betekent dat eHerkenning altijd per gebruiker wordt aangevraagd en niet per parochie.

Hoe kunnen parochies eHerkenning niveau 3 aanvragen?

Het parochiebestuur kan door middel van het formulier 'eHerkenning: Opgave parochie t.b.v. eHerkenning niveau 3' via het bisdom een aanvraag voor eHerkenning doen. Bij de aanvraag dient een kopie van het identiteitsbewijs van de gebruiker te worden toegevoegd. U wordt geadviseerd om de pasfoto, de nationaliteit en het BSN af te schermen en op de kopie te vermelden voor welk doel de kopie wordt verstrekt, te weten 'aanvraag eHerkenning'. U kunt dit handmatig doen of gebruik maken van de Kopie ID app van de Rijksoverheid. Het door de (vice)voorzitter en secretaris ondertekende formulier en de kopie van het identiteitsbewijs van de gebruiker kunnen per email aan het bisdom worden toegezonden.

In het formulier wordt ook gevraagd naar de datum waarop door het parochiebestuur het formele bestuursbesluit is genomen waarbij een bestuurslid als gebruiker van eHerkenning is aangewezen.

Na ontvangst van het aanvraagformulier gaat het bisdom na of het formulier volledig is ingevuld en de genoemde bestuursleden zodanig bij het bisdom bekend zijn. Het bisdom dient vervolgens de aanvraag in bij KPN (leverancier van het eHerkenningsmiddel). Om de identiteit van de gebruiker te controleren, zal KPN een fysieke identificatie (via huisbezoek) laten plaatsvinden. De coronaregels zullen hierbij in acht genomen worden. U kunt uw formulier sturen naar economaa@bisdomrotterdam.nl.

Zijn er kosten verbonden aan het gebruik van eHerkenning?

Ja, aan eHerkenning zijn kosten verbonden voor de parochie. Het aanvragen van eHerkenning niveau 3 kost (incl. aanvraagkosten) € 145,20 per gebruiker voor een periode van 3 jaar. De kosten worden door KPN in één keer in rekening gebracht bij de parochie.

Voor welke overheidsdiensten vraagt de parochie eHerkenning 3 aan?

eHerkenning wordt aangevraagd om informatie uit te kunnen wisselen met één of meerdere overheidsinstellingen. Inmiddels nemen ca. 400 overheidsinstellingen deel aan eHerkenning niveau 3. U ontvangt eHerkenning voor een basispakket van overheidsdiensten waar parochies regelmatig mee te maken hebben: UWV, Belastingdienst, Dienst Justis, Provincies en Waterschappen, CIBG, RVO, RDW, Kadaster, IND, CJIB, Omgevingsdiensten, Gemeenten en Rijksdienst voor cultureel erfgoed. Als u ook voor andere diensten eHerkenning nodig heeft, kunt u dat later bij het bisdom aanvragen. Hier brengt KPN extra kosten voor in rekening.

Heeft u vragen over deze brief? Dan kunt u contact opnemen met Margriet Piek en Robert Flipsen.

Met vriendelijke groet,

mr J.C.G.M. Bakker,
algemeen econoom

Bijlage aanvraag formulier

BRIEF

van Mgr. Dr. J.H.J. van den Hende aan de gelovigen in het bisdom Rotterdam

Niets kan ons scheiden van de liefde van Christus

2 oktober 2020

Broeders en zusters, medegelovigen in het bisdom Rotterdam,

In de afgelopen dagen klonk regelmatig de verzuchting ‘daar gaan we weer’ als reactie op het weer toenemen van het aantal corona-besmettingen. Velen van ons hadden het gevoel dat na de zware maanden in het voorjaar en het daarna weer op gang komen van het maatschappelijk leven, ondanks de nodige beperkingen op allerlei gebied, nu toch betere tijden zouden gaan aanbreken.

Maar deze week kondigde de regering aangescherpte maatregelen aan voor de komende drie weken om verdere verspreiding van het virus terug te dringen. Thuis mogen we maximaal drie gasten ontvangen. In een bioscoop of restaurant mogen we met maximaal vier mensen samen afspreken. Sportkantines zijn dicht, winkels laten alleen klanten toe als er genoeg ruimte is en we moeten reserveren voor bezoek aan een museum of bibliotheek.

In het kerkelijk leven kregen we te maken met richtlijnen en maatregelen om op een veilige manier het vieren van de liturgie te kunnen hervatten. Ik ben dankbaar dat in parochies en instellingen met veel inzet is gewerkt om de nodige veiligheid in onze kerkgebouwen te realiseren, uit zorg voor de voortgang van het gebed en de eredienst aan God en uit zorg voor elkaars gezondheid als dienst aan de medemens.

Op basis van onze katholieke mensvisie weten wij dat wij als mensen niet zomaar individuen zijn, maar personen met een wederzijdse verantwoordelijkheid in de gemeenschap die we met elkaar vormen.

Velen van ons hebben de ervaring dat we door de gevolgen van corona minder greep hebben op ons leven. Juist wanneer wij als mensen in de huidige omstandigheden geconfronteerd worden met een kwetsbare gezondheid, verlies van werk, eenzaamheid, studieproblemen, angst die toeslaat en die somber kan maken.

De verzuchting ‘daar gaan we weer’ kan de indruk wekken dat we in tijden van corona niets kunnen ondernemen en louter worden meegesleurd. Gelukkig heb ik gezien en gehoord dat veel mensen in parochies en instellingen niet alleen hebben afgewacht, ondanks dat de schrik er soms goed in zit. Ik ben dankbaar voor de verschillende pastorale en diaconale initiatieven.

We mogen persoonlijk ervaren dat het Woord van God niet verlamt, maar ons in beweging houdt, en helpt om ons hart te blijven openen en waakzaam te zijn in de geest van het Evangelie. De apostel Paulus schrijft: niets kan ons scheiden van de liefde van Christus (cf Romeinen 8, 35-38). Het getuigt van geestelijke veerkracht en het is een daad van geloof, wanneer wij juist in deze tijd werk blijven maken van liturgie en gebed, van catechese en diaconie.

De Kerk die geroepen is om een netwerk van liefde te zijn in de wereld van nu, geeft gestalte aan deze opdracht van Christus, telkens wanneer we als gelovigen bidden, liturgie vieren en trouw zijn aan de sacramenten, als we daadwerkelijk komen tot daden van liefde en op een dienstbare manier bouwen aan gemeenschap en solidariteit, dichtbij én verder weg.

Het Woord van God nodigt uit om op onze beurt een woord van God te worden tot bemoediging en steun voor onze naaste (cf. Titus 3, 8). Met het evangelie in het hart, kan ieder van ons ook zelf een woord van God worden voor mensen die wij ontmoeten, telkens wanneer wij de liefde van Christus verspreiden, en in woord en daad naar de Heer verwijzen.

Zo kan ‘daar gaan we weer’ in missionaire zin in plaats van een verzuchting een uitdrukking worden van geloof, hoop en liefde, telkens wanneer wij de moed hebben om in beweging te komen en volharden in gebed en liturgie, in caritas en diaconie, in pastoraat en huisbezoek, in catechese en geloofsgesprek.

Juist in deze tijd van crisis wil ik u vragen om samen te blijven bidden dat het ons nooit aan de nodige inspiratie, bemoediging en troost van de Heilige Geest zal ontbreken. Aan het begin van de maand oktober, die geldt als de maand van de rozenkrans, mogen wij ons in vertrouwd gebed aansluiten bij Maria die alles in haar hart bewaart (cf. Lucas 2, 51).

Rotterdam, 2 oktober 2020

+ Johannes van den Hende
Bisschop van Rotterdam

BRIEF

van Mgr. Dr. J.H.J. van den Hende aan de gelovigen in het bisdom Rotterdam bij gelegenheid van Allerzielen Heer, geef hun de eeuwige rust en het eeuwig licht verlichte hen 2 november 2020

Broeders en zusters,
medegelovigen in het bisdom Rotterdam,

In november gedenken we onze dierbare overledenen en al degenen die ons in de dood zijn voorgegaan. In het najaar doen verschillende dingen ons eerder denken aan sterven en dood: bomen verliezen hun bladeren, dagen worden korter en de duisternis neemt toe van dag tot dag.

Dit jaar wordt november bovendien getekend door de gevolgen van het coronavirus. Wanneer in de afgelopen tijd mensen stierven was het niet altijd mogelijk om de uitvaart te laten plaatsvinden met alle mensen die aanwezig zouden willen zijn. Dit maakt het afscheid en de rouw vaak nog zwaarder.

Nu we in november te maken hebben met een tweede golf aan besmettingen blijven de beperkingen voortduren, ook waar het gaat om het deelnemen aan de vieringen in de kerk op 2 november. Maar ondanks dit alles zullen wij als Kerk de gedachtenis van Allerzielen niet overslaan en ongemerkt aan ons voorbij laten gaan.

Wanneer wij onze overledenen gedenken en voor hen bidden, dan laten we zien dat we ons verbonden weten met degenen die ons in de dood zijn voorgegaan. Als Kerk mogen wij beseffen dat we één gemeenschap zijn van levenden en gestorvenen, in verbondenheid met de verrezen Heer die onze toekomst is en onze weg naar het eeuwig leven.

In dit perspectief gaat de jaarlijkse gedachtenis van Allerzielen niet alleen over herinneringen. We kijken in november niet alleen terug op de levens van hen die gestorven zijn, ook al hadden zij een grote plaats in ons leven en zijn er veel herinneringen. Ten diepste kijken wij in deze dagen van herdenken ook vooruit. Wanneer wij op Allerzielen bidden voor de overledenen, dan vragen wij de Heer in vertrouwen om hun zonden te vergeven en dat onze

gestorvenen Gods barmhartigheid mogen ondervinden, dat zij voor altijd delen in het eeuwig leven bij de Heer.

In deze geest is het belangrijk om in het bijzonder ook te bidden voor overledenen die geen familie of nabestaanden lijken te hebben of die in eenzaamheid gestorven zijn, en is het belangrijk dat wij in onze parochies blijven bidden voor de zielenrust van mensen waaraan niemand meer denkt en wier namen bijna vergeten zijn, in de overtuiging dat onze namen staan geschreven in de palm van Gods hand (cf Jesaja 49, 16).

Vanouds is bidden voor de overledenen een werk van barmhartigheid en Allerzielen is bij uitstek de gelegenheid om als Kerk door ons gezamenlijk gebed de onderlinge solidariteit van de levenden en de gestorvenen tot uiting te brengen. Ten diepste is bidden voor de overledenen een getuigenis van ons geloof in de verrijzenis en het eeuwig leven, waar de dood niet meer heerst (Apocalyps 21, 4).

Juist nu in november van dit moeilijke jaar wil ik u bij gelegenheid van Allerzielen met deze brief verzekeren van mijn verbondenheid in gebed met u allen. Ik bid dat te midden van gevoelens van verdriet en gemis u toch ook de kracht en sterkte zult mogen hebben om mét al uw herinneringen in gebed gericht te blijven op de verrezen Heer. Dat u gesteund door het evangelie van Pasen blijft vasthouden aan Jezus die gezegd heeft: “Ik ben de verrijzenis en het leven” (Johannes 11, 25).

In het diocesane Jaar van het Woord van God, wil ik graag het getuigenis van de apostel Paulus met u delen. Het zijn zijn woorden uit zijn eerste brief aan de christenen van Tessalonika (4, 14-14.17b-18), die ook op Allerzielen gelezen kunnen worden, in de kerk, op het kerkhof of thuis in kleine kring.

“Broeders en zusters,
Wij willen u niet in onwetendheid laten
over het lot van hen die ontslapen zijn;
gij moogt niet bedroefd zijn zoals de andere mensen,
die geen hoop meer hebben.
Wij geloven immers dat Jezus is gestorven en weer opgestaan;
evenzo zal God hen die in Jezus ontslapen
levend met Hem meevoeren.

En zo zullen wij voor altijd samen zijn met de Heer.
Troost elkander dan met deze woorden.”

Rotterdam, 2 november 2020

+ J. van den Hende
Bisschop van Rotterdam

BRIEF

**van Mgr. Dr. J.H.J. van den Hende aan allen die zich als vrijwilliger of professional inzetten voor de kerkmuziek bij gelegenheid van de gedachtenis van de heilige Caecilia, patrones van de kerkmuziek
23 november 2020**

Aan allen die zich als vrijwilliger of professional inzetten voor de kerkmuziek,

Dit jaar viel 22 november op dezelfde dag als het hoogfeest van Christus Koning. De jaarlijkse gedachtenis van de heilige Caecilia, patrones van de kerkmuziek, kwam daardoor op de achtergrond te staan. Bij gelegenheid van de gedachtenis van St. Caecilia, schrijf ik deze brief aan u allen die zich als vrijwilliger en als professional inzetten voor de kerkmuziek ten dienste van de liturgie in onze parochies.

In dit jaar hebben wij al maanden te maken met het coronavirus. Ook in de komende tijd blijven we in de samenleving en in de Kerk de gevolgen van het virus ondervinden en blijft het protocol dat in alle bisdommen geldt grotendeels van kracht.

Ik ben mij ervan bewust dat de coronapandemie ook heel specifiek de activiteiten van koren en kerkmusici heeft geraakt en beperkt. Het gezamenlijk liturgisch leven in onze parochies lag geruime tijd vrijwel stil, omdat publieke vieringen niet mogelijk waren. Ook nu kunnen koren als zodanig niet zingen in de liturgie en dient volgens ons protocol het aantal zangers beperkt te blijven.

Bijzonder is om in deze tijd te zien hoe in verschillende parochies koorleden zich toeleggen op de taak van voorzanger en cantor, ondersteund en begeleid door een organist. In die zin zit de praktijk van de liturgische taak van cantor in de lift. Door die inzet kan er toch sprake zijn van liturgische zang in de vieringen waar noch koren noch de aanwezige gelovigen als gemeenschap kunnen zingen.

De Nederlandse bisschoppen hebben de veiligheid in de kerkgebouwen willen bevorderen middels het gezamenlijk opgestelde protocol. In verschillende parochies zijn vrijwilligers voortdurend actief om de veiligheid in onze kerkelijke gebouwen zo goed mogelijk te realiseren. De eredienst aan God

mag niet een plaats van besmetting worden en ook de zorg van gelovigen voor elkaars gezondheid is een christelijk opdracht uit naastenliefde.

Bij gelegenheid van de gedachtenis van St. Caecilia, 22 november, wil ik u als actief betrokkenen bij de liturgische muziek in onze parochies van harte groeten.

Ook in de komende adventstijd en op Kerstmis zullen we in onze parochies te maken hebben met de nodige beperkingen waar het gaat om het aantal kerkgangers en de mogelijkheid om te zingen in de liturgie. Waar veel mensen in de samenleving en in de Kerk zich alleen voelen of stilstand ervaren als gevolg van de coronapandemie, besef ik als bisschop dat in deze tijd die ondervinding ook leeft bij koorzangers en kerkmusici, wanneer er nauwelijks repetities en kerkmuzikale ontmoetingen doorgang kunnen vinden.

Ik hoop en bid dat u uw liefde voor de kerkmuziek ten dienste van de liturgie in onze parochies weet te bewaren, en dat u zich blijft inzetten voor de liturgische zang, al is het zingen in de kerk ook in de komende tijd noodgedwongen beperkt en niet uitbundig.

Ik spreek het vertrouwen uit dat we in onze parochies met uw hulp en inzet als vrijwilligers en professionals op het terrein van de kerkmuziek, juist ook in coronatijd de lofzang Gods op bescheiden wijze voortzetten, indachtig de aansporing in de brief aan de Efeziërs: “zingt en speelt voor de Heer van ganser harte, zegt voor alles dank aan God de Vader in de naam van onze Heer Jezus Christus” (Efeziërs 5, 19b-20).

Met vriendelijke groet en in gebed verbonden,

+ J. van den Hende
Bisschop van Rotterdam

BRIEF

van Mgr. Dr. J.H.J. van den Hende aan de moderatoren en pastoors met het oog op de voorbereiding van Kerstmis 7 december 2020

Geachte moderatoren en pastoors,

Het jaar 2020 werd en wordt sterk beïnvloed door de gevolgen van het coronavirus. Dat geldt voor het maatschappelijk leven en zeker ook voor het kerkelijk leven. Op de eerste plaats wil ik mijn waardering uitspreken voor de vele vrijwilligers die -in afstemming met parochiebesturen en pastorale teams- met inzet en toeleg ervoor zorgen dat de liturgievieringen in onze kerken zo veilig en zorgvuldig mogelijk verlopen, op basis van het protocol dat in de Nederlandse kerkprovincie wordt gebruikt met het oog op de gezondheid van eenieder.

Ook ben ik dankbaar voor de leden van parochie- en caritasbesturen, van locatieraden en werkgroepen die zich in de huidige omstandigheden de nodige moeite getroosten voor de voortgang van het kerkelijk leven in de verschillende parochies en parochiekernen. Bijzonder ook weet ik mij verbonden met de priesters, diakens en pastoraal werk(st)ers die in de verschillende teams de lange adem moeten opbrengen om zich voortdurend te blijven inzetten voor de liturgie en de sacramenten, het pastoraat, de catechese en de diaconie.

Nu Kerstmis nadert, leeft bij mij en bij velen van u de vraag hoe wij in de verschillende parochies binnenkort Kerstmis gaan vieren. Eind november hebben de bisschoppen gevraagd aan de parochies zich voor te bereiden op het vieren van Kerstmis met maximaal 30 aanwezigen, exclusief bedienaren, per viering, maar met de mogelijkheid om in te spelen op de ontwikkelingen van de Covid-19 cijfers. In de media wordt benadrukt dat het virus en de kans op besmettingen nog niet op hun retour zijn. De overheid geeft meerdere signalen af dat er op het komende kerstfeest nauwelijks versoepelingen van beperkingen mogelijk zullen zijn.

Morgen, dinsdag 8 december, staat opnieuw een persconferentie van de overheid gepland. De mogelijke verwachtingen zijn weliswaar getemperd, maar nog steeds kijken we uit naar concrete aanwijzingen die speciaal ook voor de dagen van Kerstmis van belang kunnen zijn.

Met deze brief wil ik aangeven dat ná morgen minister Grapperhaus ook opnieuw in overleg zal treden met de kerken en kerkgenootschappen. Dit overleg vraagt tijd en dit betekent dat u niet morgen al van de kant van het bisdom nadere informatie kunt verwachten. Eerst op maandag 14 december, na de derde zondag van de Advent, hopen wij met nadere berichtgeving te komen.

De Nederlandse bisschoppen hebben een speciale webpagina vierkerstmis.nl gelanceerd met de aansporing om daadwerkelijk Kerstmis te gaan vieren, zij het in aangepaste vorm. Het gaat dan niet alleen over de deelname aan de vieringen, hetgeen maar beperkt mogelijk zal zijn en mits vooraf gereserveerd, maar ook om in huiselijke kring aandacht te hebben voor Kerstmis door gebed, catechese, het lezen van de Bijbel en deelname aan de Adventsactie.

Ook in de dagen van Kerstmis zullen vele vrijwilligers zo goed mogelijk kerkgangers ontvangen voor de viering van de liturgie. Belangrijk is te benadrukken dat het niet alleen gaat over de viering van kerstavond, maar ook over de andere dagen van de kersttijd tot in het nieuwe jaar. In verschillende parochies heeft tevens de mogelijkheid tot het volgen van een livestream zijn intrede gedaan, al kan een viering op digitale wijze nooit helemaal de daadwerkelijke kerkgang vervangen.

Ik hoop van harte dat u met de hulp en inzet van velen de publieke vieringen van Kerstmis in uw parochie(s) in goede banen kunt leiden, dat er door gelovigen het nodige begrip wordt opgebracht wanneer bij de ingang van het kerkgebouw op basis van het protocol (en eventueel nadere instructies) het aantal kerkgangers moet worden beperkt.

Op veel plaatsen in ons bisdom heb ik vernomen dat met zorg gekeken wordt naar de openstelling van de kerken in het kader van de kerstdagen. Als katholieken kunnen wij het hoogfeest van Kerstmis niet onopgemerkt voorbij laten gaan. Het hoort bij onze zending om als Kerk te blijven getuigen van de menswording van God in onze wereld, en dat te vieren.

Ik hoop vanuit het bisdom aan u nadere informatie te kunnen geven na de derde zondag van de Advent, die vanouds genoemd wordt: zondag ‘Gaudete’ oftewel zondag ‘Verheugt u’. Moge ondanks de omstandigheden vanwege corona de vreugde van de Heer in ons hart bewaard blijven, waarbij ook

geduld en moed gevraagd wordt (cf tweede lezing uit de brief van de apostel Jakobus 5, 8).

Met u bid ik om een goed verloop van de viering van Kerstmis in al haar facetten.

Met vriendelijke groet,

+ Johannes van den Hende
Bisschop van Rotterdam

‘VAN UITSTEL KOMT GEEN AFSTEL’: VORMSELVIERINGEN IN CORONATIJD 7 december 2020

In de paastijd van dit jaar was het vanwege corona voor de bisschop niet mogelijk om in parochies het vormsel toe te dienen. Er waren geen publieke vieringen. “Maar van uitstel komt geen afstel”, zei de bisschop in de video die hij toen voor vormelingen opnam. In het najaar vonden de vormselvieringen in veel gevallen alsnog plaats. In de maanden oktober en november kon de bisschop alsnog op bezoek komen om het sacrament van de Heilige Geest met de vormelingen te vieren.

Op 4 oktober werd het vormsel gevierd in de parochie van De Vier Evangelisten in Den Haag zuid. In het openingswoord zei een vormeling -met een verwijzing naar de videoboodschap van de bisschop- dat van uitstel geen afstel was gekomen. Echter, meteen na de eerste week van oktober ging het aantal toegestane kerkgangers per viering helaas weer omlaag van 100 naar maximaal 30. Opnieuw kwamen vormselvieringen zoals gepland onder druk te staan. De bisschop heeft met verschillende parochies kunnen zoeken naar andere mogelijkheden.

“Zo waren er in parochies op één dag meerdere vieringen mogelijk met kleine groepen vormelingen verdeeld over verschillende kerkgebouwen, waarbij we gebruik maakten van een scherm”, aldus de bisschop. “We vierden dit jaar het diocesane Jaar van het Woord van God, in het verlengde van de Zondag van het Woord van God die op 26 januari voor het eerst werd gehouden, op initiatief van paus Franciscus. De paus beoogt met deze zondag dat we de rijkdom van het Woord van God leren kennen, waarin de Heer zelf ons ook in deze tijd aanspreekt en bemoedigt en in beweging zet om de weg van het evangelie de blijven gaan. Die bemoediging van de Heer heb ik ook ervaren in de verschillende vormselvieringen.”

Vanuit een aantal parochies was aan de bisschop om uitstel van het vormsel gevraagd. Bisschop van den Hende hoopt dat binnenkort concrete afspraken kunnen worden gemaakt, opdat ook in die parochies het sacrament van de Heilige Geest alsnog kan worden gevierd, en er van uitstel geen afstel komt.

Bisschop Van den Hende: “Wij mogen geloven dat de Heilige Geest ons als Kerk ook in deze tijd bijeenhoudt, de Kerk als het lichaam van Christus met zijn vele ledematen: vele gaven en talenten van dezelfde Geest (1 Korintiërs 12). Met alle leden van de Kerk worden de vormelingen uitgenodigd zich steeds weer in geloof af te vragen: op welke wijze kan ik, op welke manier kan ieder van ons zijn talenten ter beschikking stellen opdat wij ook in onze tijd gehoor geven aan de roepstem van de Heer en de blijde boodschap blijven beleven en verspreiden.”

Dit zijn de vormselvieringen die in oktober en november gevierd konden worden:

- In het cluster HH. Ursula c.s. (Delft) en O.L.Vrouw van Sion (Schipluiden e.o.) werd in plaats van op zondag 11 oktober de toediening van het vormsel verdeeld over zeven vieringen in kleinere kring, waarbij de bisschop in drie van de eucharistievieringen (woensdag- en vrijdagavonden) als vormheer aanwezig kon zijn.
- Op Allerheiligen was het vormsel in Vianen (parochiefederatie Driestromenland). De vormselviering kon plaatsvinden dankzij het feit dat eerder die dag in Vianen een extra zondagsmis werd gevierd.
- Op zaterdagmiddag 7 november waren er in kleine kring in de parochie HH. Petrus en Paulus (Leiden e.o.) drie vormselvieringen met de bisschop, achtereenvolgens in twee woord- en gebedsvieringen (kerk H. Petrus en Hartbrugkerk) en een eucharistieviering (kerk H. Petrus).
- Op zondag 8 november waren er in Rotterdam-zuid in de parochiefederatie H. Maria Magdalena ook drie vormselvieringen in kleine kring, waarvan de eerste een eucharistieviering was (kerk H. Kruisvinding) gevolgd door twee andere vieringen in de federatie, in de kerk van De Emmausgangers en de H. Bavokerk.
- Zondag 15 november kon de bisschop na een vormselviering in Dordrecht (parochie H. Theresia van Ávila) terecht in twee kerken van de parochiefederatie Vlietstreek voor de toediening van het vormsel tijdens eucharistievieringen in Voorburg (kerk H. Martinus) en Rijswijk (kerk H. Bonifatius).
- In Roelofarendsveen werd op vrijdagavond 20 november en met een extra viering op zaterdagochtend het vormsel gevierd in de parochie H. Franciscus (kerk H. Petrus Banden).

- Op het hoogfeest van Christus Koning waren op zondag 22 november in Lisse in de parochie H. Willibrordus twee eucharistievieringen met het vormsel. In de tweede viering vond ook de installatie plaats van pastoor Bouke Bosma, want door corona was er nog geen installatieviering geweest. Benadrukt werd dat ook de vervulling van het ambt van pastoor de sterkte en inspiratie van de Heilige Geest nodig heeft.

HOMILIE

van Mgr. Dr. J.H.J. van den Hende bij de eucharistieviering met de kerkwijding van de O.L.V. van de Rozenkrans - H. Albertus kerk, op zondag 2 februari 2020, Rotterdam

Maleachi 3, 1-4; Hebréeën 2, 14-18; Lucas 2, 22-40

Broeders en zusters, u krijgt een preek in twee talen. In het Nederlands en in het Portugees. Onze Kerk wereldwijd heeft heel veel talen. Maar er is één taal die wij samen hebben: de taal van het geloof, het geloof van ons hart. Ik ben blij dat we vandaag samen in de taal van het geloof deze kerk opnieuw mogen wijden.

Het is een prachtige dag om vandaag samen te komen. Vandaag is het veertig dagen na Kerstmis, het feest van de opdracht van de Heer in de tempel. Het is de dag, waarop Jezus als kleine baby naar de tempel wordt gebracht. Na zijn geboorte was Hij eerst na acht dagen besneden, want Jezus werd geboren als een joods jongetje. Maria en Jozef waren trouwe leden van het volk Israël. En nu komen zij naar de tempel om Jezus aan te bieden. Maria en Jozef zijn niet rijk. Ze brengen geen groot offerdier mee, maar twee kleine duiven. In de ogen van God zijn zij echter rijk, omdat ze geloven in zijn aanwezigheid.

De tempel is het huis van God en belangrijk voor Maria en Jozef en voor Jezus (cf Lucas 2, 49). En voor ons is deze kerk belangrijk, als het huis van God. Dit kerkgebouw is niet nieuw. Het werd tachtig jaar geleden gebouwd. Verschillende generaties zijn hier gekomen om te bidden en eucharistie te vieren. En nu mogen wij als twee parochies (H. Johannes en O.L. Vrouw van de Vrede) samen in de taal van het geloof de kerkwijding en de eucharistie vieren. Deze kerk is van binnen vernieuwd. Er zijn verschillende ruimtes in gekomen, geheel afgezonderd van de liturgische ruimte. De kerk heeft in dat opzicht van binnen een nieuwe aanblik gekregen. En daarom willen we vandaag de kerk opnieuw consacreran.

Consacreran betekent: toewijden aan God. We hebben eerst met water onszelf besprenkeld als teken dat wij gedoopt zijn. We hebben de muren van de kerk besprenkeld om deze als het ware te wassen. Een vernieuwde kerk dus voor de Heer. Maar ook een nieuwe kerk voor ons samen om ons geloof te vieren. In onze eigen taal en in de taal van het geloof, die we samen delen. Straks

zullen we het altaar wijden. We doen chrismaolie op het altaar, zoals wij ook zelf met chrisma zijn gezalfd bij het doopsel en het vormsel. Want we zijn met Christus verbonden. Christus mag in ons wonen, in ons hart.

Nu we deze kerk wijden, mogen we ons hart openen voor God. Dit altaar is een teken van Jezus die de hoeksteen is. Hier vieren wij de eucharistie. De eucharistie en het ontvangen van de communie bouwen ons op om ook nu Kerk te kunnen zijn. Ik ben blij dat we vandaag dit bijzondere moment samen vieren. Het is duidelijk: God heeft ons het eerst lief gehad. Hij heeft ons leven willen delen (Hebreeën 2, 14). God is mens geworden voor ons. Niet voor de engelen, maar voor de mens. Want wij mensen lijken op God, wij zijn naar zijn beeld geschapen (cf Genesis 1, 26). We kunnen denken, we kunnen liefhebben en elkaar vasthouden.

Met de kracht van Jezus zijn we zijn instrument van liefde (Johannes 15, 12-17). Jezus is een klein kind als Hij in de tempel komt, maar Hij groeit op tot een volwassen man (cf Lucas 2, 40). Hij gaat uiteindelijk rond met zijn leerlingen om de liefde van God te verspreiden. Ook wij zijn leerlingen van Jezus, samen met de twaalf apostelen. Ook wij ontvangen de liefde van God om uit te delen aan elkaar. En daarom maken we vandaag een nieuwe start in deze nieuwe kerk. Met de liefde van God die altijd nieuw is. Daarom mogen wij altijd in die liefde opnieuw beginnen en mogen wij in zijn liefde blijven.

Ik bid dat we op deze plaats in deze kerk steeds opnieuw onze Heer Jezus zullen ontmoeten en dat Hij in ons hart met ons meegaat in ons leven van alledag. Jezus heeft zijn leven voor ons gegeven aan het kruis. Hij is verrezen en leeft en is ook vandaag bij ons. Het grootste geschenk van God is zijn liefde voor altijd in Christus. Open vandaag opnieuw je hart voor de Heer, hou elkaar vast en leef in dit geloof iedere dag opnieuw. In dit geloof in de levende Heer wens ik jullie veel geluk en vrede. Amen. Alleluja.

HOMILIE

van Mgr. Dr. J.H.J. van den Hende bij de eucharistieviering met het tienjarig jubileum van de R.-K. Parochie Heilige Familie en de afronding van de restauratie van de R.-K. Kerk Onze Lieve Vrouwe Hemelvaart te Oude Tonge, 16 februari 2020

Wijsheid van Jezus Sirach 15, 15-20; 1 Korintiërs 2, 6-10; Matteüs 5, 17-37

Broeders en zusters, ik ben blij dat ik vandaag met u samen hier de eucharistie mag vieren op deze bijzondere dag. De vicaris noemde al twee belangrijke dingen in het welkomstwoord, die we vandaag vieren. Dat u tien jaar onderweg bent als De Heilige Familie parochie en dat de restauratie na veel inspanningen afgerond is. Samen onderweg zijn en een kerkgebouw restaureren zijn inspanningen die je met je hele hart moet doen. Als je hart er niet bij is, komt er van dat samen optrekken niets terecht. En als je een kerkgebouw wil restaureren zonder plan of deskundigheid, hangen binnen de kortste keren de flarden erbij.

Het is belangrijk te markeren dat u tien jaar als parochie onderweg bent en dat dit gebouw staat als een huis. U bent hier met velen gekomen. Het is goed hier samen de eucharistie te vieren. Het is een bijzondere dag en ondertussen dragen we gewoon de groene kleur in deze liturgie. Wit bewaren we voor grote feesten als Pasen en Kerst. Maar de groene kleur is wel heel toepasselijk. Het is de gewone kleur van de zondag.

De groene kleur is er niet alleen om de tijd van feest naar feest te overbruggen. Hij verwijst allereerst naar de hoop die in ons leeft door het geloof en de liefde die we van de Heer ontvangen hebben. Zonder hoop kun je niet op weg gaan als parochie en niet een kerk restaureren. Groen heeft te maken met alles wat groeit en bloeit. Na een periode van kou komt er vreugde in je hart als de akkers weer opkleuren en de tuin. Dat is de hoop die in ons mag leven, op grond van ons geloof.

Als we in geloof onderweg zijn, is het fundamenteel te weten dat de Heer die met ons meegaat altijd toekomst geeft, groei en bloei van ons geloof. Dat betekent niet meteen dat we altijd een kerk erbij kunnen bouwen. U bent realistisch. Maar zelfs in tijden van krimp kun je groeien, want het gaat niet alleen om de stenen van dit kerkgebouw en andere kerken in de parochie,

het gaat ook om uzelf als levende stenen die uitgenodigd worden om mee te bouwen aan het geestelijk bouwwerk van de Kerk (1 Petrus 2, 4-5).

Het is de Heer die ermee begonnen is, die op Pinksteren met de Heilige Geest de gaven van de Geest heeft geschonken. Groeikracht kan alleen met die Geest. Dus zelfs in tijden van krimp en vergrijzing is er altijd weer de uitdaging te groeien in de liefde van Christus. En dat is iets wat we heel ons leven lang als uitdaging op mogen pakken. In de geschiedenis van God met ons is de liefde de rode draad. God is uit liefde naar ons toegekomen in zijn woord, in de geboden en ook in de aansporing van de profeten, de diepte van de gebeden in het boek van de psalmen. Steeds mogen we beseffen dat God van ons houdt. Waar onze liefde tekortschiet en onder druk staat, mogen we weten dat God in zijn trouw naar ons omziet en bij ons is. Verzameld rond Jezus als parochie, als bisdom en als wereldwijde Kerk, mogen we ook in tijden van krimp en herschikking groeien in de liefde van Christus.

Vaak wordt de gemeenschap ter plaatse benadrukt, maar naast de eigenheid gaat het ook om de gemeenschappelijkheid als Katholieke Kerk als geheel. Daarom is samen vieren niet in tegenspraak met je eigen plek, maar met elkaar verbonden. Dat geldt ons eigen gebed, onze naastenliefde, ons lezen in de Schrift, het vieren van de sacramenten en onze inzet voor het evangelie met de liefde van God als rode draad.

We hebben God leren kennen niet als iemand die ons dwingt om te geloven en lief te hebben en te hopen. Nee, de eerste lezing laat ons duidelijk een uitdaging van godswege horen: wanneer jij wilt. Wat willen we met ons geloof als we samen parochie zijn? Dat is niet ‘ieder voor zich’ en ‘we kijken wel waar we uitkomen’, ‘als iedereen het maar naar zijn zin heeft’. Wat willen we met ons geloof en ons Kerk zijn? Als een gemeenschap van gelovigen heet de parochie naar ‘par oikia’, dat betekent: een doorgangshuis. Je bent als gelovigen pelgrims die onderweg zijn. Als je samen aan het groeien bent om parochie te zijn met de liefde als rode draad, dan is dat als pelgrims onderweg.

We zijn nooit klaar met op onze weg een stap verder te doen. Want zelfs deze prachtig gerestaureerde kerk is niet ons einddoel. In alle vrijheid wordt ons voorgehouden hoe we met God en elkaar om mogen gaan. De tien geboden, we kennen ze. Enerzijds geven ze aan dat we de Heer niet moeten vergeten.

Anderzijds gaan ze over de relatie tot elkaar: niet doden, geen vals getuigen en trouw zijn.

We zijn een Kerk die de weg van de pelgrimstocht gaat met vallen en opstaan. Soms vallen we terug in ieder voor zich of onze eigen locatie. En toch worden we uitgenodigd om weer op te staan en de gezamenlijkheid te zoeken. Als de Heer met ons is, wordt de liefde in ons hart nooit uitgedoofd. De Heer roept ons op, maar Hij ondersteunt ons ook. Hij vraagt te geloven en te vertrouwen, maar wil ons ook sterken. Hij voedt ons in de eucharistie.

Het bijzondere van God is, dat Hij nooit alleen maar iets vraagt, maar ook de steun geeft om eraan te werken. Als we geloven in groei, weten we ook dat we er nog niet zijn. We hebben nog niet de eindfase bereikt van ons leven met de Heer. We mogen groeien en kijken naar Jezus naar wie we zijn genoemd: christenen (cf. Handelingen 11, 26). Jezus maakt zijn woorden waar in zijn spreken en handelen. Daar is onze liefde en bron van hoop te vinden.

En dan zo'n fors evangelie als vandaag. Zou je op een dag van vandaag niet een ander evangelie willen kiezen? Maar zoals we van dag tot dag gaan, gaan we ook met de lezingen van dag tot dag verder die worden gelezen in de Wereldkerk. En dan zegt de Heer dat het om de liefde gaat. Jezus is niet gekomen om moeilijke geboden af te schaffen en wat de profeten hebben gezegd teniet te doen. Nog steeds geldt wat God heeft gezegd: Wees volmaakt, zoals uw Vader volmaakt is (Matteüs 5, 48).

Je kunt Hem niet zien, maar in zijn liefde is Hij herkenbaar en dichtbij in Jezus. Wie Hem ziet, kijkt in het gezicht van Gods barmhartigheid, zoals paus Franciscus zegt. Als je geen ruzie mag maken, wil dat niet zeggen de tanden op elkaar geklemd houden en zolang er maar geen slecht woord uit komt zit je goed. Nee, de Heer vraagt om ook innerlijk aan die vrede te werken. Het is niet de handen samenbinden achter je rug en je inhouden, maar weten dat echte vrede in het hart begint. Je hebt niet pas de Heer behaagd als je een ander mens geen mes in de rug steekt. Nee, het begint al veel eerder het loslaten van de liefde van God. Zo gaat het met alle geboden die de Heer ons voorhoudt, ook in de trouw aan elkaar in het huwelijk en de geloofsgemeenschap. Het is niet tegen heug en meug toneel proberen te spelen, maar je hart te openen voor God die een prominente plek heeft.

We moeten wat we lezen omdraaien. Waar je hand afhakken iets vreselijks is en je ogen uitsteken iets afschuwelijks, zegt de Heer: wat nog erger is, is als je mijn liefde vergeet, niet barmhartig bent, niet vertrouwt op mijn vergeving. Dus we moeten niet de hand afhakken, en dat zeker ook niet opleggen aan anderen, maar weten dat de liefde de rode draad is en dat je handen hebt om een ander te helpen. Dat je ogen hebt om de nood van anderen te zien en te herkennen. En je tong om woorden van liefde te spreken.

Tien jaar geleden begon u met deze gezamenlijke parochie van de Heilige Familie. Ik hoop dat we werkelijk kunnen werken aan samenwerking en samenbundeling van krachten hier en elders in het bisdom, want een parochie is een doorgangshuis met de liefde als rode draad. Het is de liefde van God die ons kracht geeft en ruimte om te blijven groeien. Amen.

HOMILIE

van Mgr. Dr. J.H.J. van den Hende in de paaswake, zaterdag 11 april 2020, kerk van de HH. Laurentius en Ignatius, Rotterdam

Genesis 1, 1 - 2, 2; Exodus 14, 15 - 15, 1; Ezechiël 36, 16-28; Romeinen 6, 3 - 11; Matteüs 28, 1-10

Broeders en zusters in Christus, deze derde etappe van het paastridium, de paaswake, mogen we met u vieren. Anders dan normaal niet in een volle kerk, maar met de aandacht via de media met u verbonden. We hebben op Witte Donderdag en Goede Vrijdag eerst intens stil gestaan bij Jezus' laatste avondmaal met zijn leerlingen en zijn doodstrijd en we hoorden hoe Hij stierf aan het kruis en in het graf werd gelegd met een grote steen ervoor. Vandaag mogen wij het wonder noemen van zijn verrijzenis, de verrijzenis die heel bijzonder is en uniek en die als zodanig in het evangelie wordt verkondigd.

De vrienden van Jezus komen bij het graf met verdriet en gemis en misschien ook wel met ingehouden woede, want er is veel onrecht aangericht. De Zoon van God die in deze wereld kwam om zijn liefde te verkondigen, die zelf liefde is, werd als een misdadiger veroordeeld, gekruisigd en gedood. Het lijkt alsof alle liefde uit onze wereld geweken is. Als men zelfs niet meer de liefde van God wil aannemen, is er geen kruid gewassen tegen het kwaad. De vrienden van Jezus komen naar het graf, waarin ze Jezus met zoveel zorg en zorgvuldigheid hebben neergelegd. Een echte volledige joodse begrafenis, met kruiden en olie en in doeken gewikkeld. En dan nu, heel vroeg in de morgen, gaan ze opnieuw naar het graf. Wat is het moeilijk om je dierbare los te laten. Wat was het moeilijk om de Heer die zozeer hun meester was dood te moeten zien. Maar broeders en zusters, er gebeurt iets anders bij dat graf. Geen lang gebed met gehuil, maar een engel die zegt: Hij is niet hier, Hij is verrezen, wat zoek je de levende bij de doden?

Broeders en zusters, in deze nacht mogen wij dat wonder van zijn verrijzenis vieren. Hebben we eerst aandachtig zijn sterven en kruisweg herdacht en dat donkere moment waarop Hij in het graf werd gelegd, vandaag in deze nacht mogen wij vieren dat het licht van Christus sterker is dan de duisternis van mensen. We mogen vieren dat de liefde van God niet geëindigd is op Golgotha, maar zijn bekroning vindt in de opstanding van de Heer. De paaswake is een bijzondere viering en ook wat langer dan we normaal

gewend zijn uit de Schrift te lezen. Meerdere lezingen worden voorgelezen en trekken als het ware aan ons voorbij. Een ‘wake’ is het genoemd, niet om bij in slaap te vallen, maar om zo goed mogelijk met ons hart gericht te blijven op de boodschap van het Woord van God. We vieren in het bisdom Rotterdam het Jaar van het Woord van God. Heeft het Woord van God ons nog steeds iets te zeggen? Jazeker, het spreekt tot ons hart, het spreekt tot ons binnenste.

In de eerste lezing werden we herinnerd aan onze roeping. Er werd geschreven over de schepping, hoe God uit het niets alles geschapen heeft en daarbinnen de mens maakt naar zijn beeld en gelijkenis. En God zag dat het goed was. Kunnen we nog steeds zo het leven aanvaarden dat God ons gegeven heeft? En kunnen wij als mens ook die bijzondere verantwoordelijkheid die daarbij hoort dragen te midden van de schepping die God ons heeft toevertrouwd? Het blijkt steeds opnieuw dat die schepping door ons niet zo goed wordt behandeld. Het blijkt steeds weer dat we de schepping eerder gebruiken dan benutten, eerder opmaken dan ook nog iets overlaten voor anderen. Maar de Heer, die in het boek Genesis beschrijft dat de schepping ons is toevertrouwd en gegeven is, vraagt ook dat we er op een zorgvuldige manier als gave Gods mee omgaan. De mens is de bekroning van de schepping, maar het gaat niet alleen om de mens. Het gaat om alles wat in de schepping groeit en bloeit en leeft. Het is ons gemeenschappelijke huis.

In deze tijd broeders en zusters worden daar veel vragen bij gesteld. Hoe gaan wij met die schepping om? En misschien dat ziektes die zich snel over de wereld verspreiden ook wel mede samenhangen met onze snelle globalisering. Zijn wij zorgvuldig op het leven dat ons geschonken is? Zorgen we voor dat leven met aandacht? Beschermen we het van zijn eerste begin tot zijn laatste moment? Als wij in deze paasnacht het eeuwig leven van de Heer vieren, heeft dan nu al zijn consequenties voor de omgang met ons leven op aarde.

Dat leven wordt vaak met voeten getreden. Het boek Exodus, onze tweede lezing, vertelt over de slavernij van het volk Israël in Egypte. Over het harde zwoegen, geen waardering en mensonterende omstandigheden, geweld en lijfstraffen. God heeft zijn volk uit die slavernij bevrijd en hen geleid door de Rode Zee en de woestijn naar het beloofde land. God vraagt dat we zorgvuldig omgaan met de schepping en daar als mensen een bijzondere

verantwoordelijkheid in hebben als zijn beeld en gelijkenis. Daarnaast maakt de Heer ook duidelijk dat slavernij en dwangarbeid rechtstreeks ingaan tegen de menselijke waardigheid die God aan zijn mensen gegeven heeft. Hij bevrijdt hen uit de slavernij. Hoe is het in onze tijd met slavernij gesteld? Er zijn moderne vormen van slavernij, door armoede en door ongelijke verdeling van de rijkdommen. Mensen worden uitgebuit in allerlei vormen van industrie. Kunnen wij het leven van de Heer en zijn eeuwig leven belijden als we niet ook het leven van mensen nu willen behoeden en beschermen en niet ook alle vormen van slavernij en dwangarbeid uit onze wereld verwijderen? Broeders en zusters, dan is de derde lezing voor ons van groot belang, waar de Heer zegt: Ik zal u in plaats van een hart van steen een hart van vlees geven.

Natuurlijk heeft niemand van ons een stenen hart in zijn lijf. Maar dat ‘hart van steen’ is het beeld voor hoe ongevoelig wij soms zijn. Voor hoe ongevoelig de mensheid is voor de noden van onze tijd, voor Gods bedoelingen en zijn liefde. Ook in onze tijd wenden we al te gauw onze ogen af bij nood en ellende. Een ‘hart van vlees’ daarentegen, dat de Heer in ons binnenste legt, met zijn geestkracht vraagt dat wij een open hart hebben voor wat zijn schepping en zijn leven van ons vragen. De Heer heeft immers dit ons als geschenk gegeven en toevertrouwd. Zijn wij in staat met ons hart te leven en zo open te staan voor alles wat de Heer ons vraagt en ook voor wat de wereld laat zien aan ellende en nood? Een nieuw hart van vlees, juist nu we in deze nacht belijden dat de Heer leeft, dat ons leven in zijn ogen zo kostbaar is dat Hij zijn Zoon gegeven heeft en eeuwig leven heeft geschonken.

Het werd licht in onze kerk na die drie lezingen toen we de lampen en de kaarsen aanstaken. En toen hebben we gehoord uit de Romeinenbrief dat we gedoopt zijn en daarin de kiem van eeuwig leven hebben ontvangen. De Heer komt ons tegemoet, want hoezeer we ook doordrongen zijn van zijn schepping en onze verantwoordelijkheid en dat slavernij niet in overeenstemming is met het menselijk leven en hoezeer we ook weten dat we ons hart steeds opnieuw aan God moeten toevertrouwen, de doop heeft ons bevrijd van de erfzonde en we zijn nieuwe mensen geworden. Paulus gebruikt het beeld dat je afdaalt in het water en weer boven komt, de doop als beeld van sterven en verrijzen. En toen hebben we vol overtuiging geluisterd naar het evangelie van deze nacht: Hij is niet hier, Hij is verrezen, wat zoekt ge de levende bij de doden? Broeders en zusters, zo heeft de Heer voor ons

de weg naar eeuwig leven geopend, ons geschapen, ons bevrijd, ons hart vernieuwd en ons door Jezus verlost. En dan mogen we uitzien naar eeuwig leven bij Hem, een leven in zijn barmhartigheid en vrede.

Maar we kijken niet alleen naar de toekomst, alsof we met Pasen een sprong vooruit zouden maken naar het eeuwig leven. Nee, we staan met die overtuiging van zijn verrijzenis in het leven van alledag. Ook in deze tijd, waarin de crisis van het coronavirus zoveel landen en volken bedreigt en mensen schrik aanjaagt. Het is nodig dat we dat eeuwig leven van de Heer, dat zijn liefde sterker is dan de dood, nu al in ons leven als fundament kiezen. Hoe gaan we dan om met crises, met sterven, met armoede, met eenzaamheid en nood? Kunnen wij vanuit de paasboodschap, waar de Heer zich geeft en ons leven verrijkt met eeuwig leven, nu al dat leven laten doorklinken in hoe we met elkaar omgaan? We houden afstand, dat moet nu eenmaal vanwege het coronavirus, maar we houden ons hart open en we mogen delen van wat we hebben en we mogen ook onszelf geven in de dienst aan elkaar. Omdat daarmee getuigd wordt van de liefde die sterker is dan de dood, van Gods goedheid die belangrijker is dan het kwaad in onze wereld.

En zo is Pasen het fundament van ons goede leven nu, van ons engagement, van onze solidariteit en onze bekommernis om elkaar en onze wereld. Ons gemeenschappelijk huis is geen geïsoleerde wereld, maar verbonden met God. Ons gemeenschappelijk huis is geen wereld op zichzelf, maar door de liefde van God gewild. En wij mensen, geschapen naar zijn beeld en gelijkenis, worden geroepen tot rechtvaardigheid, tot vrede en solidariteit. Eens broeders en zusters, zullen wij bij de Heer komen, na onze dood. En mogen we dan kunnen getuigen van onze woorden en daden. Dat die in liefde zijn gedaan, in kracht van de verlossing en de verrijzenis. Dat die in dienstbaarheid zijn gedaan, in kracht van vergeving en verzoening. En dat die allemaal getuigen van en bouwstenen zijn van het Rijk van God.

Ik wens u in deze moeilijke tijd een zalig Pasen toe. Dat de verrijzenis van de Heer uw hart mag vernieuwen en u in moeilijke omstandigheden mag troosten en bevestigen in het goede. En dat velen van ons in de Geest van de Heer mogen leven en werken tot zijn eer en tot dienst aan elkaar. Want dat is leven en liefde in overvloed en in eeuwigheid. Amen.

HOMILIE

van Mgr. Dr. J.H.J. van den Hende op het hoogfeest van Pinksteren, 31 mei 2020, kerk van de HH. Laurentius en Ignatius (Eendrachtskapel), Rotterdam (eucharistieviering via livestream)

Handelingen 2, 1-11; 1 Korintiërs 12, 3b-7.12-13; Johannes 20, 19-23

Broeders en zusters, ook vandaag hebben we geluisterd naar drie lezingen uit de heilige Schrift. In ons bisdom, waarin we het Jaar van het Woord van God vieren, hebben deze lezingen, die woorden van de Schrift, een extra belangrijke betekenis. Het is God die ons in deze woorden aanspreekt. Het is God die deze woorden gebruikt om in ons hart het geloof te wekken, alsook vertrouwen en hoop in zijn heil en toekomst.

De eerste lezing was uit de Handelingen van de apostelen. De hele paastijd hebben we uit het boek Handelingen gelezen. Deze weken geen lezingen uit het Oude Testament, dat zal na Pinksteren weer gebeuren, maar uit het bijbelboek Handelingen, waarin de vroege Kerk wordt beschreven. Hoe de leerlingen er vanaf de verrijzenis en Pinksteren op uit trokken om het evangelie te verspreiden.

Misschien bent u wel een beetje jaloers op hen vandaag als er geschreven staat, dat ze samenkwamen op één plek. Wat zouden wij dat graag ook in de afgelopen weken hebben gedaan. Samenkomen op één plaats. Samenkomen om te bidden, om de Schrift te openen en de sacramenten te vieren. Hopelijk gaat dat de komende tijd weer meer gebeuren. Eerst met bescheiden aantallen en dan met meer. Dat samenkomen blijft belangrijk in de Kerk. In de afgelopen tijd hebben wij door ons gezamenlijk gebed op afstand van elkaar, door livestream en andere middelen van techniek, toch samen geprobeerd te bidden en het geloof samen gaande te houden.

De leerlingen kwamen op de eerste plaats samen op één plaats om te bidden, om kracht uit den hoge, om de beloofde Geest af te smeken. Want dat was wat Jezus aan zijn leerlingen gevraagd had. Na zijn verrijzenis, bij zijn hemelvaart zei Hij: staar niet naar de hemel, maar bid, blijf in de stad en bid om kracht uit den hoge. En zo hebben de leerlingen samen volhard in het gebed. Samen met Maria, de moeder des Heren.

Ook wij mochten de afgelopen dagen in gebed verenigd zijn door de pinksternoveen. Als bisdom hebben we vanuit deze kerk samen een pinksternoveen kunnen bidden. Met kleine aantallen, dat wel. Onwillekeurig kijk je even naar de cijfers die verschijnen bij elk YouTube-filmpje. Maar het is duidelijk dat heel veel mensen -ook zónder dat filmpje te kijken- hebben gebeden in de afgelopen negen dagen.

Dat gebed, broeders en zusters, is ontzettend belangrijk. Misschien nog wel eerder dan samen te kunnen komen op één plaats. Want in ons hart, als tempel van de Geest, mogen wij voortdurend met de Heer verbonden zijn en met elkaar. Maar goed, misschien voelen we wel een beetje jaloezie als de leerlingen al die dagen samen mogen zijn om te bidden. En dan wordt het Pinksteren, opnieuw samen op dezelfde plaats. De apostelen worden de kracht van de Heilige Geest gewaar. Er is vuur. Er steekt een felle bries op. En mensen verstaan elkaar.

Broeders en zusters, wat zou in normale tijden zonder corona deze lezing van Handelingen al vaak geklonken hebben in deze periode waarin doorgaans veel jongeren worden gevormd. Wat zou deze lezing al vele keren gelezen zijn als we wel samen konden komen op één plaats om het sacrament van de Heilige Geest toe te dienen aan jongeren en volwassenen. Maar, broeders en zusters, ook vandaag mogen wij erop rekenen dat de Heer die ons samenbrengt in gebed ook nu het wonder van zijn Heilige Geest ons niet zal onthouden.

Broeders en zusters, de leerlingen waren in staat om het geloof te verkondigen. Waren ze eerst bang achter gesloten deuren, waren ze eerst in twijfel en in shock door het sterven van hun Heer, als ze Hem opnieuw mogen ontmoeten en de verrezen Heer bij hen komt, zoals het evangelie zegt, en Hij aan hen zijn vrede belooft, verandert door de kracht van de Geest hun hart. Dat is wat we in psalm 104 zongen: “Schenk uw Geest en vernieuw ons, dan komt er weer leven”. Dat leven, dat geloof, die liefde is opnieuw gaan groeien in het hart van de eerste leerlingen.

Eerst door hun gebed waren ze ontvankelijk geworden voor de kracht en de gave van de Geest. En uiteindelijk, als ze eenmaal bezielde zijn, getuigen ze als nooit tevoren van de Heer die van ons houdt, die ons liefheeft. De Heer die is mens geworden en bij ons is gekomen. Die gestorven is aan het kruis, die in kracht van de verrijzenis zijn liefde met ons blijft delen.

Broeders en zusters, zo staan wij vandaag op Pinksteren vlak voor een nieuwe periode. De dreiging van het coronavirus lijkt wat te minderen. Er liggen minder mensen op de intensive care. En je ziet dat mensen ook vrijmoediger met elkaar omgaan, al worden ze nog wel steeds gemaand om die anderhalve meter in acht te nemen. Mensen komen naar buiten, zijn weer op straat te vinden. Gaan naar winkels toe, alsof dat de tempels zijn waar ze nu het eerst moeten zijn.

Wij mogen ook zelf nu weer de kerken openen voor publieke vieringen. Het heeft een tijdje geduurd en er zijn ook veel verwijten over geweest: waarom moet dat allemaal zo..? Maar de kerk is een plaats van de eredienst aan God en geen plaats die een besmettingshaard is. We gaan langzaam weer beginnen. Eerst met dertig mensen maximaal en dan vanaf 1 juli in elke viering maximaal honderd mensen. Dat hopen we, en dat niet in de tussentijd er opnieuw meer besmettingen komen en van overheidswege er verscherpingen zullen zijn.

Een bijzonder pinksterfeest. Na een lange paastijd, waarin we elkaar niet konden ontmoeten op eenzelfde plaats. En dan nu aan de vooravond van de heropening van onze vieringen. Laten we nu vooral beseffen dat de Heilige Geest ons ook vandaag wil bezielen. Laten we vooral openstaan voor de gaven van de Geest, die ook vandaag door de Heer aan ons geschonken kunnen worden. Want dat is de beste voorbereiding op nieuwe opening en versoepeling. Dat is de beste voorbereiding om als gelovigen in het leven te staan, ook als je door crisis of teleurstelling wordt teruggefloten of het gevoel hebt niet vooruit te kunnen.

Wat is het nu belangrijk, broeders en zusters, dat we als Kerk beseffen dat wij het lichaam van Christus mogen zijn. Het werd heel beeldend vertolkt in de tweede lezing, van de apostel Paulus. Het lichaam van Christus met zijn vele ledematen, met Christus die ons hoofd is. En wij die door Hem geroepen zijn om één gemeenschap te vormen. Misschien hebben we de afgelopen tijd het gevoel gehad, dat we als ledematen wat los zand zijn geworden en ver van elkaar verwijderd. Maar Gods Geest die vernieuwt, versterkt ook de eenheid. Gods Geest die bezielt, brengt ook bijeen wat van elkaar vervreemd lijkt geraakt. En zo mogen wij elkaar bij de Heer aanbevelen. En mogen we bidden: Heer, door uw Geest, maak ons weer nieuw, doe ons weer leven.

Wanneer wij als Kerk bijeen komen, mogen we dan ook beseffen dat we één lichaam zijn met de Heer als ons hoofd en ons hart. Ik ben dankbaar dat we deze weken in verschillende vieringen samen ons geloof hebben kunnen vieren. Ik ben ook dankbaar dat we straks over een aantal dagen weer opnieuw de communie mogen uitreiken. Want het Lichaam van Christus zijn, een roeping van de Heer, daarbij hebben we de voeding nodig van het Lichaam des Heren zelf. We hebben de voeding nodig van de eucharistie om van binnenuit opgebouwd te worden.

We willen weliswaar graag op één plaats samenkomen, maar we zijn toch ook erg gehecht aan partijschappen en verdeeldheid. We schrijven makkelijk een brief of een mail om te zeggen dat een ander niet deugt, of dat het allemaal anders moet. Ook al staat het zoveel malen in de Schrift: oordeel niet. Ook al staat het zoveel malen in de Schrift: hebt elkander lief. En ook al gebruikt de Heer het beeld van de wijnstok en de ranken, de verdeeldheid lijkt soms sterker dan de kracht van de Geest. Dat was helaas in de tijd van Paulus niet anders (cf 1 Korintiërs 3, 4). Maar laten we ons daar niet bij neerleggen. Zoals de apostelen toen de Heer gestorven was uiteindelijk mochten ontdekken, dat het graf open ging en dat het leven van de Heer niet definitief van ons is geweken, mogen we ook nu beseffen dat wanneer we bidden om de Heilige Geest, om eenheid en gezamenlijkheid, dat we verdeeldheid en partijschap en ook kribbige mailtjes kunnen overstemmen.

Broeders en zusters, natuurlijk we zijn niet volmaakt. Want de Kerk van Christus met de Heer die zonder zonde is, is een geloofsgemeenschap van mensen die gebrek lijden, die zwak zijn, die in hun hart en met hun tong toch vaak weer zondigen tegen de liefde, tegen eenheid en gezamenlijkheid.

Als je het dan niet met elkaar eens bent, wat zou het dan goed zijn wanneer je toch een toon van wellevendheid weet te treffen om dat met elkaar te delen. Het gaat er niet om dat je recht van spreken hebt, maar dat je in kracht van de Geest de mogelijkheid hebt om bij te dragen aan het Lichaam van Christus. En dat moet altijd zijn in woorden van liefde, welgekozen en bedacht op opbouw en samenhang.

Broeders en zusters, in ons bisdom is die eenheid ook steeds weer een gave die we van de Heilige Geest mogen afsmecken. Die komt niet vanzelf. En van met de vuist op tafel slaan is de eenheid nog nooit gegroeid. Onze

parochies op de Rechtermaasoever, waar we heel bijzonder op deze plek mee verbonden zijn, kunnen pas naar elkaar toegroeien als we ook steeds weer vragen om de gaven van de Heilige Geest. Want het gaat niet alleen om onze eigenheid, om onze eigen tradities, of je door de linker- of de rechterdeur binnenkomt. Maar het gaat erom dat we ons toevertrouwen aan de Heer en ons ook leren verheugen over elkaars talenten. Zoals het Lichaam van Christus uit vele ledematen bestaat en geen enkel lidmaat de indruk moet hebben dat je het andere wel kunt missen of kunt afsnijden.

Laatst sprak ik iemand die te maken had met erg veel pijn en die misschien wel in een situatie kwam dat de voet eraf zou moeten. Hoeveel angst heb je dan, als je die voet, die zo bij je lichaam hoort, moet missen. Hoeveel onzekerheid heb je dan dat je niet meer kunt staan en lopen, zoals je gewend was te doen. Zouden we zo ook over de ledematen van het lichaam van de Kerk na kunnen denken? In plaats van het wel prima te vinden als mensen afhaken? In plaats van het wel goed te vinden dat we sommigen nooit meer zien? Het is altijd nodig om tot de Geest te blijven bidden: Heer, hou ons samen. Hou ons bijeen, wij zijn uw Kerk.

Het verlangen hebben om op dezelfde plaats samen te komen, hetgeen de leerlingen gegeven was op het pinksterfeest en wat ook wij zo verlangen in de tijd die komt, nu het coronavirus minder beperkingen op lijkt te leggen dan voorheen. Mag dat verlangen om samen te komen ook vertaald worden in de zorg voor eenheid naar elkaar toe. Want de Kerk van Christus wordt opgebouwd door de geestkracht van de Heer. In die mate waarin we de Heilige Geest als gast in ons hart toelaten. En ik hoop van harte dat als er straks nog meer soepelheid komt, we ook de vele jongeren die voorbereid zijn mogen vormen, mogen toerusten met de gaven van de Geest. En dat we de volwassenen die willen toetreden tot de Kerk mogen zegenen en zalven met de olie van het chrisma.

Broeders en zusters, het is Pinksteren en wel een heel bijzonder pinksterfeest. We hebben de kans om extra na te denken over wat tot eenheid strekt en tot gemeenschapszin, wat tot bezieling leidt en nieuwe kracht voor de Kerk in deze wereld brengt. Moge de Heer ons zegenen. En moge zijn belofte in ons hart steeds meer de ruimte krijgen. Dat wij als Kerk van Christus vertrouwen op de Heilige Geest is geen zwakte, maar een teken van kracht.

Dat is geen valse bescheidenheid, maar de overtuiging dat de Heer die het goede in ons begonnen is, ook de Enige is die het kan voltooien.

En daarom, broeders en zusters, geef ik u bij wijze van spreken de hand en mogen we samen zeggen: Kom, Heilige Geest, vervul de harten van uw gelovigen en ontsteek in ons het vuur van uw liefde. Amen.

HOMILIE

van kardinaal Eijk bij de Nationale Bedevaart Brielle, 11 juli 2020, Bedevaartkerk Brielle

Jesaja 55, 10-11; 2 Korintiërs 4, 7-25; Matteüs 10, 17-22

Het begrip Geuzen is afgeleid van het Franse woord ‘gueux’, hetgeen ‘bedelaars’ betekent. In 1566 ontving Margaretha van Parma, de landvoogdes namens de Spaanse koning Filips II een smeekschrift van de Nederlandse adel. Volgens een tijdgenoot fluisterde een graaf haar in het Frans in het oor: “U moet geen vrees koesteren voor een groep ‘gueux’,” geuzen, oftewel bedelaars. Dit bleek al spoedig een verkeerde inschatting.

Enkele jaren later sloten de Geuzen, inmiddels een groep edellieden aangevuld met avonturiers, zich aan bij de opstand tegen koning Filips waartoe Willem van Oranje de Nederlandse bevolking had opgeroepen. In 1572 behaalden de Geuzen hun eerste grote succes door de verovering van de provincies Zeeland en Holland. De verhoudingen hadden zich inmiddels verhard door de onverzoenlijke opstelling van de Spaanse Koning Filips II en het bijzonder wrede optreden van de Spaanse inquisitie. Deze diende - in tegenstelling tot de Romeinse inquisitie - vooral een politiek doel, namelijk de eenheid van Filips’ immense rijk te garanderen door ervoor te zorgen dat iedereen dezelfde godsdienst beleed.

In het kader van de verovering van Holland namen de Geuzen op 26 juni 1572 de stad Gorcum in. Slechts een kleine minderheid van de stad was protestant. De meerderheid was katholiek. Maar, zoals helaas vaak gebeurt, zweeg deze ‘silent majority’ uit vrees voor het geweld van de Geuzen, toen priesters en religieuzen uit de stad en de omgeving gevangen werden genomen.

De gevangenen gingen een twistgesprek aan met calvinistische predikanten over het zuiver christelijk geloof. Dit was volgens deze predikanten alleen in de Bijbel te vinden en niet in de Overlevering en de leer van de katholieke Kerk. Het twistgesprek dreigde voor deze predikanten verkeerd af te lopen, toen één van de priesters hen vroeg van wie zij dan wel niet wisten dat de Bijbel het Woord van God was. Het evidente antwoord hierop, namelijk van de katholieke Kerk, werd niet afgewacht. De discussie werd voortijds beëindigd en de priesters en religieuzen werd afgevoerd naar een turfschuur

in Brielle, het overblijfsel van een klooster, dat al in april 1572 gesloten was. Hier zijn zij - negentien in getal - verhoord, gemarteld en al dan niet opzettelijk op klunzige wijze opgehangen, waardoor ze urenlang een trage verstikkingsdood stierven.

Dit, ofschoon de leider van de opstand, Willem van Oranje, de Geuzen verboden had de hand te slaan aan priesters en religieuzen. Op Oudejaarsdag 1564, toen Willem van Oranje zelf nog katholiek was, had hij zijn bekende rede gehouden over de godsdienstvrijheid: vorsten mochten volgens hem niet heersen over het geweten van hun onderdanen en hen niet de vrijheid van geloof en godsdienst ontnemen. Op zich een visie waarin ook wij ons goed kunnen vinden. Desondanks strafte Willem van Oranje de Geuzen niet voor de moord op de martelaren van Gorcum. Zoals ze later trouwens ook niet werden gestraft na de gruwelijke moord op de martelaren van Roermond op 23 juli 1572.

Niet kan worden ontkend dat de weerstand tegen katholieke priesters en religieuzen mede voortkwam uit misbruiken die sinds het einde van de Middeleeuwen in de Katholieke Kerk veelvuldig voortkwamen: het celibaat werd slecht onderhouden, religieuzen waren vaak ontrouw aan de regel en het charisma van hun orde, ambten waren te koop en bisschoppen hielden zich vooral bezig met het wereldlijk bestuur en verwaarloosden hun pastorale opdracht. Ook de martelaren van Gorcum waren niet vrij van deze misbruiken. Maar hiervoor stonden zij in Den Briel niet terecht. Van hen werden twee dingen gevraagd: dat ze de geloof in de werkelijke tegenwoordigheid van Christus in de Eucharistie zouden opgeven en tevens hun geloof in de Paus als het zichtbaar Hoofd van de Kerk en de plaatsbekleder van Christus op aarde. Ondanks mishandeling en bedreiging met een vreselijke dood waren zij niet bereid die essentiële geloofspunten te verloochenen.

Paulus vergelijkt ons christenen in de tweede lezing met aarden potten: we zijn als het op onze menselijke kracht aankomt, broos, breekbaar en kwetsbaar. Dit gold ook voor de martelaren van Gorcum. Maar toen het erop aankwam, gaven zij Christus de gelegenheid door de overgrote kracht van zijn genade in hun hart te overwinnen. De Heer staat garant voor deze kracht in hen die bereid zijn desnoods hun leven te geven om te getuigen van de door Hem geopenbaarde waarheid: “Gij zult voor stadhouders en koningen gebracht worden omwille van Mij, om zo ten overstaan van hen en de

heidenen getuigenis af te leggen. Maakt u echter wanneer men u overlevert niet bezorgd over het hoe of wat van uw spreken; op dat ogenblik zal u worden ingegeven wat gij moet zeggen. Want niet gij zijt het die spreekt, maar door u spreekt dan de Geest van uw Vader.”

Wat hier in Den Briel bijna vier-en-halve eeuw geleden gebeurde, is nog steeds actueel. In de Kerk is niet alles goed en bovendien heerst er ook in onze tijd grote verwarring. Maar wat belangrijker is: in onze huidige Westerse individualistische cultuur wordt iedereen geacht zelf zijn eigen overtuigingen te kiezen. Daardoor heerst er een algemeen relativisme dat het bestaan van vaste waarheden ontkent. Wee je gebeente als je het lef hebt tegen dit relativisme in te gaan. Daarom spreekt Paus Benedictus dikwijls van de ‘dictatuur van het relativisme’. Maar desondanks blijft de Kerk de door Christus geopenbaarde waarheid verkondigen.

Als katholiek worden we vaak ter verantwoording geroepen voor onze overtuiging. Dit kan soms best intimiderend zijn. We worden dan geconfronteerd met onze zwakheid en gebrek aan moed. Maar de woorden van Jezus en Paulus gelden niet alleen voor de mensen in de eerste eeuw of de martelaren van Gorcum, maar ook voor ons. Christus laat ons niet alleen. Als wij durven te getuigen, spreekt door ons de Heilige Geest, die Hij met Pinksteren aan de Kerk gaf. Bidde we dat Gods Geest ons op voorspraak van de martelaren van Gorcum de moed, de kracht en het inzicht geeft om op vruchtbare wijze in onze tijd Christus te verkondigen. Amen.

HOMILIE

van Mgr. Dr. J.H.J. van den Hende, eucharistieviering op het hoogfeest van de heilige Dominicus, waarin de wijding tot priester van Michael-Dominique Magielse o.p., 8 augustus 2020, St. Dominicuskerk (Het Steiger), Rotterdam

Jesaja 52, 7-10; 2 Timoteus 4, 1-8; Matteüs 5, 13-19

Broeders en zusters in Christus, we mogen de eucharistie vieren en een priesterwijding verrichten, vandaag op het hoogfeest van de heilige Dominicus, op het hoogfeest van de stichter van de orde van de dominicanen. Dat is eigenlijk wel dankzij corona, dat we het deze dag mogen vieren. Anders was deze wijding misschien wel eerder gebeurd. Maar vandaag op 8 augustus mogen we de verbinding leggen tussen de stichter van de dominicanen, de heilige Dominicus, en zijn getuigenis en zijn luisteren naar het Woord van God en jouw start als priester, Michael-Dominique, in de orde van de predikers.

Het is een goed gebruik in de Kerk dat we bij een feestdag van heiligen en martelaren er schriftteksten bij zoeken. Daar is het lectionarium op gebaseerd. Een selectie van lezingen die dan passen bij de bijzondere heilige of martelaar die we vieren in de Kerk. Tegelijkertijd mogen we niet vergeten dat dat uiteindelijk niet de eerste verbinding met de Schrift is. We kiezen inderdaad lezingen uit bij de heilige Dominicus, maar we mogen beseffen dat de heilige zich eerst tot het Woord van God verhouden heeft in eigen persoon. En dat is heel belangrijk. Wanneer de Kerk schriftlezingen selecteert voor het feest van Dominicus, mag je weten dat de heilige eerst zelf een relatie heeft opgebouwd met het Woord van God.

We houden dit jaar in het bisdom Rotterdam een diocesaan Jaar van het Woord van God. Dat heeft te maken met het feit dat paus Franciscus voor het eerst dit jaar vroeg om op de derde zondag door het jaar voortaan een Zondag van het Woord van God te gaan houden die jaarlijks terugkomt. Maar die ene zondag is niet genoeg natuurlijk, zegt de paus, het is een teken dat jullie je altijd tot het Woord mogen verhouden, dat het Woord van God de bron bij uitstek is waarin God zich aan ons bekend maakt en waaruit wij mogen leven. Om te weten wie de Heer is, maar ook om woorden voor ons gebed te vinden en ook om in dat Woord onze roeping op het spoor te komen en te voeden.

Dus als we vandaag de lezingen horen die bij de heilige Dominicus en zijn feestdag passen, weten we allereerst dat hij zich met het Woord van God verstaan heeft, erdoor geraakt is en het in zijn hart heeft bewaard. En we mogen beseffen dat hij ook niet de enige is die zich door het Woord heeft laten aanspreken. De eerste lezing over de vreugdebode uit de profeet Jesaja vinden we ook terug op het hoogfeest van de heilige Willibrord die de patroonheilige is van onze kerkprovincie.

Broeders en zusters, we mogen vandaag de priesterwijding vieren van een volgeling van de heilige Dominicus, die net als Dominicus zich als leerling van de Heer steeds weer mag verhouden tot het Woord van God, die zich als leerling van de Heer mag laten aanspreken door de woorden van de Heer. En we weten, als we ons laten aanspreken door het Woord van de Heer, betekent dat niet omdat we een goed boek hebben gevonden, maar omdat we in deze woorden God zelf horen spreken. Door de eeuwen heen heeft God zich tot ons gericht. En was ons leven, de schepping, al Gods initiatief, ook het geroepen worden door de Heer komt van zijn kant. Het Tweede Vaticaans Concilie in het document *Gaudium et Spes* vertelt dat heel vertrouwd. Daar staat dat van het begin vanaf de geboorte van iedere mens God zelf een dialoog start met die persoon. Dat God zelf in dialoog gaat met iedere mens en aanspreekt in het hart en in het geweten (GS 19/ CKK 27).

Als je het Woord van de Heer op het spoor komt, zoals de heilige Dominicus, en zoals ook jij het Woord van de Heer hebt gehoord en beantwoord, is ook dat een initiatief van de Heer, want Hij die de dialoog in ons begint is ook degene die ons antwoord wekt van dag tot dag. Allerlei gebeurtenissen spelen daarin een rol. Wat we meemaken, wat we ondervinden, wat we leren en wat we afleren. En zo is geroepen worden door de Heer niet los verkrijgbaar van ons leven, maar verbonden met elke dag opnieuw met de Heer de weg van het Woord van God mogen gaan.

De leden van orde van de dominicanen hebben zich speciaal toegelegd op de verkondiging van het Woord van God. En niet alleen van de preekstoel, maar ook in de straat. Niet alleen in de academische zittingen, maar ook in contact van mens tot mens en dan zelfs in debat en discussie. Steeds opnieuw mag daarin het Woord van God centraal staan.

In de tweede lezing staat heel duidelijk in de woorden van de brief dat we bereid moeten zijn om getuigenis af te leggen. En het staat er meteen ook al zeer uitgebreid. Er wordt veel gevraagd: bemoedigen, gelukkig staat dat er eerst, en berispen. Ook dat, broeders en zusters en Michael-Dominique, is niet een kwestie van alleen leraar zijn, zo van: ik heb genoeg in de Schrift gebladerd en ik ben opgenomen in de orde van dominicanen na -niet te vergeten- eerst gedoopt en gevormd te zijn, en dan nu priester worden, dat betekent niet dat je naast je leraarschap als priester ook niet het leerling zijn moet blijven onderhouden. Want hoe kunnen we bemoedigen als niet de Heer zelf ons blijft bemoedigen? Hoe kun je berispen als je niet zelf ook je kritisch laat beschouwen door de Heer in zijn woord en ook in je geweten? En zo mogen we vandaag zeggen, ook als je priester wordt, zelfs bij de dominicaner orde die zich op prediking en discussie en dialoog heeft toegelegd, ook dan blijf je altijd een leerling van de Heer die op vele momenten ook weer bij de Heer te rade moet gaan om zijn Woord te horen en zijn bedoeling te vernemen, om zijn liefde te ondervinden en zijn bemoediging op de eerste plaats.

In de loop van de jaren heb je je voorbereid op deze stap om priester te worden. Je bent begonnen op Bovendonk. Dat was destijds een hele stap om zo weer terug te gaan naar de collegebanken en nog wel in de weekends, waarin menigeen uitrust. En dat is het mooie van Bovendonk, daar zijn niet alleen priesterstudenten, maar ook diakenstudenten die een gezin thuis hebben. En als de priesterstudenten dan na een weekend zeiden “wat hebben we het toch zwaar en dan gaan we ook nog aan het werk deze week”, dan konden de diakens zeggen “en we hebben ook een gezin en we gaan eerst naar onze kinderen luisteren en dan pas gaan wij erbij zitten”. Je hebt je voorbereid en je hebt hart voor het pastoraat, want dat is ook nog steeds een belangrijke drijfveer in wat je doet en waarvoor je kiest. En ook nu als dominicaan, waar het gaat om prediking en verkondiging, om berisping en dialoog, blijft ook dat pastoraat een belangrijk instrument. Uiteindelijk is pastoraat, noch debat, noch discussie een doel op zich. Het heeft allemaal te maken met het getuigenis dat je mag afleggen van de Heer en de vruchten die je in de omgang met de Heer mag ontvangen, mag verzamelen en mag uitdelen.

En zo vieren wij vandaag de priesterwijding in het besef dat de Heer ons roept en we bij Hem altijd leerling blijven.

Jezus spreekt onomwonden over het feit dat wij zout en licht mogen zijn, na eerst uitgebreid de luisteraars te hebben ingewijd in de zaligsprekingen. Wat komt er dan al een hoop op je af wat van belang is om als leerling te horen en aan te nemen, om als leerling in te groeien en ook van te leven. En dan mag je zout en licht der aarde zijn. Het ligt wel een beetje in de moderne mens om het ook als een individuele kwalificatie te zien los van andere gelovigen: ik ben zout, ik ben licht. Maar het is duidelijk dat de Heer die het Licht van de wereld is, niet in het meervoud spreekt: jullie zijn de lichten der wereld. Nee, want uiteindelijk hebben we aandeel in dezelfde zending, moeten we het hebben van dezelfde Heer die zijn licht aan ons schenkt, en moeten we het hebben in de Kerk, in de parochies, in de kloostergemeenschappen van de Heer die ons bijeenbrengt en ons samen maakt tot drager van zijn licht.

Het zout der aarde, ook dat is eigenlijk een collectieve titel. “Gij zijt het zout der aarde.” Dat betekent niet dat je kunt zeggen, als het toch een collectief is: dan kan ik mij wel drukken, dan ga ik wel wat op de achtergrond staan of ik roep heel gauw “ik sluit me bij de vorige spreker aan”. Nee, want juist dat gezamenlijke vraagt ook om een persoonlijk engagement en dat persoonlijk engagement in het geheel wordt gedragen door de Heer die ons zijn boodschap toevertrouwt.

En dan staat er heel nadrukkelijk, bijna retorisch: wat nu als het zout zijn kracht verliest? Dat heeft te maken met of we leerling willen blijven van de Heer, met of we ons steeds laten aanspreken door zijn Woord en ons laten vormen door zijn roepstem. Inderdaad, zout op eigen houtje wordt niks. Zout op eigen houtje dat is niet meer iemand die verwijst naar de Kerk als geheel, die niet verwijst naar de Heer die de Verlosser is.

Broeders en zusters, priester worden is een belangrijke verantwoordelijkheid in de Kerk en ook dat is opgenomen in de context van de *communio* die de Kerk mag zijn, met alle geledingen samen: met de gewijde bedienaren - bisschop, de priesters en diakens - en allen die op grond van hun geloften, op grond van hun doopsel en vormsel samen leerling van de Heer willen zijn en van Hem willen getuigen met de eigen talenten en gaven en verantwoordelijkheden die ons gegeven zijn. Heel nadrukkelijk hoort de verkondiging van het Woord bij het priesterschap. En het Woord van God mag altijd met je meegaan als een belofte en als een uitnodiging, als een fundament maar ook als een visioen. Want dat visioen van de Heer dat

blijft hetzelfde, of je nu gedoopt en gevormd bent en zo je christenleven vormgeeft, of je lid bent van een religieuze orde en in gemeenschap de Heer en de roepstem beantwoordt, of als priester in een parochie werkt verbonden met een bisdom, het is steeds het perspectief van de Heer die terugkomt op het eind van de tijd, de Heer die wederkomt, en in die tussentijd na zijn verrijzenis mogen wij zout en licht der aarde zijn. Het lukt ons vaak ook niet om dat voor het voetlicht te brengen, om smaak te geven aan wat ons is toevertrouwd. Maar ook dan mogen we zeggen: het priesterschap ontlenen wij aan de Heer zelf, is niet gebaseerd op onze eigen plannen alleen, op eigen ambities en zeker niet op eigen successen. En wanneer je lid bent van een orde als die van de dominicanen, waarin velen zo hun successen zullen verhalen, soms in de krant, soms aan tafel, mag je ook die verschillende vruchten bijeenleggen en je verheugen over elkaars talenten, omdat je alleen zo in gezamenlijkheid de roeping van de Heer kunt vervullen.

Als priester heb je een bijzondere taak om het Woord van God te bewaren en het ook te verkondigen. En zoals voor de heilige Antonius geldt, lid van de minderbroeders van Sint Franciscus, geldt het ook voor de volgelingen van Dominicus. Je preekt op twee manieren: je preekt met je mond en met het voorbeeld van je leven, je preekt het Woord van God door erover te spreken, maar je preekt het Woord van God ook door het te doen en ervan te leven. En om dat te kunnen, om ervan te leven en ervan te spreken, mag je de Heer steeds opnieuw persoonlijk ontmoeten in de viering van de eucharistie bij uitstek. De Heer persoonlijk ontmoeten, wanneer je als priester je handen en je stem leent aan Hem om het sacrament van de eucharistie in zijn Naam te vieren. Het is duidelijk dat die dagelijkse eucharistie, die jullie ook in de eigen kloostergemeenschap volbrengen, een dienst is aan de Kerk als geheel en zelfs in deze coronatijd toen veel priesters en kloosterlingen in klein verband en misschien zelfs alleen de eucharistie vierden, was dat nooit een privéaangelegenheid, maar altijd in gemeenschap met de Kerk en een handeling van de Kerk zelf, tot groei van ons geloof, tot verdieping van onze liefde en tot versterking van onze hoop.

De dagelijkse eucharistie, broeders en zusters, kan misschien ook weer gewoon worden. Paus Benedictus (preek Chrismamis 2008) heeft ooit eens eerlijk gezegd: als je zo dagelijks dicht bij de Heer mag zijn, bij de Heer die zich geeft, zijn Lichaam en Bloed, kan dat heilige ook zo gewoon worden dat je er misschien niet meer bij stilstaat wat voor voorrecht, wat voor rijkdom

je wordt geschonken. En daarom hoop ik dat de Heilige Geest je wakker houdt. Zowel om leraar en leerling tegelijk te blijven en bij de bediening van de sacramenten ook altijd op de eerste plaats de ontvanger te zijn van Gods genade. En als het dan gaat om de drieslag die in het priesterschap aan de orde is, naast de verkondiging van het Woord en de heiliging van de mensen geldt ook nog leiding geven aan de gemeenschap. Dat is in onze Kerk op hele verfijnde manier geregeld en je hoeft niet alles te kunnen en niet alles te beslissen, maar daar waar je in de orde van de dominicanen, daar waar je als priester dienstbaar zult zijn, zul je ook steeds een voortrekker zijn op de weg van het evangelie. En ook dat doe je niet alleen, maar in de gemeenschap met allen die aan jou zijn toevertrouwd.

Broeders en zusters, vandaag op het hoogfeest van de heilige Dominicus mogen we ons verheugen dat Dominicus ons zo inprent dat je leerling en leraar tegelijk moet zijn, hoorder van het Woord en verkondiger van het Woord moet zijn, mensen bijeen mag brengen en mag verder leiden op de weg van de Heer en het perspectief van zijn wederkomst. Ik bid dat we ons niet alleen verheugen over zo'n voorbeeld als de heilige Dominicus voor ons is, en heel bijzonder voor de dominicaanse familie, maar ook dat we ons laten aansporen door hem om ook zelf in beweging te komen en te blijven komen waar het gaat om de voortgang van het evangelie. Moge de Heer die het goede werk in jou is begonnen is, het ook voltoeien: door zijn verdieping, door zijn trouw, door zijn geduld, door zijn Heilige Geest. Amen.

HOMILIE

van Mgr. Dr. J.H.J. van den Hende bij de start van het studiejaar van Vronesteyn, 1 september 2020, kerk van de HH. Laurentius en Ignatius (Eendrachtskapel), Rotterdam

1 Korintiërs 2, 10b-16; Lucas 4, 31-37

Broeders en zusters, opnieuw mogen wij hier in deze kerk het begin vieren van een nieuw jaar van studie en vorming. Studie en vorming: je voorbereiden door studie en je te laten vormen op de weg naar het diaconaat en priesterschap. Voor mijn gevoel is vorig jaar nog maar kort geleden, toen we hier onze start maakten in deze zelfde kapel. Maar als je nagaat wat er in een jaar gebeurd is, dan is dat veel. Denk aan Melchior Kerklaan, die hier vanavond ook is. Vorig jaar was hij hier samen met Roseriet zijn echtgenote, met de verwachting: nu komt de diakenwijding eraan. Wat een teleurstelling was het dat de wijding door een noodlottig ongeval uitgesteld moest worden. En toen kwam corona, waardoor we opnieuw na moesten denken wanneer dan wel de wijding plaats kon vinden. Nu zullen we de diakenwijding van Melchior Kerklaan en Ed Doe vieren in één gezamenlijke eucharistieviering.

Voor veel mensen lijkt het alsof de rode draad de afgelopen maanden corona is. Als we hier vandaag de eucharistie vieren, benadrukken wij dat de rode draad die we mogen aannemen echter de liefde van Jezus Christus is. Want Hij is degene die de Kerk nabij is vanaf het begin en die steeds opnieuw roept tot het dienstwerk van het diaconaat, het priesterschap en het bisschopsambt. Nu staat er voor Ed en Melchior een datum, op 19 september. De Heer roept en jullie hebben met je hart geantwoord en we bidden dat de wijding plaats vindt in de kathedraal. Met voorzichtigheid, maar zonder dat corona de rode draad is in je dienstwerk en het leven van de Kerk, want dat is Christus zelf.

Christus leren kennen is een belangrijke opdracht, ook als je aan de studie voor priester of diaken begint. Natuurlijk, als je gedoopt bent en gevormd, ben je op zijn uitnodiging ingegaan om op Hem te vertrouwen en van Hem te getuigen. Door de doop en het heilig vormsel en door het deelnemen aan de eucharistie. Als iets ons kan herinneren aan de Heer en de rode draad van de Kerk is het wel het sacrament van de eucharistie.

Je begint aan de studie, bent gelovige en lid van de Kerk, van het lichaam van Christus. Je zou kunnen denken: wat moet je dan nog over jezelf leren? Je hebt al een baan en je hebt al veel meegemaakt, maar je kunt over je geloof zeggen: ik weet lang nog niet alles. Al leer je de catechismus uit het hoofd en al lees je de Bijbel elke dag van kaft tot kaft, je kunt Christus nog steeds beter leren kennen. In de opleiding, door studie en stage is Hij bij ons op weg naar het moment van de wijding.

Je gaat niet naar de seminarie-opleiding om gewijd te worden, maar allereerst om jezelf te laten vormen als persoon, alsook in geestelijk, intellectueel en pastoraal opzicht. En om Christus beter te leren kennen, die met je meegaat. Soms moet je door allerlei vorming heen en toetsen en zou je kunnen denken: houdt het dan nooit eens op? Dat kan ik me voorstellen. Maar je vormen en laten beoordelen is een manier om Christus te laten zien dat je op de Heer vertrouwt ook als je in zijn aanwezigheid wordt beproefd en beoordeeld. Christus leren kennen en jezelf beter leren kennen, is met elkaar verbonden. Zo staat de Heer ook heel specifiek centraal in je persoonlijke vorming en je studie.

Ik ben blij dat we vandaag hier de start mogen maken van het nieuwe studiejaar en de eucharistie mogen vieren. Volgend jaar bestaat deze kapel 150 jaar. Het is de oudste katholieke kerk in de stad Rotterdam. Begonnen als een huis van gebed dat omringd werd door een groot klooster voor vorming en noviciaat, waar ook liturgische kleding werd gemaakt door de zusters voor de viering van de eucharistie. Dus 150 jaar geleden begon het gebed in deze kapel. In de Kerk moet je steeds voor ogen houden dat Christus' liefde de rode draad is en moet blijven. Toen deze kapel werd gebouwd voor de zusters waren de pastoors van de omliggende parochies daar er niet blij mee. Ze vreesden dat de mensen hier naartoe zouden gaan. De toenmalige bisschop besloot daarop dat de collectes van de vieringen uit deze kapel naar de parochies zouden gaan. Zo klein kan het dus zijn.

We mogen vandaag vieren dat we Christus ontmoeten die ons aanneemt als zijn leerlingen en die ons roept te getuigen, heel bijzonder als diaken en als priester. De Heer leren kennen is een hele weg. En dan daarna ook als je Hem hebt leren kennen. Jezus getuigt in het evangelie van de liefde van God en wie Hem ziet, ziet de Vader. Veel mensen die naar Hem luisteren zijn geïnteresseerd of verbaasd en degenen die Hem het eerst belijden, zijn

eigenlijk de onreine geesten lezen we in de Schrift. De onreine geest zegt: “Jezus van Nazaret, wat hebben wij met elkaar te maken? Zijt Ge gekomen om ons in het verderf te storten? Ik weet wie Gij zijt: de Heilige Gods.” Deze tekst laat zien dat wanneer je Jezus kent en weet wie Hij is, je nog steeds een stap moet zetten om Hem in je leven toe te laten. De onreine geesten weten maar al te goed wie Hij is, maar laten zich liever wegsturen en wegzenden. Ze nemen Hem niet aan. En de mensen zijn verbaasd over het woord dat met gezag en macht bevel geeft dat ze weggaan.

Nu we aan het begin van het studiejaar zijn, een jaar van studie en vorming met de liefde van Christus als rode draad, mogen we vragen aan de Heilige Geest om nog meer Jezus Christus in ons hart toe te laten. Want je kunt er veel over lezen en praten, maar Hem toelaten is nog een stap verder. Wil je met vrucht priester of diaken zijn, dan gaat het erom Hem steeds opnieuw te vragen in je hart te zijn. Als je zegt ‘ik weet wie Gij zijt, maar ik red me wel’, houden we een afstand. Maar waar je je laat verbinden met de Heer, ‘Gij zijt de Heilige Gods’, dan pas kun je in zijn naam, met zijn kracht en de liefde als de rode draad het evangelie met vrucht verkondigen.

Beste Melchior en Ed, bidden we dat de Heer op 19 september, als we de diakenwijding vieren, zo in jullie hart komt, dat je met vertrouwen het ambt van diaken kunt aannemen en volbrengen. En allen die studeren, dat jullie opnieuw de Heer in jullie hart toelaten tussen alle boeken, wijsheid en beoordelingen en beproevingen.

En ik hoop, Ed, dat het voor jullie als gezin ook een dag is om te zeggen: blijf bij ons met uw liefde. Hij roept jullie om samen een gemeenschap van geloof te zijn waar de liefde van Christus de rode draad is. Bidden we voor de rector die werkt in de parochie en het huis van Vronesteyn leidt, dat de liefde van Christus steeds weer een steun en een toevlucht mag zijn. En we bidden voor onze spirituaals Michel Hagen die gaat stoppen en Rochus Franken, die zijn taak als spiritueel combineert met een nieuwe aanstelling als pastoor in een uitgestrekte parochie, en voor Jeroen Smith die als pastoor aansluit om zijn diensten aan te bieden als spiritueel. Ik weet dat in jullie harten de rode draad Christus is en moge Hij de verbinding zijn in alle geestelijke begeleiding. Dat zijn liefde in het sacrament van boete en verzoening steeds weer de boventoon voert. Amen.

HOMILIE

van Mgr. Dr. J.H.J. van den Hende bij de chrismamis, woensdag 9 september 2020, HH. Laurentius en Elisabeth Kathedraal, Rotterdam

Jesaja 61, 1-3a.6a.8b-9; Openbaring 1, 5-8; Lucas 4, 16-21

Broeders en zusters in Christus, u die hier in de kerk aanwezig bent met bescheiden aantallen en u die via de livestream met ons in gebed bent verbonden. En misschien moet ik wel zeggen: en ook een groet aan hen die nog later zullen kijken. Want in onze huidige tijd zie je dat mensen vaak dingen ook pas in hun eigen tijdschema zullen volgen en zullen zien.

Het is wonderlijk om juist nu in september de chrismamis te vieren. In het altaarmissaal staat dat je eventueel een paar dagen voor Witte Donderdag als dat beter uitkomt de chrismamis in het bisdom kunt houden. Maar niet te ver van Pasen verwijderd, staat erbij. We zijn nu ver van Pasen verwijderd. Maar niet voor Pasen, maar ná Pasen. Dat is een belangrijk accentverschil. Staan we voor Pasen stil bij Jezus' kruisdood, zijn lijden en sterven, in het licht van Pasen mogen we vooral ook vieren dat Hij de opgestane Heer is, de verrezen Heer, de Heer van de Kerk. Rond Hem zijn wij vanavond verzameld, hier aanwezig en ook via de livestream.

De periode die ligt tussen Witte Donderdag en vandaag is een voor veel mensen verwarrende periode geweest. 'Corona' is een woord dat denk ik iedereen elke dag wel een keer in de mond neemt. En het lijkt erop alsof corona daarmee de rode draad is van ons leven en van onze omgang met elkaar. Maar vanavond, nu we samenzijn rond de verrezen Heer, mogen we vooral benadrukken dat niet corona, maar Hij het middelpunt is en dat zijn liefde, dat zijn geduld met ons, dat zijn genade en trouw de rode draad zijn van ons leven.

Hij die lijden en dood niet uit de weg gegaan is, Hij die geleden heeft, Hij weet wat lijden betekent ook voor mensen die het zwaar te pakken hebben door het coronavirus. Wij vieren vanavond, broeders en zusters, deze eucharistie, in het besef dat de Heer de verlosser is van hemel en aarde en dat Hij zegeviert over alle ziekte en zonden, over alle lijden en sterven.

Het Jaar van het Woord van God is wat we dit jaar heel bijzonder in ons bisdom mogen vieren. Het was paus Franciscus die aan het begin van dit jaar voor het eerst een Zondag van het Woord van God afkondigde (voortaan op de derde zondag door het jaar). Het is duidelijk dat je dat nooit bij een zondag mag laten. Iedere dag opnieuw mag het Woord van God ons voeden, ons bijstaan. En heel bijzonder iedere zondag mogen we rijkelijk putten uit de Heilige Schrift.

Het Tweede Vaticaans Concilie heeft die Schrift nog meer voor ons geopend in de praktijk van de liturgie. Het conciliedocument over de liturgie (SC nr. 51) zegt: als het Woord van God dan een schat is, ja een schatkamer, dan moeten we in onze liturgie wanneer we samenkomen om te vieren, wanneer we de sacramenten vieren, wanneer we rond Christus verzameld zijn, nog rijker uit die schatkamer putten. En zo hebben we op doordeweekse dagen twee lezingen die om het jaar verschillen en hebben we een driejarencyclus voor de zondag, heel zakelijk gezegd het A- en B- en C-jaar. Niet alle mensen zijn daar op dit moment al aan gewend, al zijn we al decennia na het concilie. Op veel plaatsen probeert men toch nog altijd naar twee lezingen terug te gaan. Bij menige viering, ook waar een bisschop komt, is dat toch weer een punt van onderhandeling. Maar die drie lezingen, broeders en zusters, brengen ons het Woord van God. Die drie lezingen op zondag brengen ons het Woord van de Heer.

En ook vanavond putten we rijkelijk uit de Heilige Schrift in deze chrismanis, in het licht van Pasen. We horen hoe Jezus zelf de Schrift opent en het Woord van God voorleest. Hoe eeuwen ervoor door het profetenwoord van Jesaja bemoediging, hoop en verlangen zijn bewaard voor de komst van de Messias. En Jezus zegt: Ik ben die Messias, die langverwachte Messias, die gezalfde. Het Schriftwoord dat gij zojuist gehoord hebt, is thans in vervulling gegaan.

We mogen dus zeggen dat we niet alleen het geschreven Woord van God ontvangen hebben, maar ook het meest uitgesproken Woord, de Zoon die is mensgeworden. En meer nog dan het Woord in de Schrift is Hij degene die ons aanspreekt ten volle. Niet voor niets verbindt de heilige Hieronymus, wiens feestdag we vieren op 30 september, hij stierf 1600 jaar geleden, het Woord van God met de persoon van Christus. Sterker nog, als we het Woord van God lezen, kunnen we Christus nog beter leren kennen. En als we vandaag de profeet Jesaja beluisteren, dat de Messias komt om te genezen,

om te verlossen, om te verlichten, om te redden, mogen we op grond van dat profetenwoord ons verlangen richten op Christus. En als Hij zegt “Het Schriftwoord dat gij zojuist gehoord hebt, is thans in vervulling gegaan”, mogen we in Hem die redder, die verlosser en genezer herkennen. Hij is het mensgeworden Woord in ons midden. In ons christelijk leven staat Hij centraal, ook in tijd van spanning en strijd, in tijd van oorlog en haat en ook in tijd van ziekte zoals corona. We mogen ons steeds opnieuw rond Hem verzamelen. En ook toen onze kerken dicht waren de afgelopen maanden, hebben wij dat gedaan. Als op veel plaatsen de kerk toch even open was om te kunnen bidden bij het heilig Sacrament, om het vleesgeworden Woord van God dat verzezen is te kunnen zien, te kunnen aanbidden en Hem gezelschap te houden.

En broeders en zusters, vanuit die verbinding met de Heer die gekomen is om te redden en verlossen en te genezen, zijn velen in onze kerk -en ik heb het gezien en gehoord- eropuit getrokken met de liefde van Christus in hun hart. Ze hebben op hun beurt zieken bezocht, op hun beurt eenzamen gebeld, op hun beurt voedsel aangereikt en een luisterend oor geboden. Het Woord van God hebben we niet alleen in de Schrift ontvangen, maar vooral ook in het vleesgeworden Woord die de vervulling is.

Ik herinner mij nog toen ik bij de synode van de bisschoppen in Rome over het Woord van God aanwezig mocht zijn in 2008, dat het ging over het Woord van God in vele vertalingen. En ook over de bijzondere situatie dat mensen die onderdrukt worden, die het zwaar hebben, in feite meer uit de Schrift blijken te lezen en met elkaar het Woord van God delen dan mensen in onze westerse wereld, die naar het zo lijkt in alle vrijheid kunnen geloven, kunnen bidden en kunnen vieren. En wat ook bijzonder was in die synode is dat paus Benedictus benadrukte dat naast het geschreven Woord van God en het hoogtepunt van het vleesgeworden Woord ook wijzelf op onze beurt een woord van God kunnen zijn daar waar wij zijn liefde uitdragen in dienstbaarheid en geloof. Daar waar wij zijn liefde voelbaar maken in hulpbetoon en solidariteit en daar waar wij zijn liefde hoorbaar maken als we elkaar corrigeren, bemoedigen en op onze beurt Christus nabij brengen.

Het Jaar van het Woord, we hadden niet kunnen denken dat het zo'n apart jaar zou zijn, getekend door zoveel zogeheten ‘nieuw gewoon’. Maar laten we met elkaar toch afspreken dat het geen gewoonte wordt om de Schrift

dicht te laten, dat het geen gewoonte wordt om ons bidden te beperken. En dat het geen gewoonte wordt om uit de kerk te verdwijnen. We zijn hier met beperkte aantallen en ik weet dat velen ook via de livestream met ons meebidden, naar de Schrift luisteren en hun hart openen. Ik bid met u samen dat wij op onze beurt in dit jaar, wat er ook gebeurt, steeds opnieuw ook zelf een woord van God mogen zijn in verbondenheid met de Schrift en vernieuwd en verlost door het Woord bij uitstek: Jezus Christus, onze Heer. Amen.

HOMILIE

van Mgr. Dr. J.H.J. van den Hende bij de diakenwijding van Melchior Kerklaan en Ed Doe, zaterdag 19 september 2020, HH. Laurentius en Elisabeth Kathedraal, Rotterdam

Numeri 3, 5-9; Handelingen 6, 1-7b; Johannes 15, 9-17

Broeders en zusters in Christus, eindelijk maar toch mogen wij de diakenwijding vieren van Melchior Kerklaan en Ed Doe. U bent hier in de kathedraal allemaal op afstand van elkaar geplaatst, behalve als je huisgenoten bent. En veel mensen zullen getuigen zijn van deze viering en met hun hart mee bidden via de livestream die sinds kort is aangelegd ook in deze kathedraal. Want we mogen samenkomen om te laten zien dat het Woord van God in ons hart leeft. We mogen samenkomen om te laten zien dat de liefde van Christus ons ernst is.

Als je zo leest in het boek Handelingen van de apostelen dan wordt er gesproken over een heel andere context. Er staat dat het aantal leerlingen enorm toenam, het groeide en het groeide. Bij Petrus wordt zelfs gezegd dat hij na zijn toespraak drieduizend mensen op één dag doopte (Handelingen 2, 41). Daar doen wij inmiddels een heel jaar over als bisdom. Toch betekent dat niet dat het Woord van God zijn kracht verloren heeft. Integendeel. Ook vandaag mogen wij ervan getuigen dat het Woord van God leeft, dat het kracht geeft en ook nu ons aanspreekt.

Het is niet zonder reden dat de apostelen in het boek Handelingen juist het Woord van God niet willen verwaarlozen of loslaten. En tegelijkertijd willen ze de liefde voor de naaste gestand doen. Ze krijgen dat niet voor elkaar in hun eigen persoonlijk dienstwerk. En daarom stellen ze dienaren aan, diakens. Er is geen tegenstelling tussen dat liefdewerk enerzijds voor de armen en de kleinen en anderzijds de bediening van het Woord van God. Want we lezen in het boek Handelingen, verderop in hoofdstuk zeven, dat bijvoorbeeld Stephanus als diaken een gloedvolle preek houdt over de heilsgeschiedenis van God met de mens en hij moet dat zelfs met steniging en de marteldood bekopen. En in hoofdstuk acht van het boek Handelingen, vlak na het hoofdstuk waaruit we lezen, horen we over Philippus die als catecheet meegaat met de hoveling die in de koets voorbij komt en hij weet hem op het spoor te zetten van het evangelie. Vanuit het boek van Jesaja over

de lijdende dienstknecht, wijst hij aan wie die dienstknecht is: Christus en zijn liefde.

In een Kerk die groeit, zoals in de tijd van de apostelen en van de aanstelling van de eerste dienaren als diaken, en in onze tijd, waarin de Kerk zeker in onze streken wat kleiner wordt en krimp vertoont, blijft het Woord van God staan. Het Woord van God, op de eerste plaats zoals het ons is gegeven in het geschreven Woord, maar ook en meer nog uitgesproken in het Woord van God dat is mensgeworden, dat is vleesgeworden. Het is dat Woord van God, die levende Heer, die ook nu nog roept en die ook nu door zijn Woord mensen verzamelt en bijeenbrengt. En zoals rector Broeders in zijn aanbeveling al duidelijk maakte, is ook in het leven van Melchior en Ed die roepstem van de Heer geweest. Misschien niet met een hele harde schreeuw van ‘kom nou eens hier’, maar wel in het hart, waarin de Heer vaak enerzijds vurig en aandringend, maar tegelijkertijd ook bescheiden en afwachtend met ons omgaat.

Vandaag mogen we vieren dat de Heer leeft en dat zijn Woord ook in onze dagen leeft. Naast dat Woord dat is geschreven en naast het Woord dat is mensgeworden, worden ook wij uitgedaagd om een woord in ons hart te bewaren. Het Woord in ons hart bewaren om zo ook in deze tijd van de Heer te kunnen getuigen. Beste Melchior en Ed, in jullie leven is naast het dienstwerk van de liefde dus ook de verkondiging van het Woord een hele belangrijke taak. Niet dat we dat alleen met de mond in forse preken naar voren brengen, maar ook in het persoonlijk gesprek dat je met mensen op hun levenstocht als gelovige mag hebben en ook door je voorbeeld, want ook een voorbeeld spreekt boekdelen.

Broeders en zusters, ik ben blij dat we twee nieuwe diaken in ons bisdom mogen begroeten. Als ze straks gewijd zijn, zijn ook zij twee diakens die, verbonden met de andere diakens van ons bisdom, het dienstwerk van de liefde werkelijk ook realiseren. Op de eerste plaats aan het altaar van de Heer om daar te zijn als dienaar en uitdeler. En tegelijkertijd als bedienaar van het Woord. En vanuit het Woord en vanuit het sacrament van de eucharistie mogen zij hun dienstwerk vervullen in de parochies waar ze aan de slag gaan.

Aan de slag. Diaken zijn betekent niet op je handen zitten, betekent niet achterover leunen. Maar tegelijkertijd, broeders en zusters, niemand van

ons mag op zijn handen gaan zitten en achterover leunen. Ook u mag zich aangesproken voelen om het Woord van God in uw hart te bewaren, om de liefde van God met elkaar te delen en zo op uw beurt een woord van God te worden. Deze wijding is dus niet een vreugde, om dat opnieuw te kunnen uitbesteden aan twee dienaren die zo gek zijn, maar het is ook dat hun getuigenis, hun jawoord, hun ‘hier ben ik’ ook ons mag aansporen om opnieuw open te staan voor het Woord van God.

In de eerste lezing, broeders en zusters, wordt een bijzonder kenmerk naar voren gebracht dat ook kenmerkend is voor diakens. De zonen van Levi worden gevraagd om steeds opnieuw dienstbaar te zijn. Ze worden als het ware Mozes aangeboden om hem op alle manieren te steunen en te helpen. De zonen van Levi waren geen diakens, maar ze worden wel genoemd ook in het wijdingsgebed dat we vandaag mogen bidden. Want hun dienstbaarheid, hun beschikbaarheid, hun ingaan op de roepstem van de Heer is wel wat ook onze diakens drijft op hun weg om hier te staan en uitgezonden te worden.

Maar liefst drie keer, broeders en zusters, wordt gesproken over het Woord van God in de tweede lezing. Het Woord van God dat de apostelen niet willen verwaarlozen, het Woord van God dat wordt verkondigd naast de liefdewerken in Naam van de Heer. En dan staat er op het eind een mooie omschrijving van de groei van de Kerk: het Woord van God breidde zich uit. Een kind op catechese vroeg mij ooit als pastoor: wordt de Bijbel dan nog steeds dikker, als het Woord van God zich uitbreidt? Nee, het Woord van God dat geschreven is, is ons overgeleverd, ons centrale boek in onze liturgie, in ons gebed en in ons persoonlijk leven. Maar het Woord van God dat zich uitbreidt, is vooral in onze harten aan het werk, is de levende Zoon van God die op zijn beurt velen roept en bijeen brengt. Want Hij is het Woord van God ten volle. Daar valt niets aan uit te breiden en groter te worden. Want Hij is de grootste van allemaal. Wat wel belangrijk is, is dat wij door het Woord van God in ons hart te sluiten, meewerken aan de groei en uitbreiding van het Woord van God. Dat moet de bisschop doen, dat belooft hij ook bij zijn wijding, dat wordt van de priesters gevraagd die de bediening van het Woord te harte nemen en meewerken met de bisschop, en het wordt de diakens gevraagd om vanuit hun dienstwerk het Woord van God te verkondigen steeds opnieuw in woord en daad. En het wordt u gevraagd, want als gemeenschap van gedoopten zijn we geroepen om het Woord van

God in ons hart te sluiten, maar niet voor onszelf te houden, dat Woord met ons mee te dragen en het ook zo te gebruiken dat het ons omvormt tot echte leerlingen van de Heer.

Er staat een grote opdracht in het evangelie vermeld, namelijk in de liefde van de Heer te blijven en zijn geboden te onderhouden. Broeders en zusters, het is een opdracht die een leven lang met ons meegaat, die we steeds opnieuw mogen aannemen in het geloof dat de Heer ons niet alleen roept maar ons ook helpt, ons niet alleen uitdaagt maar ook steunt, ons niet alleen aanspoort maar ook blijft inspireren.

Ik vind het bijzonder dat we in het diocesane Jaar van het Woord van God de wijding van Melchior en Ed mogen vieren. Ik besef heel goed, Melchior, dat je de wijding ook eerder had willen ontvangen. Daar hebben we het over gehad en het is zeker een groot verlangen geweest. Maar als het nu in het Jaar van het Woord van God mag plaatsvinden, mogen we nog meer benadrukken dat ook God jou vraagt om een woord van God te zijn in de wereld, in de parochies waar je werkt, met de mensen met wie je omgaat en die je ontmoet, ten dienste van het Woord van God dat zich ook in onze dagen mag uitbreiden. En Ed, je hebt je studies afgerond en je zult ook met het Woord van God in je hart diaken mogen zijn. Je hebt het Woord van God ook zelf bewust ontvangen en je hebt het ook in menig project in een inloophuis gedeeld met de mensen die hun hart en oren wisten te openen. Ook jij mag met het Woord van God in je hart een diaken zijn in ons bisdom, in onze Kerk.

En weet u wat nou het gekke is, broeders en zusters, natuurlijk is de krimp in onze Kerk niet zo veranderd. Je kunt zo'n trend niet zomaar ombuigen alsof het een stang is die je in heet vuur houdt en dan weet bij te buigen. Maar ik geloof dat zelfs in een kleiner wordende Kerk, ik geloof dat zelfs in tijden van krimp dat Woord van God zich wel degelijk kan uitbreiden. Want er is ook in ons eigen leven nog steeds meer verdieping nodig, nog meer bezieling nodig. En het gaat niet alleen om de aantallen met wie wij de Kerk mogen vormen, maar ook of we heel ons hart geven aan de Heer of slechts een klein stukje. Of we heel ons hart toevertrouwen aan God, of alleen met Kerstmis. Of we heel ons hart met de Heer verbinden, of alleen als het ons uitkomt. En zo is in een krimpende Kerk groei mogelijk en uitbreiding van het Woord

van God in de mate waarin wij ons laten raken door het levende Woord en het geschreven Woord. En zeggen we met Ed en Melchior: hier zijn wij, kom met uw Woord in ons hart en maak ons tot getuigen en werkers van uw liefde. Amen.

HOMILIE

van Mgr. Dr. J.H.J. van den Hende, laatste eucharistieviering in de kerk Verrijzenis van de Heer (Parochie Heilige Bernadette), zondag 20 september 2020, Rotterdam Schiebroek

Jesaja 55, 6-9; Filippenzen 1, 20c-24.27a; Matteüs 20, 1-16a

Broeders en zusters in Christus, het is wel een beladen moment om hier samen deze laatste eucharistie te vieren. En al een aantal maanden hangt die beladen sfeer rond deze kerk en rond ons hart. We hadden al in maart onze laatste viering willen houden. Toen hadden we nog helemaal niet te rekenen met afstanden van anderhalve meter. Maar toen kwam het coronavirus met alle beperkingen van dien. En nu dan toch, ondanks dat corona nog heerst, onze laatste eucharistieviering in deze kerk. Het is zoals gezegd een beladen moment. Er zullen herinneringen zijn van dankbaarheid, wat we aan mooie dingen mochten vieren, gebeurtenissen die u meemaakte en die u met deze kerk en met uw geloof verbond. Ook momenten van verdriet, van loslaten en verlies, dingen die we nooit helemaal verwerken misschien. Maar deze plaats, genoemd naar de Heer die verrezen is, brengt ook vandaag ons samen. In zekere zin kunnen we zeggen niet voor het laatst. Als deze kerk verdwijnt dan zullen we samen met het zorgcentrum van Aafje dat er komt ook een nieuwe echte kerk bouwen. Dan mogen we op deze plaats terugkeren en opnieuw ons geloof voeden, uit het Woord van God lezen en de eucharistie vieren.

Wat zet je nu voor plaatje voorop het boekje van vandaag? Je ziet hier heel goed dat het een kerkgebouw is dat gezien kan worden op de hoek van de straat. Voor velen zal het straks een bekende herinnering zijn. Maar tegelijkertijd heeft u ook uw eigen plaatjes in uw hoofd en in uw hart en misschien ook wel thuis, bij vieringen van een eerste communie, bij vieringen van het huwelijk en misschien van een uitvaart, bij het vieren van jubilea en het starten van een nieuwe priester. Het is duidelijk, broeders en zusters, dat al die plaatjes nooit op de voorkant van het boekje passen vandaag. Maar dat ze wel een plek hebben in uw hart, omdat ze verbonden zijn met uw concrete leven in en rond deze kerk.

Als je een kerk bouwt, heb je onwillekeurig toch de verwachting dat dat voor de eeuwigheid is. Zo hebben we vaak ook gedacht. En we zijn zeer

enthousiast geweest tot ver in de jaren zestig met het bouwen van veel nieuwe kerken. Vroeger was een kerk bouwen ook nog wel weer bepaald door hoever mensen moesten lopen toen er nog geen auto was, zelfs niet voor iedereen een fiets beschikbaar was, en zeker geen tram en metro. Nu is inmiddels de afstand tussen de kerken steeds groter geworden. En er zijn in Rotterdam in de afgelopen decennia ook al veel kerken gesloten. Soms kom je mensen tegen, en ook in uw gemeenschap kom ik die mensen tegen, die om het zo te zeggen al een paar keer zijn verhuisd, hun kerk hebben losgelaten en opnieuw zijn begonnen. De kerk loslaten en opnieuw beginnen in een nieuwe gemeenschap gaat niet altijd gemakkelijk en ik weet zeker dat de mensen die trouw gebleven zijn, die steeds weer die stap hebben gezet, vaak het meeste last en het meeste verdriet voelen. Meer dan de mensen die misschien al tientallen jaren niet aan dit gebouw hebben gedacht en niet meer hier zijn geweest om te vieren. Maar ook daar zullen mensen tussen zitten die hier momenten hebben beleefd van hun geloof, die momenten hebben beleefd van samen bidden, van samen Kerk zijn.

En vandaag de laatste eucharistieviering. Broeders en zusters, we hebben de lezingen van deze zondag genomen en ook de groene kleur die bij een gewone zondag hoort. Waarom? Omdat groen de kleur is van de hoop, van wat groeit en bloeit, ook het onverwachte, het kleine en het onaanzienlijke. Er heerst vaak somberheid: Er komt iets nieuws, maar wat komt daar van terecht? We trekken weg, maar hebben we wel de kracht om terug te keren? In die zin wordt ons geloof, wordt onze hoop, wordt onze liefde ook nu op de proef gesteld. En daarom zijn de lezingen die we vandaag horen voor ons ook lezingen die we in ons hart mogen sluiten.

De profeet Jesaja gelooft er heilig in dat God dicht bij zijn mensen wil wonen. Dat betekent dat als we deze kerk sluiten de Heer niet verdwijnt maar nog altijd een plaats heeft in ons hart. Hij keert zich niet van ons af, maar trekt eerder voor ons uit en blijft onze tochtgenoot: zoek de Heer nu Hij zich laat vinden (Jesaja 55, 6). Een echte uitdaging, broeders en zusters, de Heer laat zich vinden. Hij maakt bekend dat Hij dichtbij ons wil zijn, dat Hij een God is die te midden van de mensen woont. Wij van onze kant mogen daarop antwoorden. Het is niet de bedoeling in de geest van Jesaja om te zeggen: als de Heer dan toch bij ons is dan komt het vanzelf wel goed, dan blijft Hij wel in de buurt. Natuurlijk, dat zal Hij zeker doen, want God is trouw en zichzelf verloochenen kan Hij niet. Maar er is ook de roeping die Hij in ons hart legt

en zegt: zoek Mij, blijft ook op jouw beurt dicht bij Mij en betrek Mij bij je leven, op de feestelijke momenten zowel als de momenten van verdriet en radeloosheid, Ik ben niet ver weg, prent dat in je hart en probeer ook steeds opnieuw bij Mij te blijven.

In zekere zin hebben we elkaar daar ook voor nodig, broeders en zusters. Je kunt diep in de put zitten en dan niet zoveel meer meekrijgen van de woorden van Jesaja. Misschien ontbreekt ons dan de energie of het vertrouwen. Wat is het dan goed dat de Heer ons de gemeenschap van de Kerk heeft gegeven. Want wat we ook meemaken en op hoeveel plaatsen we ook verspreid zijn, we worden uitgenodigd samen op te blijven trekken in geloof. Zo kunnen we voor elkaar bidden, en daar is vaak alle reden toe, we kunnen elkaar bemoedigen en opnieuw de woorden van vandaag van Jesaja in herinnering roepen: weet je wel wat de profeet Jesaja heeft gezegd, dat God dichtbij ons wil zijn, Hij zal ook dicht bij jou zijn, dicht bij jou blijven en ook dicht bij ons blijven in de komende tijd.

Broeders en zusters, Jezus maakt nog duidelijker hoezeer de liefde van God naar ons uitgaat. Er is eigenlijk een vreemd verhaal te beluisteren in het evangelie van vandaag. Een eigenaar van een wijngaard (in oogsttijd is daar ontzettend veel werk te verzetten) gaat er elk uur opnieuw op uit om mensen te vragen te komen werken bij hem. Hij vraagt niet naar hun leeftijd, niet naar hun diploma's of hun werkervaring en zelfs niet naar hun ijver. Maar hij zegt: kom mee, ik wil dat je bij mij komt in mijn wijngaard. Onwillekeurig, broeders en zusters, mag je de wijngaard ook vergelijken in bijbelse zin met onze Kerk en mag je die ook beschouwen als een beeld voor ons van onze parochie. We worden uitgenodigd om mee te trekken en samen te komen in de parochie als wijngaard van de Heer. Onze leeftijd kan verschillen, maar de Heer roept ons allemaal. Onze talenten kunnen van elkaar verschillen, maar de Heer wil ons samenbrengen. En wat we meemaken mogen we samen delen. Het wonderlijke is wel, dat mensen ook altijd meten en vergelijken: Ik ben al zoveel jaar bij de Kerk, komt er al een lintje? Ik ben al zoveel jaren vrijwilliger, zal men mij nog wel erkennen na al die jaren? Het is een beetje wat die arbeiders in de evangeliëlezing overkomt: als nota bene de laatst komenden evenveel krijgen als de eersten, slaan bij hen de stoppen door en zeggen ze: wat krijgen we nou, we hebben de hele dag gezwoegd, hebben ons de hele dag ingezet en hebben ons al die tijd beschikbaar gesteld en die nieuwlichters krijgen hetzelfde als wij? En dan zegt de eigenaar: ik heb jullie

toch niet slecht behandeld, ik geef jullie toch wat rechtvaardig is? Weet u wat het is, broeders en zusters, de Heer strooit niet met geldbedragen en wij als parochie al helemaal niet, want daar kunnen we niet zo makkelijk over beschikken, zoals u weet. Het is de Heer die juist een grotere gave schenkt aan ieder die zich aansluit, aan ieder die gehoor geeft aan de roeping van de Heer, namelijk Hij geeft ons de verbondenheid met Hem. Hij geeft ons een leven in geloof en liefde, een liefde en een leven sterker dan de dood, sterker dan verdriet. En zo, broeders en zusters, als we vandaag over die wijngaard horen dan mogen we zeggen: of we hier nu lang te kerke zijn gegaan, misschien wel vanaf het eerste uur, of pas later zijn aangesloten, de Heer roept ons allemaal en Hij kijkt ons naar het hart en als we veel gedaan hebben, zal Hij dat zeker zien en als we weinig gedaan hebben is Hem dat ook niet onbekend. Maar ten diepste brengt Hij ons samen, omdat we samen het volk van God mogen zijn. Hij brengt ons samen, omdat we de Kerk van nu mogen zijn. Een Kerk misschien met minder aanzien, een Kerk die veel minder tijd aan bouwactiviteiten kwijt is, maar wel een Kerk die nog steeds de gemeenschap is waar Hij zijn liefde en zijn trouw aan beloofd heeft.

En zo, broeders en zusters, zijn we hier vandaag met allemaal verschillende plaatjes in ons hart en uit verschillende periodes waarin we deze kerk hebben gekend, hier gebeden hebben en hier hebben samengewerkt. En alleen de Heer weet hoeveel u heeft gedaan en met hoeveel toewijding u hier heeft gelopen en gezeten en alleen de Heer weet hoe u uw hart verpand hebt aan deze plek. En dan moeten we toch zeggen: deze plek is ook weer niet het einddoel. Want de Heer die zijn Kerk heeft gesticht, maakt ons tot een Kerk van levende stenen die zich opnieuw mogen laten voegen in een nieuw bouwwerk, in een nieuwe toekomst. Daarmee is het oude niet waardeloos en daarmee wordt zeker niet gezegd je moet het acuut vergeten. Maar draag het mee in je hart, maar voeg ook nieuwe plaatjes toe, het visioen van wat nog komen kan, van wat we nog mogen verwachten en bovenal een visioen dat de inspiratie van God Geest nodig heeft. Ook als we nog niet precies weten waar het heengaat, mogen we toch erop vertrouwen dat de Heer ons leidt. Als we niet precies weten wat onze taak zal zijn, mogen we toch alvast bidden voor een goede toekomst. Als we niet precies weten hoe we het met elkaar moeten rooien, dan mogen we toch vertrouwen dat God die het goede werk begint het ook met ons zal klaren.

Broeders en zusters, er staat hier een prachtig bloemstuk op het altaar, speciaal gemaakt voor deze gelegenheid. Er steekt een grote roos bovenuit, die het beeld wil zijn van de Heer die verzezen is, die aan de dood onttrokken wordt, die te midden van alle somberheid en van alle duisternis zijn licht en toekomst schenkt. En de bloemen daaronder zijn degenen die staan te kijken naar de Heer. En misschien zijn al die verschillende kleuren de verschillende gemeenschappen die samen de huidige parochie van de heilige Bernadette vormen. De Heer trekt voor ons uit, ook als we straks een aantal elementen uit deze kerk zullen verplaatsen naar de Liduina kerk. Op de eerste plaats wordt het Woord van God, dat hier zo vaak geklonken heeft, weggedragen. Dan de relieken uit de altaren van de heiligen die ons in geloof zijn voorgedaan. En niet op de laatste plaats het heilig Sacrament, de Heer Jezus Christus die verzezen is en die bij ons is met de gave van zijn lichaam en bloed. Ook dat heilig Sacrament zullen wij meedragen. Niet om Hem buiten ons zicht te plaatsen of af te voeren voor altijd. Maar in het gelovige besef dat Hij in dit sacrament ook voor ons uitgaat en dat Hij bij ons blijft en ons bijeen houdt, omdat Hij ons fundament is. Zonder Hem hebben wij geen toekomst. Zonder Hem ontbreekt samenhang. Mogen wij in deze eucharistie bidden dat we het goede dat we hier ontvangen hebben mogen bewaren en dat we samen verder mogen trekken in het besef dat we er nooit alleen voor staan en dat het de Heer is die ons gelijkelijk wil schenken al het goede dat Hem eigen is: zijn hoop in ons hart, zijn liefde in onze woorden en in onze daden en het geloof als fundament van vertrouwen. Amen.

HOMILIE

van Mgr. Dr. J.H.J. van den Hende bij de sluiting van het bedevaartseizoen, 3 oktober 2020, Bedevaartkerk Brielle

Romeinen 8, 31b-39; Marcus 4, 35-41 (lezingen van de ‘mis ten tijde van een pandemie’)

Broeders en zusters in Christus, we zijn met een klein gezelschap in deze bedevaartskerk maar we weten dat veel mensen met hart en ziel met Brielle verbonden zijn. De Martelaren van Gorcum mogen zich verheugen over veel mensen die met hen bidden en tot hen bidden. Zelfs in onze tijd, waarin het soms lijkt alsof pelgrimages en bedevaarten op hun eind lopen is hier nog altijd en opnieuw een grote belangstelling en verbondenheid met de Martelaren van Gorcum. Het feest van de Martelaren ligt eigenlijk zo’n beetje in het midden van het jaar: 9 juli. Midden in het jaar, zoals het een centrale plaats heeft in ons geloof. Toen de martelaren stierven en hun getuigenis zo sprekend vele harten heeft geraakt, is altijd te midden van allerlei stormen, van oorlog, van reformatie, van onzekerheid, van armoede en ellende het getuigenis van de Martelaren in vele harten blijven leven.

Ook dit jaar mogen we zeggen dat we aan de Martelaren denken en tot hen bidden juist ook nu er zoveel moeilijkheden zijn met betrekking tot het coronavirus en de gevolgen ervan. We hadden niet kunnen denken aan het begin van het jaar dat we er zo door zouden worden bepaald en beïnvloed. En nu er in deze periode een tweede golf is, zie je bij veel mensen ook wel de angst van ‘niet nog een keer’, en ook wel de vermoeidheid ‘daar gaan we weer’ en ook wel de onzekerheid ‘hoe lang nog...’

Daarom is het niet zonder reden, broeders en zusters, dat wij vandaag bij de afsluiting van het bedevaartseizoen, waarin corona zo opspeelt, juist vandaag het misformulier ‘Ten tijde van een pandemie’ en de lezingen die daarbij horen gebruiken.

We hebben het getuigenis van Paulus gehoord in de eerste lezing, die zegt: als we de verrijzenis van de Heer aannemen, als we zijn overwinning op de dood letterlijk met heel ons hart belijden, kan niks ons van die zekerheid afhouden. Of het nu oorlog is of vervolging, of het pest is of haat, of het coronavirus en de gevolgen ervan, Christus wordt ons nooit afgenomen.

Want als Hij de dood heeft overwonnen, is Hij alle ellende en alle lijden de baas. En zo spreekt Paulus het vertrouwen uit: niets kan ons scheiden van de liefde van God die is in Jezus Christus.

En als je zo leeft in het licht van Pasen, dan is de nood die we nu ervaren en ook de pandemie met alle gevaar en onzekerheid vandien, niet los te zien van de onzekerheid en gevaren van de marteldood. De Martelaren hadden nooit hun getuigenis kunnen volhouden als ze niet de verrijzenis van Christus centraal zouden stellen in hun geloof. Ze zouden nooit met moed en vertrouwen hebben kunnen antwoorden om de eucharistie te verdedigen en om de band met de paus te bestendigen als ze niet het eeuwig leven in hun hart sloten, terwijl ze nog te lijden hadden en kwetsbaar waren. En zo, broeders en zusters, mogen wij zeggen dat zelfs de marteldood ons niet kan scheiden van Christus. Sterker nog, als mensen zoals de Martelaren sterven omwille van de Heer, dan laat Hij hen niet los, dan vallen ze niet in het duister, maar dan mogen zij rekenen op zijn eeuwige liefde.

Broeders en zusters, vandaag sluiten wij de afgelopen weken van het seizoen van de bedevaart af. Er zijn steeds weer groepjes geweest die hier kwamen bidden, de eucharistie kwamen vieren, voor het sacrament van boete en verzoening hier een plek vonden en die de Martelaren vroegen om hun voorspraak. Soms met lange gebeden misschien, maar vaak ook zonder omhaal van woorden met een kaarsje in het besef: God weet wat ik vraag, de Martelaren weten waar ik voor kom en waar ik mijn kracht moet vinden. Broeders en zusters, wanneer we ons erover verheugen dat ondanks corona toch steeds weer mensen zijn gekomen, dat we in alle bescheidenheid het hoogfeest van de marteldood mochten vieren, mogen we beseffen dat dat mogelijk was omdat altijd weer de deur van de bedevaatskerk open stond, dat er altijd weer mensen waren, en velen van u zijn hier, die de mensen ontvingen en gastvrijheid boden ter ere van de Martelaren.

Het is opnieuw Paulus die schrijft in een van zijn brieven: beoefent de gastvrijheid, want je weet nooit wie je ontvangt (Hebreeën 13, 2; Romeinen 12, 13). En zo, wanneer deze kerk de afgelopen maanden open was voor allerlei mensen die kwamen bidden, kwamen vieren, vergeving kwamen vragen, hebben we daarmee de gastvrijheid van Christus kunnen betonen die niet alleen de deur van deze kerk opent, maar ook zijn hart voor ons openhoudt, die niet alleen de weg hiernaartoe uitnodigend wil zijn, maar die ook zelf de weg is, de waarheid en het leven (Johannes 14, 6).

Veel mensen zijn onzeker geworden door de coronapandemie. Heel veel dingen die soms toch al kwetsbaar zijn, spelen extra op: ziekte, eenzaamheid, de neiging angstig te zijn of onzeker. Veel mensen hebben in hun hart veel te verwerken juist in deze tijd. En dan hebben we het nog niet over de grote maatschappelijke veranderingen: deuren die dichtgaan van theaters en scholen en zelfs als Kerk hebben we een tijdje niet de deur kunnen openen om de eucharistie te vieren. Dat doen we nu weer wel en het lijkt alsof we wat gewend zijn aan bepaalde strikte maatregelen, zoals looproutes, je handen wassen en de communie ontvangen met een pincet en van achter een scherm. Wat moet dat toch dat scherm, zeggen sommige mensen wel tegen mij, ben je bang? Ik ben niet bang. Maar ik wil wel met zorgvuldigheid omgaan met de eredienst aan God en ook zorgvuldig met ieders gezondheid. De Heer zegt immers dat we Hem mogen dienen met heel ons hart, met heel onze ziel, maar ook met ons verstand (Marcus 12, 30). En als er sprake is van gevaar en de verspreiding van een besmetting, moeten we ook ons verstand gebruiken.

Het is én ons verstand en ons hart. Het is én ons geloof en de inzichten van de wetenschap die samengaan in een goede ordening in onze liturgie. Al is het soms een hindernisbaan als je binnenkomt, als je eenmaal samen bidt, als je eenmaal je hart opent voor de liturgie, dan komt de focus toch weer op Christus die centraal staat, die zijn leven heeft gegeven aan het kruis, die de man van smarten is, maar die ook de Heer is van het eeuwig leven, de troost van de martelaren, de troost van de vele bedevaartgangers en ik hoop en bid ook uw troost en uw steun.

Mogen we bidden in deze tijd, waarin we ook de komende maanden te maken hebben met corona en wanneer deze kerk weer gesloten is en het bedevaartseizoen ten einde, dat we weten dat de voorspraak van de Martelaren blijft en dat hun hart altijd geopend is voor onze vragen en onze noden. En mogen wij in dat vertrouwen elkaar aansporen om door te gaan op de weg van het evangelie, ook als het moeilijk is, ook als het ons eenzaam maakt, ook als het pijn doet en verdriet en rouw. De Heer laat ons niet los. Want Paulus zegt: niets kan ons scheiden van de liefde van God (Romeinen 8, 39). Dat is het getuigenis van de Martelaren en dat mag ons geloof en fundament zijn in onzekere tijden. Amen.

HOMILIE

van Mgr. Dr. J.H.J. van den Hende, Heilige Mis voor de eeuwige geloften van zuster M. Fabiana Laila van de Orde van de Allerheiligste Verlosser van de heilige Birgitta, 8 december 2020, Kapel van de Zusters Birgittinessen in Weert

Genesis 3, 9-15.20; Efeziërs 1, 3-6.11-12; Lucas 1, 26-38

Dank zeggen dat is de betekenis van eucharistie. We mogen voor God staan die ons roept tot een bijzondere taak. Dat kunnen heel veel taken zijn, maar een hele bijzondere opdracht is religieus zijn in de gemeenschap van zusters. We mogen de Heer danken, omdat Hij nooit zijn plannen met ons wijzigt. God heeft een plan voor ogen waar het gaat om de betekenis en zin van ons leven. Immers, in liefde heeft Hij ons voorbestemd zijn kinderen te worden (cf. Efeziërs 1, 5). Mensen daarentegen zijn minder vasthoudend en meer kwetsbaar en kunnen andere wegen gaan en de mensheid is heel andere wegen gegaan dan God heeft gevraagd.

In de eerste lezing hoorden we hoe de zonde zijn intrede deed in de wereld. De mens is naar Gods beeld geschapen (Genesis 1, 27). De schepping is er op de eerste plaats, opdat God en de mens elkaar kunnen ontmoeten en dat gebeurt bij elke roeping die daadwerkelijk gestalte krijgt. Maar de zonde deed zijn intrede en we leven als mensen niet altijd conform onze roeping. In Genesis wordt uitgelegd dat de mens toch eigen wegen gaat en als de mens zonde begaat, komt er ook schaamte in het leven van de mens die dan ziet dat hij naakt is. De mens dacht misschien met de vrucht van de boom te eten wijs te worden als God, maar moet erkennen dat hij kwetsbaar is en naakt en afhankelijk. Dat is de diepste wijsheid, we zijn als mens afhankelijk van God en ons leven krijgt pas betekenis in het licht van Gods bedoelingen.

Tegelijkertijd is het nodig dat je als mens verantwoordelijkheid neemt waar het gaat om je roeping. Adam neemt geen verantwoordelijkheid. Hij verwijst naar de vrouw, en de vrouw verwijst naar de slang: het was zijn plan, de slang heeft mij verleid. Dat de mens zondigt is al tegen Gods plan in, maar dat de mens geen verantwoordelijkheid neemt voor zijn fouten en zonden maakt het moeilijker. Als de mens autonoom wil zijn, hoe kun je dan daden doen die je niet verantwoordt? God maakt ons naar zijn beeld en gelijkenis, Hij geeft de mens een geweten en een hart. In Jezus Sirach staat het mooi:

God geeft ons een hart om te denken (Jezus Sirach 17, 6). Ons hart, onze hele persoon is betrokken bij wat we doen en laten, bij wat we zeggen en denken.

Adam en Eva hebben niet met hun hart gedacht. Ze hadden niet het plan van God voor ogen, maar hun eigen verlangens om net zo groot te worden als God. Het is maar goed dat Gods plannen toch doorgaan en dat Hij barmhartig is, en dat Hij niet stopt wanneer de mens niet op zijn pad is. God maakt het mogelijk dat we in zijn heilsgeschiedenis een plaats hebben. God gaat volgens zijn plan van liefde nog verder, Hij wil te midden van kwetsbare mensen leven. Hoogtepunt in de heilsgeschiedenis is de menswording van God. Hij komt te midden van ons en laat zijn liefde en barmhartigheid zien (cf Titus 3, 4). We zongen aan het begin van deze eucharistieviering “Christus is ons genoeg” (cf. 2 Korintiërs 12, 9) en dat kun je alleen zeggen als je je afhankelijk weet van God, je respect hebt voor zijn plan en zijn roeping wil aannemen.

Veel mensen denken dat als je een gelofte doet zoals vandaag gedaan wordt door zuster Fabiana, dat je dan als mens niet meer vrij bent en je eigen plannen niet meer kunt maken. Wij weten dat het anders is. Als je God leert kennen en weet dat je leven pas betekenis krijgt door God, is het je grootste vrijheid als je ja kunt zeggen, dat je de Heer kunt antwoorden: hier ben ik.

Zuster Fabiana, u hebt dat gedaan. Als we in Nederland zeggen “je moet je plaats kennen” dan betekent het dat je op je plek word gezet. Maar in gelovige, in bijbelse zin word je niet gekleineerd, maar leeft de mens juist op volgens het plan van God. Adam durfde niet te zeggen “hier ben ik”. Adam en Eva verborgen zich toen God hen riep (Genesis 3, 8-10), maar wij mogen ons juist in antwoord op zijn roepstem voor de Heer stellen en zeggen: “Hier ben ik.” En we horen daarbij onze eigen naam, want een mens is een persoon met een eigen hart en een eigen ziel en het is belangrijk dat een mens persoonlijk ja zegt op Gods uitnodiging.

Als de mens “ja” zegt, is het belangrijk te weten dat we dat doen in de gemeenschap van de Kerk, te midden van andere mensen. Het kloosterleven laat zien dat de mens is geschapen naar Gods beeld en geroepen tot gemeenschap. De Goddelijke Drie-Eenheid, de eenheid van Vader, Zoon en Geest, is gemeenschap die overvloedt van liefde. Uw “ja” mag klinken in de gemeenschap van uw medezusters, in de gemeenschap van de Kerk. En die is

internationaal, misschien wel meer dan ooit tevoren. Nederland spreekt vaak van krimp in de Kerk en dat is ook zo. Er zijn hier minder katholieken. Maar dat betekent niet dat de Heer ons loslaat en zijn plannen met ons veranderen. De Heer blijft dezelfde gisteren en vandaag (Hebreeën 13, 8) en we hebben vertrouwen in zijn weg en zijn waarheid (Johannes 14, 6).

Ik prijs me gelukkig dat we een internationale Kerk zijn, we mogen elkaar spreken in de taal van het hart en zeggen: “Christus is ons genoeg.” Zuster Fabiana, u zegt met heel uw hart “ja” en dat mag u doen met de kracht van de Geest, dat hoorden we vandaag ook. Als God een mens een roeping geeft, is dat nooit zonder zijn hulp. Maria die geroepen wordt om de Heer te baren, wordt geholpen door de Geest. Ze wordt overschaduwd door de Heilige Geest, niet alleen om zwanger te worden maar ook om kracht te krijgen. “Mij geschiede naar uw woord” (Lucas 1, 35-37), zegt ze, dat Gods plan betekenis mag krijgen in haar leven. Zo heeft ze zich toegewijd. Christus is haar genoeg. Zo mag u zeggen: met de kracht van de Heilige Geest durf ik het aan en kan ik ja zeggen en mijn roeping ontdekken, aannemen en trouw blijven.

Mogen we bidden dat in uw kloostergemeenschap de roeping die ieder van u van God gekregen heeft steeds aandacht krijgt en gevoed wordt door uw gebed en de lezing van de Schrift en het vieren van de eucharistie. We mogen blijven zeggen in de viering van de eucharistie: dank U Heer, dat wij een plaats hebben in uw plan. Ik ben er zeker van dat u als kloostergemeenschap een plaats heeft in Gods plan, zoals de Kerk een plaats heeft in de wereld om de mens bij God te brengen en van God te getuigen in daden van liefde en trouw aan onze roeping. Amen.

HOMILIE

van Mgr. Dr. J.H.J. van den Hende in de kerstnachtmis, donderdag 24 december 2020, HH. Laurentius en Elisabeth Kathedraal, Rotterdam

Jesaja 9, 1-6; Titus 2, 11-14; Lucas 2, 1-14

Broeders en zusters in Christus, het is een bijzondere kerstnacht, zo zei de plebaan aan het begin van deze viering. Een bijzondere kerstnacht, omdat we deze niet in een volle kerk kunnen vieren met een massa mensen. Velen van u kunnen gelukkig wel meevieren via de livestream en ik weet dat velen dat zullen doen. En niet alleen hier in onze kathedraal, maar ook in verschillende parochiekerken is men in de afgelopen maanden heel handig geworden met het technische verhaal van livestreamen. Kerstnacht via de digitale weg.

Niet alleen in ons land, maar wereldwijd heeft Kerstmis te maken met allerlei beperkingen, met voorzichtigheid, zelfs tot in Rome en Bethlehem toe. De mensen van Bethlehem, zo werd vandaag op het journaal gezegd, voelen de leegte, dat veel mensen niet naar de Geboortekerk van Jezus komen, dat veel mensen niet naar Bethlehem komen om een lange reis te maken en samen de geboorte van de Heer te vieren. Onwillekeurig hebben ook in ons bisdom mensen het gevoel dat het allemaal leeg is, misschien wel tot een leeg hart aan toe. Toch, broeders en zusters, is deze bijzondere kerstnacht met lege kerken geen holle viering, geen Kerstmis zonder betekenis, geen eucharistie zonder inhoud. Integendeel, het is de Heer die ons met elkaar verbindt. Het is de Heer zelf die inhoud geeft aan dit feest, die de oorsprong is van het licht en de vrede die wij mogen ontvangen.

Broeders en zusters, ook vandaag klinkt het kerstevangelie hier in de kerk en op vele plaatsen, waarin verkondigd wordt dat Gods Zoon mens wordt in deze wereld. Als er al leegte was, als mensen al het gevoel hadden onbestemd te zijn in hun leven, dan is met de komst van de Heer een nieuwe periode aangebroken in onze geschiedenis. God is niet ver weg, maar dichtbij. God blijft niet op een afstand, maar wil in ons midden wonen. En daarbij klinken ook de woorden: vrees niet. Wat betekent dat “vrees niet”? Het betekent niet dat we ineens alle angst moeten vergeten. Het betekent niet dat we niet meer bang zouden kunnen zijn, misschien ook wel in deze bijzondere tijd waarin mensen onzeker worden door het coronavirus en vele zekerheden uit handen lijken te zijn geslagen, zelfs die van de medische wetenschap. “Vrees niet”

betekent niet dat wij de moeilijkheden van deze tijd ontkennen en ook niet de strijd, de offers en de teleurstelling. Maar wel dat we door al deze gevoelens heen, door al deze moeilijkheden heen, door al deze weken en maanden met het gevoel met leegte te maken te hebben, ons opnieuw vastklampen aan de Heer die is mens geworden.

De brief aan Titus getuigt dat Gods goedheid, zijn genade, in deze wereld is gekomen. Dat is niet op de eerste plaats iets om uit je hoofd te leren of op te schrijven. Maar om je hart te openen voor de Persoon van Jezus Christus. “Wat is precies ons geloof?” heeft paus Benedictus ooit gezegd in de encycliek *Deus Caritas Est* (n. 1). Dat is niet iets dat we uit ons hoofd leren, of dat we zo kunnen opzeggen, of een hele reeks aan wetenschappen en wijsheden. Ons geloof is op de eerste plaats dat wij de Persoon van Jezus Christus mogen ontmoeten, dat we in deze wereld de gebeurtenis mogen kennen van zijn menswording, zijn lijden en sterven. Het zijn ook deze woorden, dat ons geloof op de eerste plaats ontmoeting is met de Persoon van Christus, die paus Franciscus herhaalde in zijn eerste grote schrijven, de exhortatie *Evangelium Gaudium* (n. 7). Het evangelie ontvangen en het evangelie verspreiden. De vreugde van de Heer aannemen en die vreugde met elkaar delen. De liefde van God leren kennen en die liefde ook in ons leven toelaten en zoveel mogelijk verspreiden.

Broeders en zusters, het kerstfeest is helemaal geen holle frase, het is geen lege bedoening, want wanneer wij ons opnieuw laten bemoedigen, verlichten en verrijken door de Persoon van Jezus dan vult Hij ons leven, onze Kerk en onze wereld. Misschien is deze tijd waarin we leven juist wel een buitenkans om weer opnieuw Christus centraal te stellen. Als je Kerstmis kunt vieren met de hele wereld, met alle toeters en bellen, met alle royale gebeurtenissen en tradities, dan lijkt het misschien wel alsof wijzelf degenen zijn die bij dit feest centraal staan, dan lijkt het misschien wel of wijzelf dit feest inhoud geven met onze eigen persoon. Maar het is Christus die in ons midden komt en die Kerstmis betekenis en inhoud geeft. Sterker nog, broeders en zusters, waar we ook zijn, waar we ook meebidden via livestream of alleen met ons hart, hier in de kerk of misschien wel elders in de wereld, het is de Heer die ons verbindt, die ons bij elkaar houdt en die ons tot één gemeenschap maakt.

Het is bijzonder als we in het kerstevangelie lezen over Jezus' geboorte. Er is verdeeldheid. Er zijn mensen die het allemaal goed voor elkaar hebben

in de stad én Maria en Jozef die geen plek kunnen vinden. Er zijn mensen die er warmpjes bij zitten én de herders in het veld die ontberingen moeten doorstaan om bij hun kudde te blijven. Ook in onze tijd zijn er tegenstellingen en tweedeling in onze wereld, en corona heeft die tegenstellingen en verdeeldheid nog vergroot zo lijkt het, tussen arm en rijk, tussen ziek en gezond, tussen veel kansen hebben en nauwelijks ontplooiingsmogelijkheden krijgen. Vooraan staan of niet eens achter aan kunnen sluiten, je eigen plek hebben om te wonen in veiligheid, of op de vlucht zijn met onzekerheid en ontberingen. Onze wereld, broeders en zusters, zou pas leeg zijn als we ons niets aan zouden trekken van deze verdeeldheid. Onze wereld zou pas hol worden en zonder betekenis raken, als we ons neer zouden leggen bij zoveel tegenstellingen en onrecht.

De Heer wordt mens en aan wie wordt Hij het eerst gepresenteerd als de engelen vol jubel zingen? Dat zijn de herders in het veld, bij een onaanzienlijk optrekje dat voor de nacht wordt gebruikt door Maria, Jozef en het Kind. God gaat naar de allerkleinsten, naar de allerarmsten. God opent zijn hart in de eerste plaats voor hen die in de kou en in moeilijkheden zitten. Natuurlijk is de Heer er ook voor degenen die er warmpjes bij zitten en een dak boven hun hoofd hebben. Maar zouden wij niet zelf leeg zijn en zonder betekenis als we ons neer zouden leggen bij armoede, bij onveiligheid, bij onrecht, honger en dorst? In de afgelopen weken op weg aar Kerstmis hadden we in onze kerken de Adventsactie. We hebben heel bijzonder aandacht gevraagd voor kinderen en families die het moeilijk hebben om hun eten te verbouwen en schoon water te hebben. Wat voor ons hier in Nederland misschien zo gewoon is, is elders helemaal niet gewoon. En het begint al aan de randen van Europa op Lesbos, waar vele mensen in erbarmelijke omstandigheden verblijven en nog steeds de hoop hebben op een betere toekomst. De Adventsactie ging over kinderen en gezinnen in Latijns-Amerika en Afrika. De actie was bedoeld om hen te helpen en de middelen te geven opdat ze ook daar goede voeding kunnen verbouwen, groenten, gewassen en vers gezond water. Wat moet een mens als hij opgroeit zonder gezond voedsel en water? Wat is de toekomst van kinderen als ze moeten opgroeien zonder werkelijk een gezond bestaan? Nee, broeders en zusters, we hebben ons niet neergelegd bij de leegte van onverschilligheid, bij de leegte van ieder voor zich, bij de leegte van als ik het maar goed heb. Nee, de Adventsactie was juist begonnen om ook zorg te hebben heel concreet voor het leven en de opbouw van het leven van jongeren met goed voedsel, met water en veiligheid.

In deze nacht zijn de kerken gesloten. De supermarkten zijn nog open trouwens, je kunt er tot twaalf uur nog langs voor je kalkoen en je fles wijn misschien niet want dat is na acht uur verboden. De kerken zijn gesloten, maar onze kerstnacht is niet leeg als wij de Heer centraal stellen. Onze kerstnacht is vol betekenis als wij ons hart open stellen voor de Heer die gekomen is om zijn liefde aan ons te geven, om ons te leren wat dienstbaarheid is en goedheid. Want Hij is op aarde verschenen met zijn goedheid en zijn mensenliefde om ons aan te raken met deze gaven van God.

Broeders en zusters, op vele plaatsen wordt Kerst gevierd. Soms in grote rijkdom en soms in armoede. Soms in eenzaamheid en soms met verbondenheid op afstand. Mogen wij met elkaar verbonden zijn, heel bewust en heel bijzonder in dit uur, en het besef hebben dat het om de Heer draait in ons leven, dat ons geloof gaat over onze band met Hem, en dat wij van Hem leren wat liefde is, wat waarachtig mens zijn betekent, wat onze roeping is in deze wereld. Mogen we zo in deze viering met gesloten deuren wel ons hart blijven openen om God met zijn goedheid binnen te laten en van Hem te leren waartoe wij geroepen zijn en waardoor onze wereld steeds opnieuw meer en meer de gestalte mag aannemen van het Rijk van God, met zijn liefde en trouw, met zijn verbondenheid en gemeenschapszin, met zijn eerbied voor het leven en met liefde zonder eind. Amen.

DECREET TOT SLUITING VAN DE KERK ONZE LIEVE VROUW VAN DE VREDE TE ROTTERDAM

Gezien

het feit dat het kerkgebouw aan de Korfmakersstraat 131 te Rotterdam is gebouwd ten behoeve van het Apostolisch Genootschap in de periode 1958-1960;

dat deze kerk door het Apostolisch Genootschap buiten gebruik is gesteld in 1990;

dat het kerkgebouw is overgenomen door het RK bisdom Rotterdam ten behoeve van de RK Portugeessprekende gemeenschap;

dat deze RK Portugeessprekende gemeenschap de status heeft van quasiparochie met de naam Onze Lieve Vrouw van de Vrede;

Overwegende

dat het gebouw bestaat uit een kerkzaal met diverse nevenruimtes en staat op een perceel van 724 m², circa 65% van het perceel bebouwd is en tevens een trafostation van de gemeente Rotterdam aanwezig is;

dat de staat van onderhoud matig is en het kerkgebouw onvoldoende veilig is voor gebruik als zodanig;

dat aan beide zijden van de kerk schoolgebouwen staan van de Rotterdamse Vereniging voor Katholiek Onderwijs (RVKO);

dat deze Rotterdamse Vereniging voor Katholiek Onderwijs bereid is het kerkgebouw te kopen voor een bedrag van 400.000 euro in de huidige staat met alle lusten en lasten, met het oogmerk het gebouw te slopen en de naastgelegen school uit te breiden;

dat het bedrag van 400.000 euro marktconform is, in het bijzonder gelet op het sobere karakter van de locatie, de staat van onderhoud en de ligging van het perceel;

dat voor de RK quasiparochie O.L. Vrouw van de Vrede een kerkgebouw beschikbaar is in Blijdorp, zijnde de kerk van O.L. Vrouw van de Rozenkrans en H. Albertus, behorende tot de parochie H. Johannes, voor welke parochie dit kerkgebouw op termijn boventallig wordt, gelet op het teruglopend aantal parochianen en kerkgangers;

dat het kerkgebouw voor de Kaapverdiaanse gemeenschap is intern verbouwd met het oogmerk te komen tot voldoende nevenruimtes voor met name catechetische en diaconale activiteiten;

dat deze verbouwing gefinancierd kan worden uit de opbrengst van de verkoop van het kerkgebouw aan de Korfmakersstraat 131;

dat het kerkgebouw O.L. Vrouw van de Rozenkrans en H. Albertus gedurende en na de verbouwing in gebruik is gebleven voor zowel de Nederlandstalige als de Kaapverdiaanse gemeenschap;

dat de verbouwde kerk van O.L.V. van de Rozenkrans en H. Albertus op 2 februari 2020 opnieuw is geconsacreerd in aanwezigheid van gelovigen uit beide parochies i.c. H. Johannesparochie en parochie Onze Lieve Vrouw van de Vrede;

dat de leden van de Priesterraad van het bisdom Rotterdam d.d. 20 november 2018 zijn geïnformeerd over de toekomst van de kerkgebouwen in de stad Rotterdam;

dat de leden van het Kathedraal Kapittel en de Raad voor Economische Aangelegenheden zijn gehoord over bovenstaande transactie;

dat de voorbereiding van het decreet blijkens bovenstaande overwegingen ook overigens is geschied in overeenstemming met canon 1222 paragraaf 2 en canon 50 van het Wetboek van Canoniek Recht 1983;

dat, gelet op het bovenstaande, sprake is van een ernstige reden die het raadzaam maakt dat de kerk Onze Lieve Vrouw van de Vrede te Rotterdam zal worden gesloten en niet langer voor de goddelijke eredienst zal worden gebruikt.

Besluit

dat de R.K. kerk Onze Lieve Vrouw van de Vrede, gelegen aan de Korfmakersstraat 131 te Rotterdam, met ingang van 15 juli 2018 is gesloten en aan de goddelijke eredienst onttrokken;

dat daartoe op 8 juli 2018 met parochianen voor de laatste keer de heilige eucharistie is gevierd waarna het heilig sacrament naar de kerk O.L. Vrouw van de Rozenkrans en H. Albertus is overgebracht.

En vraagt

dat de pastoor of diens plaatsvervanger en de leden van het bestuur van de R.K. quasiparochie Onze Lieve Vrouw van de Vrede te Rotterdam er zorg voor dragen dat de in de kerk Onze Lieve Vrouw van de Vrede te Rotterdam aanwezige kerkinventaris die eigendom is van de R.K. quasiparochie Onze Lieve Vrouw van de Vrede te Rotterdam in goede afstemming met betrokkenen veilig wordt gesteld;

dat de herbestemming van de eventueel nog in de kerk Onze Lieve Vrouw van de Vrede te Rotterdam aanwezige kerkinventaris zal plaatsvinden met inachtneming van artikel 53 van het Algemeen Reglement voor het bestuur van een parochie van de Rooms-Katholieke Kerk in Nederland;

dat het besluit van dit decreet ter kennis wordt gebracht van de parochianen van de Rooms-Katholieke quasiparochie Onze Lieve Vrouw van de Vrede te Rotterdam.

Binnen de termijn van tien nuttige dagen na betekening van dit decreet kan overeenkomstig canon 1734 van het Wetboek van Canoniek Recht 1983 aan ondergetekende een verzoek om verbetering of herziening van dit decreet gedaan worden.

Als datum voor betekening van dit decreet bepaal ik 31 maart 2020.

Rotterdam, 31 maart 2020

+ J.H.J. van den Hende
bisschop van Rotterdam

Dr. F.J. Vermeulen
kanselier

Decreetnummer 2020/001

DECREET TOT SLUITING VAN DE KERK H. HART VAN JEZUS TE SCHIEDAM

Gezien

het feit dat het bestuur van de Rooms-Katholieke Parochie De Goede Herder te Schiedam, Vlaardingen en Maassluis aan de bisschop van Rotterdam een met redenen omkleed verzoek heeft voorgelegd om de Rooms-Katholieke kerk H. Hart van Jezus, gelegen aan de Rijnstraat 1 te Schiedam te sluiten en aan de goddelijke eredienst te onttrekken;

Overwegende

dat de Goede Herderparochie te Schiedam, Vlaardingen en Maassluis is opgericht in 2011 door fusie van de parochies H. Hart van Jezus te Schiedam, H. Jacobus en Martinus te Schiedam, St. Liduina en O.L.V. Rozenkrans te Schiedam, St. Jan de Doper en O.L.V. Visitatie te Schiedam, HH. Andreas, Petrus en Paulus te Maassluis en H. Willibrord te Vlaardingen;

dat het bestuur van de Goede Herderparochie in 2016 een onderzoek heeft gedaan naar de vitaliteit van de parochie;

dat de resultaten van het onderzoek zijn vastgelegd in een rapport met als titel “Hoe staan we er voor na vijf jaar. Onderzoek naar de stand van zaken in de parochie ‘de Goede Herder’ Schiedam-Vlaardingen-Maassluis”;

dat het onderzoeksrapport liet zien dat er sprake was van een scherpe daling in de participatie van de katholieken in de parochie;

dat voornoemde scherpe daling een wezenlijke dreiging betekende voor de pastorale activiteiten en de financiën;

dat het onderzoeksrapport is besproken op 12 november 2016 met de kernvrijwilligers;

dat het onderzoeksrapport door pastoor Ch.E.M. Duynstee en het parochiebestuur van de parochie De Goede Herdere is besproken op 15 december 2016 en 26 januari 2017 met de bisschop van Rotterdam;

dat onderzoeksrapport en gesprekken hebben geleid tot de notitie “Stip op de horizon” (mei 2017);

dat voornoemde “Stip op de horizon” inhoudt dat binnen vijf jaar in elke stad één geloofsgemeenschap wordt gevormd;

dat elke geloofsgemeenschap één centrum voor vieren, leren en dienen behoudt;

dat de bisschop van Rotterdam een voorbehoud heeft gemaakt voor wat betreft Schiedam en de St. Jacobuskerk te Schiedam-Kethel ‘vooralsnog’ open blijft als ook de parochiekerk St. Liduina en O.L. V. Rozenkrans te Schiedam (de basiliek);

dat het parochiebestuur op 10 juni 2018 opnieuw in gesprek is gegaan met de vrijwilligers over het voorgenomen besluit;

dat er gesprekken geweest zijn van de pastoor en/of het parochiebestuur van de parochie De Goede Herder met de bisschop i.c. het bisdombestuur op 24 april 2018, 4 juli 2018, 6 december 2018, 21 maart 2019 en 20 september 2019;

dat het bisdombestuur in de persoon van de vicaris-generaal, de algemeen econoom en de ambtelijk secretaris van de bisdomstaf gesproken heeft met de parochianen van de locatie St. Jan de Doper en O.L.V. Visitatie te Schiedam op 7 oktober 2019;

dat het bisdombestuur in de persoon van de vicaris-generaal, de algemeen econoom en de ambtelijk secretaris van de bisdomstaf gesproken heeft met de parochianen van de locatie H. Hart van Jezus te Schiedam op 15 oktober 2019;

dat het bisdombestuur in de persoon van de vicaris-generaal, de algemeen econoom en de ambtelijk secretaris van de bisdomstaf gesproken heeft met de parochianen van de locatie St. Liduina en O.L.V. van de Rozenkrans op 7 januari 2020 ter zake de voorgenomen sluiting van voornoemde kerken met als onderwerp wat het voor de gemeenschap van de basiliek betekent om onderdeel te worden van de éne Schiedamse geloofsgemeenschap;

dat de leden van de Priesterraad van het bisdom Rotterdam d.d. 19 november 2018 zijn gehoord over het voorgenomen besluit de kerken H. Hart van

Jezus te Schiedam en St. Jan de Doper/O.L. Vrouw Visitatie te Schiedam te onttrekken aan de eredienst;

dat de leden van het Kathedraal Kapittel schriftelijk zijn geconsulteerd over voorgenomen besluit de kerken H. Hart van Jezus te Schiedam en St. Jan de Doper/O.L. Vrouw Visitatie te Schiedam te onttrekken aan de eredienst (periode 7-15 februari 2020);

dat de pastoor en de andere leden van het pastoraal team en het parochiebestuur al het nodige doen en zullen blijven doen ten behoeve van de pastorale zorg aan de parochianen van de locatie H. Hart van Jezus te Schiedam;

dat de voorbereiding van het decreet blijkens bovenstaande overwegingen ook overigens is geschied in overeenstemming met canon 1222 paragraaf 2 en canon 50 van het Wetboek van Canoniek Recht 1983;

dat, gelet op het bovenstaande, sprake is van een ernstige reden die het raadzaam maakt dat de kerk H. Hart van Jezus te Schiedam zal worden gesloten en niet langer voor de goddelijke eredienst zal worden gebruikt.

Besluit

dat de R.K. kerk H. Hart van Jezus, gelegen aan de Rijnstraat 1 te Schiedam, met ingang van 14 september 2020 is gesloten en aan de goddelijke eredienst onttrokken;

dat daartoe op 13 september 2020 met parochianen voor de laatste keer de heilige eucharistie is gevierd;

En vraagt

dat de pastoor of diens plaatsvervanger en de leden van het bestuur van de R.K. parochie De Goede Herder te Schiedam, Vlaardingen en Maassluis er zorg voor dragen dat de in de kerk H. Hart van Jezus te Schiedam aanwezige kerkinventaris die eigendom is van de parochie De Goede Herder, locatie H. Hart van Jezus te Schiedam in goede afstemming met betrokkenen veilig wordt gesteld;

dat de herbestemming van de eventueel nog in de kerk H. Hart van Jezus te Schiedam aanwezige kerkinventaris zal plaatsvinden met inachtneming van

artikel 53 van het Algemeen Reglement voor het bestuur van een parochie van de Rooms-Katholieke Kerk in Nederland;

dat het besluit van dit decreet ter kennis wordt gebracht van de parochianen van de Rooms-Katholieke parochie De Goede Herder, locatie H. Hart van Jezus te Schiedam.

Binnen de termijn van tien nuttige dagen na betekening van dit decreet kan overeenkomstig canon 1734 van het Wetboek van Canoniek Recht 1983 aan ondergetekende een verzoek om verbetering of herziening van dit decreet gedaan worden.

Als datum voor betekening van dit decreet bepaal ik 14 augustus 2020.

Rotterdam, 14 augustus 2020

+ J.H.J. van den Hende
bisschop van Rotterdam

Drs. A.M.C.B. de Jong
ambtelijk secretaris bisdomstaf

Decreetnummer 2020/002

DECREET TOT SLUITING VAN DE KERK ST. JAN DE DOPER EN O.L. VROUW VISITATIE TE SCHIEDAM

Gezien

het feit dat het bestuur van de Rooms-Katholieke Parochie De Goede Herder te Schiedam, Vlaardingen en Maassluis aan de bisschop van Rotterdam een met redenen omkleed verzoek heeft voorgelegd om de Rooms-Katholieke kerk St. Jan de Doper en O.L. Vrouw Visitatie, gelegen aan de Mgr. Nolenslaan 99 te Schiedam te sluiten en aan de goddelijke eredienst te onttrekken;

Overwegende

dat de Goede Herderparochie te Schiedam, Vlaardingen en Maassluis is opgericht in 2011 door fusie van de parochies H. Hart van Jezus te Schiedam, H. Jacobus en Martinus te Schiedam, St. Liduina en O.L.V. Rozenkrans te Schiedam, St. Jan de Doper en O.L.V. Visitatie te Schiedam, HH. Andreas, Petrus en Paulus te Maassluis en H. Willibrord te Vlaardingen;

dat het bestuur van de Goede Herderparochie in 2016 een onderzoek heeft gedaan naar de vitaliteit van de parochie;

dat de resultaten van het onderzoek zijn vastgelegd in een rapport met als titel “Hoe staan we er voor na vijf jaar. Onderzoek naar de stand van zaken in de parochie ‘de Goede Herder’ Schiedam-Vlaardingen-Maassluis”;

dat het onderzoeksrapport liet zien dat er sprake was van een scherpe daling in de participatie van de katholieken in de parochie;

dat voornoemde scherpe daling een wezenlijke dreiging betekende voor de pastorale activiteiten en de financiën;

dat het onderzoeksrapport is besproken op 12 november 2016 met de kernvrijwilligers;

dat het onderzoeksrapport door pastoor Ch.E.M. Duynstee en het parochiebestuur van de parochie De Goede Herder is besproken op 15 december 2016 en 26 januari 2017 met de bisschop van Rotterdam;

dat onderzoeksrapport en gesprekken hebben geleid tot de notitie “Stip op de horizon” (mei 2017);

dat voornoemde “Stip op de horizon” inhoudt dat binnen vijf jaar in elke stad één geloofsgemeenschap wordt gevormd;

dat elke geloofsgemeenschap één centrum voor vieren, leren en dienen behoudt;

dat de bisschop van Rotterdam een voorbehoud heeft gemaakt voor wat betreft Schiedam en de St. Jacobuskerk te Schiedam-Kethel ‘vooralnog’ open blijft als ook de parochiekerk St. Liduina en O.L. V. Rozenkrans te Schiedam (de basiliek);

dat het parochiebestuur op 10 juni 2018 opnieuw in gesprek is gegaan met de vrijwilligers over het voorgenomen besluit;

dat er gesprekken geweest zijn van de pastoor en/of het parochiebestuur van de parochie De Goede Herder met de bisschop i.c. het bisdombestuur op 24 april 2018, 4 juli 2018, 6 december 2018, 21 maart 2019 en 20 september 2019;

dat het bisdombestuur in de persoon van de vicaris-generaal, de algemeen econoom en de ambtelijk secretaris van de bisdomstaf gesproken heeft met de parochianen van de locatie St. Jan de Doper en O.L.V. Visitatie te Schiedam op 7 oktober 2019;

dat het bisdombestuur in de persoon van de vicaris-generaal, de algemeen econoom en de ambtelijk secretaris van de bisdomstaf gesproken heeft met de parochianen van de locatie H. Hart van Jezus te Schiedam op 15 oktober 2019;

dat het bisdombestuur in de persoon van de vicaris-generaal, de algemeen econoom en de ambtelijk secretaris van de bisdomstaf gesproken heeft met de parochianen van de locatie St. Liduina en O.L.V. van de Rozenkrans op 7 januari 2020 ter zake de voorgenomen sluiting van voornoemde kerken met als onderwerp wat het voor de gemeenschap van de basiliek betekent om onderdeel te worden van de éne Schiedamse geloofsgemeenschap;

dat de leden van de Priesterraad van het bisdom Rotterdam d.d. 19 november 2018 zijn gehoord over het voorgenomen besluit de kerken H. Hart van Jezus te Schiedam en St. Jan de Doper/O.L. Vrouw Visitatie te Schiedam te onttrekken aan de eredienst;

dat de leden van het Kathedraal Kapittel schriftelijk zijn geconsulteerd over voorgenomen besluit de kerken H. Hart van Jezus te Schiedam en St. Jan de Doper/O.L. Vrouw Visitatie te Schiedam te onttrekken aan de eredienst (periode 7-15 februari 2020);

dat de pastoor en de andere leden van het pastoraal team en het parochiebestuur al het nodige doen en zullen blijven doen ten behoeve van de pastorale zorg aan de parochianen van de locatie St. Jan de Doper en O.L. Vrouw Visitatie te Schiedam;

dat de voorbereiding van het decreet blijkens bovenstaande overwegingen ook overigens is geschied in overeenstemming met canon 1222 paragraaf 2 en canon 50 van het Wetboek van Canoniek Recht 1983;

dat, gelet op het bovenstaande, sprake is van een ernstige reden die het raadzaam maakt dat de kerk St. Jan de Doper en O.L. Vrouw Visitatie te Schiedam zal worden gesloten en niet langer voor de goddelijke eredienst zal worden gebruikt.

Besluit

dat de R.K. kerk St. Jan de Doper en O.L. Vrouw Visitatie, gelegen aan de Mgr. Nolenslaan 99 te Schiedam, met ingang van 31 augustus 2020 is gesloten en aan de goddelijke eredienst onttrokken;

dat daartoe op 30 augustus 2020 met parochianen voor de laatste keer de heilige eucharistie is gevierd;

En vraagt

dat de pastoor of diens plaatsvervanger en de leden van het bestuur van de R.K. parochie De Goede Herder te Schiedam, Vlaardingingen en Maassluis er zorg voor dragen dat de in de kerk St. Jan de Doper en O.L. Vrouw Visitatie te Schiedam aanwezige kerkinventaris die eigendom is van de parochie De Goede Herder, locatie St. Jan de Doper en O.L. Vrouw Visitatie te Schiedam in goede afstemming met betrokkenen veilig wordt gesteld;

dat de herbestemming van de eventueel nog in de kerk St. Jan de Doper en O.L. Vrouw Visitatie te Schiedam aanwezige kerkinventaris zal plaatsvinden met inachtneming van artikel 53 van het Algemeen Reglement voor het bestuur van een parochie van de Rooms-Katholieke Kerk in Nederland;

dat het besluit van dit decreet ter kennis wordt gebracht van de parochianen van de Rooms-Katholieke parochie De Goede Herder, locatie St. Jan de Doper en O.L. Vrouw Visitatie te Schiedam.

Binnen de termijn van tien nuttige dagen na betekening van dit decreet kan overeenkomstig canon 1734 van het Wetboek van Canoniek Recht 1983 aan ondergetekende een verzoek om verbetering of herziening van dit decreet gedaan worden.

Als datum voor betekening van dit decreet bepaal ik 14 augustus 2020.

Rotterdam, 14 augustus 2020

+ J.H.J. van den Hende
bisschop van Rotterdam

Drs. A.M.C.B. de Jong
ambtelijk secretaris bisdomstaf

Decreetnummer 2020/003

**DECREET
TOT SAMENVOEGING VAN DE IPCI LEIDEN, DE PCI VAN DE
VOORMALIGE PAROCHIE H. LAURENTIUS TE STOMPWIJK EN DE
PCI VAN DE VOORMALIGE PAROCHIE ST. JAN'S ONTHOOFDING
TE ZOETERWOUDE-DORP EN OPRICHTING VAN ÉÉN NIEUWE
PCI, WELKE DE NAAM PAROCHIEËLE CARITASINSTELLING PETRUS
EN PAULUS KRIJGT**

Aan de betrokken gelovigen

Gezien

het verzoek tot samenvoeging, zoals dat op 10 september 2020 is gedaan door de IPCI Leiden, de PCI van de voormalige parochie H. Laurentius te Stompwijk en de PCI van de voormalige parochie St. Jan's Onthoofding te Zoeterwoude-Dorp, thans behorend tot de parochie HH. Petrus en Paulus te Leiden, Leiderdorp, Zoeterwoude-Rijndijk, Zoeterwoude-Dorp en Stompwijk,

Gelet

op de noodzaak om in navolging van de parochiefusie te komen tot één Caritasinstelling voor het totale gebied,

Bepaal

ik op grond van mijn bevoegdheid en in het licht van canon 121 van de Codex Iuris Canonici (CIC) het volgende:

Met terugwerkende kracht voeg ik met ingang van 1 januari 2020 samen de IPCI Leiden, de PCI van de voormalige parochie H. Laurentius te Stompwijk en de PCI van de voormalige parochie St. Jan's Onthoofding te Zoeterwoude-Dorp, thans behorend tot de parochie HH. Petrus en Paulus te Leiden, Leiderdorp, Zoeterwoude-Rijndijk, Zoeterwoude-Dorp en Stompwijk en richt ik één nieuwe op, welke hierbij de naam Parochiële Caritasinstelling Petrus en Paulus krijgt.

Overeenkomstig canon 121 CIC verkrijgt de nieuwe parochiële caritasinstelling (PCI) met terugwerkende kracht met ingang van 1 januari 2020 alle zaken en vermogensrechten eigen aan de vroegere parochiële caritasinstellingen, en neemt zij alle verplichtingen op zich, welke op dezen

rustten. Hieronder zijn begrepen alle rechten en plichten, schulden en bezittingen, overeenkomsten, fundaties, hypotheeken, geldleningen e.d., zoals deze overeenkomstig canon 1283 CIC zijn vastgelegd in een inventarisatie en overigens ook die welke daarbij niet zijn genoemd doch geacht moeten worden hier eveneens onder te vallen. Meer in het bijzonder gaat het om de percelen land Zoeterwoude F439, Zoeterwoude F441, Zoeterwoude G48+G50, Zoeterwoude F80, Leidschendam C504+1405+1406, Stompwijk I57, Stompwijk B1632, Stompwijk I18, Stompwijk C2313, Zoeterwoude 01 F00106 en F00107, Zoeterwoude 01 G00014, Zoeterwoude 01 H00445 en Zoeterwoude G00299.

Voor de nieuwe PCI geldt als statuut het Algemeen Reglement voor het bestuur van een parochiële caritasinstelling in de RK Kerk in Nederland, zoals opnieuw vastgesteld op 28 februari 2002 en in werking getreden op 1 april 2002.

Met terugwerkende kracht met ingang van 1 januari 2020 benoem ik voor een eerste termijn van vier jaar het nieuwe PCI-bestuur dat bestaat uit vier personen, te weten de heer J.M. van Wissen (voorzitter en lid), de heer W.A. van Erp (secretaris en lid), de heer M.F.T. Versteegen (penningmeester en lid) en mevr. J.M.M. van der Meer (lid).

Het nieuwe PCI-bestuur draag ik op ervoor zorg te dragen, dat alle nodige regelingen voortkomend uit dit besluit naar kerkelijk en naar Nederlands recht worden nageleefd en tevens dat hiervan blijkt uit een notariële dan wel onderhandse akte.

Tevens verleen ik onder dankzegging eervol ontslag aan

- De heer B.C.A.M. Langezaal, de heer W.A. van Erp en de heer N.H.M. van Jaarsveld als lid van de IPCI Leiden;
- Mevr. E.C.G. van Rijn, mevr. J.C.M. van Boheemen-Noordermeer, de heer J.M. van Wissen, de heer T.B.M. van Velzen en mevr. J.M.M. van der Meer als lid van de PCI van de voormalige parochie H. Laurentius te Stompwijk;
- De heer Q.S.M. van Swieten, mevr. M.A.E. Beerenfenger, mevr. H.G. Versteegen, mevr. J.G.A van Duijn-van der Geest, de heer C. den Ouden en de heer M.F.T. Versteegen als lid van de PCI van de voormalige parochie St. Jan's Onthoofding te Zoeterwoude Dorp.

Binnen de termijn van 10 nuttige dagen na betekening van dit decreet kan overeenkomstig canon 1734 CIC aan mij een verzoek om verbetering of herziening van dit decreet gedaan worden.

Als datum van betekening van dit decreet bepaal ik 30 september 2020.

Dit besluit wordt op de gebruikelijke wijze aan de parochianen bekend gemaakt.

Rotterdam, 30 september 2020

+ J.H.J. van den Hende
bisschop van Rotterdam

Dr. F.J. Vermeulen
kanselier

Decreetnummer 2020/004

JAAROVERZICHT

Pastorale personeelsmutaties 2019

Wijdingen

Er waren in dit jaar geen wijdingen

Eerste benoemingen en aanstellingen

Priester/regulier:

R.A.J. Steenvoorde o.p.

Z. Wang s.v.d.

K.M. Melter c.s.j.

M.V. Tharsis s.v.d.

Pastoraal werkers m/v:

Mw. drs. L.G.J. Thorn

M. Kurstjens MA

Drs. R.H. Veerman

Mw. G.C. van Mourik

Mw. E.F.J.M. Speet

Drs. P.A.M. ten Hacken

Drs. G. Rozema

Mw. L. Bölle

Emeritaat en pensioen

Priester (emeritaat):

Drs. A.A.J.M. Goumans

Drs. J.B. Beijk

Pastoraal werkers (pensioen):

C.A. Koeleman

Mw. drs. M.G.H.J. Draaijers

Mw. drs. L.M.M. Hendriks-Vaessen

Mw. drs. M.P. Witteman-Bom

Overleden

Bisdompriesters:

Servatius Cornelis Theodorus de Vette (8 mei 2019)

Hendricus Joseph Maria Borghols (9 mei 2019)

Christoffel Nicolaas Bergs (17 mei 2019)

Michaël Johannes Maria Jagerman (2 september 2019)

Leonardus Franciscus de Groot (20 december 2019)

BENOEMINGEN EN ONTSLAGEN

Eerste kwartaal 2020

Benoeming

A.J. (Lex) van Deelen, benoeming tot vicaris-generaal, 09-01-2020

Dr. R.A.J. Steenvoorde o.p., benoeming tot lid van het pastoraal team van de Studentenparochie Catharina van Alexandrië te Rotterdam, voor onbepaalde tijd, 13-01-2020

Drs. A.L. Langerhuizen, benoeming tot administrator van het Vicariaat Merenwijk te Leiden, 25-02-2020

B.S. Bosma, benoeming tot pastoor van de parochie H. Willibrordus te Lisse, Hillegom en De Zilk, 01-03-2020

Mr. R.J.W. Franken, benoeming tot pastoor van de parochie H. Augustinus te Katwijk, Oegstgeest, Voorschoten en Wassenaar, 01-03-2020

Mgr. A.J. van Deelen, benoeming tot administrator van de parochie De Heilige Familie te Oud-Beijerland e.o., 01-03-2020

G.A.C. van Paassen, benoeming tot pastor van de parochiefederatie HH. Clara en Franciscus te Langeraar e.o., 16-03-2020

Goedkeuring en zending

Mw. drs. W.E.M. Hoogendoorn, goedkeuring en kerkelijke zending als pastoraal werker in het Vicariaat Merenwijk te Leiden voor 1 jaar, 01-03-2020

Mw. drs. J.B.M. van Heel, goedkeuring en kerkelijke zending als geestelijk verzorger in de Penitentiare Inrichting Dordrecht te Dordrecht, 16-03-2020

Drs. H.G. Colin, goedkeuring en kerkelijke zending als geestelijk verzorger in de Penitentiare Inrichting Krimpen aan den IJssel te Krimpen aan den IJssel, 16-03-2020

Ontslag/ontheffing kerkelijke zending

Drs. F.H. Kazenbroot, eervol ontslag en ontheffing van de kerkelijke zending als geestelijk verzorger in de Penitentiare Inrichting Rotterdam, locatie De Schie te Rotterdam, 01-01-2020

J.M.L. Smies, eervol ontslag en ontslag uit de gewone ambtsbediening van het bisdom Rotterdam (met emeritaat), 01-01-2020

Mw. C.M.T.M. van der Zwaan, eervol ontslag en ontheffing van de kerkelijke zending als projectmedewerker/pastoraal werkster van de parochiefederatie

Rotterdam Rechter Maasoever te Rotterdam, 01-01-2020

Drs. A. Kaserer, eervol ontslag en ontheffing van de kerkelijke zending als geestelijk verzorger in het verpleeghuis WZH locatie Prinsenhof te Leidschendam en voor de Stichting Zorginstellingen Rijswijk te Rijswijk (met pensioen + AOW), 04-01-2020

Mw. M.A.E. Hoogervorst-van der Leeuw, eervol ontslag en ontheffing van de kerkelijke zending als pastoraal werker van het vicariaat Merenwijk te Leiden, 01-02-2020

Drs. G.M. Schürmann, eervol ontslag en ontheffing van de kerkelijke zending als geestelijk verzorger/zorgmanager in het Medisch Centrum Haaglanden, locatie Westeinde te Den Haag, 01-02-2020

Mgr. drs. T.F.M. Visser, eervol ontslag als administrator van het Vicariaat Merenwijk te Leiden, 25-02-2020

M.P.J. Hagen, eervol ontslag als pastoor van de parochie H. Augustinus te Katwijk, Oegstgeest, Voorschoten en Wassenaar, 01-03-2020

B.S. Bosma, eervol ontslag als pastor van de parochiefederatie HH. Clara en Franciscus te Aarlanderveen, Langeraar, Nieuwkoop, Nieuwveen, Noorden, Zevenhoven, Hoogmade, Woubrugge, Leimuiden, Oude Wetering, Oud Ade, Rijpwetering en Roelofarendsveen, 01-03-2020

Mr. R.J.W. Franken, eervol ontslag als pastoor van de parochie H. Willibrordus te Lisse, Hillegom en De Zilk, 01-03-2020

R.C. Anyaeze c.s.sp, eervol ontslag als lid van het pastoraal team van de parochiefederatie H. Maria Magdalena te Rotterdam Zuid, Barendrecht en Ridderkerk, 01-03-2020

Mgr. T.F.M. Visser, eervol ontslag als administrator van de parochie De Heilige Familie te Oud-Beijerland e.o., 01-03-2020

G.A.C. van Paassen, eervol ontslag als pastor van de parochie St. Jan de Doper te Gouda e.o., 16-03-2020

Mw. drs. A.F.L. de Krijger, eervol ontslag en ontheffing van de kerkelijke zending als geestelijk verzorger in de Penitentiaire Inrichting Krimpen aan den IJssel te Krimpen aan den IJssel, 01-03-2020

Mw. drs. J.B.M. van Heel, eervol ontslag en ontheffing van de kerkelijke zending als geestelijk verzorger in de Penitentiaire Inrichting Krimpen aan den IJssel te Krimpen aan den IJssel, 16-03-2020

Drs. H.G. Colin, eervol ontslag en ontheffing van de kerkelijke zending als geestelijk verzorger in de Penitentiaire Inrichting Dordrecht te Dordrecht, 16-03-2020

Tweede kwartaal

Benoeming

P.K.B. Mazono s.v.d., benoeming tot pastoor van de Franstalige parochie Tous les Saints te Den Haag, 01-04-2020

T.Y. Ketema, benoeming tot priester-assistent voor de Katholieke Eritrese Gemeenschap in het bisdom Rotterdam, tot 1 februari 2021. met terugwerkende kracht vanaf 01-03-2020

M.P.J. Hagen, benoeming tot lid van het pastoraal team (plebaan van de kathedraal) in de Federatie Rotterdam Rechter Maasoever te Rotterdam, 01-06-2020

Mgr. A.J. van Deelen, benoeming als administrator van de H. Theresia van Ávila parochie voor een periode van drie maanden, 01-06-2020

A. Kortekaas o.s.b., benoeming tot geestelijk verzorger in Alrijne Zorggroep, locatie Leythenrode te Leiderdorp en locatie Oudshoorn te Alphen aan den Rijn, 01-06-2020

Goedkeuring en zending

Mw. M.A.C. van Maasacker, goedkeuring en zending als geestelijk verzorger binnen de Argos zorggroep, locatie DrieMaasHave en de TweeMaster te Maassluis, 01-06-2020

Ontslag/ontheffing kerkelijke zending

Mgr. A.J. van Deelen, eervol ontslag als administrator van de Franstalige parochie Tous les Saints te Den Haag, 01-04-2020

Mgr. T.F.M. Visser, eervol ontslag als vicaris-generaal (0,2 fte) van het bisdom, 28-05-2020

Mw. M.A.C. van Maasacker, eervol ontslag als geestelijk verzorger binnen de Argos zorggroep, locatie DrieMaasStede te Schiedam en de Meeuwenhof te Hoogvliet, 01-06-2020

Drs. H.W. Hoefman, ontheffing van de kerkelijke zending als geestelijk verzorger in het Haga ziekenhuis te Den Haag en Careyn, locatie Woerdblok te Naaldwijk (met pensioen), 05-06-2020

Derde kwartaal 2020

Benoeming

Drs. C.W. Burgering, benoeming tot lid van het pastoraal team (diaken) van

de parochiefederatie St. Franciscus, tussen duin en tuin te Honselersdijk e.o. (fulltime), 01-07-2020

Dr. R.G.A. Kurvers, benoeming tot administrator voor de Italiaanse geloofsgemeenschap Missione Cattolica Italiana te Den Haag, 03-07-2020

M.V. Tharsis s.v.d., benoeming tot lid van het pastoraal team (parochievicaris) van de parochie De Goede Herder te Schiedam e.o. voor onbepaalde tijd, 01-09-2020

G.E.J. Doe, benoeming tot diaken in de parochiefederatie Rotterdam Rechter Maasoever te Rotterdam e.o., 19-09-2020

M.J.J.M. Kerklaan, benoeming tot diaken in de parochies Sint Ursula te Delft en O.L. Vrouw van Sion te Den Hoorn, Maasland en Schipluiden, 19-09-2020

Goedkeuring en zending

N.B.G. Langstraat, goedkeuring en kerkelijke zending als geestelijk verzorger van de Stichting Careyn, locatie Woerdblok en Rozenhof te Naaldwijk, Careyn locatie De Vloot te Maassluis en Careyn, locatie De Ark te Wateringen, 01-06-2020

Mw. S.M.M. van Winden-van der Pol, goedkeuring en kerkelijke zending als pastoraal werkster in de parochie St. Jan de Doper te Gouda e.o. voor onbepaalde tijd, 01-09-2020

N.B.G. Langstraat, goedkeuring en kerkelijke zending als geestelijk verzorger van de zorginstelling Florence, locatie De Mantel te Voorburg met terugwerkende kracht, vanaf 01-04-2020

Ontslag/ontheffing kerkelijke zending

Drs. C.W. Burgering eervol ontslag als lid van het pastoraal team van de studentenparochie H. Catharina van Alexandrië te Rotterdam, 01-07-2020

Mw. M.Th. van Roon, eervol ontheffing van de kerkelijke zending als geestelijk verzorger van de zorginstelling Marente, locatie Rustenborch en Marente, locatie Van Wijckerslooth te Oegstgeest, 01-07-2020

Drs. A.P.J. Hes, eervol ontslag als diaken van het Ordinariaat voor de Nederlandse Strijdkrachten (met emeritaat), 01-07-2020

Mw. S.M.M. van Winden-van der Pol, eervol ontheffing van de kerkelijke zending als pastoraal werkster in de Federatie Vlietstreek te Rijswijk e.o., 01-09-2020

Drs. T.F.M. Visser, gevraagde ontslag als pastoor van de parochie H. Theresia van Ávila te Dordrecht e.o. en ontslag uit de ambtsbediening, 01-09-2020

Vierde kwartaal 2020

Benoeming

M.W.C.C.A. Magielse o.p., benoeming tot parochievicaris van de Surinaamse parochie Petrus Donders te Rotterdam voor de duur van 1 jaar, 01-10-2020

Mgr. A.J. van Deelen, benoeming tot administrator van de parochie HH. Nicolaas Pieck en Gezellen te Brielle, Hellevoetsluis, Rhoon, Hoogvliet, Rozenburg en Spijkenisse, 05-10-2020

A.A.C.H. Kortekaas o.s.b., benoeming tot parochievicaris van de parochie H. Nicolaas te Zoetermeer, 01-11-2020

E.C. Inam c.s.sp., benoeming tot lid van het pastoraal team van de parochiefederatie Maria Magdalena te Rotterdam, 23-11-2020

P.K.B. Mazono s.v.d., verlening benoeming als pastoor van de Franstalige parochie Tous les Saints te Den Haag, 09-12-2020

Dr. M.-R. Hoogland c.p., benoeming tot pastoor van de Portugees-Kaapverdische parochie O.L. Vrouw van de Vrede te Rotterdam, 17-12-2020

U.K. Kithuka c.s.sp., benoeming tot lid van het pastoraal team van de parochiefederatie Maria Magdalena te Rotterdam, 20-12-2020

Goedkeuring en zending

R.I.M. Lijesen, goedkeuring en zending als pastoraal werker in de parochie Sint Jan de Doper te Gouda e.o., 01-10-2020

R.C. Anyaeze c.s.sp., goedkeuring en zending als geestelijk verzorger in de Penitentiare Inrichting Alphen aan den Rijn, 01-10-2020

Mw. G.W.G.M. Vermeulen, goedkeuring en zending als geestelijk verzorger in de Zorggroep Rivas, de locaties: De Waalburcht te Gorinchem, De Wieken te Papendrecht en De Alblashof te Alblasserdam voor zes maanden tot 1 maart 2021, 01-10-2020

N.B.G. Langstraat, goedkeuring en zending als pastoraal werker in de parochie De Heilige Familie te Oud-Beijerland e.o. voor 0.7 fte, 12-10-2020

N.B.G. Langstraat, goedkeuring en zending als pastoraal weker in de parochie HH. Nicolaas Pieck en Gezellen te Spijkenisse e.o. voor 0.3 fte en voor 1 jaar, 12-10-2020

Mw. drs. E.N. Beenhakker, goedkeuring en zending als pastoraal werker in de parochie HH. Nicolaas Pieck en Gezellen te Spijkenisse e.o. voor 1 jaar, 01-11-2020

Mw. C. Niwemuhoza, goedkeuring en zending als geestelijk verzorger in de Penitentiare Inrichting Rijnmond, locatie Hoogvliet voor één jaar, 15-11-2020

Ontslag/ontheffing kerkelijke zending

R.I.M. Lijesen, eervol ontheffing van de kerkelijke zending als pastoraal werker van de parochiefederatie Rotterdam Rechter Maasoever, 01-10-2020

Mgr. A.J. van Deelen, eervol ontslag als lid van het pastoraal team van de Federatie Vlietstreek te Leidschendam en Voorburg, 01-10-2020

Mr. J.C.F.M. Smulders, eervol ontslag als waarnemend pastoor van de parochie HH. Nicolaas Pieck en Gezellen te Brielle, Hellevoetsluis, Rhoon, Hoogvliet, Rozenburg en Spijkenisse en tevens ontslag uit de gewone ambtsbediening, met emeritaat, 05-10-2020

N.B.G. Langstraat, eervol ontheffing van de kerkelijke zending als geestelijk verzorger van de stichting Florence, woonzorgcentrum De Mantel te Voorburg, 01-11-2020

Mw. G.W.G.M. Vermeulen, eervol ontheffing van de kerkelijke zending als geestelijk verzorger in woon- en zorgcentrum De Merwelanden te Dordrecht, 01-11-2020

Overig

Mr J.C.G.M. Bakker, per 24 januari 2019 benoeming voor een derde periode van vier jaar tot voorzitter van het bestuur van de Stichting Sint Clara

Mevr. J.L.M. van Benthem-den Bakker, per 24 januari 2019 benoeming voor een derde periode van vier jaar tot secretaris van het bestuur van de Stichting Sint Clara

De heer A.A.J.J. van Wersch, per 24 januari 2019 benoeming voor een tweede periode tot lid en penningmeester van het bestuur van de Stichting Sint Clara

J. Bekkers, per 1 januari 2020 benoeming als lid van de Raad voor Economische Aangelegenheden voor een tweede termijn van vijf jaar

Mevr. drs. A.J.M. van der Valk, per 1 januari 2020 benoeming als lid van de Raad voor Economische Aangelegenheden voor een tweede termijn van vijf jaar

A.A.J.J. van Wersch, per 1 januari 2020 tot 1 juni 2020 benoemd voor een tweede termijn tot penningmeester van het Apostolaat ter Zee Stella Maris

mevr. M.M. Meeussen, per 1 januari 2020 tot 1 juni 2020 benoemd voor een tweede termijn tot secretaris van het Apostolaat ter Zee Stella Maris

Mevr. drs. M.M. Walrave, per 1 januari 2020, voor een extra periode van één jaar tot adviseur van het bestuur van de R.-K. Begraafplaats en Crematorium St. Laurentius

De eerwaarde heer F.X.M.A. Baggen, per 1 januari 2020 voor een eerste

periode van vier jaar tot lid van het bestuur van de R.-K. Begraafplaats en Crematorium St. Laurentius

De heer D.G.H. van der Werf RA, per 1 januari 2020 voor een eerste periode van vier jaar tot lid van het bestuur van de R.-K. Begraafplaats en Crematorium St. Laurentius

F.A.J. Olsthoorn, per 3 februari 2020 ontslag als lid van de Diocesane Bezoekgroep Emeriti

De heer G.A.L.M. Nijenstein, per 1 april 2020, benoemd voor een extra periode van negen maanden tot lid en penningmeester van de Diocesane Caritasinstelling

A.A.J.J. van Wersch, per 1 juni 2020 verlenging tot 1 januari 2024 van de benoeming voor een tweede termijn als penningmeester van het Apostolaat ter Zee Stella Maris

Mevr. M.M. Meeussen, per 1 juni 2020 verlenging tot 1 januari 2024 van de benoeming voor een tweede termijn tot secretaris van het Apostolaat ter Zee Stella Maris

De heer Th.M.A.O.M. Barenbrug, per 1 september 2020 benoeming voor een tweede periode van vier jaar tot lid van de diocesane werkgroep huwelijk en gezin

Mevr. M.H.Th.M. Boons-Prinsen, per 1 september 2020 benoeming voor een tweede periode van vier jaar tot lid van de diocesane werkgroep huwelijk en gezin

H.F.J.M. van Lankveld, per 24 oktober 2020 benoeming tot lid van de Raad voor Economische Aangelegenheden voor een nieuwe termijn van vijf jaar

De eerwaarde heer P.R. Tolsma, per 1 november 2020 ontslag als voorzitter van het Overlegplatform Permanent Diakens

De eerwaarde heer F.X.M.A. Baggen, per 1 november 2020 benoeming tot voorzitter van het Overlegplatform Permanent Diakens voor een eerste periode van drie jaar

De heer J.H.M. Kuijpers, per 1 november 2020 benoeming tot lid en penningmeester van het bestuur van de RK Begraafplaats St. Agatha te Leidschendam

VERSLAG VAN DE PRIESTERRAAD van het bisdom Rotterdam, 25 februari 2020 (2020-1)

Inhoudelijk gesprek: nieuwe evangelisatie

Mgr. Van den Hende leidt het agendapunt in. James Mallon ('Als God renoveert'), Michael White en Tom Corcoran ('Rebuilt') en anderen zetten in op kerkvernieuwing, om de Kerk terug te brengen naar waar zij oorspronkelijk voor is bedoeld, namelijk gezonden zijn om het Woord van God te verkondigen. Evangelisatie is onze core business. Er is een verschil tussen evangelisatie en nieuwe evangelisatie. Evangelisatie is een beweging naar buiten toe: de verkondiging van het Woord van de Heer. Nieuwe evangelisatie is een beweging naar binnen toe: reeds gedoopten komen opnieuw in aanraking met het Woord van de Heer. Beide bewegingen zijn noodzakelijk. De priesterraad zal over beide spreken. James Mallon gebruikt de term 'klerikalisering', hetgeen betekent dat de taak van evangelisatie wordt uitbesteed aan professionals en dat is onterecht. We hebben namelijk allemaal deel aan de Kerk en dus aan de verspreiding van het evangelie en de zending van de Kerk. We willen mensen tot leerlingen maken. In paragraaf 1 van Deus Caritas Est zegt paus Benedictus dat geloof niet een reeks regels of disciplinemaatregelen is, maar begint met een ontmoeting met de levende Heer. Paus Franciscus herhaalt dat in Evangelium Gaudium (nr. 7). Het begint derhalve bij de Heer. Van Hem mogen we ontvangen wat we nodig hebben voor evangelisatie en nieuwe evangelisatie.

In de afgelopen jaren heeft het bisdom Rotterdam een aantal themajaren gehouden. Dat begon met het door de paus uitgeroepen Jaar van het Geloof (2012-2013). Dat werkt door in het Jaar van Daden van Liefde (2013-2014) en het Laurentiusjaar (15 november 2014 - 2 februari 2016), omdat geloof en liefde bij elkaar horen en onlosmakelijk zijn. Na het Jaar van Gebed (Advent 2017 - Advent 2018) en het Jaar van de Roepingen (13 januari 2019 - 24 november 2019) is nu het Jaar van het Woord van God uitgeroepen (26 januari 2020 - Kerstmis 2020). Mgr. Van den Hende zou deze priesterraadsvergadering willen besteden aan de vraag of we vanuit de ontmoeting met Christus alsook door de themajaren van de afgelopen jaren voldoende zijn toegerust voor (nieuwe) evangelisatie.

Een van de leden van de priesterraad vertelt over een gesprek tussen pastoraal team en parochiebestuur dat werd begonnen met de vraag ‘Wie is God voor jou?’ Dat leverde een totaal andere vergadering op. Het werkt en is verrijkend. Zo’n aanpak kan ook heilzaam zijn voor een bijeenkomst met koren: niet zingen over God, maar naar God toe. Op die manier is het mogelijk om de cultuur om te buigen. Het is zaak eerst te werken aan je binnenkant. Pas daarna is een beweging naar buiten mogelijk. Geconstateerd wordt dat het uitgangspunt om te beginnen vanuit Christus niet nieuw is, maar dat het opvallend is dat dit nu zo resoneert. De tijd is rijp om opnieuw te beginnen met de Heer. Jezus roept zijn volgelingen steeds opnieuw. Er is een leerling zijn (beweging naar binnen) en apostel zijn (beweging naar buiten). Maar hoe faciliteer je de ontmoeting met Christus en elkaar? Gezegd wordt dat de vraag of wat je doet of je dat voor Christus doet te weinig wordt gesteld. De stap naar intimiteit, naar geloof, naar Christus, moet nog worden gezet. Er zijn tools nodig om het gesprek over geloof echt op gang te brengen. Een gesprek over Christus werkt verbindend. Ook wordt gesproken over de vraag hoe belangrijk de Kerk is voor je identiteit. Is de betekenis van de Kerk groot of zijn meer elementen bepalend voor de identiteit? En je zou toe willen naar andere beeldvorming. De Kerk wordt kleiner, maar het beeld van een zinkend schip moet veranderen in een beeld van een schip dat een goede koers vaart. Mgr. Van den Hende vat de discussie tot nu toe samen. Belangrijke begrippen zijn: ‘cultuurverandering’, ‘leiderschap’ (hoe moet dat eruit zien?), ‘tools voor het geloofsgesprek’, ‘weer leerling van Christus worden’ en ‘hoe zie je de gemeenschap?’

Wat hebben we nodig om een gemeenschap te zijn die evangeliseert? We moeten uitstralen dat we leerling zijn van Christus en in Hem geloven, met elkaar optrekken (zoals in een Alpha-groep) want daar bloei je van op, ook voor wat betreft je priesterschap, door het delen van de vreugden en de moeiten van het geloof met elkaar. Rebuilt en het boek van Mallon moeten in een breder perspectief worden gezien. Vaticanum II gaat al op deze thematiek in. Het persoonlijk aangesproken worden en samen op tocht gaan, moet meer expliciet worden. Het is soms alsof wanneer mensen eenmaal ‘binnen’ zijn, we het er niet meer over hebben. Waar het gaat om nieuwe evangelisatie zijn de pastoraatsgroepen een belangrijk instrument. De leden van de pastoraatgroepen zitten in de haarvaten van de gemeenschap en kunnen samen met het pastoraal team optrekken. We moeten met elkaar de zwaarte dragen en het mooie delen, met het geloof voorop.

VERSLAG VAN DE PRIESTERRAAD van het bisdom Rotterdam, 30 juni 2020 (2020-2)

Inhoudelijk gesprek: terugblik op de afgelopen coronaperiode

Het livestreamen van eucharistievieringen blijkt goed te worden ontvangen. Dat geldt zowel de weekendvieringen als de weekvieringen. Het blijkt wel lastig om de aandacht bij de viering te houden als je thuis viert en lange vieringen worden niet altijd uitgekeken. In de parochiekernen waar actieve groepen zijn en/of jongere mensen zijn activiteiten ontwikkeld zoals het rondbrengen van de palmtakjes. Het wordt spannend wanneer en hoe mensen weer terug naar de kerk komen. Het reserveren is een drempel en oudere mensen zijn terughoudend of zelfs bang om te komen. Er is de afgelopen periode veel meer naar de tv-mis gekeken. Het aantal misintenties bij de tv-mis nam toe.

Er werd de afgelopen periode veel met parochianen gebeld door leden van de pastorale teams. En bij de actie “Geef me de vijf” kregen mensen in een parochie vijf namen en telefoonnummers die men kon bellen, om om te zien naar elkaar. De kerken waren regelmatig geopend, zodat mensen een kaarsje konden opsteken. Met de vormelingen werd digitaal contact onderhouden. Rock Solid kreeg ook digitaal vorm. Omdat veel activiteiten waren weggefallen, werd dit ook door kinderen van buiten de parochie gevolgd. Online catecheses werden goed bekeken. Voor dergelijke activiteiten was wel een veerkrachtige kern noodzakelijk. Opgemerkt wordt dat de gemeenschappen voortvarend aan de slag gingen met de protocollen ‘Kerkelijk leven op anderhalve meter’. De geestelijke communie is een herontdekking, wordt aangegeven. Het uitreiken van de communie gaat langzamer, maar daardoor gebeurt communie uitreiken en ontvangen met meer aandacht.

De coronaperiode is een verdrietige periode omdat de gemeenschap op afstand komt te staan. Het is zoeken hoe dat weer kan worden opgepakt. Dat heeft tijd nodig. Wat kan digitaal blijven; hoe houd je elkaar vast? Op een parochiewebsite konden ervaringen worden gedeeld via een ‘dropbox’. Daar kwamen alleen reacties op de vieringen. Gezamenlijkheid wordt vooral ervaren in de liturgie. De coronaperiode veroorzaakt veel spanning door het gebrek aan (spontaan) contact. Wat zal het geestelijk effect ervan op mensen

zijn? Zo kan slechts één persoon aanwezig zijn bij het sterven van een naaste en is bij de uitvaart slechts beperkt aanwezigheid mogelijk. De angst en de onzekerheid van mensen is vaak groot, maar soms of vaak stond ook het “ik” centraal in reacties (“ik wil de communie”). Mgr. Van den Hende is blij met het gezamenlijk optrekken van de Nederlandse bisschoppen rond het protocol ‘Kerkelijk leven op anderhalve meter’. De plaats van eredienst moet geen plek van besmetting worden. Daarom moeten we op een verantwoorde manier te werk gaan, in goede afstemming met wat de overheid aangeeft.

De invloed van livestreamen op de liturgie is iets om over na te denken. Omdat mensen thuis meer afleiding hebben, werd de preek bijvoorbeeld korter. Een belangrijk punt is: ben je vanuit huis toeschouwer of deelnemer? In een van de parochies is daarom gekozen voor wekelijkse meditaties in plaats van livestreamvieringen, met uitzondering van het paastridium.

Mgr. Van den Hende vraagt of er nog activiteiten of initiatieven zijn die worden meegenomen naar de toekomst toe. Genoemd worden onder meer de meditatiefilmpjes. Er is ook wel een vraag naar continuering van de livestreamvieringen. Ook wordt genoemd het kindermoment tijdens de livestream, dat ook op de website kan worden gezet. En de belkring bleek ook een goed initiatief, waarmee je meer mensen bereikt dan met een huisbezoek.

Mgr. Van den Hende vraagt naar het effect van de coronaperiode op de eigen motivatie. Gezegd wordt dat het een zware periode was. Gezegd wordt ook dat het heel inspirerend was om weer eucharistie te vieren na de periode waarin er geen publieke vieringen mogelijk waren, ook al is het nu met een beperkt aantal mensen. Het is fijn om de vieringen weer voor te kunnen bereiden. Maar het is een tijd met beperkingen. Je ziet weinig mensen. Mgr. Van den Hende vertelt dat de lezingen in het Jaar van het Woord van God via de livestream meer kijkers hebben getrokken. Het is natuurlijk een voordeel dat er geen reistijd is en dat je op een zelfgekozen moment kunt kijken. Jongerenbijeenkomsten hadden volgens een van de leden van de priesterraad daardoor ook meer de aandacht.

VERSLAG VAN DE PRIESTERRAAD

van het bisdom Rotterdam, 17 november 2020 (2020-3)

Inhoudelijk gesprek: terugblik op de afgelopen coronaperiode

In de periode van de eerste golf gingen veel bijeenkomsten niet door. Nu is dat anders en dat vraagt om de nodige zorgvuldige besluitvorming. De situatie vraagt eigenlijk nu al om een besluit ter zake Kerstmis, terwijl nog onbekend is hoe de situatie dan zal zijn. De tweede coronaperiode is ingewikkelder dan de eerste. De coronaperiode biedt wel kansen, maar leidt vooral tot verschraling. Opgemerkt wordt dat de beperking tot enkele zangers ook voordelen heeft. De functie van de cantor wordt opnieuw ontdekt.

Het protocol ‘Kerkelijk leven op anderhalve meter’ is op de gehele kerkprovincie van toepassing. Het is kostbaar en een teken van solidariteit dat het protocol een gedeeld uitgangspunt is. Niet-religieuze politieke partijen kijken kritisch naar de ruimte die kerken hebben in het kader van de vrijheid van godsdienst. Het is zaak om te zoeken naar een evenwicht tussen het bewaken van de (godsdienst)vrijheid en het niet verspelen van het draagvlak in de samenleving.

Het is nodig aandacht te hebben voor de thuisblijvers, wanneer minder mensen naar de kerk mogen. Het besef groeit dat thuisblijvers de grootste groep zijn en dat daarmee contact moet worden onderhouden. Dat kan met kaartjes, telefoontjes, en dergelijke. Een van de leden van de priesterraad vertelt hoe hij contact heeft onderhouden met jonge ouders toen het vieren van de sacramenten niet mogelijk was. Er werd online een ronde-tafel-bijeenkomst georganiseerd met de vraag hoe het met de jonge ouders ging. Kan je geloof je helpen? Kan de kerk iets doen? Jonge ouders gaven aan dat bijeenkomsten op verkeerde momenten werden gepland en vroegen om een datumprikker, bijeenkomsten thuis, meer online inspiratiemomenten (al dan niet in combinatie met fysieke bijeenkomsten). Het is belangrijk om contacten te bestendigen. Dan is er straks een basis om op voort te bouwen. Genoemd worden in dit verband telefooncirkels of kaartjes naar een bepaalde doelgroep. De livestream neemt door corona een hoge vlucht. Dat hoeft je niet te beperken tot vieringen en is ook voor catechese bruikbaar.

De priesterraad blikte vooruit op Kerstmis en wisselt ideeën uit hoe dit feest vorm te geven in coronatijd.

NECROLOGIE DIOCESANE PRIESTERS EN DIAKENS

Cornelis Maria Lemmers

Op zondag 9 februari 2020 is op 83-jarige leeftijd in Chili overleden de zeereerwaarde heer Cornelis Maria Lemmers, priester van het bisdom Rotterdam, geboren op 18 december 1936 te Lisse en priester gewijd op 8 juni 1963.

Cor Lemmers werd na zijn wijding op 17 augustus 1963 benoemd tot kapelaan in de parochie St. Adrianus te Naaldwijk. Op 17 augustus 1965 werd hem uit deze functie eervol ontslag verleend en kreeg hij van de bisschop van Rotterdam verlof om als priester in Zuid-Amerika te gaan werken.

Voor zijn jarenlange concrete dienst aan de Wereldkerk is het bisdom Rotterdam pastoor Cor Lemmers dankbaar.

Cor heeft altijd contact gehouden met zijn geliefde Bollenstreek en met het Westland, waar hij zo fortuinlijk in het pastoraat is gestart. Hij voelde zich echt dienaar van Gods Kerk. De uitvaart vond in Chili (Zuid-Amerika) plaats.

Adrianus Johannes kardinaal Simonis

Op woensdag 2 september 2020 is, voorzien van het H. Sacrament der zieken overleden, Adrianus Johannes kardinaal Simonis, geboren op 26 november 1931 te Lisse, priester gewijd op 15 juni 1957 en gewijd tot bisschop van het bisdom Rotterdam op 20 maart 1971.

Na zijn wijding tot priester werd hij benoemd tot kapelaan te Waddinxveen, parochie St. Victor, op 16 augustus 1958 volgde zijn benoeming tot kapelaan te Rotterdam, parochie HH. Martelaren van Gorcum.

Van de bisschop kreeg hij op 15 augustus 1959 de opdracht in Rome bijbelwetenschap te gaan studeren. Deze studie voltooide hij op 24 januari 1966 met een promotie tot doctor op een proefschrift, getiteld “Die Hirtenrede”. Op 1 april volgde zijn benoeming tot kapelaan in de parochie Allerheiligst Sacrament te Den Haag, met de bijzondere opdracht van het

ziekenpastoraat in het Rode Kruis-ziekenhuis te Den Haag. Op 30 december 1970 werd hij door paus Paulus VI benoemd tot bisschop van Rotterdam, als opvolger van mgr. M.A. Jansen. Mgr. Simonis werd op 3 december 1983 de nieuwe aartsbisschop van Utrecht en op 25 mei 1985 creëerde paus Johannes Paulus II hem tot kardinaal. Op 26 januari 2008 ging hij met emeritaat.

De eucharistie ten uitvaart in de kathedraal van Utrecht was op 10 september 2020. In Rotterdam is op zondag 6 september in de kathedrale kerk HH. Laurentius en Elisabeth tot zijn intentie gebeden.

Bartholomeus Mattheus Vergouwe

Op zondag 30 augustus 2020 is op 93-jarige leeftijd overleden de eerwaarde heer Bartholomeus Mattheus Vergouwe (Bart), diaken van het bisdom Rotterdam, geboren op 16 augustus 1927 te Rotterdam en diaken gewijd op 4 februari 1989.

Bart Vergouwe werd na zijn wijding benoemd tot diaken in het R.K. Verzorgingshuis Dorpsveld te Rotterdam. Op 1 september 1995 werd hem uit deze functie vanwege zijn leeftijd eervol ontslag verleend en tevens ontslag uit de gewone ambtsbediening van het bisdom Rotterdam. Diaken Vergouwe verleende na zijn emeritaat nog vele assistenties.

Bij zijn wijding is gekozen voor de evangelietekst uit Lucas 4, 14-24. Dat het Schriftwoord in Christus is vervuld en dat de verkondiging daarvan ook weerstand oproept. Dit is voor diaken Vergouwe altijd tot oriëntatie gebleven.

Nicolaas Anthonius Maria Faaij

Op donderdag 10 september 2020 is op 80-jarige leeftijd overleden, de eerwaarde heer Nicolaas Anthonius Maria Faaij (Nico), diaken van het bisdom Rotterdam, ridder in de Orde van Oranje-Nassau, geboren op 19 november 1939 te Gouda en diaken gewijd op 6 december 1987.

Nico Faaij werd na zijn wijding benoemd tot diaken in de toenmalige parochie HH. Petrus en Paulus te Aarlanderveen. Daar heeft hij zich enkele

jaren dienstbaar gemaakt met name in het wijkopbouwwerk, de begeleiding van jongeren en het gespreksgroepenwerk. Enkele jaren is hij ook lid geweest van de Diocesane Commissie Roepingenpastoraal. Op 19 november 2004 werd hem eervol ontslag verleend uit de gewone ambtsbediening van het bisdom Rotterdam.

Het begin van het evangelie volgens Marcus stond bij de wijding van diaken Faaij centraal: “ik zend mijn bode voor u uit die voor u de weg zal banen.” Zo zag Nico Faaij zijn ambt en zo heeft hij er naar willen leven, voor de mensen naar Christus verwijzend.

Nicolaas Gerardus van Marrewijk

Op zaterdag 31 oktober 2020 is voorzien van het H. Sacrament der zieken, op 88-jarige leeftijd overleden, de eerwaarde heer Nicolaas Gerardus van Marrewijk (Niek), diaken van het bisdom Rotterdam, geboren op 17 mei 1932 te Honselersdijk en diaken gewijd op 10 juni 1995.

Niek van Marrewijk werd na zijn wijding benoemd tot diaken van de parochie H. Familie te Den Haag ten dienste van het vluchtelingen-opleidingscentrum Het Wereldvenster in Den Haag. Met ingang van 1 juli 1998 werd zijn benoeming tot diaken gewijzigd en verrichtte hij zijn activiteiten voor Het Wereldvenster vanuit de parochie H. Paulus te Den Haag. Op 17 mei 2007 werd hem uit deze functie vanwege zijn leeftijd eervol ontslag verleend en tevens ontslag uit de gewone ambtsbediening van het bisdom Rotterdam.

Niek van Marrewijk, op 10 juni 2020 25 jaar diaken, was een bescheiden man met een onvermoeibare inzet voor de kwetsbare ander. Daarbij was de H. Franciscus hem tot voorbeeld. Het bisdom is hem veel dank verschuldigd voor al hetgeen hij, met steun van zijn gezin, voor de Kerk van Rotterdam gedaan heeft.

Johannes Gerardus Maria Zuidgeest

Op donderdagmorgen 19 november 2020 is onverwachts overleden, de hoogerwaarde heer Johannes (Jan) Gerardus Maria Zuidgeest, priester van

het bisdom Rotterdam, Erekapelaan van Zijne Heiligheid de Paus, Ridder in de Orde van de Nederlandse Leeuw, geboren op 27 mei 1933 te Naaldwijk en priester gewijd op 23 mei 1959.

Mgr. Jan Zuidgeest werd na zijn priesterwijding achtereenvolgens benoemd tot kapelaan in de parochies HH. Engelbewaarders te Hazerswoude-Dorp (1959), St. Joseph te Hillegom (1960) en O.L. Vrouw van Lourdes en HH. Martelaren van Gorcum te Rotterdam (1963). Met ingang van 1 augustus 1968 werd hij benoemd tot godsdienstleraar en moderator aan de scholengemeenschap Lager Beroepsonderwijs te Rotterdam (Geerlandthof en later St. Lucia). Op 1 februari 1977 werd hij benoemd tot bisschoppelijk gedelegeerde voor het katholiek onderwijs en de catechese in het bisdom Rotterdam.

Vanaf 1 februari 1984 was hij vicaris-generaal van de bisschop van Rotterdam. Op 16 maart 1993 werd hij wegens het vertrek van de toenmalige bisschop door het Kathedraal Kapittel van het bisdom Rotterdam gekozen tot diocesaan administrator. Met ingang van 12 februari 1994 werd hij door de nieuwe bisschop, Mgr. A.H. van Luyn sdb, parttime benoemd tot vicaris-generaal, een taak die hij met ingang van 1 maart 1994 combineerde met een parttime benoeming tot pastoor van de parochie O.L. Vrouw Geboorte te Berkel en Rodenrijs.

In 1997 volgde op de meest eervolle wijze zijn ontslag als vicaris-generaal en werd hij fulltime pastoor van de parochie te Berkel en Rodenrijs. In 1999 werd die taak uitgebreid tot het moderatorschap van de toenmalige parochiefederatie 3B-hoek: Berkel en Rodenrijs, Bleiswijk en Bergschenhoek. Met ingang van 1 juli 2004 werd hem op zijn verzoek uit deze functie eervol ontslag verleend en tevens ontslag uit de gewone ambtsbediening van het bisdom Rotterdam.

Als afgeleide van deze benoemingen heeft Mgr. Zuidgeest tal van functies op diocesaan en interdiocesaan niveau bekleed. Van 1969 tot 2001 was hij lid van het Kathedraal Kapittel en van 1984 tot 1997 en van 2001 tot 2011 was hij lid van de priesterraad.

Mgr. Jan Zuidgeest heeft zich eenenzestig jaar als priester ingezet voor het geloofsleven in het bisdom Rotterdam. Voor zijn inzet en betrokkenheid is

het bisdom hem dankbaar. Zijn verdiensten voor het bestuur van het bisdom zijn groot; zijn verlangen zijn werk als pastor te mogen afsluiten oprecht. Voor het geloofsleven in het bisdom heeft hij zich van harte ingezet; met woord en in daad getuigend van Gods liefde voor de mens.

Wilko Gerrit Bloem

Op woensdagavond 23 december 2020 is, voorzien van het H. Sacrament der zieken, op de leeftijd van 71 jaar overleden Wilko Gerrit Bloem, diaken van het bisdom Rotterdam. Wilko Bloem werd geboren op 29 januari 1949 te Utrecht en diaken gewijd op 13 september 1992.

Wilko Bloem werd na zijn wijding benoemd tot moderator aan het Emmauscollege te Rotterdam. Met ingang van 1 januari 2013 werd hem uit deze functie eervol ontslag verleend en ging hij vervroegd met pensioen. Per 1 september 2014 werd hij benoemd tot coördinator van het pastoraal team van het samenwerkingsverband IPV-5 te Rotterdam, Capelle aan de IJssel, Nieuwerkerk aan den IJssel, Krimpen aan den IJssel en Lekkerkerk. Uit deze functie werd hem op zijn verzoek eervol ontslag verleend en tevens ontslag uit de gewone ambtsbediening.

Wilko Bloem was ook lid van het Adviescommissie voor de Permanent Diakens in Opleiding, lid van het Diocesane Beleidscommissie voor Oecumene en lid en mentor van het Diocesane Werkgroep Mentoraat.

Toen Wilko Bloem in 1978 theologie ging studeren, was dat vooral uit interesse. In zijn werk als catecheet/moderator is het verlangen, dat al langer in hem sluimerde, gegroeid om zich als diaken te binden aan de Kerk om zo in het dienstwerk van diaken de rijkdom en de kracht van het geloof te kunnen delen met anderen.

INHOUDSOPGAVE

Jaargang 65 januari-december 2020

BOODSCHAP van paus Franciscus voor de viering van de 53ste Wereldvrede­dag, 1 januari 2020	1
BOODSCHAP van paus Franciscus voor de Veertig­dagentijd 2020, 7 oktober 2019	10
BOODSCHAP van paus Franciscus voor de 57ste Wereldgebeds­dag voor roepingen, 3 mei 2020	14
PAUS FRANCISCUS VOEGT DRIE NIEUWE NAMEN VOOR MARIA TOE AAN LITANIE VAN LORETO, 2 juli 2020	19
BRIEF van kardinaal Sarah aan de voorzitters van de Bisschoppenconferenties over de viering van de liturgie tijdens en na de pandemie van Covid-19, 15 augustus 2020	20
BOODSCHAP van paus Franciscus voor de 106de Wereld­dag van de migrant en de vluchteling, 27 september 2020	27
BOODSCHAP van paus Franciscus voor de vierde Wereld­dag van de Armen op de 33ste zondag door het jaar, 15 november 2020	32
OVERZICHT CORONAMAATREGELEN VAN DE NEDERLANDSE BISSCHOPPEN	39
MAATREGEL NEDERLANDSE BISSCHOPPEN VANWEGE HET CORONAVIRUS, 28 februari 2020	41
BISSCHOPPEN SCHERPEN MAATREGELEN IN VERBAND MET HET CORONAVIRUS AAN, 13 maart 2020	43
NEDERLANDSE BISSCHOPPEN: MET PALMZONDAG EN PASEN GEEN PUBLIEKE LITURGISCHE VIERINGEN, 18 maart 2020	46
NEDERLANDSE BISSCHOPPEN: ALLE PUBLIEKE VIERINGEN AFGELAST TOT EN MET PINKSTEREN, 23 maart 2020	49
UPDATE MAATREGELEN INZAKE CORONAVIRUS. BISSCHOPPEN: ‘WE NEMEN ONZE VERANTWOORDELIJKHEID SERIEUS’, 26 maart 2020	51
PAASBRIEF NEDERLANDSE BISSCHOPPEN, 8 april 2020	54
PROTOCOL TEN BEHOEVE VAN PUBLIEKE VIERINGEN IN DE ROOMS-KATHOLIEKE KERK VANAF 1 JUNI, UITREIKING HEILIGE COMMUNIE VANAF 14 JUNI, 20 mei 2020	57

DRIE VEEL GESTELDE VRAGEN PROTOCOL ‘KERKELIJK LEVEN OP ANDERHALVE METER’, 23 mei 2020	58
BRIEF van de Nederlandse Bisschoppen bij gelegenheid van Pinksteren 2020, 28 mei 2020	61
VIEREN NA 1 JULI: AANTAL DEELNEMERS KAN VARIËREN NAARGELANG RUIMTE IN KERKGEBOUW, 25 juni 2020	64
VERNIEUWD PROTOCOL ‘KERKELIJK LEVEN OP ANDERHALVE METER’, 10 juli 2020	66
PROTOCOL KERKELIJK LEVEN OP ANDERHALVE METER ROOMS-KATHOLIEKE KERK NEDERLAND, BEDIENAREN, 10 juli 2020	68
PROTOCOL KERKELIJK LEVEN OP ANDERHALVE METER ROOMS-KATHOLIEKE KERK NEDERLAND, GELOVIGEN, 10 juli 2020	74
PROTOCOL KERKELIJK LEVEN OP ANDERHALVE METER ROOMS-KATHOLIEKE KERK NEDERLAND, KERKGEBOUWEN, 10 juli 2020	79
ENKELE VEEL GESTELDE VRAGEN BIJ HET PROTOCOL ‘KERKELIJK LEVEN OP ANDERHALVE METER’, 17 juli 2020	84
VEEL GESTELDE VRAGEN OVER MAXIMAAL DERTIG GELOVIGEN BIJ VIERINGEN, 16 oktober 2020	86
AVG-NIEUWS: VRAGEN OVER HET STREAMEN VAN KERKELIJKE VIERINGEN, 1 november 2020	87
VEELGESTELDE VRAGEN UIT DE PAROCHIES IN DE VOORBEREIDING OP KERSTMIS, 25 november 2020	89
TWEE VEEL GESTELDE VRAGEN NA PERSCONFERENTIE KABINET 17 NOVEMBER, 18 november 2020	92
CAMPAGNEWEBSITE HELPT OM DIT JAAR KERSTMIS TE VIEREN, 27 november 2020	94
GEEN PUBLIEKE VIERINGEN ZOALS DE NACHTMIS OP KERSTAVOND IN DE ROOMS-KATHOLIEKE KERKEN, 16 december 2020	95
BRIEF van Mgr. Dr. J.H.J. van den Hende over het Jaar van het Woord van God, 22 januari 2020	97
BISSCHOP BENOEMT EEN TWEDE VICARIS-GENERAAL VOOR HET BISDOM ROTTERDAM, 19 februari 2020	100

BRIEF van Mgr. Dr. J.H.J. van den Hende aan de gelovigen in het bisdom Rotterdam over de maatregelen om de verspreiding van het coronavirus tegen te gaan, 13 maart 2020	101
BRIEF van Mgr. dr. J.H.J. van den Hende aan alle priesters, diakens en pastoraal werk(st)ers die werkzaam zijn in de parochies en instellingen in het bisdom Rotterdam, Op weg in het licht van Pasen ten tijde van het coronavirus, 19 maart 2020	103
BRIEF van Mgr. dr. J.H.J. van den Hende aan de leidinggeevenden van de zomerkampen, 8 juli 2020	109
DRS. T.F.M. (TJEERD) VISSER TREEDT PER 1 SEPTEMBER TERUG ALS PRIESTER, 6 september 2020	111
KARDINAAL SIMONIS OVERLEDEN, 2 september 2020	113
BRIEF aan de parochies van het Bisdom Rotterdam betreffende Aanvraagprocedure eHerkenning niveau 3, 9 september 2020	115
BRIEF van Mgr. Dr. J.H.J. van den Hende aan de gelovigen in het bisdom Rotterdam, Niets kan ons scheiden van de liefde van Christus, 2 oktober 2020	118
BRIEF van Mgr. Dr. J.H.J. van den Hende aan de gelovigen in het bisdom Rotterdam bij gelegenheid van Allerzielen, Heer, geef hun de eeuwige rust en het eeuwig licht verlichte hen, 2 november 2020	121
BRIEF van Mgr. Dr. J.H.J. van den Hende aan allen die zich als vrijwilliger of professional inzetten voor de kerkmuziek bij gelegenheid van de gedachtenis van de heilige Caecilia, patrones van de kerkmuziek, 23 november 2020	124
BRIEF van Mgr. Dr. J.H.J. van den Hende aan de moderatoren en pastoors met het oog op de voorbereiding van Kerstmis, 7 december 2020	126
‘VAN UITSTEL KOMT GEEN AFSTEL’: VORMSELVIERINGEN IN CORONATIJD, 7 december 2020	129
HOMILIE van Mgr. Dr. J.H.J. van den Hende bij de eucharistieviering met de kerkwijding van de O.L.V. van de Rozenkrans - H. Albertus kerk, Rotterdam, 2 februari 2020	132
HOMILIE van Mgr. Dr. J.H.J. van den Hende bij de eucharistieviering met het tienjarig jubileum van de R.-K. Parochie Heilige Familie en de afronding van de restauratie van de R.-K. Kerk Onze Lieve Vrouwe Hemelvaart te Oude Tonge, 16 februari 2020	134
HOMILIE van Mgr. Dr. J.H.J. van den Hende in de paaswake, kerk	

van de HH. Laurentius en Ignatius, Rotterdam, 11 april 2020	138
HOMILIE van Mgr. Dr. J.H.J. van den Hende op het hoogfeest van Pinksteren, kerk van de HH. Laurentius en Ignatius (Eendrachtskapel), Rotterdam (eucharistieviering via livestream), 31 mei 2020	142
HOMILIE van kardinaal Eijk bij de Nationale Bedevaart Brielle, Bedevaartkerk Brielle, 11 juli 2020	148
HOMILIE van Mgr. Dr. J.H.J. van den Hende, eucharistieviering op het hoogfeest van de heilige Dominicus, waarin de wijding tot priester van Michael-Dominique Magielse o.p., St. Dominicuskerk (Het Steiger), Rotterdam, 8 augustus 2020	151
HOMILIE van Mgr. Dr. J.H.J. van den Hende bij de start van het studiejaar van Vronesteyn, kerk van de HH. Laurentius en Ignatius (Eendrachtskapel), Rotterdam, 1 september 2020	157
HOMILIE van Mgr. Dr. J.H.J. van den Hende bij de chrismamis, HH. Laurentius en Elisabeth Kathedraal, Rotterdam, 9 september 2020	160
HOMILIE van Mgr. Dr. J.H.J. van den Hende bij de diakenwijding van Melchior Kerklaan en Ed Doe, HH. Laurentius en Elisabeth Kathedraal, Rotterdam, 19 september 2020	164
HOMILIE van Mgr. Dr. J.H.J. van den Hende, laatste eucharistieviering in de kerk Verrijzenis van de Heer (Parochie Heilige Bernadette), Rotterdam Schiebroek, 20 september 2020	169
HOMILIE van Mgr. Dr. J.H.J. van den Hende bij de sluiting van het bedevaartseizoen, Bedevaartkerk Brielle, 3 oktober 2020	174
HOMILIE van Mgr. Dr. J.H.J. van den Hende, Heilige Mis voor de eeuwige geloften van zuster M. Fabiana Laila van de Orde van de Allerheiligste Verlosser van de heilige Birgitta, Kapel van de Zusters Birgittinessen in Weert, 8 december 2020	177
HOMILIE van Mgr. Dr. J.H.J. van den Hende in de kerstnachtmis, HH. Laurentius en Elisabeth Kathedraal, Rotterdam, 24 december 2020	180
DECREET tot sluiting van de kerk Onze Lieve Vrouw van de Vrede te Rotterdam, 31 maart 2020	184
DECREET tot sluiting van de kerk H. Hart van Jezus te Schiedam, 14 augustus 2020	187

DECREET tot sluiting van de kerk St. Jan de Doper en O.L. Vrouw Visitatie te Schiedam, 14 augustus 2020	191
DECREET tot samenvoeging van de IPCI Leiden, de PCI van de voormalige parochie H. Laurentius te Stompwijk en de PCI van de voormalige parochie St. Jan's Onthoofding te Zoeterwoude- Dorp en oprichting van één nieuwe PCI, welke de naam Parochiële Caritasinstelling Petrus en Paulus krijgt, 30 september 2020	195
JAAROVERZICHT Pastorale personeelsmutaties 2019	198
BENOEMINGEN EN ONTSLAGEN	200
VERSLAG VAN DE PRIESTERRAAD van het bisdom Rotterdam, 25 februari 2020 (2020-1)	207
VERSLAG VAN DE PRIESTERRAAD van het bisdom Rotterdam, 30 juni 2020 (2020-2)	209
VERSLAG VAN DE PRIESTERRAAD van het bisdom Rotterdam, 17 november 2020 (2020-3)	211
NECROLOGIE DIOCESANE PRIESTERS EN DIAKENS	213

